ДЖОН КЛАУС ВОС

СМЕЛИТЕ ПЪТЕШЕСТВИЯ НА КАПИТАН ВОС

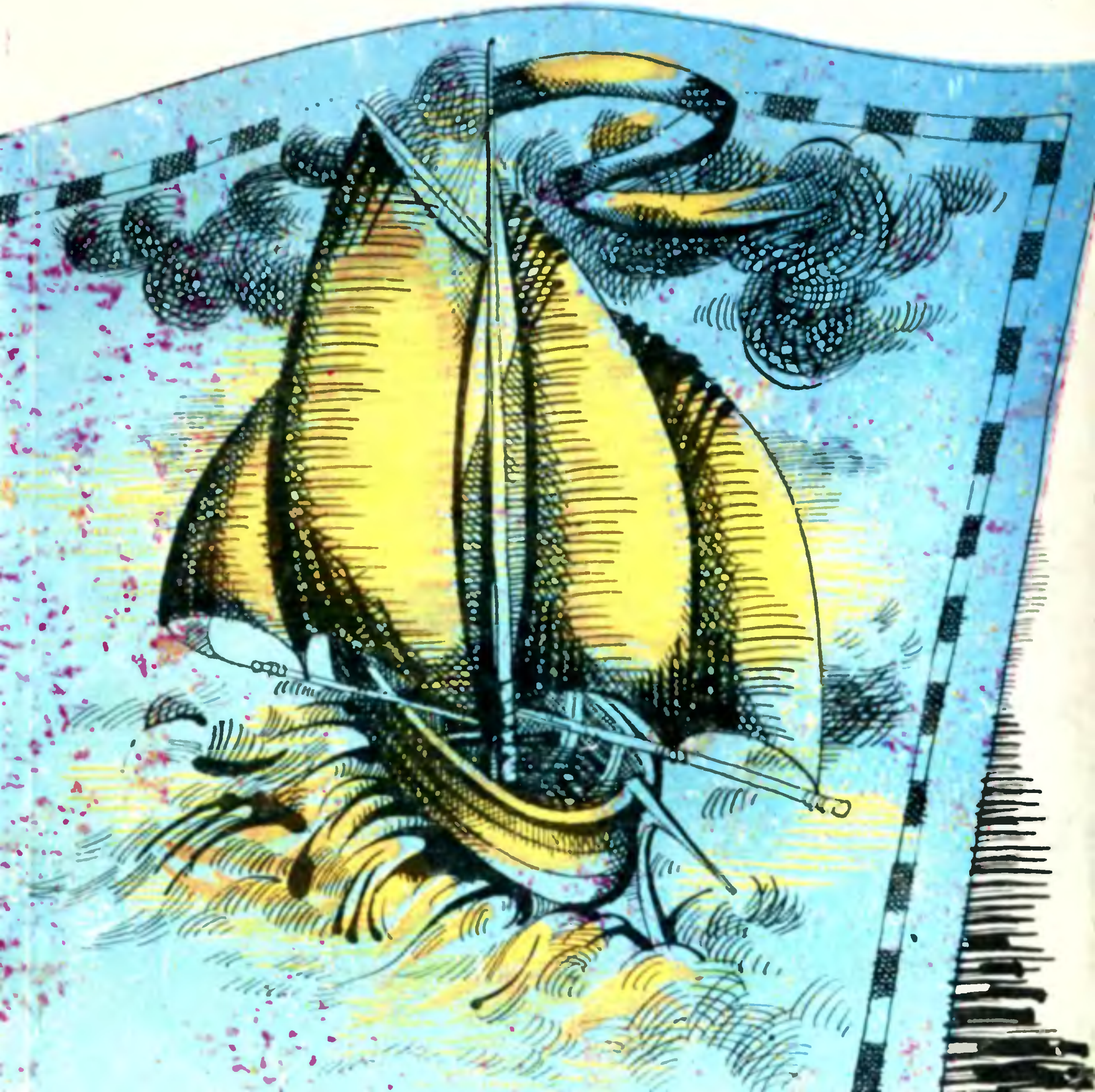

ДЖ. К. ВОС / СМЕЛИТЕ ПЪТЕШЕСТВИЯ НА КАПИТАН ВОС

Библиотека морета, брегове и хора

номер 48

Библиотечно оформление Иван Кьосев

ДЖОН КЛАУС ВОС

СМЕЛИТЕ ПЪТЕШЕСТВИЯ НА КАПИТАН ВОС

Преведе от английски БОРИС МИНДОВ

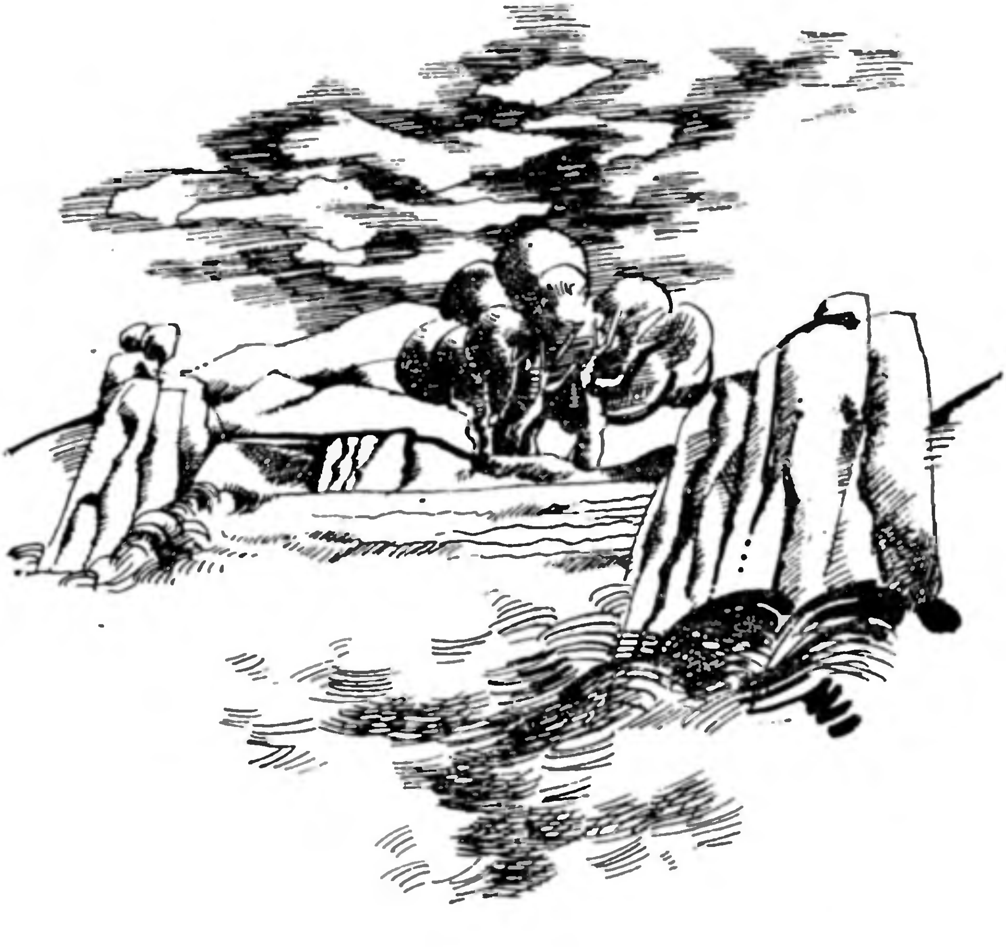

1980
КНИГОИЗДАТЕЛСТВО «ГЕОРГИ БАКАЛОВ» — ВАРНА

Вос, Джон К. *Смелите пътешествия на капитан Вос.* Книгоиздателство «Георги Бакалов» — Варна, 1980.

Капитан Джон Клаус Вос — едно име, което се нарежда до това на великия Джошуа Слокъм. Прекарал по-голямата част от живота си на море, Вос с чудесната си памет, остра наблюдателност и богато въображение е написал забележителни спомени, изпъстрени с неизброимите трудности и рискове на океанското плаване. Неподправеното откровение, здравият народен хумор, простият език — ето кое преди всичко привлича в повествованието на Джон Клаус Вос. Привлекателна и проста е и неговата философия: «Зовът на морето е силен. Сините вълни и воят на вятъра крият вечно обаяние за оня, който прекарва живота си сред тях.»

© Превод Борис Миндов, 1980
Jusautor, Sofia

John Claus Voss
THE VENTURESOME VOYAGES OF CAPTAIN VOSS
Gray's Publishing Ltd.
Sidney, British Columbia, Canada
1976

Ч—820(73)

ПРЕДГОВОР

Капитан Джон Вос е бил несъмнено забележителен човек и може би най-добрият мореплавател с малки съдове от нашето време. Уестън Мартър, известен мореплавател и автор, е писал за него следното: «Лично аз мога да кажа само, че всяка думица на Вос за корабите и морето се оказа за мен чисто злато. . . Във всеки случай на това, което съм научил от него, дължа до известна степен живота си.»

Вос изглежда е бил голям особняк — човек на настроенията и хрумванията, което обаче не е влияело на мореплавателското му изкуство. Хората, които са го познавали добре, вероятно или са го обичали, или са го мразели: очевидно никой не е бил равнодушен към него.

Дъщеря му, покойната мисис Керълин Кун, го боготворяла. Уестън Мартър го уважавал много, а Норман Лъкстън, помощникът му през първия етап от пътуването на «Тиликум», явно го е ненавиждал дълбоко.

Когато четем извадките от дневника на последния, който неговата дъщеря, мис Елинър Лъкстън, редактира и издаде под заглавие «Лъкстън прекосява Тихия океан», виждаме, че е имало силен конфликт между личности. В няколко пасажа Лъкстън нарича Вос лъжец и намеква, че бил убиец. Много го било яд, че Вос написал и издал своята книга. Той твърди, че когато двамата предприели пътешествието си, се уговорили той, Лъкстън, да има всички авторски права и че Вос нарушил споразумението. За да бъдем справедливи към Вос, трябва да припомним, че Лъкстън не довършил пътуването: фактически напуснал експедицията след няколко месеца. Нещо повече, за дванайсетте години, които изтекли от раздялата им до излизането на книгата, Лъкстън не обнародвал никакво описание на случилото се през петте месеца, когато бил помощник-капитан на «Тиликум».

В цялата си книга Вос е благосклонен към всички, които споменава, включително и към Лъкстън, който според собствените му думи прекарвал времето си в развлечения из пристанищата, докато Вос вършел цялата работа на кануто и попълвал запасите му, тъй че поведението на Лъкстън едва ли би могло да се нарече похвалио.

Мис Лъкстън описва Вос като «. . . закален моряк, разсъдлив, самомнителен, с пристъпи на лошо настроение», ала мисис Кун в писмата си от 1966 г. до полковник Дж. У. Д. Саймънс, тогава директор на Морския музей на Британска Колумбия, казва за него: «. . . той ми беше чудесен баща», а когато предлага да поеме разноските за пребоядисването на «Тиликум»: «Чувствувам, че това е единственото, което мога да направя, за да увековеча паметта на моя скъп баща — той беше велик човек. Често си мисля за неговата смелост и изумителна любов към морето — казваше ми, че знаел, че няма никога да се удави.» Ако тези две дами са прави, значи капитан Вос е притежавал еликсира на д-р Джекил[1]. Възможно е, разбира се, просто да е притежавал от него повече, отколкото мнозина от нас.

Дълги години се водеше спор за националната принадлежност на Вос. Доста от съвременниците му са били убедени, че той е датчанин. Обаче в едно неотдавнашно писмо до мисис Ърсюла Джъп внучката му казва, че в Хамбург и до днес е запазена семейната къща. Годината на раждането му е все още неустановена.

В статия за Вос, излязла в австралийското списание «Сийкрафт» от октомври 1959 г., Франсис Дики отбелязва, че той излязъл на море на шестнайсетгодишна възраст и получил шкиперското си свидетелство на четиридесет години. Самият Вос твърди, че тръгнал по море в 1877 г. и «изпълнявал всевъзможни длъжности, от палубен юнга до капитан».

Справочниците на Британска Колумбия за времето от 1895 до 1901 г. сочат Вос като собственик или съсобственик на няколко хотела във Виктория, но това явно не е попречило на мореплавателската му дейност, както личи от разказите за приключенията със «Сора» и «Тиликум».

В един момент от кариерата си той се оженил и по времето, когато тръгнал на път с «Тиликум» — май 1901 г., имал вече семейство с двама сина и една дъщеря. От снимка, направена по този случай, може да се заключи, че по-малкото момче е било между десет и дванайсет години, а за Керълин знаем, че е била шестнайсетгодишна. Другото момче изглежда е било по-голямо от сестра си.

След пътешествието с «Тиликум» Вос приел поканата на един богат англичанин на име Талбот Клифтън да участвува в експедиция до Еквадор за търсене на злато. Революцията в тази страна провалила плановете им и Вос се върнал във Виктория, пристигайки там на 3 март 1906 г., след отсъствие от близо пет години. Тогава закупил хотел «Сент Франсис» и започнал пак стария си занаят.

---

[1] Д-р Джекил — герой на повестта на Р. Л. Стивънсън «Странната история на доктор Джекил и мистър Хайд». С помощта на специален еликсир този иначе добър по характер лекар съумява да се превръща в друга личност — мистър Хайд, зъл човек с животинска природа. — *Б. пр.*

Не е известно кога се е разтрогнал бракът на Вос, нито по какви причини, но последното не е трудно да се отгатне! В 1903 г. той още пишел на жена си, и справочникът «Виктория» за тази и за 1904 година го сочи като «домакин на хотел «Доминион». Или Вос не е бил добър съпруг, или жена му се е нуждаела от нещо, с което да убива времето си. Скоро след това мисис Вос се преместила в Портланд (щат Орегон) с Керълин, а може би и с по-малкото момче.

Преди пролетта на 1906 година Вос се оженил за някоя си мисис Ан Крофт отСеит Луис (щат Мисури), но тя умряла през август същата година.

Той станал първият кърмчия на първата спасителна лодка, действуваща от Виктория. Тя била с гребла и трябвало да се влачи на буксир до мястото на катастрофата от «всеки параход, който се случи на разположение»! Начин за спасяване, който твърде много зависел от случайността! Вос напуснал тази работа само след няколко месеца, през октомври 1906 г., поради спор с комитета, отговорен за лодката. През ноември с. г. закупил с двама съдружници тюленоловната шхуна «Елла Г.», но изглежда че това начинание не било успешно, може би поради подписването на Пелагийския договор между Канада, Съединените щати и Русия.

Вос продал хотел «Сент Франсис» някъде към 1907 или 1908 г. и заминал за Япония, където станал капитан на тюленоловна шхуна — до 1911 г., когато Япония също подписала договора, който забранявал лова на тюлени, за да се запази този животински вид.

Тъй като бил без работа, Вос предприел с двама другари пътешествието си с «Морска царица», което описва живо в настоящата книга. Именно на връщане в Йокохама, където Вос бил знаменитост в яхтклуба, Уестън Мартър се видял за пръв път с него след кратката им среща, когато Вос докарал «Тиликум» в Кейптаун.

В предговора към второто издание на настоящата книга Мартър пише за Вос следното:

«Отначало той не искаше да говори, но на края топлите ни чувства към нашия любим герой стопиха леда; чувал съм дори намеци, че Вос говорел може би прекалено много. Мисля, че един ден сам е осъзнал това. Изведнъж престана изобщо да говори. . .»

Вос екипирал малко корабче, отплавал към Тихия океан и изчезнал. Естествено, предположили, че се е удавил, и Лъкстън все настоявал на това въпреки разкритите доказателства, които го опровергават.

Според Франсис Дики «. . . след изчезването му от Йокохама в 1913 г., когато мислели, че се е удавил в морето, един-единствен човек отказал да се съгласи с всеобщото мнение. Той започнал

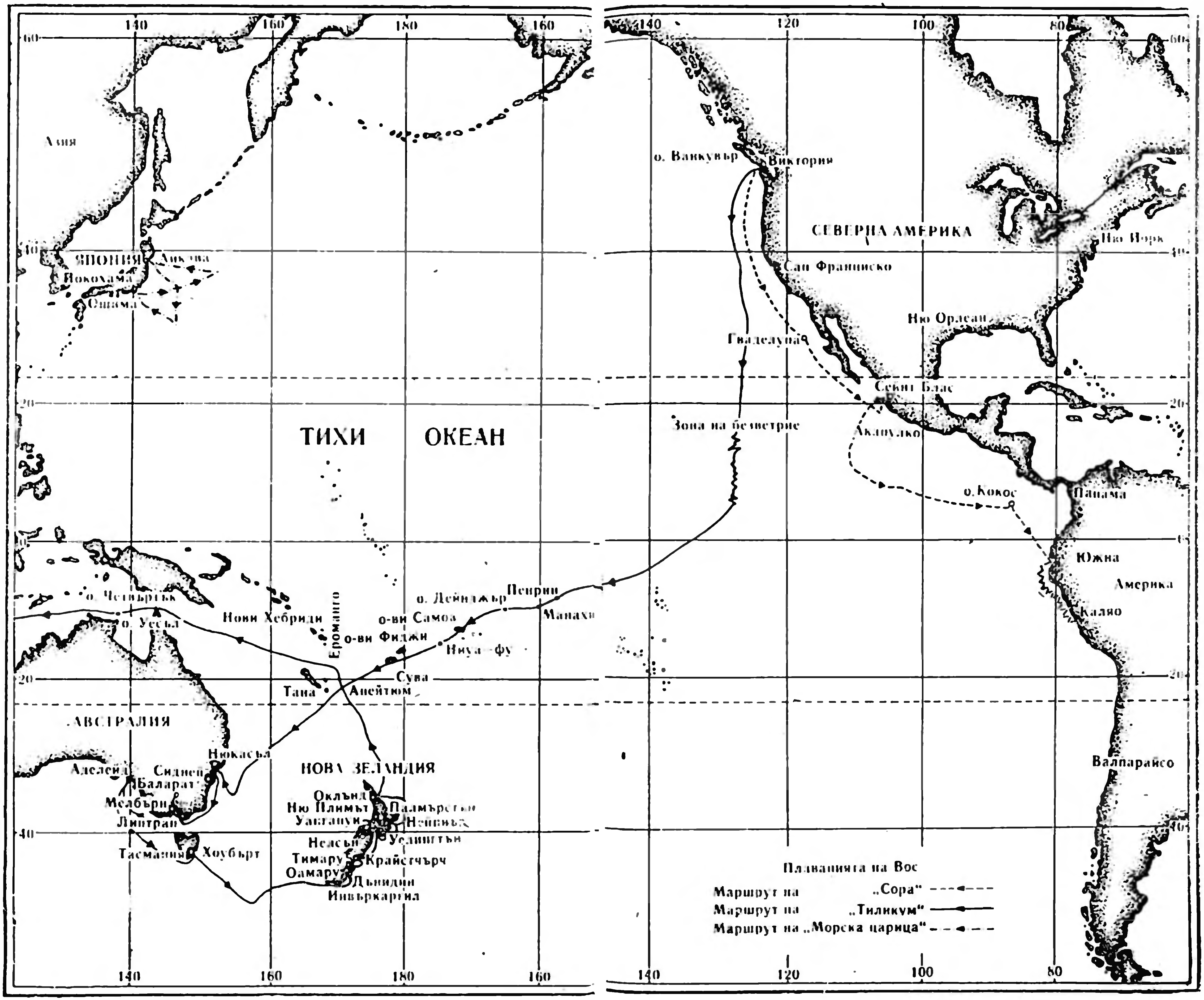
140
160
180
160
140
120
100
80
60
40
20
0
20
40
Азия
Япония
Аккеша
Йокохама
Ошима
ТИХИ ОКЕАН
о. Четвъртък
о. Уесъл
Нови Хебриди
Ероманго
о-ви Фиджи
о-ви Самоа
о. Дейнджър
Пенрин
Манахи
Ниуа-фу
Сува
Тана
Анейтюм
АВСТРАЛИЯ
Нюкасъл
Аделейд
Сидней
Баларат
Мелбърн
Липтрап
Тасмания
Хоубърт
НОВА ЗЕЛАНДИЯ
Окланд
Ню Плимът
Уанганаи
Палмърстън
Нейпиър
Уелингтън
Нелсън
Тимару
Крайстчърч
Оамару
Дънидин
Инвъркаргил
о. Ванкувър
Виктория
СЕВЕРНА АМЕРИКА
Ню Йорк
Сан Франциско
Ню Орлеан
Гваделупа
Сент Блас
Зона на безветрие
Акапулко
о. Кокос
Панама
Южна Америка
Каляо
Валпараисо
Плаванията на Вос
Маршрут на „Сора"
Маршрут на „Тиликум"
Маршрут на „Морска царица"

продължителни дирения и ето сега, в резултат от многогодишния му труд, е установено, че Вос стигнал с «Морска царица» Берингово море. Там я продал и станал капитан на шхуна, с която търгувал в Северния Тихи океан до пролетта на 1918 г., когато отишъл в малкото градче Трейси във вътрешността на Калифорния.

«И тук, в Трейси, Вос се заловил не с какъв да е занаят, а с «шофиране на автобус». Това било малка пътническа кола, която задоволявала транспортните нужди на града: Вос вземал по пет цента такса.»

Съмнително е дали «Морска царица» е именно корабът, с който Вос стигнал до Берингово море; от друга страна, възможно е да е преустроил някакъв кораб, за чиито мореходни качества е имал безспорни доказателства.

Жалко, че Франсис Дики не посочва изследвача, който се е добрал до тези факти, но няма съмнение, че Вос е живял в Трейси. На една снимка, отпечатана в неделното приложение «Островитянин» на «Виктория дейли кольнист» от 2 май 1976 г. като илюстрация към една статия на мисис Джъп за Вос, се виждат той, мисис Кун, някаква племенница и «автобусът» в Трейси около 1920 г. «Автобусът» бил туристическа кола марка «Форд», от първите «Т» модели, който сигурно е навявал спомени на много от по-възрастните читатели на «Островитянин». Установено е, че Джон Вос, «капитан на морска лодка», умрял от пневмония на 27 февруари 1922 г. Мистър Дики казва, че той бил на 71 години, но щом е тръгнал по море през 1877 г., на шестнайсетгодишна възраст, навярно е имал само 61. Обаче ако е получил шкиперското си свидетелство на четиридесетгодишна възраст, както твърди мистър Дики, именно тогава трябва да е подготвял пътешествието с «Тиликум», но това е твърде невероятно; следователно или е роден преди 1861 г., или е тръгнал по море, когато вече е минавал шестнайсетте.

Тъй като прекосил Атлантическия океан от Кейптаун до Пернамбуко, мнозина приписват на Вос заслугата, че е обиколил земното кълбо. При все че това не омаловажава ни най-малко постиженията му, той не е извършил такава обиколка, защото Пернамбуко се намира на 34°47′ западна дължина, а Виктория — на 123°21′.

От Пернамбуко Вос отплавал за Англия, където на 2 септември 1904 г. завършил епичното си пътешествие с тържествено посрещане и почести. Впрочем, макар и да е всеизвестно, че е бил избран за член на Кралското географско дружество, мис Лъкстън посочва, че той е бивал предлаган като кандидат за това почетно звание както в 1905, така и в 1914 г., но по някаква неизвестна причина не го избрали.

«Тиликум» бил представен през 1905 г. на голямото изложение в Ърлс Корт като един от най-популярните експонати.

По-късно Вос или е подарил корабчето си, или го е продал. Новите собственици му сложили нов мотор и няколко години го използвали за рейсове край източните брегове на Англия, после го изоставили на остров Кенви, в устието на Темза. Там бил намерен в плачевно състояние през 1926 г. от един морски офицер. Той или някакъв негов познат писал на мистър Х. Т. Барнс от Виктория (Британска Колумбия), който бил очевидец на заминаването на Вос с «Тиликум» в 1901 г., за да го уведоми за находката.

Мистър Барнс разправил тази история на мистър Дж. И. Уорън, на времето началник на рекламното бюро на Виктория и остров Ванкувър, и измолил съдействието му за връщането на «Тиликум» в родината. Мистър Уорън писал на мистър У. А. Макадъм, главен представител на Британска Колумбия в Лондон, който с помощта на обявление в списание по ветроходство се свързал с двама братя, А. У. Е. и А. Байфърд, които съобщили, че корабът гние в имението им и че мистър Макадъм може да го вземе, ако желае.

Рекламното бюро обещало да поеме всички разноски по опаковането и пренасянето на кануто до Виктория; опаковането станало, но когато параходната компания «Фърнес Уитни» научила за тази работа, се наела да пренесе «Тиликум» безплатно.

Пратката най-после пристигнала, но никой не се сетил да намери място за настаняване на кануто. Провинциалното правителство не го желаело пред сградите на законодателното събрание, а Канадските тихоокеански железници — пред хотел «Емпрес». На края главният директор на хотелите на Канадските тихоокеански железници се съгласил да го поставят пред Кристалната градина на Дъглас стрийт, където няколко дърводелски фирми построили заслон за своя сметка, а Бюрото сложило подходящи надписи и извършило необходимия ремонт.

Кануто лежало и гниело бавно до 1937 г., когато клуб «Термопили» във Виктория решил да направи нещо за запазването му и събрал близо 150 долара чрез подписка между членовете си. С тези пари и материалите, подарени от местни търговци, капитан Якобсен, член на клуба, възстановил «Тиликум» според възможностите си.

Когато бил създаден паркът «Тъндърбърд», убедили провинциалното правителство да даде там подслон на «Тиликум». Поставили го на железобетонна основа, сложили отгоре покрив, ала го оставили почти на произвола. Към 1944 г. в резултат от занемаряване и вандалщина кануто било в плачевно състояние; тогава Историческото дружество на Британска Колумбия и клуб «Термопили» обединили усилията си, за да убедят правителството да го огради с парапет. Клуб «Термопили» предложил дори, ако е необходимо, да заплати парапета.

През 1958 г. огледът на «Тиликум», извършен от членове на клуб «Термопили», показал, че той страда от суха плесен, и клубът се заловил да го ремонтира наново. Няколко пъти през тия години тази патриотична организация боядисвала кануто за своя сметка.

През януари 1965 г. покойният д-р Г. Клифърд Карл, тогава директор на Провинциалния музей на Британска Колумбия, уведоми писмено полковник Саймънс, че мястото, на което е разположен «Тиликум», е нужно за строеж, и предложи той да се премести в Морския музей, където може да бъде подслонен на закрито и да се радва на подходящи грижи.

«Тиликум» се премести в новия си дом през март 1965 г. сред буря от протести на много граждани, които дотогава се примиряваха да го гледат как гние. Ето защо членовете на дружеството, под чието ведомство е музеят, изпитаха голямо облекчение, когато мисис Кун писа от Портланд на директора, че посетила музея и много се зарадвала, като видяла кануто на баща ѝ подслонено на сигурно място, където за него се полагат грижи. Тя предлагаше да заплаща бъдещите поправки и да подари на музея портрет на капитан Вос.

През февруари 1969 г. мис Лъкстън в писмо от Банф (Алберта) пожела да плати разходите по осъществяване плановете на музея да ремонтира «Тиликум», както и да му сложи мачти, въжета и палубни принадлежности.

Пребоядисан, с нови мачти, въжета и носово украшение, «Тиликум» почива сега, спокоен и гален, в главната зала на Морския музей на Британска Колумбия.

Както се вижда, горните сведения съм почерпил от няколко източника, включително архивите на Морския музей на Британска Колумбия, но най-ценният ми източник бяха трудовете на мисис Ърсюла Джъп, авторка на «Родно пристанище: Виктория» и други книги за областта Виктория и за ония, които тръгват с кораби по море. Тя е може би най-голямата жива познавачка на капитан Вос и ѝ изказвам искрените си благодарности, загдето прочете черновата на този предговор, предложи някои поправки към него и даде допълнителни сведения.

Ф. Е. Гръб,
архивар и библиотекар,
Морски музей на Британска
Колумбия

Виктория, Британска Колумбия
20 май 1976 г.

Капитан Джон Клаус Вос, Южна Африка

СЕДЕМ МИЛИОНА ЛИРИ СТЕРЛИНГИ

Глава I

РЯДЪК СЛУЧАЙ

Животът ми като моряк започна през 1877 година, когато бях съвсем млад, и го прекарах — до плаването ми със «Сора» — на големи ветроходни кораби, през което време изпълнявах различни длъжности — от палубен юнга до капитан.

През всички тия години не бих повярвал, че такъв малък плавателен съд като «Сора» може да преживее силна буря в морето, и, естествено, не бих и помислил да предприема продължително морско пътешествие с малък съд, ако не беше един джентълмен на име Джордж Хефнър, американски гражданин.

През лятото на 1897 година, когато се излежавах блажено на един фотьойл в хотел «Куийн» във Виктория, Британска Колумбия, до мен се приближи някакъв джентълмен и запита:

— Вие ли сте капитан Вос?

Отговорих утвърдително. Тогава той ми се представи като мистър Хефнър, а същевременно ми подаде едно писмо и каза, че то било от стар мой приятел, който намерил смъртта си по море точно преди четиринайсет години и с когото той бил в последните му минути.

Писмото гласеше:

«Драги приятелю Джон, ще се учудиш, като разбереш, че сега съм на смъртно легло. Да, драги приятелю, в момента сме далеч някъде сред Тихия океан и никога вече няма да мога да видя земя, а ще ме погребат в морето като куче и Тихият океан ще бъде моят гроб.

Приносителят на настоящото е мистър Джордж Хефнър, който знае мястото на остров Кокос, където е скрито голямото съкровище. Довери му се и той ще те направи богат човек. Прощавай за кратката ми бележка, но съм много изтощен. Моля те да поздравиш от мое име всички стари приятели и да ми вярваш. Твоят умиращ приятел Джим Демпстър.»

Близо пет месеца преди тази среща с Хефнър няколко предприемчиви жители на Виктория, между които и Демпстър, наели една около 75-тонна местна тюленоловна шхуна с намерение да стигнат остров Кокос и да търсят там голямото съкровище, което според предположенията било заровено на този остров.

Хефнър имаше позволително, издадено от правителството на Коста Рика, да вземе съкровището, ако го намери, и заяви, че когато тази тюленоловна шхуна, наречена «Аврора», пристигнала на остров Кокос, той вече бил там от девет месеца, през което време търсил усилено съкровището и го намерил. Учуден от това, попитах недоверчиво защо не е докарал богатството във Виктория с «Аврора». Той обясни, че когато пристигнал на остров Кокос с костариканския транспортен кораб, който извършва курс на всеки шест месеца, за да снабдява с провизии пазача на острова, срещнал екипажа на «Аврора». Тъй като не знаел нищо за намеренията му, пък и капитанът не му харесал, не бил склонен да разкрие тайната си — къде е заровено имането.

— В това време — продължи той — екипажът на «Аврора» работеше с всички сили и направи разкопки на много места, обаче без ни най-малък успех. На края на хората им омръзна, недоволни, че се трепят напразно. А и провизиите им бяха на изчерпване, тъй че се принудиха да се върнат във Виктория, като ме взеха със себе си.

Скоро след отплаването ни от остров Кокос Демпстър се разболя, а аз като пътник на борда изявих желание да се грижа за него. Правех всичко възможно да му помогна, но положението му все повече и повече се влошаваше и скоро ми стана ясно, че няма да мине много време и той ще умре.

Тъй като не познавам никого във Виктория и сам не съм моряк, хрумна ми да се свържа с някой сериозен местен човек, който да участвува с мен в експедиция до остров Кокос за докарване на съкровището. Затова реших да споделя с Демпстър тайната си, че съм намерил имането.

Много изненадан от това, Демпстър почти придоби нови сили, но по-късно разбра, че краят му е близък.

и че лично той не може да се възползва от разкритието ми.

Тогава го помолих да ми даде адреса на някой сигурен човек във Виктория, който да може да ми намери подходящ кораб и екипаж, с който да отплавам за остров Кокос и да прибера съкровището. Той спомена вашето име и написа писмото, което ви предадох преди малко.

Понеже още от първия ден, когато срещнах Демпстър на остров Кокос, до смъртта му се убедих, че е честен и сигурен човек, реших да се доверя на вас. Тъй че сега ви питам: можете ли и желаете ли да ми намерите кораб, да го екипирате както трябва, да тръгнете с мен за остров Кокос, да ми помогнете да натоваря съкровището на борда и да го докарам във Виктория? За награда ви предлагам една трета от всичко, което намерим на острова, тоест толкова, колкото ще бъде и моят дял, защото ще трябва да предадем също една трета на правителството на Коста Рика.

След това на запитването ми Хефнър обясни, че съкровището се оценява на повече от седем милиона лири стерлинги, тъй че всеки пай ще възлиза на близо 2 333 000 лири стерлинги, а понеже според сведенията имането се състои главно от златни кюлчета, общото количество на това злато ще тежи приблизително петдесет тона и ще има обем около сто кубически фута*.

Прехвърляйки наум тези огромни цифри, главата ми почти се замая. «Най-после, най-после — мислех си аз — думите на бедния ти стар баща ще се сбъднат!» Той често ми казваше шеговито: «Щом пораснеш, Джон, аз ще те направя милионер.»

Когато на около шестнайсетгодишна възраст му напомних за обещанието му, той разсъди, че това ще му струва много пари, и ме посъветва да тръгна по широкия свят и с труд да си изкарам този милион. Каза ми, че ако работя добре и усърдно, непременно ще успея да стана милионер.

Разбира се, като добър син аз се вслушах в съвета на баща си, тръгнах по море и оттогава до деня, в който срещнах Хефнър, бях се трудил и трепал по целия широк свят, но все не успявах да започна кариера на милионер, да събера поне един милион японски сена**, тъй че когато се запознах с Хефнър — а тогава минавах вече четиридесетте, — бях почти загубил вяра в предсказанието на баща ми.

---

* 100 куб. фута = около 2,8 куб. м. *Б. р.*

** Сен — японска медна монета, равна по стойност на 0,01 йена. *Б. пр.*

Този джентълмен ми обясни подробно къде е заровено имането и ми показа карта на острова, на която с кръстчета беше отбелязано местоположението му.

Всичко казано от Хефнър ми се стори толкова просто и ясно, че неминуемо ме накара да заключа, че богатството ми е в кърпа вързано и че действително ще стана милионер, не само в центове или долари, а и в лири стерлинги, и то двойно повече, отколкото бях очаквал.

Какво огромно самочувствие ме обзе мен, бедния човек, твърдо убеден, че скоро ще притежавам милиони, мисълта за които не ме напущаше нито денем, нито нощем!

Първата нощ след срещата с Хефнър сънувах, че двамата стоим на остров Кокос пред някаква голяма пещера, от която блестят подканящо лъскаво злато и искрящи диаманти.

Но, с две думи, аз действително се чувствувах найщастливият човек в целия свят и не пропуснах да се възползвам предварително от изгледите да стана истински милионер.

Същевременно търсех подходящ кораб и намерих една стотонна шхуна. Хефнър обаче не я одобри, смятайки, че не е пригодена да носи такъв ценен товар, и един прекрасен ден заяви, че корабът е неподходящ, но че за щастие се запознал с адмирал Палистър от Северозападната английска ескадра, който се съгласил да отиде на остров Кокос и под ръководството на Хефнър да докара съкровището във Виктория със своя флагмански кораб «Емперийоз».

Това съобщение ми подействува като гръм.

— Е, в такъв случай — рекох — мисля, че отпадам?

— Наистина много съжалявам — отвърна той,— но се надявам, че разбирате положението ми. За да прибера спокойно съкровището, трябва да имам добър кораб, и което е по-важно, закрила, а вие не можете да ми осигурите нито едното, нито другото. А като се облегна на адмирал Палистър, ще получа и двете.

Разбрах, че Хефнър е прав и вероятно на негово място и аз бих постъпил по същия начин. Ала се почувствувах искрено нещастен. Чувствувах се като че съм загубил душевното си равновесие. Всички въздушни замъци, които вече си бях построил, бяха изчезнали с този внезапен удар, но което беше още по-лошо — бях похарчил значителна част от спестяванията си, тъй че банковата ми сметка се намираше в отлив.

След като се разделих с Хефнър, отначало не вярвах на думите му, че някакъв английски военен кораб ще се наеме с такава експедиция. Но те се потвърдиха, когато адмирал Палистър излезе от ескуимолтското пристанище със своя флагмански кораб «Емперийоз» с Хефнър на борда и ескортиран от един кръстосвач, потегли на юг.

Значи, мислех си аз, вместо да съм по пътя към богатството, трябва пак да се трудя, и то още по-здравата отпреди.

Тържествено се заклех никога вече да не строя въздушни замъци и да не си харча парите предварително за развлечения само поради някаква надежда за по-добро бъдеще, а да чакам, докато действително видя пари в ръцете си.

Глава II

С ШЛЮП В ОТКРИТО МОРЕ

Около три месеца след отплаването на двата кораба от ескуимолтското пристанище, през което време с нетърпение очаквах новини за пътуването им, за голяма моя изненада и радост получих от Хефнър следното писмо:

«Драги приятелю Вос, трябва да призная, че наистина много съжалявам, дето не послушах съвета ви по отношение на стотонната шхуна и не се възползвах от компанията ви като спътник до остров Кокос, но както знаете, на времето бях уверен, че е от моя изгода да използвам военния кораб.

Със съжаление трябва да ви кажа, че експедицията завърши с пълен провал, в смисъл че не можех да се възползвам от съкровището, ако го натоварех на «Емперийоз».

На път за острова един ден някакъв офицер взе да ме разпитва за съкровището и ме попита намислил ли съм какво ще правя с него, щом то се озове на борда, а когато казах: «Ще го откарам във Виктория», той отговори, че такова съкровище, превозвано с английски военен кораб, трябва да се предаде от адмирала на английското правителство, което на свой ред ще го върне на законния му собственик, тоест перуанското правителство.

След като обмислих внимателно думите на офицера, реших да не пренасям съкровището с този кораб, с други думи, да не бъде намерено то с моя помощ.

Когато пристигнахме на острова, веднага започна работа под мое ръководство, като се стараех да държа хората на безопасно разстояние от точното място.

След като непрекъснато ги разкарвах насам-нататък в течение на две седмици, те се умориха, на наблюдаващите ги офицери също им дойде до гуша.

Разбира се, през цялото време цареше голяма възбуда и всеки очакваше да рине с лопата златни кюлчета и диаманти. Но когато след всичкия този черен труд нищо не излезе наяве, постепенно настъпи разочарование.

Тогава офицерът ми каза, че трябва да съм сбъркал мястото, което с неохота признах, забелязвайки същевременно, че в същност не зная къде другаде може да се намира то. Добродушният офицер ме погледна с усмивка и рече, че ще трябва да доложи изявлението ми на командира.

Вечерта, когато се качих на борда, очаквах да ме накастрят здравата, но нищо подобно не се случи.

На другата сутрин обаче поехме отново по море и стигнахме Акапулко, където ме свалиха на брега и понастоящем още се намирам тук.

Безспорно трябва да благодаря на англичаните, че са добри хора, тъй като се отнесоха снизходително към всичко. Ако бях изиграл тоя номер на американци, положително щяха първо да ме влачат под кила на кораба си за наказание, после да ме обесят на главната мачта и да ме надупчат с дванайсет куршума, а на края щяха да ме удавят, за да се уверят, че съм умрял.

Така че, драги приятелю, с настоящото повтарям предложението, което направих преди известно време във Виктория. Елате тук колкото може по-бързо, с който кораб сметнете за добре, тогава ще отплаваме за остров Кокос, ще вземем съкровището и ще натоварим на кораба толкова, колкото би могъл да носи без риск. Ако не успеем да вдигнем всичко наведнъж, ще оставим излишното за втория курс, защото то ще бъде в пълна безопасност там, където е скрито сега.

Моля, обадете ми се колкото е възможно по-скоро чрез централната поща, Акапулко, Мексико. — Искрено ваш Дж. Хефнър.»

Излишно е да казвам, че съдържанието на това писмо ме развълнува много. Обзе ме предишното чувство — че сега имам възможност да стана милионер — и сърцето ми подскочи от радост. Обаче този път не взех пак да градя въздушни замъци, нито да се веселя предварително, а обмислих внимателно въпроса и се помъчих да изпипам работата колкото може по-добре.

Финансовите ми средства бяха оскъдни, затова беше изключено да набавя голям кораб и бързо разсъдих, че е за предпочитане да тръгнем с малък, най-вече защото не исках да имаме повече спътници от наложително необходимите. Освен това сезонът беше благоприятен — месец юни, когато, общо взето, времето по тихоокеанското крайбрежие на Америка е чудесно.

Така че се опитах да купя кораб от тридесет-четиридесет тона. Обаче не можеха да се намерят такива кораби и на края се спрях на един десеттонен шлюп* на име «Сора».

Той беше наистина малък за морско пътешествие от близо четири хиляди мили, но бях решил твърдо да тръгна с него, пък каквото ще да става. Нямаше друг избор, тъй като без пари не можех да се сдобия с голям кораб, затова купих «Сора» и я екипирах.

Тя беше построена здраво от орегонски чам и имаше тежък дървен подвижен кил, прав вълнорез и изящна, умерено издадена кърма. Размерите ѝ бяха: максимална дължина — тридесет и пет фута, дължина по водолинията — тридесет фута, ширина — дванайсет фута; газенето ѝ, при подвижен кил и около пет тона баласт вътре, беше три фута и шест инча. Ветрилата ѝ се състояха от грот, гафелен топсел и кливер. Екипирайки напълно «Сора», аз я запасих с двеста галона** питейна вода и достатъчно хранителни и други продукти за трима в продължение на четири месеца. Когато всичко бе натоварено, газенето на кораба възлизаше на малко повече от четири фута.

---

* Терминът «шлюп» се използва за два вида плавателни съдове: тримачтов военен кораб от 18—19 в., който прилича на корвета; едномачтов ветроходен съд — в случая «Сора». *Б. р.*

** 1 амер. галон = 3,785 л. *Б. р.*

На 5 юли 1898 г. всичко беше готово за отплаване. Взех със себе си двама мои приятели: Мак, който никога преди не бе пътувал по море, и Хан — моряк като мен. На другия ден в един часа следобед вдигнахме котва и отплавахме от Виктория, Британска Колумбия. Тъй като бяхме запазили в тайна проектирания си рейс, излязохме от пристанището като туристическа яхта. При лек източен бриз, вдигнали всички ветрила, напуснахме Джеймсовия залив и поехме покрай пристанището, откъдето стотици жители на Виктория ни изпращаха, размахвайки шапки и кърпи и пожелавайки ни добър път.

Скоро след това вятърът се позасили и за късо време минахме външния рейд и навлязохме в Кралския път, след което взехме курс към Рейс Рок, заобиколихме го в четири часа и се насочихме на запад към Тихия океан.

Вятърът се засили значително, като стана западен и същевременно предизвика силни къси вълни, от които малкото корабче заподскача по-силно и от разбеснял се кон. Дори Хан и аз — стари моряци, свикнали само на големи кораби (които имат съвсем друго движение в сравнение с малка лодка като «Сора») — не се чувствувахме много удобно, ала горкият Мак, за когото това беше първото пътуване с ветроход, бе провесил глава през перилата и току опяваше: «Ако тая пущина продължи още много да подскача така, ще трябва да изхвърля ирландското си сърце, тъй като всичко друго е вече зад борда!»

Като виждахме на какъв хал е, а и ние двамата се чувствувахме «терсене», решихме да влезем в заливчето Сук, много уютно заслонче за малки съдове на около пет мили западно от Рейс Рок. В седем часа се закотвихме там. Поради силните западни ветрове останахме в него до 9 юли, когато в четири часа, при умерен източен бриз и хубава, ясна утрин, поехме отново. Щом се озовахме в Протоците, лекият източен бриз бързо се засили и рано следобед минахме нос Флетъри, който е най-издадената точка на Съединените американски щати в северозападна посока.

Сега пред нас се простираше тъмносиният Тихи океан. Около четиридесет мили от нос Флетъри се намира нос Бийл, който е най-северозападната точка на остров Ванкувър. И на двата носа има отлични фарове, раздалечени на около четиридесет мили един от друг. Тази област е известна сред моряците по тихоокеанското крайбрежие като «моряшко гробище», тъй като много яки кораби с целия си екипаж са отишли на дъното там поради силните северозападни ветрове или острите скали по ванкувърския бряг, в които се разбиват.

Никога няма да забравя нощта на 1 април 1887 г., когато бях втори помощник на американския кораб «Топ Гелънт», с пълен брой мачти и ветрила, плаващ през протоците Хуан де Фука към открито море почти борд до борд с прекрасния кораб «Сент Стивън», също с пълна екипировка, и един американски барк, чието название е изхвръкнало от ума ми. И трите тези кораба, вдигнали всичките си ветрила, надвечер минаха нос Флетъри и взеха курс към северозапад при силен източен бриз.

Никой от тях не беше на повече от пет мили от нос Флетъри, когато вятърът стана южен при лошо време, което предвещаваше буря.

— Предстои ни тежка нощ — каза нашият капитан. — Вятърът по всяка вероятност ще задуха от югозапад, и то здравата.

— И без това духа вече доста здраво — рекох аз. — Да прибера ли трите бомбрамсела?

— Не прибирай нищо — отговори той. — Сега е време да използваме ветрилата, защото трябва да се отдалечим от ванкувърския бряг колкото може по-бързо, докато вятърът не е задухал от югозапад и не ни е настигнала бурята.

«Топ Гелънт» имаше доста годинки, но беше все още здрав кораб, в добър ред и състояние и ако някога е използвал максимално ветрилата си, то беше именно тая нощ. Перилата и палубата от подветрената страна бяха под вода, а в наветрения борд се разбиваха огромни вълни. В седем часа вятърът отнесе гротбомбрамсела, след което прибрахме форбомбрамсела и крюйсбомбрамсела.

— Ако продължи да духа от юг само още един час, ще бъдем извън всякаква опасност — каза капитанът, но за наше нещастие това не се случи. Скоро вятърът стана югозападен и се изви една от най-силните бури, които са се разразявали някога край североизточния бряг на Северна Америка.

— Всички горе за обиране на ветрилата — извика капитанът.

Брамстенговите ветрила, грота и няколко ветрила откъм носа и кърмата прибрахме с най-голямата възможна бързина, но въпреки усилията ни някои бяха разкъсани на парцали от бурята, преди да успеем да ги вържем за реите. Фокът, горните и долните марсели и някои от щормовите ветрила при носа и кърмата оставихме разпънати, но въпреки че бяха съвсем нови и от най-първокачествена материя, едно след друго се накъсаха на парцали от страшната сила на северозападния вятър.

В единадесет часа, когато целият екипаж беше се запретнал при фокреята да спасява това, което бе останало от фока, долният марсел на фокмачтата откъм подветрената страна се скъса и запрати един моряк от фокреята право в морето.

— Човек зад борда! — разнесе се по цялата рея и след като закрепиха добре няколкото парчета, останали от фока, всички моряци се заспущаха към палубата да спасяват другаря си.

Поради тъмнината, воя и рева на бурята и на разбиващите се вълни човекът зад борда нито се чуваше, нито се виждаше, а тъй като спасителните лодки на корабите тогава (пък и сега) не можеха да се използват в такова време без риск, целият екипаж се втурна да хвърля на давещия се въжета и спасителни пояси. За щастие той се улови за едно въже, след което бе бързо издърпан на борда, сякаш ни лук ял, ни лук мирисал въпреки трудното изпитание.

В полунощ бурята беше в разгара си и понеже дотогава вятърът вече бе отвял всички ветрила, добрият стар кораб се мяташе в браздата между вълните на произвола на стихиите, отнасян постепенно към ванкувърския бряг.

— Загубихме ветрилата си — каза капитанът, — но ако до осем часа сутринта бурята отслабне и продължаваме да плаваме все така, ще спасим и кораба, и товара, и екипажа.

Капитан Уикбърг на «Топ Гелънт» наистина излезе прав. Държахме се, докато бурята направи всичките ни ветрила на парцали, и по този начин спасихме кораба, товара и екипажа, защото, когато на сутринта бурята отслабна и небето се изясни, се намирахме на четири мили от ванкувърския бряг. Тогава завързахме нови ветрила, продължихме пътуването си и най-после пристигнахме благополучно на местоназначението.

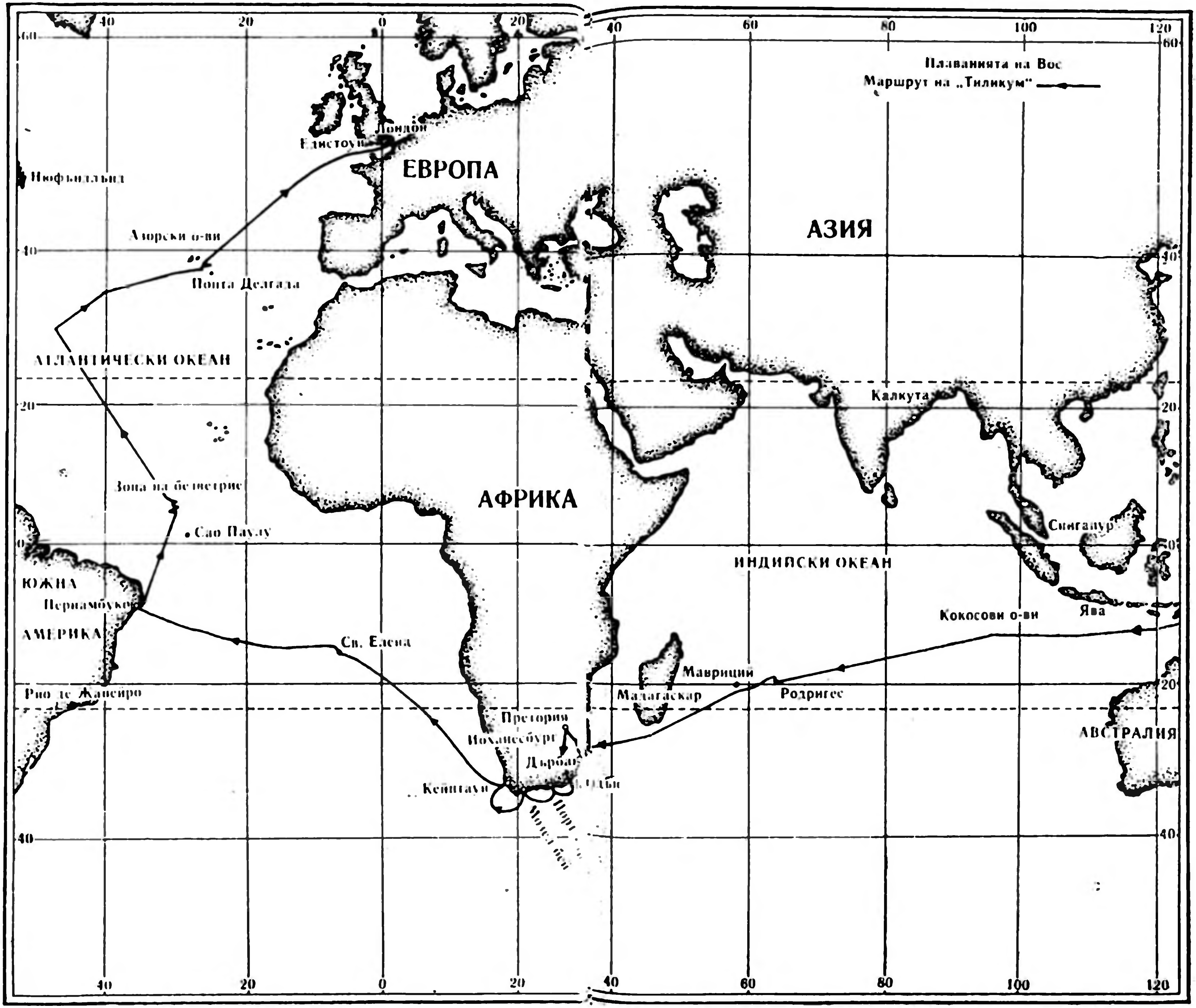
Плаванията на Вос
Маршрут на „Тиликум"
ЕВРОПА
АЗИЯ
АФРИКА
АВСТРАЛИЯ
ЮЖНА
АМЕРИКА
АТЛАНТИЧЕСКИ ОКЕАН
ИНДИЙСКИ ОКЕАН
Лондон
Елистоун
Нюфаундленд
Азорски о-ви
Понта Делгада
Зона на безветрие
Сао Паулу
Пернамбуко
Рио де Жанейро
Св. Елена
Претория
Йоханесбург
Дърбан
Лъндън
Кейптаун
Порт
Мосел бей
Мадагаскар
Мавриций
Родригес
Кокосови о-ви
Ява
Сингапур
Калкута
60
40
20
0
20
40
60
80
100
120

Същата нощ новият и прекрасен кораб «Сент Стивън» с целия си екипаж, капитана, неговата жена, децата му и две пътнички отиде на морското дъно. Баркът, който заедно с нас минаваше през Протоците, също потъна през тая страшна нощ. Само двама от екипажа се спасиха, държейки се за останки от барка при потъването му.

В тези води именно, които бяха погълнали толкова много млади и смели моряци, плавах сега с десеттонен шлюп и като го сравнявах с големите кораби, с които бях плавал дотогава, почти се убедих, че дори за всички пари на света не бих рискувал да измина с тази малка черупка четирите хиляди мили до остров Кокос. «Но в края на краищата — мислех си аз — какво е живот без пари?» Тъй че, изпълнени с надежди, вдигнали всички ветрила и при източен бриз, излязохме със «Сора» от протоците Хуан де Фука и поехме по Тихия океан, държейки курс към юг.

Глава III

СРЕЩА С ПЪРВАТА БУРЯ

Скоро след като минахме нос Флетъри, вятърът взе да се държи досущ като през нощта, когато загина «Сент Стивън», защото от източен стана южен. Но тъй като времето оставаше ясно, знаех, че няма опасност от буря, и като опънах всички ветрила и обърнах «Сора» бейдевинд, взех курс към югозапад.

Надвечер вятърът отслабна, а когато в девет часа светлината на нос Флетъри вече озаряваше водата, бризът замря и се озовахме в безветрие на деветнайсет мили югозападно от него. Освен ярката светлина на носовия фар виждахме светлините и на няколко други кораба, които също бяха попаднали в безветрие и дрейфуваха като «Сора». Тъй като се намирахме извън пътя на параходите, сложихме на палубата силна светлина и тримата слязохме в каютата, запалихме лули и заговорихме за многообещаващото си бъдеще. Мак се закле, че ако успее да пипне поне петдесет хиляди лири стерлинги от съкровището на остров Кокос, в много късо време ще стане крал на Ирландия. Какви ли не въздушни замъци се градяха тази вечер.

Когато малко преди полунощ излязох на палубата, всичко беше мокро от роса. Тъй като в тази част на света това бе сигурен признак, че на другия ден ще задуха западен вятър, слязох долу и казах:

— Джентълмени, утре ще имаме западен вятър и понеже сега е почти полунощ, най-добре е да теглим жребие за вахтите. Който излезе пръв, ще поеме първата вахта до два часа, следващият — втората вахта от два до четири, а третият — от четири до шест.

— Че за какво да бъда на вахта? — възрази Мак. — Сега е пълно безветрие, времето е чудесно, защо да не се приберем всички да му откъртим здравата, както направихме в залива Сук?

— Нищо подобно, Мак — отговорих аз. — Сега, когато сме на море, трябва да бдим денонощно над нашето малко корабче.

Тогава теглихме жребие и всеки си пое вахтата.

На другата сутрин около единайсет часа от северозапад задуха лек бриз и «Сора» зави на юг. Скоро бризът се засили и към седем часа вечерта планинските върхове на остров Ванкувър се загубиха. През следващите два дена имахме хубаво време при същия вятър, който тласкаше корабчето ни със скорост около сто седемдесет и пет мили на денонощие. На третия ден вятърът внезапно се засили и ни принуди постепенно да свиваме ветрилата, тъй че в три часа следобед вече се движехме с грот с три рифа и скорост около осем и половина мили в час при попътен вятър. Въпреки че някои от вълните се разбиваха много силно, «Сора» се подчиняваше отлично на кормилото и водата не я заливаше. Обаче, знаейки от опит с големи кораби, че е опасно да се движиш фордевинд при шест бала вълнение и все по-засилващ се вятър, реших да опитам това със «Сора» още отсега, понеже тогава още не познавах особеностите ѝ.

Добре помня една случка от времето, когато бях съвсем млад и работех на канадския барк «Дж. У. Паркър». Идейки от западния бряг на Южна Америка с товар от нитрат и държейки курс към Ламанша при силен югозападен вятър откъм кърмата, баркът се движеше леко с вдигнати долен и горен марсел на гротмачтата, фок и долен марсел на фокмачтата. Около три часа следобед, когато аз и още един моряк бяхме вързани заедно за кормилото, капитанът се качи на палубата и като забеляза, че вълните се разбиват зад нас, но не заливат кораба, се изказа, че баркът се държи великолепно фордевинд; аз, естествено, също бях на това мнение, като гледах как вълните ни настигат с голяма бързина и минават под кърмата ни с такъв оглушителен грохот, че просто ме побиваха тръпки. Обаче в такъв случай корабът винаги повдигаше кърмата си и вълната минаваше, без да му причини никаква вреда.

Оставаха само няколко минути до четири часа, когато връхлетя нова голяма вълна. Чух я да идва, но на кърмчиите не е позволено да поглеждат назад, когато корабът е в такова затруднено положение, затова не видях приближаването ѝ. Този път кърмата на кораба не се повдигна навреме, вследствие на което вълната се удари в нея с такава страшна сила, че направи всички възможни пакости, само дето не запрати кораба и екипажа му на дъното. Тъй като въжето, с което двамата бяхме вързани за кормилото, беше много хлабаво, вълната ме напъха под перилата на левия борд, а помощникът ми увисна през борда, но въжето още го държеше, та успяха да го издърпат обратно. Вратите и светлият люк на каютата станаха на парчета, а самата каюта се напълни с вода. Няколко врати на носовата рубка също бяха разбити и същата вълна, която извърши всички тия пакости, обърна кораба напреки на вятъра. Мисля, че корабът щеше да потъне, ако не беше добрият дърводелец, който го закърпи!

Когато кораб се обърне напреки на вятъра при силна буря, това става за няколко секунди, водата залива цялата палуба от край до край и ако не преметне хората през борда, то ги прави неспособни да боравят с ветрилата достатъчно бързо, за да ги спасят. Докато ставаше това с «Дж. У. Паркър» и докато вълната се прехвърляше над перилата от наветрената страна, малкото оцелели ветрила бяха отнесени от вятъра. Корабът обаче беше здрав и читав, защото след като загуби ветрилата си, застана с борда към вятъра и вълните и добре пазеше равновесие.

Когато вятърът спадна до четири бала, целият екипаж се запретна да вдига нови ветрила и чух първия помощник, стар, опитен моряк, да казва: «Трябва да благодарим на бога, а не на моряшката си сръчност, че сме живи.» През следващите години се убедих, че е бил напълно прав, осъзнавайки голямата ни грешка, че се бяхме движили твърде дълго фордевинд.

Като си спомних тази случка и някои други малки премеждия, които бях имал по море, аз реших веднага да поставя «Сора» в дрейф и да я обърна, доколкото е възможно, срещу вятъра със скъсен с три рифа грот и малък щормови стаксел. Помощниците ми стояха готови да стегнат гротшкота, докато аз държах румпела и дебнех възможност да обърна срещу вятъра при колкото е възможно по-спокойно море. Когато корабчето се озова върху сравнително гладка вълна, сметнах, че е дошъл моментът; тогава сложих румпела по вятъра, гротшкотът бе затегнат със светкавична бързина, корабчето направи завой и преди да се приближи следващата вълна, «Сора» плаваше вече бейдевинд, ала една голяма вълна заля носа ѝ. Подвижният ѝ кил не бе смъкван, откакто бяхме влезли в залива Сук, и макар да беше вдигнат, корабчето се носеше напред с малките си ветрила, но потоци вода заливаха палубата му и изобщо беше много неприятно. Тогава се залових да го поставя в такова положение, че да не се клати толкова много. Най-напред прибрахме съвсем стаксела, вследствие на което корабът се стрелна право срещу вятъра и едва не скъса грота си. После опитахме със скъсен с три рифа грот и смъкнат подвижен кил, уравновесявайки с кормилото така, че да не криволичи, но и това се оказа напразно.

В резултат от гореописаните две маневри корабът се носеше стремително напред, но вълните го заливаха и ставаше неуправляем, излагайки всички ни на неминуема опасност да потънем. Тогава вдигнахме подвижния кил и поставихме стаксела точно срещу вятъра, а румпела — наполовина. Така уравновесихме кораба, който застана три-четири румба фордевинд и макар че се отклоняваше почти под прав ъгъл към подветрената страна, все пак сравнително по-малко се клатеше.

На смрачаване вятърът се превърна в силна буря, но въпреки това «Сора» се държеше много добре и оставаше почти суха. Обаче от време на време корабът потреперваше под напора на ветрилата и ясно беше, че те са все още много, макар че нямаше как да ги смаляваме повече, тъй като бяха свити напълно. Тогава реших да прибягна до плаваща котва, при все че никога преди не бях си служил с такава, тъй че нито аз, нито някой друг на кораба знаеше истинската ѝ стойност; пък и нямахме такова приспособление на борда.

Постъпих по следния начин:

Подпората на гротгика и няколко дъски от койките, дълги около шест фута, вързахме заедно със старо платно в нещо като вързоп, към който прикрепихме четиридесетфунтова котва. После закачихме тази импровизирана плаваща котва за въже, дебело три инча, спуснахме я откъм наветрената част на носа, прибрахме стаксела и когато плаващата котва се озова на около петдесет ярда от кораба, усукахме края на въжето около мачтата. Тъй като гротшкотът бе издърпан до крайност, естествено очаквах, щом въжето се опъне, корабът да обърне нос към вятъра, но много се лъжех. От време на време той се обръщаше почти с борд към вятъра и вълните и под напора им едва не се преобърна. Тогава смъкнахме съвсем грота, което донякъде оправи положението, но все още не можехме да се уравновесим и непрекъснато загребвахме вода.

Тогава се убедих, че единственият начин да направиш кораб устойчив е да вдигнеш някое малко ветрило откъм кърмата и тъй като нямахме бизанмачта, използвахме щормовия стаксел, като вързахме ъгъла му за края на гротгика, отвързахме дерикфала, вързахме го за ъгъла на стаксела и изтеглихме стаксела напред вместо назад, получавайки по този начин плоско косо ветрило над кърмата. «Сора» веднага обърна нос към вятъра и застана на плаващата си котва така спокойно, както кораб стои на котва в затворен залив, тъй че когато насядахме в каютата, не можехме да си представим, че действително преживяваме бесен ураган в морето и ни блъскат огромни вълни. Посоката на вятъра беше север-северозапад и поради недобрата си плаваща котва «Сора» се отклоняваше с около миля и половина - миля и три четвърти на час в посока юг-югоизток.

Бурята продължи да беснее с неотслабваща сила близо два дена и наистина удоволствие беше да гледаме как малкото корабче с помощта на плаващата котва преодоляваше съвсем леко и спокойно тия големи островърхи вълни. Когато вятърът отслабна достатъчно, изтеглихме плаващата котва на борда и при много малки поддържащи ветрила насочихме кораба отново на юг.

ГЛАВА IV

ЛОВНИ ПРИКЛЮЧЕНИЯ. — САН БЛАС. — ПЕЧАЛНА НОВИНА

Вятърът продължаваше да духа от северозапад, времето се оправи и към полунощ «Сора», отново опънала всички ветрила, поддържаше своя курс със средна скорост сто двайсет и пет-сто и петдесет мили на денонощие до 25 юли, когато на разсъмване на около десет мили пред нас се показа остров Гваделупа. Този остров, дълъг петнайсетина мили и широк от три до пет мили, отстои на почти сто и четиридесет мили от северния бряг на Долна Калифорния.

Когато приближихме острова, вятърът отслабна, но на пладне бяхме на около един хвърлей камък от брега. Земята изглеждаше напълно безплодна, а целият бряг беше опасан от буруни, тъй че не се решихме да слезем.

Продължихме обаче покрай брега на толкова близко разстояние, доколкото позволяваха подводните камъни и вятърът, защото човек никога не знае какво ще намери на уединен ненаселен остров. Познавах един човек от Виктория, който, обикаляйки усамотени места, намерил къс амбра*, който струвал сто и петдесет хиляди долара! Ние нямахме такъв късмет.

Когато стигнахме южния край на острова, видяхме няколко птици, иначе той изглеждаше съвсем пуст и необитаван нито от човек, нито от звяр.

Изведнъж Мак се провикна с все гърло:

— Вижте, какво е застанало там на скалата?

Когато погледнахме в посоката, накъдето показваше, забелязахме един козел. Не беше зле да вкусим малко прясно месо, тъй че защо да не спуснем лодката си, да се насочим към брега и да застреляме Козльо.

Ловната треска ни завладя, но тъй като беше невъзможно да пристанем на това място, продължихме на юг, където намерихме хубав песъчлив плаж и двамата с Мак слязохме там, като той носеше обикновена пушка, аз — ловджийска, а Джек остана да наглежда лодката, с която се бяхме приближили до брега.

---

* Прилично на восък благовонно вещество с приложение в парфюмерията. *Б. р.*

Отправихме се нататък, където бяхме видели Козльо, ала се натъкнахме на създание без рога.

Мак извика:

— Но това е госпожа Коза и ако постои там само още една минутка, ще й светя маслото.

Госпожа Коза постоя, Мак стреля, но не улучи и гощавката ни отиде по дяволите.

Мак много се ядоса, загдето изпусна козата, и ме помоли да взема пушката, докато той «поиграе на куче», но на възраженията ми най-после се съгласи да опита отново, когато пак се яви възможност.

Продължихме и скоро след това намерихме един козел проснат под малко дърво.

Умрял ли беше или просто заспал?

Пристъпихме предпазливо, държейки пушките си готови за стрелба, но когато се приближихме повече, видяхме, че Козльо само си подрямва, и Мак настоя да го уловим жив.

Докато успея да отговоря, той го хвана, а Козльо, изправен на крака, се бореше за живота си.

Да можех да филмирам случилото се през следващите няколко минути, щях на място да направя състояние. Борбата беше кой ще надвие, ала на края Мак обхвана Козльо с две ръце за шията и го държеше здраво. Извиках му да пусне козела, за да го застрелям, но той се възпротиви, заявявайки, че ако направи това, козелът ще го намушка.

Най-после козелът успя да се отскубне от хватката на Мак и побягна.

Стрелях веднъж, но не улучих; стрелях повторно, но умерих пак на същото място; а Козльо благополучно офейка.

Поради иманярската треска не искахме да губим повече време и се върнахме при лодката си. «Сора» беше закотвена на около сто и петдесет ярда от брега и в наше отсъствие Джек бе застрелял от палубата на нашия кораб друга госпожа Коза! Качихме я на борда и няколко дни се гощавахме с прясно месо.

Скоро след връщането си на кораба вдигнахме котва и се запътихме към Акапулко на разстояние около хиляда и двеста мили. Времето се задържа хубаво, вятърът беше лек и вече се намирахме на почти петдесет мили от нос Сан Лукас — южния край на полуостров Калифорния, — когато настъпи пълно безветрие и два дена дрейфувахме сред безброй костенурки.

Костенурките се оказаха много по-лесна плячка от козите на остров Гваделупа. Спуснахме малката си лодка и се приближихме до тях с пушките си. Наоколо имаше много плавей и някои от костенурките си играеха с парчета от дъски, без да обръщат ни най-малко внимание на нашата лодка, докато изсвири куршумът. Застреляхме няколко от тях и по този начин значително увеличихме хранителните си припаси.

През следващите няколко дни имахме слаб югозападен вятър и благодарение на него стигнахме нос Кориентес, но когато бяхме на петнайсетина мили от брега, попаднахме пак в безветрие.

Към два часа следобед над високите планински върхове по мексиканския бряг се появиха тъмни дъждоносни облаци.

— Мъти се нещо — рекох аз.

Но Мак, който беше на друго мнение, отвърна:

— Аз не мисля така; погледни барометъра. От две седмици той стои на «постоянно».

Аз самият, предупреден от природата — защото тези тъмни облаци наистина бяха предупреждение за моряците, които от опит обръщат внимание на такива явления, — нагласих ветрилата на кораба си така, че да бъде готов за очакваната буря. Тъй като имахме широко водно пространство за маневриране, а и цареше пълно затишие, смъкнах всички ветрила и зачаках удара.

Облаците идваха от югоизток и колкото повече се приближаваха към нас, толкова повече наедряваха. Към четири часа, докато ги следях от кокпита, се появи първата бръчка по водата, а след няколко минути около нас вилнееше най-страшна буря.

Тъй като бурята бе връхлетяла с такава сила, мислех, че скоро ще мине, но горчиво се излъгах. Тя продължаваше със същия бяс час след час и на всичко отгоре вятърът стана югозападен, духайки право към сушата.

Когато земята изчезна от очите ни, бяхме на около петнайсет мили от брега, което значеше, че ако поставим кораба на плаваща котва и бурята не стихне, след около девет часа вятърът ще ни отнесе до брега. Затова решихме да вдигнем ветрила и понеже всичко беше здраво и ново, а и лодката — достатъчно яка, за да издържи, поставихме грота с три рифа, както и щормовия стаксел, смъкнахме подвижния кил и «Сора» запълзя край подветрения бряг, с палуба под водата, а над перилата ѝ към наветрената страна сѐ премятаха зелени талази.

Бурята продължи с пълна сила до единайсет часа, после отслабна, с нея намаля и вятърът, тъй че направихме завой оверщаг и се насочихме към сушата. В полунощ дъждът спря, облаците се разпръснаха и настъпи прекрасна звездна нощ. Лек югозападен бриз, издувайки всичките ни ветрила, ни върна обратно там, откъдето бяхме тръгнали в началото на бурята. Обаче бризът скоро замря и започнахме пак да дрейфуваме в затишие досущ като предния ден. Времето се задържа хубаво, макар че не полъхваше ни най-слаб ветрец чак до около два часа на другия ден следобед, когато за наше учудване забелязахме същата гледка, както предишния ден: тъмни тежки облаци се издигаха над планините и прииждаха към нас, а барометърът се държеше като преди. В четири часа се появи първият лек полъх и скоро свихме пак ветрилата и се насочихме към открито море, подгонени от бурята.

Нощта беше точно като предишната и както гласи старата поговорка, всичко се случва по три пъти, та и третата нощ изкарахме по същия начин. Беше ни дошло вече до гуша и се отправихме към Сан Блас, който стигнахме след два дена.

Едва спуснахме котва и до нас се приближи лодка с четирима мексиканци, единият от които, лоцман, се качи на борда на нашия кораб.

— Какво търсите тук по това време на годината? — запита той и без да дочака отговора ни, обясни, че всичките им големи съдове са привързани за брега поради бурите по тия места.

— Как смеете да идвате тъдява в такова време с това жалко коритце, когато всичките ни големи съдове са привързани, защото ни е страх, че може да ги разбият бурите, които бушуват сега по нашия бряг? Трябва да закарате яхтата си на безопасно котвено място нагоре по реката, иначе ще се блъснете в скалите — рече той.

Помнейки патилата си в течение на три нощи, ние послушахме съвета му и закарахме кораба нагоре по реката, където нито морето, нито вятърът можеха да му напакостят.

Престояхме две седмици в Сан Блас, при което се убедих, че старият лоцман е прав. Всички кораби стояха закотвени от юли до октомври поради лошото време. Но за голямо наше съжаление и огорчение научихме, че мистър Хефнър е умрял наскоро от треска в Акапулко.

Събрахме се на съвет да решим да продължим ли сами, или да се откажем от пътуването. Всички ни бе обхванала най-злокачествена иманярска треска, пък и каква полза да бием път дотук и да се върнем, когато остров Кокос е само на хиляда и осемстотин мили от нас! Освен това Хефнъровата карта на острова се бе запечатала в мозъка ми, така да се каже, и бях уверен, че ще мога да си спомня отбелязаните на нея ориентировъчни знаци, които водеха към мястото, където беше скрито съкровището.

Докато се намирахме в Сан Блас, преживяхме още много бури, подобни на трите, от които вече бяхме опитали, а през последната нощ, която прекарахме в реката, един шлюп с почти същите размери както нашия кораб и закотвен недалеч от нас бе ударен от гръм и се разцепи от носа до кърмата.

На другата сутрин вдигнахме котва при прекрасно време, но преди да продължа по-нататък, трябва да кажа няколко думи за това красиво място, Сан Блас.

То е малко мексиканско градче с около три-четири хиляди жители; старият лоцман единствен от тях говореше английски. От планините, обграждащи града от две страни, се спуща прекрасна сладководна река, гъмжаща от алигатори и други влечуги. Плажът е покрит със ситен бял пясък, явно най-добрият развъдник на пясъчни мухи в света. Между тях и комарите, които бяха представени от милиони кръвожадни насекоми, ни беше твърде горещо, меко казано. Те се държаха така, като че никога в живота си не бяха кусвали свястно ядене. Времето беше кажи-речи същото, както през трите нощи край брега, и Мак подхвърли, че Сан Блас трябва да е бил последното място, създадено от бога. Джек обаче, като по-вещ в това отношение, каза, че сигурно е било първото, защото доста се е подобрило оттогава насам.

Глава V

ПРИСТИГАНЕ НА ОСТРОВ КОКОС

Първата нощ на път имахме пак силна буря и за да се измъкнем от този неприятен бряг, насочихме «Сора» с пълна скорост на северозапад с грот на три рифа и щормов стаксел. По този начин успяхме бързо да оставим зад себе си това коварно време, а на следващия ден попаднахме на приятен, умерен североизточен пасат, за което впрочем ни най-малко не съжалявахме.

А сега ура към остров Кокос, само на хиляда и шестотин мили от нас — наглед неголямо разстояние, защото при този хубав бриз откъм левия ни борд измивавахме лесно по сто мили на ден. И пасатът, и хубавото време се задържаха като по предписание — до 7 септември. В три часа, подир следобедна дрямка, изведнъж се събудих от страшна врява на палубата и креснах:

— Какво ви прихваща там, момчета? Защо не пазите тишина, когато един честен човек иска да си почине?

— Сега не е време за спане — отговори Джек. — Остров Кокос вече се вижда и трябва да се приготвим да изхвърлим баласта си и да направим място за златни кюлчета и диаманти.

Мак се обади:

— Да, драги, виждам от едната страна на острова да стърчат златни кюлчета; ела на палубата да погледнеш.

Когато плава с яхта, Мак никога не казва истината, ако може да я замени с нещо друго. Все пак излязох на палубата и островът наистина се виждаше, но се забелязваха само планински върхове в далечината на около шейсет мили от нас.

През нощта бризът отслабна, а на сутринта се намирахме пред източния край на острова и поради пълното стихване на вятъра се закотвихме в залива Чатъм.

След като закусихме, двамата с Мак взехме лодката и тръгнахме към залива Уейфър, където се предполагаше, че се намира стоката, за която бяхме дошли. След като заобиколихме един остър скалист нос, пред нас се разкри заливът Уейфър, от чиято дясна страна най на края забелязахме малка къщурка. Насочихме се към нея и слязохме на брега на няколко ярда от постройката.

В тоя момент от къщурката излезе някакъв слаб човек, по моя преценка шест фута и четири инча висок, с брада, проточила се на около два фута от долната част на лицето му. Подир джентълмена вървеше дребна, приятна на вид дама.

Когато стигна до нас, джентълменът представи себе си като мистър Гислер, губернатор на остров Кокос, а дамата — като своя съпруга.

— Приятно ми е да се запознаем, мистър и мисис Гислер — казах аз. Но това не беше стопроцентова истина, защото се бях надявал, че островът ще бъде само наш.

— Откъде идвате? — попита губернаторът.

— От Виктория, Британска Колумбия — отговорих аз. — Тази сутрин на разсъмване стигнахме залива Чатъм, попаднахме в безветрие, закотвихме се и гребахме дотук с лодката си.

— За съкровището, нали? — каза Гислер.

— Не, не съвсем — отвърнах. — Просто сме на малка екскурзия, та решихме да се отбием да видим острова. (Още една лъжа.)

— То се знае, мистър Гислер — обади се Мак, — ако имате излишни златни кюлчета, нямаме нищо против да ги вземем.

Тук мистър Гислер се усмихна и отговори, че златните кюлчета са голяма рядкост на остров Кокос.

— Така ли? — учудих се аз. — Аз пък мислех, че има много тук.

— Да — отвърна губернаторът, — наистина има много, само че първо трябва да ги намерим.

Поради боя и осанката на мистър Гислер сметнах за най-благоразумно да го предразположа. Затова казах:

— Мистър Гислер, разполагаме с няколко дни, затова ще ви помолим да ни позволите да потърсим съкровището. Ако го намерим, ще ни разрешите ли да го качим на борда на нашия кораб?

— Можете да търсите, колкото си искате — отговори мистър Гислер, — но от това, което намерите, една трета трябва да предадете на костариканското правителство.

Не виждах начин да избегнем предаването на едната трета на костариканското правителство, затова приех предложението на губернатора.

Когато всичко бе уредено, мистър Гислер каза:

— А сега не е зле да отидете да докарате кораба си. Впрочем колко голям е той?

— Десет тона — отговорих.

— Десет тона; я гледай, я гледай, я гледай! И сте били толкова път от Виктория с десеттонен кораб! Ами че десеттонен кораб не може да побере дори една пета от златото, което е заровено тук.

След като уверихме мистър Гислер, че вероятно ще се задоволим с десет тона злато и един тон диаманти, а останалото ще предоставим на него или на костариканското правителство, той изглежда остана доволен и ни покани да влезем в къщата му да сръбнем нещо. Не зная някога да съм отказвал хубави неща, затова последвахме мистър и мисис Гислер в къщата и за не повече от десет минути мисис Гислер ни нареди трапеза, достойна за крал. На нея имаше чудесен домашен хляб, масло, шунка, яйца, студено печено от дива свиня и други лакомства и макар че преди да слезем от кораба бяхме закусили, хубаво наслагахме всичко това върху закуската и почти ометохме масата. Когато мисис Гислер видя празните чинии, попита ме имаме ли достатъчно провизии на борда. Разбира се, сещах се накъде биеше. Но позволете ми да дам един малък съвет на тия, които живеят на суша. Никога не предлагайте на яхтсмен храна, когато слезе на брега, ако намерението ви не е сериозно, защото на път яхтсменът е винаги гладен и не умее да казва «не», щом му се мерне нещо за ядене.

— Колко гази корабът ви? — попита мистър Гислер.

— Към четири фута — отговорих аз.

— Само толкова ли? Е, тогава можете да докарате кораба си право тук, пред къщата, и да го привържете за дърветата.

След това той ме изведе навън да ми покаже къде да настаним кораба. Точно при входа на залива Уейфър, между високия бряг и дълбоката вода, има пясъчна коса, дълга около триста ярда. Тя е широка около половин миля, а от двете ѝ страни теренът е висок. При прилив пясъчната коса потъва около три фута под водата, а от дясната страна, когато влизаш в залива, на няколко ярда от Гислеровата къща, от планините се стича поток. Мястото тук е достатъчно широко и дълбоко, за да може «Сора» да се разположи удобно. Потокът си бе прокарал през пясъчната коса корито, което според губернатора било достатъчно широко, за да може корабът ни да премине по него Аз, разбира се, му повярвах, особено след като заяви, че бил на острова от осемнайсет години и познавал всички криволици и пътища тук. Единственото нещо, което не знаел, каза той, било къде е скрито златото.

— Лесно ще го намерим — рече Мак.

Наближаваше десет часът и тъй като мистър Гислер ни увери, че приливът ще настъпи на обед, двамата с Мак се върнахме в лодката си да докараме «Сора», за да може да мине косата в най-високата точка на прилива. От запад бе задухал приятен лек бриз и като вдигнахме на лодката си едно малко ветрило, скоро се озовахме до шлюпа. В това време Джек се бе занимавал с риболов и вече пържеше част от улова си, като непрекъснато мърмореше, че рибата не искала да кълве.

— А как хвана тая риба, като не кълве? — попита Мак.

— Спуснах се във водата и ги накачих на куката — бе отговорът на Джек.

— Я ела сега да вдигнем котвата и ветрилата, пък после ще мърмориш — рекох аз; и понеже двамата ми другари бяха винаги подръка, когато заповядвах нещо, докато се усетим, и котвата измъкнахме, и ветрилата опънахме. Със смъкнат подвижен кил се понесохме срещу западния вятър към залива Уейфър.

Щом заобиколихме скалистия нос, видяхме, че Гислер вдига костариканското знаме — както ни бе уведомил, то щеше да бъде знак, че нивото на водата е достатъчно високо, за да може «Сора» да мине над пясъчната коса. Аз, разбира се, веднага я насочих към прилива и всичко вървя отлично до момента, когато стигнахме почти средата на косата — тогава «Сора» се удари в подводен камък и за по-малко време, отколкото мога да опиша това, се напълни с вода. Не успяхме дори да спасим провизиите си, голяма част от който се развалиха от морската вода. Тутакси смъкнахме ветрилата и се напънахме здравата да измъкнем кораба, но не можехме да го помръднем.

Идеше ми да застрелям губернатора и мисля, че наистина щяхме да го застреляме, ако не беше жена му, тъй като в сърцата и на трима ни кипеше жажда за кръв. Гислер стоеше пред къщата си и викаше:

— Какво става?

— Я ела тук да видиш какво става — троснах се аз, след което Гислер заджапа през около три фута вода да ни помогне да измъкнем кораба.

Направихме всичко, което беше по силите ни. Припаси, баласт, всичко, което имахме на борда, смъкнахме на брега, ала «Сора» не помръдваше. Подводна скала бе пробила дъното ѝ и сега тя беше пълна с вода. На триста мили от континента, заседнали на някакво малко островче, а никакъв параход или друго средство за свръзка и почти всичките ни провизии развалени от солената вода! Положението ни наистина не беше за завиждане.

Мак каза, че му се ще да има подръка някое златно кюлче, та да прасне Гислер по главата. Джек заяви, че не ни остава нищо друго, освен да последваме примера на Робинзон Крузо.

— Я стига с тия глупости, момчета — прекъснах го аз. — Въпросът е много сериозен и трябва някак да измъкнем корабчето. Не е зле да довлечем от гората няколко малки дървета и когато настъпи отливът, да се опитаме да го отместим с лостове.

Гислер, разбрал грешката си, ни помагаше с каквото можеше. В три часа корабът ни ще бъде съвсем на сухо, заяви той, тъй че след около два часа бяхме вече приготвили всичко, за да го повдигнем. Наистина по това време водата се беше изтеглила и можахме да видим острия камък, който бе пробил дъното му. Тогава се запретнахме на работа с лостовете и след около два часа отместихме шлюпа от скалата, а преди да се мръкне, закърпихме дъното му и го спуснахме пак на вода, след което го закотвихме до Гислеровата къща, където се намираше извън всякаква опасност.

Губернаторът ни каза, че на острова може да се намери храна в изобилие, дори диви свине, и че ще направи всичко възможно, за да се запасим пак с провизии. Тогава прогонихме от сърцата си всякакви грижи и след кратко пиршество и хубав сън в Гислеровата къща, рано на другата сутрин тръгнахме бодри да търсим голямото съкровище.

Глава VI

ИСТОРИЯ НА ГОЛЯМОТО СЪКРОВИЩЕ. — КЪДЕ Е СКРИТО ТО? — ТЪРСЕНЕТО И НЕГОВИТЕ ТРУДНОСТИ

Остров Кокос е около три мили широк от север към юг и четири мили дълъг от изток към запад. Брегът се състои главно от стръмни, зъбести скали, зад които местността е планинска. Най-високата ѝ точка е около три хиляди фута. Островът е покрит с буйна растителност. Близо до брега растат нагъсто малки нискостеблени дървета. Тъй като е разположен в зоната на безветрие, валежите са обилни и от планините се спущат няколко големи потока, които се вливат в океана. Речицата, в която беше закотвена «Сора», гъмжеше от прекрасна сладководна пъстърва. Водата е много добра за пиене. Близо до брега има изобилие от годна за ядене риба; тук намират убежище и големи акули. Хиляди морски птици кръжат около острова. Заливите Чатъм и Уейфър са единствените удобни места за закотвяне. Последният се намира от северната страна на острова и се простира в посока изток-запад, а именно в подножието на възвишенията от северната страна на залива иманяри от различни части на света са ровили в различно време земята. Всички до един, подобно на адмирал Палистър, са напуснали острова, без да намерят обекта на посещението си.

Когато огледах мястото, където според Гислер било заровено съкровището, което търсачи от далечни страни са дирили напразно, си помислих: колко ли време са мъкнали тонове и тонове злато през гъстата растителност, с която беше покрита земята? Хефнър ми бе разказвал как съкровището е попаднало там; освен това във Виктория бях видял на картата ориентировъчен знак, който започваше от една малка скала на около миля северозападно от залива Уейфър и минаваше през пясъчната коса. Изглежда, съкровището беше заровено от лявата страна на линията, прокарана от скалата през пясъчната коса. Това засили вярата ми в думите на Хефнър и ме накара да се замисля.

Мистър Хефнър ми бе обяснил накратко как съкровището е стигнало до остров Кокос.

Преди приблизително сто години Перу и Чили били във война. Чилийските войски побеждавали и тъй като имало опасност Лима, столицата на Перу, да капитулира, зашили перуанската хазна в биволски кожи и я прехвърлили за съхранение на борда на един английски кораб на име «Мери Дайър», закотвен в пристанището Каляо. Екипажът на «Мери Дайър» напил перуанската стража, оставена на борда да пази съкровището, и когато тя била вече съвсем пияна, отървал се от нея и отплавал с кораба и товара.

Станало известно, че «Мери Дайър» има много малко припаси на борда си, така че ще бъде принуден да се отбие в някое съседно пристанище, за да се снабди с необходимите провизии за дълъг път. Ето защо пратили един перуански катер да дири пиратите. Ветровете по перуанското крайбрежие духат почти винаги от юг, затова предположили, че корабът е отплавал в северна посока. Катерът се отбивал във всички пристанища, претършувал всички островчета край брега, прекосил към Панама и тъкмо се готвел да отплава, «Мери Дайър» се задал. Катерът го пресрещнал пред пристанището и заловил екипажа му. Тогава претърсили «Мери Дайър», но съкровище не намерили.

Осем души от екипажа, който се състоял общо от единадесет човека, били разстреляни. Капитана, първия му помощник и един юнга задържали като пленници, но поради немарливостта на перуанските офицери на катера капитанът и помощникът изчезнали през нощта.

Тогава от екипажа останал само юнгата. Той дал показания в смисъл, че скрили съкровището на някакъв малък остров, но не знаел нито името, нито местоположението на острова. Капитанът на катера заключил, че то може да бъде само на остров Кокос, и катерът тръгнал на запад, а когато пристигнал, юнгата веднага познал острова, където било скрито съкровището. Той заявил също, че именно в залива Уейфър били откарани с лодки златните кюлчета, но тъй като корабът се намирал извън залива и не позволили на юнгата да слезе на брега, не можел да посочи точното място, където е заровено съкровището. Тогава екипажът на катера претърсил острова надлъж и нашир, но нищо не намерил. Нито дори следи сред растителността.

Че не са могли да открият никакви следи сред растителността толкова скоро, след като екипажът на «Мери

Дайър» напуснал острова, ми се струва просто невероятно. Според мен съкровището не може да е било заровено на посоченото място. Ето защо реших, че ориентирът на Хефнър — от скалата през пясъчната коса — е правилен. След като огледах внимателно подножието на възвишенията и самата пясъчна коса, стигнах до заключение, че ако бях на мястото на капитана на «Мери Дайър», непременно щях да заровя съкровището в косата, и то по следната причина. Самата коса е от твърд пясък и при отлив се оголва. При прилив остава под три фута вода и не би било особено трудно да се натовари една лодка, да се прекара над косата при прилив, а когато водата се отдръпне, съкровището да се разтовари на сухо и да се зарови. После, след около шест часа време, когато първата приливна вълна залее косата, ще бъдат заличени всякакви следи.

Косата, както вече споменах, е дълга около триста ярда и широка около половин миля и тъй като през повечето време се намира под вода, човек трябва да има инструменти, за да може да търси съкровището; а такива не притежавахме. Ето защо не споделих с никого мислите си, само попитах Гислер претърсвана ли е някога пясъчната коса, на което той отговори отрицателно.

Джек и Мак бяха на същото мнение: че ако обектът на диренията е бил скрит в подножието на възвишенията, той отдавна е щял да бъде намерен, защото всички търсения са били съсредоточени там.

На другата сутрин Мак грабна пушка с намерение да изследва вътрешността на острова и да опита сръчността си като стрелец по диви свине. Джек пък взе лодката да изучи брега на запад от залива Уейфър, а моето занимание тази сутрин беше да обиколя пясъчната коса, да стрелям и същевременно да си отварям добре очите, да не би от земята да се подадат златни кюлчета; но напусто. Наближаваше обед, когато Джек се върна от обиколката си покрай брега ухилен до уши и въпреки че на около половин миля от нас нямаше никого, ми прошепна на ухото:

— Намерих съкровището!

— Я не се занасяй! — казах аз.

— Честна дума. Ела да видиш — отвърна той.

Беше почти пладне и при все че и двамата бяхме много гладни, решихме да не чакаме обеда.

— Трябва да натоварим една лодка, преди да седнем да ядем — каза Джек.

Взехме кирка и две лопати и тръгнахме с лодката си да я напълним със злато. Аз грабнах греблата, а Джек седна на кърмата да ми показва пътя. Когато излязохме от залива, видяхме, че е настъпило силно вълнение и вълните се разбиват в брега със страшен рев.

— Ето там е — каза Джек, сочейки брега.

Трябваше да слезем и тъй като по онова време не умеех да прекарвам лодка през прибой, а знаех, че Джек е много по-опитен в това отношение, помолих го да поеме греблата.

Лодката ни беше малка, а и двамата бяхме донякъде развълнувани от добрата новина, та докато си сменим местата с Джек, тя се прекатури. И двамата се видяхме изхвърлени в солената вода, и то на около двеста ярда от сушата. Джек ми каза да плувам към брега, добавяйки:

— Аз съм по-добър плувец от теб, затова ще измъкна лодката.

Мислех, че полека-лека ще успея да стигна брега, затова заплувах към него. Навярно бях изминал около една трета от пътя, когато Джек извика:

— Пази се от акули!

Знаейки, че това място гъмжи от тези морски чудовища, естествено, аз се огледах дали не се виждат наоколо. Не можах да забележа нищо, а Джек, яхнал дъното на лодката, се кискаше, като че ставаше нещо много смешно.Мисля, че ако бях добър плувец, щях да се върна при лодката и веднага да я измъкна с Джек, но тъй като не ме биваше за такъв, не можех дори да си отворя устата от страх да не нагълтам солена вода.Ето защо продължих към брега, успях да се измъкна благополучно на него през прибоя и запълзях по пясъка на четири крака по-скоро като удавен плъх, отколкото като човешко същество.

След като го нарязах за навика му да се шегува, продължихме към мястото, което според Джек представляваше нашата цел, и скоро го стигнахме. Тази мисъл му бе навял един голям плосък пясъчник, разположен пред малко парче равна земя и много приличащ на каменна стена, но това беше само пясъчник и нищо друго. От дъждовната вода, стичаща се от планините, той се бе напукал на много места и тъй като, естествено, пукнатините се бяха запълнили с пясък, камъкът напомняше изкуствена стена.

По време на престоя си на острова бяхме настанени в дома на Гислер и след като се върнахме от опасното си пътешествие, хапнахме хубаво от великолепния обед, който ни бе приготвил нашият приятел. Мак още го нямаше.

— Предполагам — каза Джек, — че когато се прибере нощес, ще донесе цяла торба ловджийски вицове за глигани.

— Да, възможно е — отвърнах аз, — но те няма да ми дотегнат толкова, колкото ми дотегнаха твоите вицове за съкровища.

Очаквах Мак да се върне преди смрачаване и не бих се учудил дори да чуя, че земята е постлана с избити глигани; но когато се мръкна, него още го нямаше. На остров Кокос липсват пътеки и поради много гъстата растителност чужденец трудно би се ориентирал посред бял ден, а камо ли в тъмна нощ. Заключихме, че нашият другар не е могъл да налучка обратния път към лагера, затова е дал няколко сигнални изстрела, но не е получил отговор. Тогава накладохме голям огън, като същевременно стреляхме последователно няколко пъти.

Тъй като до полунощ нямаше никаква следа от Мак, бяхме уверени, че нещастникът ще трябва да прекара тая нощ сред планините, а понеже валеше доста силно, ще му бъде много неприятно. Гислер каза на немски:

— Ich glaube der Kerl ist von Schweinen gefressen worden. (Мисля, че свинете са го изяли.)

Продължихме цяла нощ да даваме сигнали, но не получихме никакъв отговор от изчезналия си другар.

Когато се съмна, дъждът още валеше, но към осем часа времето се изясни и тъй като Мак не се появяваше, мистър Гислер тръгна да го търси. Почти се страхувах, че може да се е случило нещастие с другаря ни, понеже бях чувал, че ако дива свиня се види в безизходица, се нахвърля върху човека. Знаейки, че Мак непременно би нападнал глиган, ако му се яви такава възможност, боях се, че той няма да излезе победител.

Около два часа след като Гислер тръгна да го търси, чух двоен изстрел близо до къщата и когато се огледах, видях, че иде Гислер, следван по петите от Мак, който изглеждаше в много весело настроение.

— Къде се губиш цяла нощ, Мак? — запитах аз.

— Бях на лов — отговори той, — а на такъв хубав лов не съм ходил в живота си.

— По дяволите твоят лов — казах. — Защо не се прибра снощи?

— Нямаше да ми говориш така, ако беше видял колко диви свине съм избил — възрази Мак.

Гислер ми разказа, че заварил приятеля ни седнал на едно повалено дърво да закусва с кокосов орех.

— Уверен съм — добави той, — че Мак не е могъл да намери пътя дотук, но не иска да си признае.

Тъй като и двамата бяха мокри до кости, влязоха в къщата да се преоблекат, след което нашата добра домакиня, мисис Гислер, сложи на масата обед и ако е имало някога човек с апетит, това беше Мак. В началото той бе толкова погълнат в яденето, че нямаше време да говори, но когато засити глада си, лека-полека подхвана ловджийските си истории и както бе предрекъл Джек, излезе, че Мак е осеял целия остров с убити глигани. Старият губернатор слушаше внимателно и щом Джек или аз подхвърлехме, че Мак изглежда има много живо въображение, Гислер му се притичваше на помощ, като казваше:

— Не, не, вие не познавате тоя остров така, както го познавам аз. Тук има много глигани.

Разбира се, старият губернатор не познаваше Мак така, както го познавахме ние, затова го подкрепяше почти във всичко, което кажеше, до момента, когато Мак заяви, че застрелял в западния край на острова глиган, голям като крава. Това беше вече прекалено за губернатора и той заклати бакенбардите си, защото знаеше, че на острова не може да се намери диво животно дори с приблизително такива размери. Мак както винаги беше готов да се закълне в думите си и предложи да ни заведе да видим глигана. Разстоянието до югозападния край на острова по права въздушна линия бе около четири мили, а като се вземат пред вид нанадолнищата и нанагорнищата, завоите и криволиците из планините, би се удължило на около осем мили. А губернаторът, държейки сметка за влагата, гъстия храсталак, обрасъл целия остров, и всичко друго, рече:

— Виж какво, Мак, преди да отида до югозападния край на острова да търся доказателство, ще пратя теб и умрелия ти глиган при дяволите.

И аз мислех същото.

Глава VII

НЕДОСТИГ НА ПРОВИЗИИ. — ЗАМИНАВАМЕ, БЕЗ ДА СМЕ ВДИГНАЛИ БУЛОТО. — ЮЖНОАМЕРИКАНСКИЯТ БРЯГ

Времето лети на остров Кокос, където има големи възможности за лов, риболов и иманярство, но тъй като се бяхме отказали от последното, а другите развлечения ни бяха омръзнали, решихме да се приготвим да тръгнем отново по море.

За да прекараме «Сора» благополучно над пясъчната коса, трябваше да я измъкнем от речното корито и след като я закотвим надълбоко, да натоварим баласта и припасите, но тъй като разполагахме само с нашата лодка, пренасянето на всичко на борда и подготовката за плаване ни отне доста време.

Когато проверих провизиите ни, установих, че те са пострадали много сериозно от злополуката и дори всичката храна, която Гислер можеше да ни отдели, нямаше да ни стигне за обратния път до Виктория. Поради северните ветрове, които духаха по американския бряг, не можехме да мислим да плаваме на север, без да си осигурим повече припаси, и понеже не бързахме особено да се прибираме, решихме да се насочим към Гуаякил (Еквадор).

На 21 септември негово превъзходителство губернаторът на остров Кокос и лейди Гислер ни устроиха прощална вечеря и след като получихме всички провизии, които можеха да ни дадат, на другата сутрин отплавахме за Гуаякил, на разстояние около седемстотин мили. Вятърът беше северозападен и след като оставихме подире си залива Уейфър и минахме Роки Пойнт, взехме курс на изток и заобиколихме острова. Едва задминахме източния му край, вятърът стана югозападен, тъй че при силен югозападен мусон и разпънали всички ветрила скоро оставихме зад хоризонта златния остров, където преди четиринайсет дни се бяхме надявали да забогатеем.

Югозападният мусон беше силен, времето — ясно, и като нагласихме ветрилата за бейдевинд, насочихме уверено «Сора» към залива на Гуаякил, в който влязохме около обед на 27 септември. Вятърът бе доста поотслабнал, та се закотвихме близо до един бриг, развяващ перуанското знаме.

Едва спуснахме котва и капитанът на брига се приближи с лодката си до нас и запита откъде сме.

— От Виктория, Британска Колумбия — отговорих аз.

— От Виктория с такава черупка! — възкликна той.

Като видя, че жилищните ни помещения не са много комфортни, той ни покани на своя кораб. Беше перуанец, но говореше добре английски. Аз и Мак се прехвърлихме с капитана на кораба му, а Джек предпочете да остане на шлюпа.

Когато се качихме на борда, капитанът ни заяви, че веднага щом завършат тоя ден товаренето, възнамерява да ознаменуват случая, та много ще се радват, ако им правим компания. Ние приехме поканата. В отговор на въпроса закъде сме се запътили, разказах за лошия ни късмет на остров Кокос и споменах, че искаме да прескочим до Гуаякил за провизии.

— Послушайте съвета ми, стойте по-далеч от Гуаякил — отговори капитанът. — Там върлува много опасна треска.

— Е, все ще трябва да отидем някъде да попълним припасите си — отвърнах, — и то колкото може по-скоро, защото складът ни е почти празен.

Капитанът ни посъветва да се отбием в Каляо, пристанището, за което плаваше, а то беше на около шестотин мили южно от Гуаякил.

— Там — каза той — ще имате най-хубавия климат на света и ще можете да си набавите каквото желаете; ако пък нямате достатъчно провизии за дотам, с голямо удоволствие ще ви помогна, защото съм добре запасен и мога да ви отделя достатъчно, за да изкарате дотогава.

Трябва да кажа, че капитанът на перуанския бриг беше славен човек. Следобед той ни устрои голяма гощавка, а към пет часа, след като бяхме решили да наминем към Каляо, добрият стар морски вълк ни набави всички припаси, от които се нуждаехме за път.

Капитанът като стар крайбрежен моряк ми даде ценни сведения за ветровете, времето, теченията и т. н. Почти през цялата година ветровете духат от запад, а времето е хубаво, ясно. Течението се движи в северна посока със средна скорост около двайсет мили на денонощие.

— Нали разбирате — каза той, — и вятърът, и течението ще бъдат неблагоприятни, но с малко и добре екипирано корабче като вашето ще можете да лавирате на къси галсове близо до сушата. По такъв начин ще бъдете почти извън течението, а на някои места дори може да намерите благоприятно противотечение. Що се отнася до мен — продължи капитанът, — поради размерите и конструкцията на кораба ми съм принуден да се движа там, където има достатъчно простор, така че, като отплавам оттук, ще обърна ветрилата за бейдевинд, благодарение на което ще мога да държа курс северозапад около две хиляди мили, след което около две хиляди мили ще карам на изток, а после ще се насоча към Каляо, който е на около още хиляда и петстотин мили.

— При това положение ще трябва да пропътувате приблизително пет хиляди мили оттук до Каляо — забелязах аз.

— Горе-долу толкова — съгласи се капитанът.

Бригът стигна местоназначението си повече от един месец след нас.

И той, и ние се обърнахме бейдевинд и при силен бриз поехме един до друг към юг. Скоро след това и двата кораба вдигнаха всичките си ветрила. Виждах ясно, че този стар бриг — като че строен с мили, а рязан с ярдове — имаше нужда от широк простор и благоприятни ветрове, за да плава. «Сора» го оставяше зад кърмата си, а курсът ѝ беше с около два румба по-добър. Обаче перуанският капитан се оказа прав във всяко отношение. Ние срещахме силни южни ветрове, плавахме доста добре покрай сушата и всеки ден имахме ясно време. Течението също се оказа почти такова, каквото го бе описал. Денем се движехме на къси галсове край сушата, благодарение на което винаги изминавахме по-голямо разстояние в южна посока, отколкото нощем, когато гледахме да се държим по-далеч от брега заради безопасността на кораба.

Голямата планинска верига на Андите по перуанския бряг, чиито заснежени върхове блестяха от тропическото слънце, представляваше великолепна гледка. Тук-там по брега виждахме малки градчета, около които сновяха рибарски лодки. Нямаше никакви пристанища, само прибоят биеше силно брега, затова не посмяхме да пристанем чак до 11 октомври, когато рано сутринта съзряхме остров Сан Лоренсо, висок около хиляда и триста фута, издигнал се преди години в резултат от земетресение и образувал оттогава прекрасното пристанище Каляо. В единайсет часа вечерта се закотвихме близо до доковете.

Поради работа, която налагаше да се върна във Виктория, запасих «Сора» с провизии, поставих на мое място друг човек и я изпратих обратно на север. После през Панама се прехвърлих в Ню Йорк, а оттам по канадската тихоокеанска железница стигнах Виктория в Британска Колумбия.

При това пътуване «Сора» бе изминала разстояние от около седем хиляди мили.

Като заключение на разказа ми за нашето пътешествие със «Сора» трябва със съжаление да кажа, че не постигнахме целта си, но въпреки това странстването безспорно ни достави голямо удоволствие, при което научих и нещо, което не знаех въпреки дотогавашния ми опит като моряк: че малък съд е надежден в силна буря толкова, колкото и голям, и дори далеч по-надежден от много от големите. Именно опитът, придобит при плаването със «Сора», в последна сметка доведе до безпримерното презокеанско пътешествие от четиридесет хиляди мили с бойното кану «Тиликум», строено от индианците на Британска Колумбия.

ЧЕТИРИДЕСЕТ ХИЛЯДИ МИЛИ С КАНУ

Глава I

СМЕЛО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

През пролетта на 1901 г. във Виктория, Британска Колумбия, мистър Лъкстън, канадски журналист, ме запита дали смятам, че мога да извърша околосветско пътуване със съд, по-малък от американския йол «Спрей», с който капитан Слокъм, американски гражданин, успял да обиколи земното кълбо.

— Каква вместимост е имал «Спрей»? — полюбопитствувах аз.

— Около дванайсет тона — отговори мистър Лъкстън.

— Хм, мисля, че ще можем да свършим тая работа дори и с по-малък съд — рекох.

— В този проект са вложени пет хиляди долара, от които вие ще получите две хиляди и петстотин, ако прекосим трите океана — каза ми мистър Лъкстън, — а освен това, след като приключим пътуването, аз ще издам илюстрована книга, от която ще вземете половината от печалбата.

— Да подразбирам ли, мистър Лъкстън — рекох, — че възнамерявате да участвувате лично в пътуването, за което става дума?

— Разбира се — отговори той. — Как иначе бих могъл да издам книга?

— Но нали преди известно време казахте, че никога не сте били на море и нямате понятие от ветроходство?

— Вярно. Но нали пък вие ми казахте тогава, че можете да обиколите сам света под ветрила? Ето защо ви приканвам да докажете това на дело. Вместо да пътувате сам, което твърдите, че сте способен да направите, по-добре вземете и мен и още отсега ви давам честна дума, че ще ви помагам според силите си в управляването на яхтата.

Познавах мистър Лъкстън от известно време, и то като трезв, амбициозен човек, който държи честно на думата си. Приех предложението му.

Тъй като мистър Лъкстън нямаше никакъв опит с лодки, остана на мен да осигуря подходящ съд и снаряжение за проектираното ни пътешествие и докато търсех по източния бряг на остров Ванкувър, където има лодки с всякакви размери и конструкция, попаднах в едно индианско село, където видях легнало на брега много привлекателно на вид кану. Веднага ми хрумна, че ако успеем да извършим проектираното си плаване с индианско кану, не само ще постигнем световен рекорд с най-малкия съд, но и той ще бъде единственото кану, обиколило дотогава земното кълбо. Веднага се залових да огледам и измеря кануто и скоро се убедих, че то е солидно и при това достатъчно голямо, за да побере хранителните припаси и другите неща, които ще трябва да носим при нашето пътешествие.

Докато разглеждах кануто, приближи се един индианец и ми даде да разбера на развален английски, че е собственик на лодката и е готов да ми я продаде. Когато купуваш нещо от индианците на остров Ванкувър, една глътка от шише с етикет «уиски» върши много работа, защото ги прави добродушни и щедри. Знаех, че ако старият ми приятел Пат Дейзи, инспектор по индианските въпроси, ме улови на местопрестъплението, ще ми даде три месеца за разкаяние. Но бизнесът си е бизнес, тъй че с помощта на манерката си осигурих кануто за приемлива цена. Когато в резултат от сделката и вероятно от глътката уиски старият индианец изпадна в добро настроение, той ми подари един човешки череп, според думите му — на неговия баща, който бил построил кануто преди петдесет години.

Дали имаше истина в твърдението му, не претендирам да зная, защото тези индианци са готови да разправят на белия какво ли не, щом сметнат, че има възможност да измъкнат нещо от него, тъй че съм склонен да се съмнявам много. Обаче кануто беше здраво и напълно подхождаше за целта ми, а тъй като черепът беше действително от някогашните плоски глави, приех да го взема като антикварна рядкост. После откарах кануто в една малка работилница за лодки, където го приведох в такова състояние, каквото смятах необходимо за целта си.

Кануто, което купих, беше направено от един цял дънер на червен кедър; с други думи, «издълбана лодка», с каквато си служат индианците за пътуване; тя се кара с гребла, а понякога, когато вятърът и времето са благоприятни, се използва малко правоъгълно ветрило. Червеният кедър е много траен, но мек и лесно се цепи. Ето защо се принудих да взема сериозни мерки, за да заздравя кануто дотам, че да бъде устойчиво на бордово клатене и да не се прекатурва при трудно плаване или при силните бури, които по всяка вероятност ще срещне при пътуването ни. За да стане малката лодка издръжлива в море, поставих от единия до другия край във вътрешността на корпуса, на двайсет и пет инча едно от друго, прегънати правоъгълни дъбови ребра, дебели един инч и заковани с поцинковани железни гвоздеи, а тъй като кануто не беше достатъчно дълбоко за целта, издигнах бордовете му със седем инча. Вътре в кануто заковах флортимберси с размери два на четири инча, а върху тях поставих килсони със същата големина, които закрепих с болтове за кил с размери три на осем инча. Кила подсилих с триста фунта олово. После покрих каюта с размери пет на осем фута и кокпит за кърмчията, след което поставих три малки мачти и четири малки коси ветрила, като по този начин разполагах общо с двеста и тридесет квадратни фута ветрила. Мачтите бяха закрепени с тънък кабел, а целият бягащ такелаж беше съединен с кокпита, откъдето кърмчията можеше да вдига или прибира всички ветрила.

Когато всичко беше готово, счупих бутилка вино в носовото украшение и кръстих кануто «Тиликум», индианско име, което значи «приятел». «Тиликум» имаше следните размери:

Максимална дължина, включваща носовото украшение	38 фута
Дължина по дъното	30 фута
Максимална ширина	5 фута и 6 инча
Ширина по водолинията	4 фута и 6 инча
Ширина по дъното	3 фута и 6 инча

После натоварих на борда един тон баласт, който разположих между флортимберсите и го заковах здраво

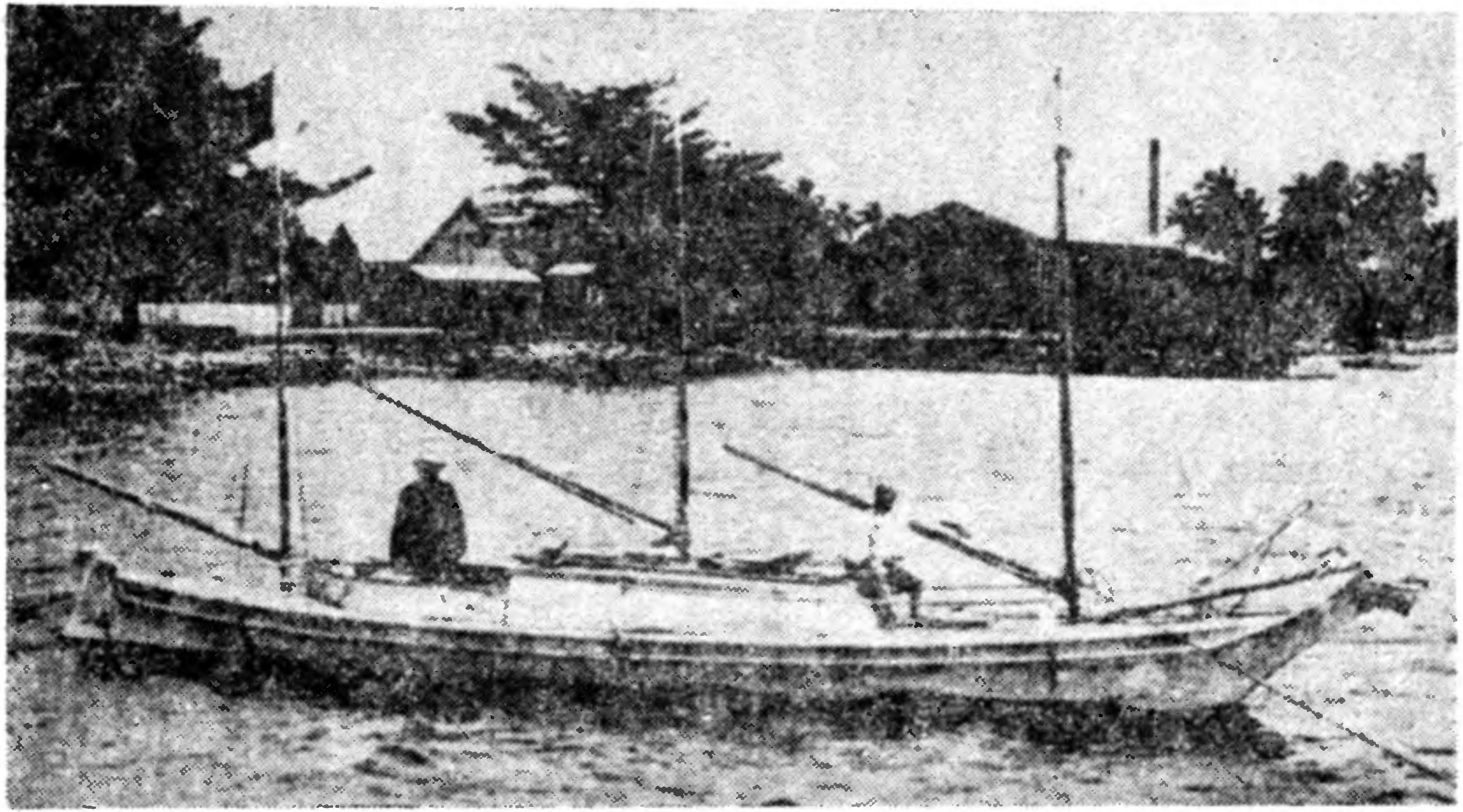

„Тиликум“ в Апиа, Самоа

с дъски, а четиристотин фунта пясък в четири торби ни служеха за подвижен баласт, който да поддържа добрата плаваемост на лодката. Под кокпита поставих около сто галона питейна вода в две никелирани железни цистерни. Допълних екипировката ни с провизии за три месеца (главно консерви), една камера, две пушки, една двуцевна ловджийска пушка, един револвер, боеприпаси, барометър и навигационни уреди. С всичко това на борда, включително и нас, кануто газеше двайсет и четири инча при кърмата и двайсет и два инча при носа.

Глава II

ОСТРОВ ВАНКУВЪР

На 20 май «Тиликум» се намираше в пристанището на Виктория, готов за отплаване. Мнозина разгледаха тази малка лодка и общото мнение беше, че не бива в никой случай да отиваме по-далеч от нос Флетъри, иначе няма никога да се върнем отново на суша. Стотици различни мнения бяха изказани за проектираното ни пътуване, всяко от които предричаше катастрофа за «Тиликум» и за екипажа му. Обаче моят помощник и аз бяхме твърдо решили, че нищо няма да ни спре да направим поне един хубав опит за успешно плаване.

На другата сутрин в шест часа времето беше прекрасно, затова вдигнахме нашата малка двадесет и пет фунтова котва и при лек източен бриз излязохме от пристанището Виктория и се насочихме към протоците Хуан де Фука. Източният бриз ни съпътствуваше, докато заобикаляхме Рейс Рок, на около девет мили от Виктория; след това вятърът стана западен, а тъй като и течението беше неблагоприятно, напредвахме много бавно. През деня няколко пъти променяхме галсовете, но това почти не увеличи скоростта ни, затова се закотвихме да пренощуваме в едно малко заливче на няколко мили западно от Рейс Рок.

На разсъмване вятърът пак беше в източния квадрант, тъй че вдигнахме котва, разпънахме всички ветрила и пак заплавахме бейдевинд, този път по посока на Тихия океан. Следобед вятърът се превърна в силен бриз и в три часа стигнахме нос Флетъри, отдето пред нас се простираше синият простор на великия океан. Вятърът стана югозападен и времето се разваляше, затова свърнахме към пристанището Сан Хуан, където неблагоприятните атмосферни условия ни задържаха няколко дни.

В шест часа сутринта на 27 май потеглихме отново. Вятърът духаше от североизток и при чудесно ясно време «Тиликум» разпъна всичките си ветрила и се насочи към открито море. Водата беше много гладка и при силен брегови бриз нашето кану се носеше със скорост шест възла; планините на остров Ванкувър потъваха все повече и повече в морето зад нас. В десет и половина вятърът стана югоизточен, заоблачи се, заваля дъжд и скоро загубихме сушата от очи. Вятърът непрекъснато се засилваше и след половин час се превърна в буря, затова «Тиликум» остави само малките си ветрила. Точно преди сушата да изчезне, аз определих положението ни по югозападната точка на остров Ванкувър.

Помощникът ми пътуваше за пръв път по море, затова не се чувствуваше много добре! На всичко отгоре имаше изгледи времето да се влоши още повече. Ето защо реших да се насочим към едно малко заливче близо до фара на нос Бийл и като заобиколихме носа в девет часа, се закотвихме да пренощуваме там.

Когато спуснахме котвата, заливчето беше спокойно и тъй като аз и помощникът ми бяхме не само гладни, но и измокрени до кости от дъжда и пръските на вълните, преоблякохме се и хапнахме. Към десет часа вече спяхме дълбоко в каютата си. Мистър Лъкстън зае единствената малка койка, с която разполагахме, а аз се настаних на една малка седалка от другата страна на каютата. Разстоянието между койката и седалката беше само десет инча. Койката беше достатъчно голяма, за да може човек със среден ръст да спи удобно, ала седалката, тоест капакът на сандъка за инструменти, на който трябваше да почивам, беше широк само четиринайсет инча, та трябваше да лежа много мирно, за да не се търкулна. И двамата спахме дълбоко, докато съвсем неочаквано «Тиликум» се залюля рязко, аз се блъснах в гротмачтата, паднах между койката и сандъка, а главата ми се удари в пода на каютата, което не само ме събуди, но и едва не ми пръсна мозъка. Обаче бързо се изправих и като надзърнах от вратата на каютата, въпреки тъмнината видях ясно високи пенести вълни, които се влачеха една след друга към залива, при което духаше и силен вятър. Подканих мистър Лъкстън да стане бързо, защото разбирах, че трябва да променим положението си. Едва изрекох последната дума и той беше вече готов на палубата. Няколко минути след това котвата ни бе вдигната, ветрилата — опънати и се измъкнахме в открито море. При изгрев времето се изясни хубаво и влязохме в заливчето Доджиз, където имаше доста голямо индианско селище.

Много рано сутринта спуснахме котва и скоро след това индианците се приближиха с канутата си и ни запитаха имаме ли уиски за продан. Отговорих им, че не се занимаваме с такава работа, а сме дошли тук просто защото времето ни е принудило. Отначало индианците като че ли не повярваха на думите ни и предложиха по десет долара за бутилка. На края обаче ги убедихме, че нямаме никакво уиски на борда си, като същевременно се опитахме да се сприятелим с тях, в което най-после успяхме.

Заливчето Доджиз е разположено на около пет мили северозападно от нос Бийл и е закътано малко убежище за неголеми плавателни съдове, които могат да стоят закотвени между две островчета с по едно доста голямо индианско селище от двете им страни. Къщурките са построени до самия бряг, покрит със ситен пясък. Този бряг беше осеян с канута от всички размери. В околностите на залива Доджиз, не много далеч, има най-различни малки островчета, обрасли с дървета и прорязани от малки заливчета, богати на дивеч и диви птици, главно патици, а водите гъмжат от риба.

Сутринта до лодката ни се приближи с малко кану някакъв стар джентълмен, който се представи като Макензи, магазинер на селището. Поканихме го да се качи на борда. При разговора мистър Макензи ни осведоми, че от години държи там магазин и от думите му подразбрахме, че е натрупал голямо състояние.

— Тук май се живее много усамотено. Не бихте ли предпочели да живеете в град? — запитах аз.

— Град ли? Не, не е за мен там — отговори той. — Градският живот не може да се сравни с живота по западния бряг на остров Ванкувър, с неговия свеж чист въздух и мек климат. Местността е богата на дървен материал и дивеч, а по водата плуват какви ли не диви птици. Да —

продължи той, — и освен това при отлив трапезата е пълна.

Мистър Макензи беше наистина добър старец, каквито обикновено са всички шотландци.

— Елате в моята къща — каза той, — ще ми гостувате няколко дни, да ви покажа как живеем на остров Ванкувър.

Приехме радушната покана и след като закотвихме «Тиликум» на такова място, че да можем да го виждаме от къщата, тръгнахме с неговото кану. Жилището и магазинът на Макензи се намираха на около сто фута от морския бряг. Той беше ерген и вършеше сам цялата домашна работа, включително и готвенето — а беше първокласен домакин и готвач. При това на полицата му имаше превъзходно шотландско уиски.

Наближаваше десет часът, когато стигнахме къщата на Макензи, и след като опитахме уискито, домакинът ни каза:

— Предполагам, че сте гладни, затова ще приготвя нещо за ядене.

Случи се тъкмо отлив, та рекох:

— Мистър Макензи, преди малко ви чух да подхвърляте, че когато настъпи отлив, трапезата е пълна. Какво значи това?

— Ей сега ще ви покажа — отвърна Макензи.

Тогава взе тенекиена кофа и лопата и отиде на брега. Изгреба няколко лопати пясък и за пет минути събрахме толкова миди, че напълнихме кофата и за обед имахме най-вкусните задушени миди, които съм ял в живота си.

Двамата с помощника ми спахме до късно сутринта. Към седем часа чухме домакина ни да вика:

— Закуската е готова.

Станахме бързо, облякохме се и седнахме да закусим. На масата имаше отлична прясна червена сьомга. Запитах Мак откъде я е взел.

— Излязох тази сутрин с голямата си рибарска мрежа и за по-малко от половин час улових седем парчета — отговори той.

След закуската тръгнахме да бием патици и се прибрахме към обед с богат улов. На другия ден убихме пет сърни. Няма как, съгласих се с думите на Мак, че западният бряг на остров Ванкувър е рай.

Нашият приятел беше много зает човек. Повечето от времето си, разбира се, прекарваше в своя магазин да продава стока на индианците, а те са много мудни купувачи. Жените особено оглеждаха цял час някоя стока, която струваше пет-десет цента, а после си отиваха, без да я купят. Един ден влезе някаква стара индианка и след като разпита за цената на всичко в магазина, на края си тръгна, без да похарчи дори пет цента. Мак я нарече дърта вещица, но предполагам, че тя го разбра, защото се обърна и каза на родния си език нещо, което не разбрах, но Мак явно се сконфузи и мълча, докато тя си излезе. После добави още нещо по неин адрес.

Глава III

ПРИ ИНДИАНЦИТЕ

От близо една седмица вече бяхме при нашия домакин, когато казах на помощника си:

— Слушай, Лъкстън, предстои ни още дълъг път, затуй най-добре да се омитаме.

Но Лъкстън искаше, преди да отплаваме, да се сдобие с индиански антики.

— Да останем до утре — рече Мак, — тъй като е неделя и ще отидем на църква.

Затова решихме да останем, като мислех, че Мак има у себе си поне малко религиозно чувство, та ще му бъде приятно да ни придружи до църквата.

Храмът беше претъпкан с индианци и индианки, стари и млади. Мисионерът беше англичанин, сериозен, добър човек, който полагаше всички усилия да бъде разбран от индианците. За нещастие не владееше добре езика им, а индианците не знаеха достатъчно английски, затова се принуждаваше да смесва по малко и от двата, за да го разбират.

Точно тази сутрин се мъчеше да обясни какво е грешник, ала се убеди, че задачата му е много трудна. Неочаквано старицата, която предния ден Мак бе нарекъл дърта вещица, стана от най-предната скамейка и без да каже нито дума, се запъти към мястото, където седяхме ние. Сочейки с пръст Макензи, тя погледна мисионера и рече:

— Този е такъв.

Мак беше от някогашните шотландци с дълги бакенбарди и много добродушен човек. Той каза само:

— Следващия път, когато поиска да си купи нова рокля, ще й го върна.

За няколко дни времето пак се развали. Вятърът духаше от югозапад, та се принудихме да почакаме още малко, докато времето се оправи. Един ден се качих на борда да свърша една малка, но належаща работа, а помощникът ми излезе на лов и се прибра малко преди смрачаване с пълна чанта птици. След като се навечеряхме, той ми каза доверително:

— Слушай, Джон, днес направих големи открития. Намерих място, откъдето можем да се сдобием с всякакви индиански антики, най-хубавите в тоя край; но не трябва да го издаваме на стария Мак, защото ще се възпротиви.

— Къде е то? — запитах аз. — И защо Мак ще се възпротиви?

— Защото е индианско гробище и ще трябва да отидем там нощем.

Аз също исках да се сдобия с антики. . . но да ограбим гробище нощем! От самата мисъл за това ме побиваха тръпки.

На другата сутрин излязохме на лов и след малко стигнахме гробището. Вместо в нормални гробове телата на мъртвците бяха сложени във всевъзможни вехти сандъци и оставени на земята. Някои от тях бяха поставени дори по върховете на дърветата, а върху «ковчезите» натрупани най-различни индиански сечива, кошници, копия, стари пушки, рогозки и т. н. Върху и около един преброих петнайсет торби брашно. По-късно научих, че индианците имали обичай, когато някой от тях умре, по-голямата част, ако не всички негови вещи, да отидат заедно с тялото в гробищата.

От застлания с чакъл бряг към недрата на едно малко възвишение водеше голяма пещера, дълбока около четиристотин стъпки, очевидно издълбана преди много години от големите вълни, идещи от Тихия океан. Но по времето на моето посещение пещерата се намираше на доста значителна височина над най-високата точка на прилива. Входът на тази пещера трябва да имаше около четиридесет фута в диаметър, формата му беше почти кръгла, ала навътре постепенно се стесняваше.

Двамата с помощника ми проникнахме до самото ѝ дъно. Беше тъмно като нощ и се принудихме да запалим кибрит, за да виждаме. Там намерихме трупове, всички увити в някакъв вид индиански одеяла. В някои от одеялата не бе останало нищо освен човешки кости. Взехме си няколко от старите плоски черепи, които обаче на излизане се принудихме да оставим, защото, когато стигнахме входа на пещерата, видяхме отвън няколко индианци, които явно ни причакваха там. Тъй като те бяха въоръжени, захвърлихме черепите и излязохме да ги посрещнем. Те изглеждаха много ядосани, че сме влезли в пещерата, но когато ги уверихме, че не сме знаели за гробището във вътрешността на пещерата, пуснаха ни с предупреждение. След няколко нощи дойдохме пак и тогава вече си взехме антики.

Запознахме се също с индианския вожд, който ни покани през най-близкия тих ден да отидем с кануто му да ловим кит. Никога дотогава не бях виждал лов на китове с кану, затова приех поканата на вожда, но тъй като можехме да се възползваме от нея само в тих ден, наложи се да поизчакаме, докато времето стане благоприятно. Един следобед приготвиха три канута. Индианците сложиха във всяко кану китоловни копия, дълги въжета и големи мехури от морски лъв заедно с малко храна и одеяла, а в един часа на другата сутрин тръгнахме, по трима души във всяко кану, с изключение на това, в което се намирах аз — в него бяхме четирима. Разбира се, аз бях просто пътник.

Разстоянието от залива Доджиз до океана е само няколко мили, но трябваше да се отдалечим на около десет мили от брега, докато съзрем кит, и то голям. Трите канута се движеха успоредно, на почти петстотин ярда едно от друго. Аз бях в средното. Кануто от дясната ни страна забеляза кита и след като даде сигнал, и трите лодки се втурнаха подир чудовището. Мина доста време, докато се приближим до него. Кануто от лявата ми страна запокити първото и единствено копие, но изглежда беше много наблизо, когато харпунът се заби в целта си. Китът плесна само веднъж с опашката си и кануто стана на парчета. Тримата китоловци заплуваха с всички сили, докато прободеният с харпуна кит се носеше край тях с бясна скорост. За копието беше вързано дълго въже, на което бяха прикрепени три мехура от морски лъв, и когато те плаваха на повърхността, можехме да видим в каква посока се движи китът. След като прибрахме тримата индианци, подгонихме кита, но изглежда, че той бе взел твърде голяма преднина, защото мехурите се загубиха от очите ни, а самия кит не видяхме вече. Тогава се върнахме за друго кану.

Тъй като времето се задържа тихо, на другата сутрин излязохме пак, този път с по-добър успех. Бяхме само на около пет мили от брега, когато съзряхме два големи кита и за много късо време едно от канутата го улучи. Китът се движеше толкова бързо, че индианците се принудиха да го пуснат с въжето и мехурите, след което и трите канута тръгнаха подире му, водейки се по мехурите, които ту изскачаха над водата, ту се скриваха, макар и само за секунда, когато животното изплуваше.

След като измина значително разстояние, влачейки подире си тежкия товар от мехури, китът намали скорост и канутата лека-полека го настигнаха. Тогава те забиха в тялото му още две копия, които го накараха да побегне отново; но канутата не се отделяха от него, а и индианците непрекъснато хвърляха копия, тъй че скоро той бе победен.

Струва ми се, морското чудовище съзнаваше, че е загубило борбата, защото постепенно се отдаде в ръцете на индианците. С по едно кану от двете му страни и едно отзад те го поведоха със собствените му сили към един песъчлив плаж до залива Доджиз, където искаха да го разсекат. Когато стигнахме на около една миля от плажа, китът постепенно престана да се движи. Вождът ми каза, че животното било в предсмъртна агония. Тогава индианците навързаха на кита всички мехури, за да не потъва, после трите канута минаха пред него и го повлякоха подире си. При прилива го положиха на песъчливия плаж, а когато настъпи отлив и китът остана на сухо, почти всички туземци от залива Доджиз, стари и млади, се запретнаха да го насекат, след което индианците устроиха голямо пиршество, на което месото на кита бе поделено по равно между всички жители. Вождът даде и на мен къс от това месо, което нарязах на филийки и опържих, и то се оказа чудесна пържола.

Глава IV

КЪМ НЕОБЯТНИЯ ТИХИ ОКЕАН. — МОРЕХОДНИТЕ КАЧЕСТВА НА «ТИЛИКУМ»

Със стария Мак, индианците, риболова, бойните танци, състезанията с канута и нашите ловни и риболовни походи времето ни минаваше тъй приятно, че останахме в залива Доджиз до 6 юли.

Разбира се, от известно време всичко беше готово за отплаване по море и тая нощ двамата спахме на борда. Аз станах рано на другата сутрин и видях, че времето е чудесно, с тих брегови бриз. Казах на помощника си: «Всички на палубата, вдигай котва и разпъвай ветрила!» — и след няколко минути бяхме вече вдигнали всички ветрила и излизахме от залива на път към океана.

Лекият североизточен вятър постепенно премина в северозападен и се засили, когато се отдалечихме от сушата. Държахме курс на юг, тъй като възнамерявахме да прекосим екватора на сто двайсет и пет градуса западна дължина и да се отбием най-напред на Маркизките острови. Около обед имахме силен северозападен бриз, а в три часа, когато планинските върхове на остров Ванкувър едва се подаваха над хоризонта, а аз седях при кормилото в кокпита, на значително разстояние от нас забелязах струя вода, изхвърляна във въздуха. Известно време следих мястото и тогава разбрах, че това е фонтан на кит. От предишен опит знаех, че в тази част на океана има много китове, но тъй като моят помощник никога не бе виждал такъв фонтан и по това време се намираше в каютата, зает с приготвянето на следобедния чай, подвикнах му да се полюбува на тази гледка. Докато и двамата наблюдавахме кита, забелязахме, че той идеше към нас, като на няколко минути изхвърляше повече от половината си огромно тяло извън водата, а после падаше обратно и това именно предизвикваше плясъка. Грамадното морско чудовище се приближаваше все повече и повече към нас и скоро разбрахме, че то се мъчи да избяга от хищни делфини, които са най-злият му враг. Китът правеше всичко възможно да се измъкне, като размахваше големите си перки, единственото му средство за защита, но винаги, когато излезеше на повърхността, делфините, понякога по половин дузина, скачаха на гърба му, а други отдолу го режеха с големите си перки. Беше борба за живот, но виждахме ясно, че китът, макар и голям, отмаляваше бързо от страшните удари, нанасяни му от неговите врагове. Последния път, когато противниците се показаха, те бяха само на стотина ярда от нас и тъй като бяхме приготвили пушките си, дадохме няколко изстрела сред тях, след което всички те изчезнаха.

Цял ден времето се задържа хубаво и ясно и благодарение на силния вятър «Тиликум» се движеше като малък кораб. Вечерта, преди да се мръкне, изгубихме от погледа си сушата, която в течение на петдесет и осем дни след това не видяхме. Намирахме се вече в открит океан и не можеше и дума да става да влезем да пренощуваме в пристанище или да връзваме «Тиликум» за дърво. Сега бяхме принудени да оставаме в море и нощем, и денем и да се примиряваме с несгодите. Не само това, но и трябваше да държим ветрилата вдигнати и да поддържаме курса на лодката, тъй като ни предстоеше да изминем по права линия най-малко четири хиляди мили, преди да видим отново земя, а за да пропътуваш четири хиляди мили в океана с малка лодка, е нужно да си отваряш добре очите. Ето защо най-напред трябваше да науча спътника си как да се грижи за «Тиликум», докато аз спя.

Помощникът ми се оказа схватлив човек и няколко дни, докато времето беше хубаво, никак не ми беше трудно да го науча достатъчно на мореплавателно изкуство, за да се грижи за «Тиликум» и денем, и нощем. Оттогава нататък ние се редувахме да дежурим на палубата и разпределихме часовете си за хранене така: в седем часа закуска, която се състоеше от овесена каша и кондензирано мляко, понякога варени яйца с кафе и сухари; в дванайсет часа обед, за който обикновено имахме варени картофи, различно консервирано месо, кафе, сухари и масло; за вечерята в шест часа си правехме обикновено някаква яхния от останалото от обеда, а на края — чай със сухари и масло. Гореизброеното не е много като дневна дажба, но и с него карахме отлично и бяхме винаги в добро здравословно състояние. В готвенето също се редувахме.

Времето се задържа хубаво, а вятърът — умерен северозападен до 11 юли, когато почна да се засилва в сутрешните часове, докарвайки от северозапад гъсти облаци. По обед «Тиликум» се движеше с най-голямата си скорост при вдигнати всички ветрила. Вълните започнаха да стават по-големи и от време на време гребените на някои от тях се прехвърляха над нас и хубаво ни измокряха. Тъй като вятърът и вълнението непрекъснато се засилваха, прибрах грота и спинакера и с помощта само на фока «Тиликум» плаваше добре. Ала вятърът все повече се засилваше и в три часа следобед духаше така здравата, че вълните ставаха опасни за малка лодка. Сметнах за най-добре, докато е време, да легна в дрейф, така че да мога същевременно да експериментирам с лодката, за да видя с какви ветрила ще се държи най-добре срещу вълните.

За да обърна лодката си с нос към вълните, най-напред смъкнах всички ветрила, за да се движи колкото е възможно по-бавно фордевинд. След това заръчах на приятеля си да застане отпред, да се улови за фокмачтата и да бъде готов, когато му кажа, да спусне плаващата котва зад борда.

За голямо мое учудване той отказа да ми се подчини, заявявайки, че не би го сторил за нищо на света. «Тиликум» пазеше доста добро равновесие с прибрани ветрила по посока на вятъра и вълните, които от време на време леко го обливаха и тъй като нямаше особена причина да бързаме да лягаме в дрейф, подвикнах на спътника си да дойде в кокпита и да седне до мен да го посъветвам; но вместо да излезе, както исках, той само подаде глава от вратата на каютата и наостри уши да чуе какво ще му кажа.

— Виж какво, Норман — рекох аз, — искам да ти обясня накратко на каква опасност сме изложени от разбиващите се вълни. Дори големи кораби могат да потънат от една-единствена такава вълна, ако се оставят дълго да ги блъска вятърът, та си представи какво ще стане с «Тиликум», с теб и с мен, ако продължаваме така в силна буря. А и бурята още не се е развилняла както трябва, ала до довечера и това ще стане, ето защо трябва да осигурим безопасността на лодката си, докато вълнението не се е засилило.

— Не е ли по-добре и по-сигурно да оставим лодката да си я тласкат вълните? Тогава тя ще се движи почти с тяхната скорост; така, мисля, вълните няма да имат власт над нея и опасността за лодката ще бъде по-малка — отговори помощникът ми.

— Може да ти изглежда така, само че е тъкмо обратното. Преди всичко при буря вълните се движат със скорост от около двайсет и седем до двайсет и осем мили в час. Нашата лодка е в състояние в най-добрия случай да развива най-много осем мили в час, и то да изминава тези осем мили само ако е на гребена на вълните, защото когато е помежду им, вятърът духа над нея и така губи скорост. Докато вълните още не се разбиват, можем спокойно да я оставим да си върви с каквато скорост си иска, но когато се разбиват, много опасно е да оставим лодката да плава пред тях. Вълните започват вече да се разбиват, затова трябва да се приготвим да легнем на дрейф.

— И все пак не мога да разбера — настояваше помощникът ми — защо лодката да бъде в по-малка опасност, ако спре на едно място, отколкото ако плава, тласкана от вълните и вятъра.

— Виж какво, Норман — отвърнах аз, — искам да бъдеш съвсем наясно по този въпрос, защото зная, че тогава ще имаш повече вяра в лодката ни. Ето защо ще ти обясня в какво се състои опасността, когато плавателен съд се движи по посоката на разбиващи се вълни. При това положение кърмата му се навежда, понеже я всмуква водата, и колкото по-бързо плава, толкова по-голямо е всмукването в случая, тъй че когато някоя разбиваща се вълна настигне лодката и кърмата ѝ е наведена поради всмукването, вълната ще я залее с огромна сила. Една-единствена подобна вълна може да прати дори голям кораб на дъното; от друга страна, ако вълната се провре под кърмата му, тогава носът ще се сниши, а кърмата ще се вдигне, тъй че кормилото няма вече да има власт над кораба. Тогава той ще се завърти настрана и по всяка вероятност същата вълна ще го преобърне с дъното нагоре. Но ако лодка или кораб при силна буря застане на едно място, няма всмукване и следователно ще издържи дори на силно вълнение. Не е толкова важно дали корабът ще стои с нос, с кърма или с борд към вълните, важното е да не се движи. Има само един начин да спреш ветроход на едно място при силна буря — да обърнеш носа му към вятъра и вълните, и това се казва «дрейфуване». Големите ветроходни кораби, с вдигнати щормови ветрила и правилно натоварени, при такова дрейфуване не изпитват силно клатене и остават сравнително сухи. При силна буря бордът им се залива от много вода, но в случая водата просто се прехвърля над перилата и не причинява никакви щети. Ако ли пък загребва много вода, когато е на дрейф, това е сигурен знак, че корабът носи твърде много ветрила. А в нашия случай, с малка лодка и кедрова палуба, дебела само три четвърти инч, не бива да допуснем да ни залее дори една вълна, защото ако една-единствена такава вълна се разбие в лодчицата ни, неминуемо ще ни извади от строя. Ето защо, за да не се разбиват вълните над нас, трябва преди всичко да легнем в дрейф навреме, и то по такъв начин, че да не загребваме много вода дори в най-силна буря; и именно това ще направим след малко. Разбираш ли ме сега?

Помощникът ми погледна първо мен, после — вълните, и тутакси отгатнах, че единственото му желание е да бъде на брега. Тогава привързах около кръста му едно спасително въже и му заповядах да отиде при носа и да бъде готов, щом му дам знак, да спусне плаващата котва. Този път той се подчини на нарежданията ми, след като го уверих, че ще го измъкна, ако някоя вълна го помете зад борда. Той успя да стигне до носа на четири крака, улови се за мачтата и зачака разпореждания. В това време морето се бе съвсем разбесняло и някои от вълните се разбиваха силно в нас. Почаках да дойде някоя сравнително гладка вълна и когато лодката се озова на гребена ѝ, обърнах кормилото към подветрената страна, за няколко секунди лодката се завъртя и малко преди да обърне носа си към вълните, смъкнах малкото ветрило, което бях вдигнал за случая.

Когато лодката застана с нос към вълните, насреща ѝ се зададе един голям талаз, който в течение на няколко секунди се изправи пред нея като тухлена стена. Креснах колкото ми глас държи: «Спусни плаващата котва» — но вместо да изпълни тази заповед, помощникът ми захвърли котвата на палубата и се покатери на фокмачтата, която от тежестта му се наклони и едва не ни преобърна. Улових го бързо за спасителното въже и му извиках да слезе; и когато вълната задмина лодката, той вече се бе озовал долу, и то почти толкова бързо, колкото се бе изкачил. След като спуснахме плаващата котва, «Тиликум», тласкан от вятъра и вълните, скоро опъна котвеното въже; тогава лодката легна на дрейф около пет румба срещу вятъра и като се има пред вид вълнението в момента, пазеше сравнително добро равновесие и беше явно извън опасност. Аз смятах, че клатенето ще бъде по-слабо и опасността по-малка, ако успея да я поставя по-остро бейдевинд; затова вдигнах високия триъгълен бизан и го опънах като дъска с цялата му плоскост, в резултат от което той стана поддържащо вместо тласкащо ветрило. Едва вдигнах ветрилото и лодката обърна нос към вятъра и вълните с около два и половина румба. При това положение «Тиликум» безспорно дрейфуваше чудесно.

Тогава казах на помощника си:

— «Тиликум» е вече добре и тук сме така в безопасност, както в хотел «Виктория» във Виктория, Британска Колумбия. Я ми кажи сега защо се покатери на фокмачтата, вместо да се погрижиш за котвата, както те помолих?

— Хм — отговори Лъкстън, — като видях как оная вълна се задава срещу нас, помислих, че ще ни залее!

Следобед, плавайки под тласъка на силния вятър и големите вълни, лодката на няколко пъти загреба вода и двамата с помощника ми доста се измокрихме; в същност бяхме прогизнали до кости; но сега, когато лежеше на дрейф, палубата, с изключение на носовата ѝ част, беше съвсем суха. Тогава се преоблякохме, вечеряхме, след това седнахме в кокпита да попушим и да поговорим за нещастниците на брега, над чиито глави точно в тоя момент сигурно хвърчаха дървета и къщи.

Надвечер вятърът и вълнението бързо се засилиха, ала носът на «Тиликум» се вдигаше изящно над всяка връхлетяла го вълна.

— Ей богу, Джон — каза Лъкстън, като ме потупа по рамото, — мислех, че е свършено с нас, когато легнахме в дрейф и видях това разбунено море пред нас. Ала като гледам сега как тази малка лодчица се прехвърля над гребените на тия огромни чудовища, без да се клати или да се преобърне, струва ми се, че виждам чудо. Е, ако някога се върнем благополучно на сушата и опиша патилата ни в тази буря, един на сто няма да повярва на разказа ми.

Трябва да кажа, че моят помощник, млад човек, никога преди плаването си с «Тиликум» не бе виждал солена вода. Въпреки това той се оказа първокласен спътник по море във всяко отношение, добър моряк, добър готвач и бърз в действията, но както сам призна, най-бързото негово действие през цялото време беше качването му на мачтата.

Когато се мръкна, сложих фенер на палубата и докато единият легна на койката, другият се настани на седалката. През тази силна буря лодчицата ни добре пазеше равновесие, в същност достатъчно, за да можем и двамата да спим. Обаче тъй като през цялата нощ силата на вятъра не отслабна, от време на време ставах да надзърна към палубата. Ала нощта беше тъмна, вятърът виеше, тъй че не можех да видя нищо освен пенестите гребени на големите талази, които блестяха в мрака, и цялата тая нощ грохотът на разбиващите се вълни ни караше да се чувствуваме твърде подтиснати.

Много се зарадвахме, когато на източния хоризонт се появи зората. Цяла сутрин вятърът бесня с неотслабваща сила, вдигайки огромни вълни и гонейки облаци. На обед небето се проясни и вятърът поотслабна, и като стъпих на покрива на каютата и обгърнах с една ръка фокмачтата, за да пазя равновесие, възползвайки се от всеки момент, когато лодката се озовеше на гребена на някоя голяма вълна, аз успях да извърша добро наблюдение на обедното слънце. Според това наблюдение нашата лодка, дрейфувайки с плаваща котва, се бе отклонила за шестнайсет часа с двайсет и четири мили в южна посока. През тая буря вятърът духаше от север-северозапад.

Следобед вятърът отслабна още повече, морето се поуспокои, небето се изясни и така свърши първата буря през дългото ни пътуване. «Тиликум» я бе преодолял без ни най-малка повреда, без да загуби дори едно въженце; в същност бурята не бе оставила никаква следа нито върху «Тиликум», нито върху неговия екипаж. Единствената последица от бурята се състоеше в това, че ни бе вдъхнала голяма вяра в способността на «Тиликум» да ни откара до местоназначението.

Следобед вятърът продължи да отслабва. В четири часа духаше силен бриз все още от същата посока, както през целия ден, но вълните нямаха вече опасни разбиващи се гребени, така че опасността от тях бе преминала. Смъкнах малкото щормово ветрило, прибрах плаващата котва, вдигнах стаксела; «Тиликум» се обърна по посока на вятъра и течението и пое на юг. Известно време поддържах движението му с малки ветрила, но в полунощ отново се понесохме с вдигнати всички ветрила.

Глава V

СПОКОЙНАТА ЗОНА. — ВИЖДА СЕ ЗЕМЯ

След бурята се установи хубаво и ясно време с приятен, устойчив, попътен северен вятър, благодарение на който «Тиликум» изминаваше от сто до сто и петдесет мили на ден. На 17 юли, скоро след закуска, от дясната страна на носа си забелязахме ветрило, вероятно на голям ветроход, който пътуваше на изток. Променихме курса си, за да пресрещнем непознатия кораб. Сутринта вятърът беше сравнително слаб и доста забави срещата, която стана чак към единайсет часа. Когато застанахме борд до борд, видяхме, че корабът е американската баркентина «Мери Уинкелман», идваща от Хонолулу с товар от захар, на път за Сан Франциско. Капитанът и жена му ни поканиха на обед на борда, но тъй като в това време имаше силно вълнение, страхувахме се малкото ни кану да не пострада, ако някоя вълна го блъсне в борда на баркентината.

— Искате ли пресен хляб? — запита ни жената на капитана.

С благодарност приехме предложението и капитанът ни спусна няколко хляба.

След като сравнихме данните си за географската дължина, казахме си «сбогом» и насочих «Тиликум» пак на юг. Мястото на срещата ни с «Мери Уинкелман» се намираше на триста и петдесет мили югозападно от Сан Франциско. Точно когато обърнах «Тиликум» по курса, капитанът извика: «Ще съобщя за вас, щом пристигна в Сан Франциско» — и изпълни обещанието си, както узнах по-късно. Вятърът се задържа слаб цял следобед, ала в три часа баркентината се изгуби от очите ни и ние отново останахме сами в океана.

Сам-самички, сам-самички
сред безбрежното море!

Ден след ден времето продължаваше да бъде хубаво и ясно, а вятърът — слаб и променлив, от север. Изминавайки средно по стотина мили на ден, скоро попаднахме на североизточен пасат, който беше също умерен, при хубаво, ясно време. Дори сладководен яхтсмен би могъл да преплава с «Тиликум» тази част от Тихия океан. Моят помощник мислеше тогава, че е свършено с неприятностите и че ни очаква само хубаво време и спокойно плаване. Времето наистина беше хубаво, а плаването ни — доколкото спокойно може да бъде всяко плаване, но колкото повече наближавахме екватора, от ден на ден времето ставаше все по-топло и по-топло. На края стана толкова горещо, че беше почти невъзможно да се спи в каютата. Щом легнехме, от нас почваше просто да се лее пот. А седнехме ли после в кокпита, не можехме да държим очите си отворени, докато управлявахме. А трябваше да управляваме на всяка цена. Една нощ, когато бях заспал по време на вахтата си в каютата, чух плющене на ветрила и се събудих. Рекох си: «Охо! Моят помощник е заспал на кормилото!» Тогава надзърнах от вратата на каютата и видях как главата му се клатушка насам-натам, а лодката е обърната срещу вятъра.

— Хей, събуди се — креснах.

Той моментално се събуди, а после отрече, че бил заспал, и тъй като нямаше място на «Тиликум» за водене на спорове, вдигнах ръце.

Ден след ден духаше все лек североизточен вятър и някои дни изминавахме само по петдесетина мили. Времето също се задържа много топло. След около една седмица помощникът ми пак заспа на кормилото и отново ме събуди плющене на платна. Като надзърнах от стълбата на каютата, видях го в същото положение, както предишния път. Нощта беше тъмна и облачна и той не можеше да ме забележи отвън, затова гребнах ведро морска вода, от вътрешността на каютата излях водата на главата му и пак си легнах, без да ме види. Както казах по-горе, моят помощник беше журналист, та умееше да си служи с езика, ала мисля, че мистър Лъкстън не би желал да види отпечатани изразите, които употреби тогава, тъй че ще ги премълча, за да не го изложа.

След около три часа аз станах и както винаги казах:

— Добро утро, Норман.

Той не отговори, но ме изгледа накриво.

— Какво има, Норман, да не ти е зле? — запитах аз.

— Виж какво, Джон — рече той, — тази лодка трябва да бъде зад стъклена витрина вместо на море.

— Защо? — полюбопитствувах аз.

— Съд, който загребва вода в такова време, е годен да плава само във воденичен вир — и си послужи пак със своеобразния си език.

Вероятно не знаеше, че аз съм му плиснал водата, но като помисли след време, изглежда разбра, защото след няколко нощи и мен ме обля подобна вълна, но на сутринта се задоволих да кажа само:

— Съгласен съм с теб, Норман, тази лодка трябва да бъде зад стъклена витрина или във воденичен вир.

През втората половина на юли, когато се намирахме на седемнайсет градуса северна ширина и сто двайсет и пет градуса западна дължина, пасатът значително отслабна и небето се заоблачи. В три часа следобед силен западен шквал, примесен с дъжд, връхлетя «Тиликум» и ни принуди много бързо да приберем ветрилата. Шквалът беше кратък и не ни причини никакви щети, но по времето познах, че сме излезли от североизточния пасат и сме навлезли в така наречената спокойна зона, или зона на безветрие. Твърде необичайно и безспорно много злополучно е да загубиш североизточния пасат толкова скоро, защото обикновено това значи продължителен период на лошо и неблагоприятно време, каквото наистина ни се падна. Не мога да проумея защо тази част на океана се нарича спокойна зона, тъй като, съдейки от неприятностите, които имахме там с «Тиликум», а и от предишния си опит, бих я нарекъл всичко друго, само не и така. «Зона на моряшките главоболия» би било далеч по-подходящо название. Шестнайсет дълги дни и нощи имахме само главоболия с времето и ветрилата; непрекъснато вдигаш и смъкваш ветрила, опъваш ги или ги отпускаш. През този период времето се менеше по петдесетина пъти на ден. Ще ливне кратък дъжд, после слънцето ще блесне над нас. След това пък ще ни връхлети силен шквал и дъжд едновременно, но двамата с помощника ми се държахме здравата. Мисля, че никой от нас не задряма над кормилото, докато минавахме през тази зона на неприятностите. По времето, когато преживявахме всички тия мъки, разстоянието до най-близката земя беше около хиляда и петстотин мили, тъй че нямахме възможност да се приближим до бряг и да се привържем за някое дърво, както стана при остров Ванкувър.

Един ден от югозапад дойде силен шквал с дъжд, който ме принуди да прибера всички ветрила, когато ни настигна, но след десетина минути шквалът зави на север, после на изток и на края на югоизток, след което дъждът спря, небето се проясни и вятърът се превърна в постоянен силен бриз, който скоро ме убеди, че сега сме в зоната на югоизточния пасат. Тогава се намирахме на около пет градуса северна ширина и сто двайсет и осем градуса западна дължина, а курсът ни беше към Маркизките острови, в приблизителна посока юг-югозапад и на разстояние хиляда мили. Плавайки бейдевинд, можехме да стигнем благополучно Маркизките острови, но поради много силния вятър, който не позволяваше на «Тиликум» да се движи бейдевинд, променихме решението си и вместо да продължим към Маркизките острови, се насочихме към остров Пенрин, на осем градуса и петдесет и пет минути южна ширина и сто петдесет и осем градуса и шест минути западна дължина. Югоизточният пасат беше благоприятен за курса ни към Пенрин, а когато постепенно премина в източен-североизточен, стана още по-благоприятен, защото духаше в лявата раковина, което беше най-изгодно за «Тиликум». След няколко дни пресякохме екватора и оттам нататък имахме вятър, колкото си искаме.

Използувайки всички ветрила, ние изминавахме по сто и петдесет — сто и седемдесет мили на ден, а най-доброто дневно постижение на «Тиликум», което представляваше и рекорд за цялото пътуване, беше сто седемдесет и седем мили. По това време помощникът ми бе станал вече отличен кърмчия, иначе нямаше да можем да се справим, защото за да изминаваме такова разстояние, кануто не биваше да спира нито за минута. Силният пасат предизвикваше големи вълни, които понякога се разбиваха много силно, а когато такава вълна ни връхлетеше със страшен рев, помощникът ми въртеше глава насам-нататък да следи приближаването ѝ. И сегиз-тогиз подхвърляше:

— Джон, май най-добре е да легнем на дрейф, това не ми харесва. Ставам нервен.

— Сега не е време за дрейфуване — казах аз. — Просто следи носовата част на лодката и компаса, поддържай курса ѝ и всичко ще бъде наред.

Не беше време за дрямане над кормилото, защото небрежността в управлението би имала лоши последици, ала докато държахме «Тиликум» в курс, нямаше никаква опасност за него. Разбира се, понякога водата заливаше палубата, а друг път влизаше дори в кокпита и здравата ни измокряше, но тъй като времето беше топло, това ни най-малко не ни безпокоеше. Така или иначе, «Тиликум» плава неотклонно по западния си курс до 1 септември вечерта, когато според изчисленията ми трябваше да бъдем много близо до остров Пенрин. Легнахме на дрейф за през нощта и зачакахме да се съмне, а на сутринта пак поехме по посоката на югоизточния пасат.

В седем часа, както обикновено, закусихме, и докато ядяхме, помощникът ми каза:

— Обзалагам се, че твоят солник не показва времето точно и няма да можем да намерим острова.

В тоя момент според изчисленията ми трябваше да бъдем само на около дванайсет мили от острова, тъй че почнах да мисля, че нещо куца в мореплавателното ми изкуство. Ала не желаех да издавам пред помощника си тези опасения. До тая сутрин бяхме плавали петдесет и осем дена по море, затова и на двамата много ни се искаше да стъпим отново на твърда земя и да се поразтъпчем.

В лоцията ми Пенрин беше отбелязан като ниско островче, широко около осем мили, което може да се види от корабна палуба от осем-девет мили разстояние. Поради малка грешка в изчисленията ни сигурно го бяхме отминали, без да го забележим, но тъй като все пак разстоянието не беше много голямо, все още се надявах да го открием. Във всеки случай поддържах неотклонно досегашния курс. Помощникът ми се намираше в каютата, където миеше съдините от закуската и в същото време мърмореше и ръмжеше, загдето съм взел обикновен часовник вместо хронометър, та какво ще стане с нас, ако не стигнем земя и тъй нататък. Волю-неволю слушах мърморенето му, но същевременно очите ми щяха буквално да изскочат да търся земя. Небето беше съвсем ясно, а приятелят ми още се занимаваше със съдините, когато ми се стори, че виждам пред себе си нещо, което приличаше на земя. Но то изчезна отново толкова бързо, колкото се бе появило на хоризонта. Аз продължавах да гледам в същата посока и след минута-две видях пак същото.

— Земя отпред — извиках.

За секунда помощникът ми се озова до мен.

— Къде? — запита той.

Тя бе изчезнала отново и тъй като помощникът ми не можеше да я види, погледна мен; но преди да успее да каже каквото мислеше, аз я забелязах пак.

— Ето я — казах; този път и двамата я виждахме и вече знаехме, че е истинска земя.

Глава VI

ОСТРОВ ПЕНРИН

Като съзря земята, моят помощник толкова се развълнува, че хвърли шапката си във въздуха и нададе трикратно «ура» за стара Канада. За нещастие шапката падна зад борда и аз трябваше да лавирам с лодката, за да я уловя.

Когато се приближихме до острова, видяхме, че той е много малък и с кокосовите си дървета има твърде див вид. В лоцията ми за Южния Тихи океан се посочваше, че не бива да се вярва на туземците от Пенрин, и тъй като бяхме само двамина в много малка лодка, трябва откровено да призная, че не ми се слизаше на това усамотено и отдалечено островче сред великия Тихи океан, и то между чернокожи, които са може би човекоядци. Ето защо казах на помощника си, че е по-добре да продължим, докато стигнем Самоа. Бях уверен, че този съвет ще бъде приет от Лъкстън, но той избухна като пръчка динамит.

— Защо искаш да отминем такъв остров, най-интересното място, което можем да посетим? Не, трябва да се отбием на всяка цена. Нали затова съм тръгнал на път — да видя далечни островчета и интересни хора, именно така сме се уговорили. Не, Джон, не ми говори такива неща.

Разбира се, знаех, че се бяхме уговорили да посетим малки населени и ненаселени острови и че моят помощник е твърдо решил да не ги изпусне, тъй че нямаше смисъл да споря повече. Затова рекох:

— Е, добре, Норман, ще се отбием, но нека първо го обиколим внимателно.

Той с охота се съгласи.

Островът беше описан в лоцията като нисък, кръгъл, с лагуна и населен от четиристотин полинезийци, на които не бива да се вярва, и че лагуната има няколко входа, специално един от източната и друг от северната страна. При силен източен-югоизточен вятър се устремихме към източния вход, а аз си рекох: «Ако туземците ни подгонят, източният вятър също би ни помогнал да минем през лагуната и да излезем през северния проток.»

С четирите стофунтови торби пясък, които използвахме като подвижен баласт, се барикадирахме в кокпита и като заредихме всичките си огнестрелни оръжия, които сложихме до нас, готови за моментална употреба, ние се отправихме към източния край на острова. Скоро приближихме източния бряг, но не можехме да видим входа на лагуната. Тогава поехме покрай брега в северна посока и между скалите и бруните забелязахме останките на два големи ветрохода. Те бяха проснати перпендикулярно на четвърт миля един до друг. Единият беше много разбит, а другият лежеше на едната си страна и корпусът му изглеждаше още в твърде добро състояние. Скоро след като отминахме двата злополучни кораба, съзряхме далеч между кокосовите дървета покривите на някакви постройки, но още не се виждаше никакъв вход за лагуната. Продължихме покрай брега към север и на края стигнахме отвора, който търсехме. Той беше широк около половин миля и при входа му имаше големи буруни. Докато продължавахме да плаваме отвън по развълнуваното море, виждахме идеално гладката лъскава вода на лагуната, а когато постепенно се приближихме, забелязахме малки лодки и канута, плаващи из лагуната. Помощникът ми каза:

— Я погледни тази картина. По-красива от нея не съм виждал досега. Виж тая прекрасна гладка водна повърхност с малки лодки, които сноват във всички посоки, докато яркото утринно слънце блести във водата и я посребрява. Погледни само ветрилата на лодките и канутата, бели като сняг, и всевъзможните тропически птици, които се реят около тях; и всичко това заобиколено от пръстен зелени кокосови палми! Ех, Джон — продължи той, — няма художник на света, способен да нарисува такава хубава картина; и като си помисля, че ти искаше да отминем това място, без да се отбием!

— Когато се запознаеш с туземците, може да си промениш мнението — отвърнах аз.

Тъй като все още ни тласкаше силен пасат от изток-североизток, скоро се измъкнахме от развълнуваното море и влязохме в спокойни води. Ивицата земя около лагуната беше широка само около половин миля и щом минахме през входа, променихме курса си, насочвайки се покрай брега към юг, където малко преди това бяхме забелязали признаци на селище. Докато се движехме край брега, видяхме между кокосовите дървета няколко туземци в много оскъдно облекло.

Казах на помощника си:

— Тези приятели сигурно искат да ни излапат за вечеря.

— В такъв случай ще трябва здравата да се побият — отвърна той.

Продължихме да плаваме край брега и скоро почти до самата вода видяхме няколко къщурки. След това се показа и цялото село, а недалеч от селото стоеше закотвена красива на вид шхуна, боядисана в бяло. По всичко личеше, че е европейски кораб, и за да се уверим в това, вдигнахме малкото си канадско знаме, на което веднага ни отговориха от шхуната, която се оказа френска. Никой от двама ни не можеше да каже нито дума на френски, но, както бях споделил с помощника си, през пътуванията си съм бил на кораби от всички националности и не съм срещал кораб, където да няма човек, който да може да говори английски. Във всеки случай взехме курс към шхуната и след петнайсетина минути застанахме до борда ѝ.

Първите думи, които чухме от френския кораб, бяха произнесени на чист английски:

— Приберете си ветрилата, ще ви подадем въже да се привържете за нас.

В същия момент един от моряците прехвърли през носа ни едно въже. Скоро смъкнахме ветрилата си и се привързахме за шхуната.

— Откъде сте? — беше следващият въпрос от палубата на шхуната.

— От Виктория, Британска Колумбия—отговорих аз.

— Елате на борда — каза същият глас.

Един от моряците спусна въжена стълба през борда на шхуната и двамата се закатерихме по нея.

Първият, който ни посрещна, беше як, широкоплещест човек. Той се ръкува с нас и каза на добър английски:

— Името ми е Декстър. Позволете ми да ви поздравя, господа, с «добре дошли» на борда на моя кораб.

След това капитан Декстър ни представи на мистър Уинчестър. Декстър, американец, и Уинчестър, англичанин, бяха съсобственици на шхуната и търгуваха из островите на Южните морета.

Едва стъпихме на борда на шхуната и вождът на селото дойде да ни поздрави с «добре дошли» на неговия остров. Скоро след това млади и стари туземци се приближиха с канутата и лодките си да хвърлят поглед на чужденците. Туземците безспорно имаха много по-добър вид, отколкото си ги бях представял. Те бяха доста високи, добре сложени и очевидно извънредно вежливи. Някои от жените с дългите си черни коси, спуснати на гърба, изглеждаха изключително красиви; всички бяха облечени в снежнобели памучни рокли.

Следобед капитан Декстър ни заведе на брега, в къщата на вожда, който ни нагости с кокосово мляко, поднесено в кокосова черупка, след което ни разходиха из селото. Къщите, построени от дърво и покрити с изсушени кокосови листа, бяха разположени предимно на самия бряг.

— Откъде вземате тоя североамерикански чам? — попитах аз, като видях, че всички къщи са строени от такъв материал.

— Видяхте ли останките от двата кораба точно пред входа, отдето влязохте в лагуната? — рече капитан Декстър.

Отговорих утвърдително.

— Е — каза той, — единият от тях дошъл тук преди няколко години с товар от дървен материал за Австралия и заседнал. Екипажът успял да се измъкне на брега, а когато корабът се разпаднал, дървеният материал бил изхвърлен от вълните и, естествено, туземците си послужили с него. Екипажът престоял тук три месеца да чака да се отбие някой кораб, за да ги прибере. Но напразно. На края се накачили на спасителните лодки, с които се били спасили при корабокрушението, и отплавали за Самоа. От Самоа взели параход за Сидней, където доложили за загубването на кораба и на товара му. Жената на капитана също загинала при корабокрушението.

Загинала, понеже мъжът ѝ мислел като мен — че туземците са убийци и човекоядци. Когато корабът се блъснал, спуснали лодките и за да не попаднат в ръцете на туземците, капитанът заповядал на моряците да гребат към морето вместо към брега. Лодката, в която се намирали капитанът и съпругата му, била преобърната от вълните и клетата жена се удавила. Всички останали се измъкнали на сушата и били посрещнати с отворени обятия от жителите на острова. Собствениците на загубения товар веднага изискали нов товар и наели нов кораб. След като сложили товара на борда му, корабът отплавал за Австралия, но едва стигнал остров Пенрин и една тъмна нощ заседнал до другия.

Сигурно много от читателите ми ще си помислят, че това е просто невероятно; и аз също си помислих така. Но когато стигнах в Лондон, си направих труда да се срещна със секретаря на корабоплавателната фирма «Лойд», който ме увери, че всичко отговаря на истината.

Тези именно два разрушени кораба бяхме видели на идване и от тях туземците взели дървения материал, за да построят селището си. Запитах капитан Декстър как се препитават туземците, на което той ми отговори, че жителите на Южните морета са по своему най-независимите хора в света.

— Преди всичко — продължи той, — както сам виждате, и този, като всички други ниски острови, е обрасъл с кокосови палми, които са най-доходносното им дърво. Дървесината е твърда и може да се използва за всякакъв вид дървени изделия. Листата се употребяват за направа на обикновени и маскарадни шапки, тъкани, рогозки, кошници, метли, четки, покриви, таляни и големи факли за привличане на летящите риби към канутата, с които излизат да ги ловят.

Сокът на дървото се получава от цвета, като от едно-единствено дърво може да се извлече галон и половина. В прясно състояние този сок има вкус на чудесно, прохладно ябълково вино. Ако се остави да престои един ден, става на сироп, а за два-три дена — на спиртна напитка, подобна на рома, която дори в малко количество може да опие човека.

Ако сокът не се извлече от дървото, то ражда кокосови орехи. Всяко напълно развито дърво дава по около сто ореха. Има четири различни вида дървета, които раждат червени, бели, сини и сладки кокосови орехи. Последните са най-полезни, понеже обвивката на ореха в зелено състояние е много приятна за ядене. По вкус тя наподобява много захарна тръстика. Всички кокосови орехи в зелено състояние са пълни с мляко. Самото мляко е сладка, разхладителна напитка и трябва да е много хранителна.

Докато обикалях островите на Южните морета, не пиех нищо друго и никога в живота си не съм се чувствувал така добре. Когато орехите са меки, те също са много добри за ядене. Кората на узрелия кокосов орех е отлично гориво, а освен това от нея се правят хубави въжета, въдици и рибарски мрежи. Черупките могат да се използват за всевъзможни чаши и съдини. Когато орехът узрее, ядката се изважда от черупката и се стрива на ситно, след което се изтисква и се извлича напитка, която по вкус много прилича на краве мляко. Като се свари, напитката се превръща в бяло масло, което може да се използва за готвене и за осветление. Туземките го употребяват и като помада за коса, а ако се втрие в кожата, прогонва всякакви паразити. То притежава също отлични целебни свойства. Освен това чрез сушене орехът се превръща в копра и цели кораби, натоварени с този материал, заминават за Европа и Съединените щати, където той се преработва на сапун и други артикули.

Когато кокосовият орех узрее, той пада на земята. Ако се остави да лежи на влажна почва, орехът бързо дава издънка, една част от която се спуща в почвата, за да образува корените, а другата, израствайки нагоре, за около шест години става напълно развито дърво. Ако филизът се махне и кокосовият орех се отвори, вместо ядка ще намерите вещество, което по вид и вкус много наподобява пандишпан, и един такъв сладкиш е почти достатъчен, за да се нахраните.

Хлебно дърво и други тропически плодни дървета се срещат рядко по ниските коралови острови в Южния Тихи океан. Освен кокосовите орехи там има арорут, ямс и таро — последното достига много големи размери. Свинете и домашните птици на островите се изхранват главно с кокосови орехи.

Водата както в лагуната, така и край външния бряг гъмжи от риба. Туземците ловят големи количества, като наклаждат огън на брега, към който рибата почва да плава, но попада в тулум. Някои видове се ловят с мрежи или въдици от черупки на бисерна мида.

Най-хубавото развлечение е ловът на летящи риби. За тази цел трима туземци излизат с кану от лагуната. Единият седи на кърмата и гребе; вторият стои прав в средата на лодката, вдигайки високо голяма факла от сушени кокосови листа, а третият — при носа на кануто и с мрежа с дълга дръжка лови още във въздуха летящите риби, които се устремяват към огъня.

В лагуната на остров Пенрин има и бисерни миди в голямо изобилие — добър източник на доход за туземците, които ги продават на търговци, а приходите се поделят почти по равно между всички жители на острова. Земята е разделена по същия начин. Някои от островите имат крал, а други наричат върховния си повелител вожд, но и двамата имат пълна власт над туземците и са много уважавани.

Само веднъж видях островитянин пиян, тъй като вождът на острова беше много строг към отдалите се на тоя порок; но най-добрите приятели на пияния го уловиха, преди вождът да бе научил за това, и го закараха на брега, където въпреки ритниците и крясъците му го потопиха във водата и го държаха така толкова дълго, че сметнах нещастника вече за удавен. След известно време го изправиха, но след като доста подсмърча и се секна, пак зарита. Тогава го натопиха отново във водата. Следващия път, когато го измъкнаха, той се държеше вече малко по-прилично, но приятелите му прецениха това като недостатъчно и решиха да му направят още една баня. Този път, когато се изправи или по-право го изправиха, те го измъкнаха на брега и след като му изкараха водата, той изглеждаше много изнемощял, но напълно изтрезнял и дума не обелваше. Помислих, че ако подобно средство се приложи и спрямо някои мои познати, колко благотворно ще бъде то за самите тях и за другите! Туземците ми казаха, че три потапяния са сигурен лек (против алкохолизъм).

Останахме само един ден в източното село. На другата сутрин капитан Декстър се запъти с шхуната си през лагуната към селището от западната страна на острова, което се намираше на около седем мили разстояние. Ние също тръгнахме с кануто си.

Лагуната е на места твърде дълбока, но има и много такива места, където кораловите скали стърчат толкова високо над водата, че е опасно кораби да се въртят около тях, но същевременно могат лесно да се избегнат, като се тръгне след десет часа сутринта, когато слънцето се е издигнало доста. Като се гледа внимателно от носа или още по-добре от края на утлегара или върха на мачтата, а слънцето е отзад, скалите могат да се видят отдалеч.

Спуснахме котва при западното село около един час след като напуснахме другото. Това село приличаше по вид на първото, като къщите му също бяха построени покрай брега на лагуната. Вождът се качи на борда на нашата лодка и попита не искам ли да я измъкна от водата и да я почистя. Заявих, че възнамерявам да я почистя и боядисам добре, преди да отплаваме. На другата сутрин вождът ми прати туземци, които свалиха на брега всички припаси и баласта, след което извадиха «Тиликум» от водата и го поставиха на сухо и високо място между кокосовите дървета. После го остъргаха отвътре и отвън и след като се почисти и изсъхна добре, го боядисаха.

На третия ден от идването ни в западното село пристигна английският кръстосвач «Торч» и след като хвърли котва пред западния залив, командирът му Макалистър слезе на брега с неколцина от офицерите и моряците си. Остров Пенрин е под английски протекторат и веднъж на годината там се отбива по някой кръстосвач да провери наред ли е всичко. През краткия си двудневен престой на острова капитан Макалистър разгледа «Тиликум», а също и някои от картите ми. Аз притежавах само една карта на Южния Тихи океан със синя подплата. Капитан Макалистър ми каза, че съм нямал достатъчно карти за плаване през Южния Тихи океан и тъй като не можех да си купя карти на острова, бе така любезен да ми подари няколко, които по-късно ми бяха много полезни при посещението на други острови.

Когато «Торч» си замина, капитан Декстър се прехвърли през лагуната в източното село, където имаше да върши някаква работа, и тъй като щеше да отсъствува само няколко дни, помощникът ми отиде с него, а аз останах при «Тиликум» до завръщането на шхуната, което стана на 17 септември. На другия ден спуснахме «Тиликум» във водата, натоварихме отново баласта и провизиите и бяхме готови за път.

Сутринта на 19 септември станах призори да приготвя всичко за ранно отплаване. Забелязах, че туземците се щурат насам-натам и носят кокосови орехи към «Тиликум» и ако бях ги оставил сами, сигурно щяха да потопят нашата малка лодка от претоварване с кокосови орехи и други хранителни продукти. Обаче когато се убедих, че лодката е вече достатъчно натъпкана, заявих на добрия вожд, че тя не може да поеме нищо повече. Благодарихме му за всички услуги, а когато се сбогувахме, той се просълзи. След като се ръкувахме с всички туземци, помощникът ми и аз се качихме на борда, вдигнахме всички ветрила и с малкото ни канадско знаме на бизанмачтата отплавахме от остров Пенрин. Докато се отдалечавахме бавно от селото, туземците ни изпратиха с трикратно «ура» по чисто английски обичай, на което ние отговорихме с трикратно спускане на знамето ни за последно сбогом.

Глава VII

МАНАХИКИ

Беше хубаво, ясно утро, с умерен бриз от изток-югоизток, когато близо до западното село преминахме пролива, водещ към Тихия океан, след което променихме курса си по посока на остров Манахики, или, както се нарича на английски, остров Хъмфри, отстоящ на около двеста мили. Щом се отдалечихме от сушата, вятърът се засили и малко преди островът да се загуби от очите ни, силен шквал връхлетя «Тиликум» и ни принуди да приберем всички ветрила; но той трая само няколко минути, после се проясни и вятърът пак стана умерен. Тогава вдигнахме отново всичките си ветрила и при силен бриз минавахме миля след миля в отличен стил, а на другата вечер в девет часа съгледахме остров Манахики. Вятърът продължаваше да се засилва от изток-югоизток, затова бързо приближихме брега. В единайсет часа заобиколихме северозападния край на острова и тъй като всички селища на малките острови в Южните морета, които нямат пристанище, са разположени от западната, тоест подветрената страна на източния пасат, духащ почти през цялата година, започнахме да търсим селото, което според указанията, дадени ми от капитан Декстър, трябваше да се намира от западната страна, точно зад северозападния край. И наистина, когато заобиколихме носа, видяхме светлини на брега, но тъй като капитан Декстър ми бе казал, че най-безопасното място за закотвяне е при другото село, което беше четири мили понататък (Манахики също има две села), продължихме покрай брега. Беше хубава, ясна нощ и понеже се движехме от подветрената страна на острова, вятърът беше слаб, а морето — спокойно. Бяхме почти стигнали първото село, когато чухме разни крясъци и шум, идващи откъм него. Тъкмо се канех да променя курса отново към открития океан, заобиколиха ни няколко канута, пълни с туземци, които завикаха да спрем.

За секунда грабнахме огнестрелното си оръжие и се приготвихме да действуваме, като същевременно поддържахме западния курс на «Тиликум», но тъй като вятърът беше доста слаб, туземците ни настигнаха с греблата си и за много късо време до борда ни се приближи едно от канутата и един от туземците в него заговори на английски:

— Кабитан, мен вожд, мен говори теб.

— Какво искаш? — попитах аз.

— Стой, мен иска говори.

Тогава обърнах «Тиликум», доколкото е възможно, срещу вятъра и го спрях, за да може кануто да застане до борда ни.

Без да чака покана, човекът, който се нарече вожд, се прехвърли на лодката ни и протегна ръка, като каза пак: «Мен вожд.» Старецът ни обясни на много развален английски, но достатъчно ясно, за да го разберем, че «Торч» се отбил тук на идване от Пенрин и им разказал всичко за нас; и оттогава следели за нас денонощно, а сега, щом сме пристигнали, искат да спрем. Обаче ние бяхме решили да отидем до другото село, затова обещахме на стария вожд да се отбием да навестим него и народа му, преди да отплаваме от острова на запад. Тогава ни оставиха на мира и малко след полунощ се закотвихме при западното село, където ни посрещнаха почти по същия начин, само че никой не се качи на борда.

При изгрев на другата сутрин до нас се приближи едно кану с трима души. Единият от тях, говорещ добър английски, се представи като мистър Уилямс, търговеца на острова. После мистър Уилямс представи един от останалите в кануто като крал на острова. Поканих негово кралско височество (който беше бос и без шапка) да се качи на борда с мистър Уилямс и след като обясних накратко на господата как сме стигнали дотук, кралят ни покани на брега.

В единайсет часа и двамата слязохме на сушата, посрещнати от краля, кралицата и две привлекателни млади принцеси, но тъй като никой от тях не можеше да обели нито дума английски, обърнаха се към търговеца, мистър Уилямс, който в ролята си на преводач ни помоли от името на кралското семейство да придружим процесията до кметството. Когато пристигнахме при тази сграда, която се намираше само на стотина ярда от мястото, където бяхме слезли, видях дълга маса, отрупана с какви ли не лакомства. Мистър Уилямс ни осведоми, че трапезата е сложена за нас, и ни покани да седнем и да се гощаваме. И двамата се разположихме на една дървена скамейка до масата. Кралското семейство насяда в единия край, от дясната ни страна, мистър Уилямс също една там да превежда. След това надойдоха всички жители на селото — мъже, жени и деца. Мина доста време, докато помещението се напълни, и аз използвах този промеждутък, за да огледам обстановката.

Залата, или по-право сградата, в която ставаше това сборище, широка около тридесет фута и дълга приблизително седемдесет, бе строена от недялано дърво и покрита с изсушени кокосови листа.

Трапезата беше сложена само за двама ни. По средата на масата имаше цяло печено прасе, около сто и петдесет фунта на тегло, а от двете страни — летящи риби, половин дузина печени пилета и ямс, аророут, таро, кокосови орехи и други готови блюда. Кажи-речи толкова, колкото сто души да се наядат хубаво и до насита!

Когато всички туземци се насъбраха и насядаха, кралят стана и им държа реч за нашето пътешествие, на която всички ръкопляскаха. След словото си кралят прошепна нещо на мистър Уилямс, който ни покани тогава да заповядаме и ни каза, че кралят и целият му народ ще ни пожелават приятно пътуване и благополучно завръщане в родината.

Тъй като бяха приготвени само две места, разбирахме много добре, че те са определени за нас, а понеже прасето беше толкова голямо, че не можехме да се справим сами, подхванахме от пилетата и тарото. Едва започнахме да ядем, двете принцеси станаха и едната от тях сложи на главата на помощника ми тънко изплетена панамена шапка, изящно украсена с различни цветни панделки, а другата стори същото с мен. Мистър Лъкстън наистина изглеждаше оригинален с така нагиздената си глава, а предполагам, че и аз имах такъв вид. Една минута се гледахме вторачено, после помощникът ми каза:

— Тези две девойчета май са лапнали по нас.

В това време двете принцеси се върнаха на местата си, две други млади дами се приближиха с подобни шапки, свалиха тия, които бяха на главите ни, и ги замениха със своите. Незабавно след това още млади дами пристъпиха към нас и повториха същата церемония. Помощникът ми не можа да изтрае повече. Той стана и каза:

— Мистър Уилямс, моля да предадете на тези млади дами от мое име, че следващата, която се приближи и ми смени шапката, ще получи целувка.

Разбира се, мистър Уилямс преведе думите му, след което всички се разсмяха и забъбраха нещо. Казах на помощника си, че си е взел белята. В следващата минута видяхме как най-старата жена на селото (трябва да имаше стотина лазарника, защото беше съвсем превита и едва креташе) пристъпи със сламена шапка в ръка и когато се приближи, мистър Лъкстън пребледня.

— Кураж, Норман, кураж — рекох, — дръж си на думата.

Ала съжалявах помощника си, че бе поел такъв ангажимент.

Младите дами и шапките обаче продължаваха да прииждат и докато свърши гощавката ни, събрахме вече доста шапки.

Късно следобед ни отведоха в кралския палат, където вечеряхме с кралското семейство. Вечерята беше подобна на банкета в кметството. Кралската резиденция бе построена по същия начин като кметството, само че по-малка. Мобилировката се състоеше от две двойни легла, направени от дебели един инч дъски, застлани с рогозки и издигнати на около един фут от земята, маса и две дървени пейки. Очевидно кралят на Манахики не държеше много на разкоша.

След вечеря кралското семейство ни придружи до брега, където беше закотвена лодката ни. За голяма наша изненада я заварихме накичена с дълги разноцветни панделки, накачени по мачтите, отдето се спущаха на палубата чак до водата, а самата палуба — застлана с великолепни рогозки. Украсата бе дело на същите млади дами, които ни бяха подарили гиздавите шапки. Някои от тях още се намираха на борда на «Тиликум», а други стояха до него в канутата си. Когато се качихме на борда, видяхме, че шапките, пилетата, прасето и всичко друго, което бе останало от трапезата, е грижливо увито в зелени листа и сложено в каютата ни, която беше толкова претъпкана, че дори самите ние не можехме да влезем! Помолих търговеца да поблагодари на туземците от наше име за любезността им, но ни е невъзможно да вземем на борда си всичко, което са ни дали. Първо, нямаше място и второ, за ден-два месото щеше да се развали. Но търговецът, мистър Уилямс, ни уведоми, че туземците ще се почувствуват оскърбени, ако настояваме да си вземат нещата обратно, и ни посъветва да ги задържим, а през нощта да ги изхвърлим зад борда, което за мое съжаление се принудихме да сторим.

На сутринта ме събудиха звуци на барабани и звънци и като надзърнах от каютата, видях мистър Уилямс, застанал до брега. Когато го запитах какво значи това, той ме осведоми, че барабаните и звънците приканват туземците да се приготвят за танц, като същевременно ни покани към седем часа да слезем на брега. Там заварихме туземците насъбрани около кметството, където седем от тях свиреха на различни саморъчно направени инструменти. Те изпълняваха някаква местна мелодия, а дванайсет млади дами, на възраст от седемнайсет до двайсет години, строени в двойна редица, играеха в такта на музиката. Двете кралски дъщери също участвуваха в танците. Танцьорките поиграха известно време, след което ги смениха дванайсет млади мъже. Когато свършиха и мъжете, местата им заеха момичета от десет до шестнайсет години; и така се смениха няколко пъти. Децата на седем и повече години умееха наистина да играят чудесно. От време на време мъже и жени танцуваха заедно. Това продължи цял ден, а когато огладняваха или ожадняваха, неколцина от младите мъже се накатерваха по кокосовите дървета, сваляха няколко зелени, сладки кокосови ореха, изяждаха кората и меката, сладка на вкус ядка и изпиваха приятното, прохладно мляко.

Танците траяха до мръкнало, след което всички се оттеглиха в концертната си зала, където мъжете насядаха по турски в единия, а жените — в другия край на помещението, едни срещу други, а капелмайсторът застана в средата. И, откровено казано, рядко съм слушал такава приятна музика. Песните продължиха до след полунощ; после всички се пръснаха, а ние се върнахме на корабчето си.

На другия ден взехме една малка лодка и се запътихме през лагуната да навестим вожда и неговия народ, както бяхме обещали. Когато пристигнахме в селото, посрещна ни същият стар вожд, когото бяхме видели в кануто му при приближаването ни до острова. Старецът говореше малко английски, макар и недостатъчно, за да го разбираме добре, но там имаше и един търговец, който знаеше английски. Вождът помоли този човек да ни предаде, че ще ни бъде много благодарен, ако дойдем пак с нашата лодка; тогава ще ни посрещнат така, както ни бе посрещнал кралят и народът му. Тъй като населението на другото село се бе отнесло много добре с нас, а и подразбрахме, че този вожд и неговият народ са ни чакали няколко нощи да се закотвим при селото им, за да могат първи да ни дадат прием, ние се съгласихме да изпълним молбата на вожда. Тогава се върнахме в селището, отдето бяхме дошли, а на другата сутрин към седем часа, придружени от двете принцеси, отплавахме за селото на стария вожд, където пристигнахме след един час. Видяхме туземците, млади и стари, наредени покрай брега, а когато бяхме на около двеста ярда от стария вожд, той скочи във водата и заплува към нас, и докато спуснем котвата си, беше вече на борда на кануто да ни поздрави с «добре дошли» в неговото градче. Тогава слязохме на брега и прекарахме почти толкова весело, колкото и в другото селище.

Малко преди смрачаване се върнахме в западното село, понеже бяхме обещали на краля и кралицата да върнем дъщерите им още същата вечер. Когато пристигнахме там, и двамата се чувствувахме склонни да се откажем от пътешествието си и да останем тук до края на живота си.

Остров Манахики, подобно на Пенрин, е коралов остров с лагуна, но не толкова голям, защото лагуната е само около пет мили в диаметър, а и няма вход дори за малки лодки. Пръстенът от суша, който също е обрасъл с кокосови дървета, изглежда по-широк от тоя на Пенрин. Туземците от Манахики приличат на жителите на Пенрин, но са много по-радушни и обичат развлеченията.

Глава VIII

ОСТРОВ ДЕЙНДЖЪР. — САМОА

Сутринта на 25 септември, след като се сбогувахме с всички туземци на брега, включително и с двете млади принцеси, се качихме на борда да отпътуваме. Мнозина от туземците дойдоха с канутата си да ни изпратят.

Опитвайки се да вдигнем котвата, усетихме, че тя се е заклещила за дъното и не можеше да помръдне. Туземният капелмайстор, който беше един от изпращачите ни, отиде до брега с кануто си и след минута-две се върна с воден телескоп, с който се спусна във водата. Като поплува наоколо и огледа дъното с телескопа, скоро намери котвата. Тогава сложи телескопа настрана и се гмурна. След като престоя под вода почти цяла минута, той изплува с котвата на «Тиликум» в ръка, приближи се и я прехвърли на борда. Предложих да платя за услугата, но той не прие. Благодарихме му, казахме още веднъж «сбогом» на тия, които се бяха качили на борда да ни изпратят, те се върнаха в канутата си, а ние вдигнахме ветрила и поехме към остров Дейнджър, отстоящ на около триста мили.

Времето беше ясно, а вятърът умерен, от изток-югоизток, но когато се отдалечихме от подветрената страна на острова, той се засили и към обед островът изчезна от очите ни. Докато бях на кормилото, помолих помощника си да отвори вързопа, който двете принцеси бяха донесли на борда ни точно преди да отплаваме, когато той стори това, намерихме в него две печени пилета. Излишно е да казвам, че обядвахме с пилешко.

Поради доста слабия пасат тристата мили до остров Дейнджър изминахме за три дни, през които имахме чудесно време и нищо необикновено не се случи, само една нощ уловихме няколко летящи риби. Това стана, като сложихме на палубата силен фенер, към който те летяха и много често се удряха във ветрилото и падаха на палубата. Летящите риби са едни от най-вкусните риби, които могат да се намерят в солени води, затова добре се възползвахме от тях.

На 28 септември, малко преди да се мръкне, съгледахме острова, но тъй като името Дейнджър, отбелязано на картата, ни плашеше*, легнахме на дрейф за през нощта, а на другата сутрин призори вдигнахме ветрила и се насочихме към него. Когато приближихме сушата, видяхме три малки и наглед отделни острова, ала впоследствие те се оказаха свързани и заобиколени от ниски коралови рифове, в които се разбиваха големи вълни. Заставайки с левия борд към острова, рифовете и прибоя, при силен бриз ние следвахме буруните, докато се приближихме до най-западния от островите. Тъй като остров Дейнджър няма нито лагуна, нито пристанище, където да влезе кораб, селищата са от западната страна. Когато заехме изгодно положение, ние се насочихме към едно село, което забелязахме между кокосовите палми, а щом приближихме сушата, измерих дълбочината, за да намеря подходящо място за закотвяне, но водата чак до брега беше все дълбока. Цяла тълпа туземци се завтече към нас и един от тях, който говореше малко английски, ни каза, че водата е прекалено дълбока за закотвяне, но ако забием котвата си в брега, вятърът няма да позволява на лодката да се блъсне в него. Послушахме съвета на туземците и «Тиликум» явно се закрепи добре, извън всякаква опасност.

Тогава същият туземец се представи като вожд на остров Дейнджър и ни покани в селото на брега. Тъй като не исках да оставям «Тиликум» на такова несигурно котвено място, отклоних поканата. Наближаваше два часът и поради опасността за корабоплаването около остров Дейнджър, казах на вожда, че желаем да вдигнем пак котва, за да се измъкнем от заобикалящите ни рифове, преди да се е стъмнило. Това изглежда не се хареса на вожда, но като разбра, че няма да отстъпим, ни помоли да останем поне един час, с което се съгласихме. Той веднага прати двама от хората си в селото и след около половин час те се върнаха натоварени с кокосови орехи и яйца. Поблагодарихме му и потеглихме. След като заобиколихме един доста дълъг коралов риф, простиращ се в северозападна посока, взехме курс към Самоа, на около четиристотин мили, които изминахме за три дни почти при същия вятър и същото време, както по пътя от остров Пенрин дотук. Когато наближихме пристанището, видяхме над целия град знамена, смъкнати наполовина, и първата новина, която научихме, беше, че президентът на Съединените щати Маккинли бил убит преди около една седмица, но печалната вест била получена в Самоа едва тая сутрин. Апиа беше първото пристанище, в което се наложи да влезем и излезем като всеки друг дълбоководен кораб, но мистър Райнхарт, началникът на митницата, след като се качи на борда ни и видя размерите и конструкцията на нашето корабче (при което каза с усмивка, че не би прекосил и воденичен вир с «Тиликум»), ни освободи от всякакви пристанищни такси.

---

*«Дейнджър» на английски значи «опасност». Б. пр.

В Апиа останахме няколко дена, през което време се запознахме с бившия крал на Самоа, а някои от знатните граждани дадоха в наша чест самоански банкет, на който сервирането на кава беше най-интересната атракция. Донесоха един корен, от който се прави кавата, нарязоха го на парчета и ги дадоха на три самоански хубавици, и след като помощникът ми прегледа зъбите им и обяви, че те са чисти и лъскави, трите насядаха на чиста рогозка около една паница и сдъвкаха корена на рядка кашица. Когато приготвиха достатъчно корен, сложиха го в паницата, напълнена доповина с вода, в която го измиха и изстискаха с ръце, докато извлякоха и последната капчица сок и го размесиха с вода; след като го прецедиха през чист ленен парцал, той придоби белезникав цвят. Тогава го поднесоха в кокосови черупки, ала за мен той имаше всякакъв друг вкус, само не и приятен; все пак от учтивост и аз като останалите изпих тази мътилка на един дъх. Напълниха отново чашите и церемонията се повтори няколко пъти, тъй че когато се приготвяхме да си тръгваме, усещах, че краката ми се подкосяват, а след малко почнаха съвсем да не ме държат и не можех да вървя! Тогава разбрах, че кавата е упоителна напитка, но че вместо да удари човека в главата като другите силни напитки, засяга главно долните му крайници.

Островите Самоа, жителите им и техните обичаи толкова често са описвани, че няма да се спирам на тях, а ще продължа пътуването си.

Глава IX

НИУА-ФУ. — ОСТРОВИТЕ ФИДЖИ

След няколкодневна почивка в Самоа се отправихме към островите Фиджи, на около шестотин мили разстояние в западна посока, и благодарение на силния източен пасат скоро високите планини изчезнаха зад хоризонта. На третия ден на разсъмване съзряхме остров Ниуа-фу и тъй като той беше точно на пътя ни, завихме край северната му страна и видяхме от западната страна едно доста голямо село. Веднага променихме курса си към селото и когато стигнахме до него, намерихме добро място за закотвяне, дълбоко петнайсет фадъма*, с идеално гладка вода.

Вождът дойде да ни направи визита с кану, докато други туземци плуваха наоколо и между плувците имаше една млада туземка. „Тиликум" беше закотвен на около двеста ярда от брега и догдето се усетим, девойката преплува това разстояние. Когато прекрасната девица стигна нашето корабче, тя се улови за перилата и се качи на палубата като истинска атлетка. После седна и каза нещо, което отначало не разбрах, но по-късно се изясни, че искала тютюн. Дадох ѝ парче тютюн за дъвкане, което тя запъхна в дългата си черна коса, спусна се във водата и се върна по същия начин, както бе дошла.

Жителите на Ниуа-фу и техните обичаи много приличат на самоанските, но тяхната кожа е по-тъмна на цвят. Островът има около пет мили в диаметър, при височина до пет хиляди фута, а на него виреят в изобилие всякакви тропически растения. Посрещнаха ни като обитателите на другите острови.

След еднодневен престой в Ниуа-фу се отправихме към островите Фиджи и след двудневен път при силен югоизточен пасат съгледахме северната им част. Първият остров, до който се доближихме, представляваше малък, нисък коралов риф, обрасъл с кокосови палми, където се разбиваше силен прибой. Щом минахме югозападния му край, видяхме от западната страна спокойна вода и там спуснахме котва на три фута дълбочина. Когато се закотвяхме, беше девет часът сутринта; помощникът ми веднага грабна пушка и камера и преджапа до брега. Аз останах на борда да почистя това-онова и същевременно да приготвя нещо за ядене. На пладне дадох няколко сигнални изстрела да уведомя помощника си, че обедът е готов, защото той беше от ония хора, които не мислят за ядене, когато са на лов. Почаках малко и тъй като той не се явяваше, дадох още един двоен изстрел, но не получих отговор. Хапнах надве-натри, после взех пушката си и слязох на брега. Мястото тук представляваше хубав коралов плаж, широк около триста фута от водата до кокосовите палми. Прекосих плажа и скоро се озовах между кокосовите дървета, където земята беше покрита с някаква остра трева, а през нея минаваше, както ми се стори, нещо като стара пешеходна пътека, водеща към вътрешността на острова. Нищо не се чуваше наоколо освен песента на тропическите птици. Въпреки това бях вътрешно убеден, че на острова има или доскоро е имало хора.

---

* 1 фадъм = 1,8 м. *Б. р.*

Дадох още няколко изстрела, но пак не получих отговор. Тогава продължих в същата посока и не след дълго между дърветата забелязах нещо подобно на къща. Спрях и се взрях, но нито виждах движение,нито чувах някакъв звук, ала тъй като имах в пушката си десет сачми, престраших се и се приближих до къщата. Нямаше следа нито от помощника ми, нито от когото и да било друг. Къщурката се оказа една от оригиналните стари туземни колиби, а наблизо лежаха куп човешки кости.

До не много отдавна жителите на Фиджи са били смятани за най-страшните канибали в южната част на Тихия океан, затова предположих, че къщурката на острова е била място за такива пиршества. След като видях всичко това, закрачих обратно към плажа и насъбрах раковини. В четири часа, тъкмо се канех да се кача на кануто, забелязах да се приближава акула, чиято гръбна перка се подаваше от водата, и пак се върнах на брега. Тази дама беше от вида «тигър», с жълти ивици, най-страшната и почти единствената истински човекоядна акула. Тя се въртеше непрекъснато около лодката. Госпожа акулата беше не повече от седем-осем фута дълга, но знаех, че ако ме стигне, ще ми стане доста тясно! Наблюдавах я известно време, после гръмнах и продупчих гърбната ѝ перка, след което тя побягна, а аз се прибрах спокойно на «Тиликум». Едва стъпих на лодката и акулата пак довтаса. Тогава спуснах зад борда кука със закачено на нея парче сланина и след минута тя се набоде на куката. Тъй като човекоядната риба стоеше съвсем спокойно, вдигнах я на нивото на водата и в това положение продупчих главата ѝ с куршум, който я уби моментално. Когато измъкнах куката от устата ѝ, акулата потъна. За късо време цялата вода наоколо почервеня от кръв и видях други акули, големи и малки, с щръкнали над водата перки, всички устремени към трупа. Докато се усетя, мъртвата акула бе разкъсана на парчета и изядена от посестримите си, след което те изчезнаха отново в морските дълбини.

Към шест часа помощникът ми се върна с цял товар птици.

На другата сутрин при изгрев отплавахме за Сува. Времето беше хубаво и ясно и тъй като югоизточният пасат продължаваше да ни помага, цял следобед отминавахме остров след остров. Същия следобед забелязахме от дясната страна на носа си кораб. Следихме го известно време и понеже той не изменяше положението си, променихме курса, за да го огледаме по-отблизо. След малко видяхме, че корабът е заседнал. Той се оказа голям ветроход, но тъй като беше заобиколен от рифове и го обливаха големи вълни, не можахме да разберем нищо повече.

На 17 октомври в девет часа вечерта стигнахме входа на залива Сува, но поради тъмната и бурна нощ легнахме на дрейф извън него и влязохме едва на разсъмване. В залива ни посрещна парен катер. Командуваше го капитан Кларк, началник на пристанището Сува, а с него беше отец Уилямс от Нова Зеландия. Поканих двамата джентълмени на борда. Като моряк капитан Кларк се съобрази с размерите на «Тиликум» и застана в средата на кокпита, поради което лодката почти не помръдна. Но преподобният джентълмен от Нова Зеландия, тежащ близо триста фунта, вместо да стъпи на борда по същия начин, сложи крак на планшира. «Тиликум» моментално хлътна под тежестта и потопи палубата си под водата. Мистър Уилямс бързо се върна обратно в катера, заявявайки, че и оттам «Тиликум» се вижда достатъчно добре. След като поговорихме малко, капитан Кларк ни взе на буксир и ни закара до пристана.

Сува, столицата на островите Фиджи, е приятно, чисто градче, населено, както ми казаха, от около шестстотин европейци. И там, както в Самоа, ни освободиха от всякакви пристанищни такси. Тоя ден обядвахме в хотел «Макдонъл», а следобед отидохме да гледаме танци, изпълнявани от туземци и туземки от Соломоновите острови. Танците и музиката много наподобяваха тия, които бях виждал и слушал в Манахики и Самоа, но соломоновците не бяха така привлекателни по външност, както онези. Те са с тъмна,лъскава кожа и черна къдрава коса. Имаше и няколко туземци от Фиджи. Те пък са много яки и с мощно телосложение.

Глава X

КЪМ АВСТРАЛИЙСКИЯ КОНТИНЕНТ. — КАТАСТРОФАЛНО ПЪТУВАНЕ

На 20 октомври мистър Лъкстън дойде при мен и рече:

— Виж какво, Джон, намерил съм добър моряк, който да ме замести за маршрута ти до Сидней, та ако си съгласен да го вземеш, аз ще хвана някой параход, а когато пристигнеш там, ще се присъединя пак към теб и ще завършим пътешествието, тъй като вече се убедих, че «Тиликум» е способен да го доведе докрай.

Приех предложението му и на другата сутрин новият ми помощник дойде на борда. Като го гледах, видя ми се именно такъв, какъвто се оказа впоследствие — първокласен моряк. Казваше се Луис Биджънт, на тридесет и една години, родом от Лаучестър, Тасмания. Заповядах на Биджънт да пристъпи към работа, като приготви лодката за отплаване, добавяйки, че заминаваме следобеда. Но тъй като си бяхме спечелили доста приятели във Фиджи, тръгнахме едва на другия ден в три часа след пладне. Капитан Кларк бе тъй любезен да ни закара на буксир чак до фара. Един час по-късно той потегли обратно с катера си, а ние при умерен югоизточен бриз взехме курс към Сидней, на разстояние около хиляда и осемстотин мили. При залез, когато бяхме на около седем мили извън залива, навлязохме в пролива между два острова, но тъй като той ми се виждаше много опасен за корабоплаване, приближих се до един плаж със спокойна вода и се закотвих.

На сутринта, на разсъмване, тъкмо вдигнахме отново ветрилата, забелязахме, че котвата ни се е заклещила за дъното, затова не можем да я измъкнем. Помощникът ми предложи да се гмурне, за да я освободи, но тъй като водата гъмжеше от акули, вместо това отрязах котвеното въже и при силен източен бриз взехме отново курс на запад. Вятърът се задържа все така силен, а времето — ясно до сутринта на 27-и, когато небето се заоблачи, а през деня вятърът се засили още повече. В девет часа вечерта прибрах фока и бизана и с грот и стаксел, при силен източен вятър и курс югозапад, «Тиликум» продължи съвсем спокойно, само от време на време загребваше малко вода, но за това не заслужаваше и да се говори.

Бях на вахта на палубата от осем до дванайсет.Около половин час преди полунощ осветлението на компаса ми угасна. Тъй като нощта беше съвсем ясна и на югозапад светеха ярко много звезди, избрах една от тях почти пред носа на лодката и управлявах по нея до края на вахтата си; тогава повиках помощника,той стана и зае мястото ми на кормилото. Казах му да води лодката по звездата отпред, докато поправя осветлението. След това взех кутията с компаса и осветлението и слязох в каютата. Помощникът ми умееше добре да поддържа курса на кануто по звездите, затова нямаше защо да бързам с компаса, тъй че вместо да запаля веднага лампата, си запалих пура, после — друга за помощника ми и му я подадох. Тогава се залових с осветлението на компаса. Докато се занимавах с него, помощникът ми разправяше колко му било приятно да плава с «Тиликум» и как искал да стигне с него до Лондон.

— Ако продължим при тоя вятър — каза той, — ще пристигнем в Сидней тъкмо за състезанията за мелбърнската купа. Надявам се по това време зет ми да бъде в Мелбърн, сигурно го познавате? Казва се Кастела и командува американския кораб «Остров Хавай».

— Добре познавам капитан Кастела и неговата съпруга — отвърнах аз. (Въпросният кораб беше по това време най-големият и най-красив стоманен кораб под американско знаме.)

Така моят помощник възбуди силно любопитството ми и цяла минута забравих съвсем компаса, докато найпосле той каза:

— Пред нас се заоблачава, тъй че не е зле да ми подадете компаса.

Докато бъбрехме, «Тиликум» се движеше безупречно, подчинявайки се отлично на кормилото. Запалих лампата и подадох нактоуза на помощника си, който за секунда пусна румпела, за да го сложи пред себе си, на седалката в кокпита. Тъкмо го поставяше на мястото му, видях една голяма разбиваща се вълна, която се приближаваше към кърмата на лодката. Разбирайки по вида ѝ, че е опасна, извиках с все гърло:

— Дръж се!

Но преди думите да изскочат от устата ми, вълната ни удари.

Аз се бях изпречил на вратата на каютата, за да не пусна да влезе вода, но когато вълната връхлетя, тя ме повали. Само след секунда обаче се изправих да проверя дали не е направила някаква пакост на палубата. Не виждах помощника си, а в това време лодката вече завиваше, за да застане срещу вятъра. Взрях се към носа, мислейки, че помощникът ми спуща плаващата котва или се занимава с някаква друга работа, но той не се забелязваше. Извиках, но не получих отговор. Тогава разбрах, че е паднал зад борда и, разбира се, сигурно от наветрената страна, защото лодката се движеше много бързо, тъй че трябва да го е оставила на известно разстояние зад кърмата си, преди да се обърне срещу вятъра. Поради силния вятър и вълнението ми беше невъзможно да се опитвам да се връщам обратно там, където бе паднал. Ето защо поставих кормилото по вятъра, свалих ветрилата и спуснах плаващата котва, за да не позволявам на вълните да ни отнасят много настрана. Мислейки, че помощникът ми ще съумее да доплува до лодката и че само по този начин може да спаси живота си, продължавах да го викам по име, но все не получавах отговор. Дълго крещях и виках, но напразно. Чуваше се само воят на вятъра и от време на време плясък на разбиваща се вълна.

Минаха десет минути, двайсет, трийесет, един час, а все още никаква следа от моя злочест спътник. Тогава разбрах, че е загинал.

Смъртта на помощника ми се дължеше отчасти на небрежност, тъй като аз винаги имах спасително въже, единият край на което беше вързан за лодката, а другият — увит около тялото на кърмчията. Още щом постъпи при мен, му казах никога да не пропуска да си слага спасителното въже, когато застане на кормилото, както правех аз, и ако бе послушал съвета ми, вълните може би пак щяха да го преметнат зад борда,но нямаше да го отдалечат от лодката.

Вълната, която завлече помощника ми, съвсем не беше толкова опасна. Разбира се, тя носеше достатъчно вода, за да отмъкне човек, който не се държи за нещо. Обаче по-късно по време на пътешествието лодката бе заливана и от по-големи вълни, но никога не се случи такова печално нещастие.

След като се отказах от всякаква надежда да видя отново помощника си, аз слязох в каютата и там намерих всичко плувнало във вода. Завивките бяха просмукани и всичко друго в каютата беше много мокро. Тогава изгребах водата, след което излязох пак на палубата и седнах в кокпита, мислейки за загубата, която бях претърпял. Наближавах южната граница на югоизточния пасат, но вместо пасат в утринните часове той се превърна в ураган. Тъкмо щях да погледна компаса, да проверя дали вятърът още духа в същата посока, за мой ужас видях, че компасът и нактоузът също са изчезнали!

Когато настъпи зората и слънцето се показа на източния хоризонт, качих се на покрива на каютата да огледам добре наоколо за изгубения си помощник. Но не се виждаше нищо освен големите талази с разпенени гребени и носещите се по небето облаци, докато «Тиликум» с помощта на плаващата си котва и щормово ветрило над кърмата преваляше смело всяка вълна, която го настигнеше.

В осем часа вдигнах наполовина малкото си канадско знаме, а после се залових да търся един малък джобен компас, който, доколкото знаех, бившият ми помощник носеше със себе си, когато ходихме на лов в гората на остров Ванкувър. След като не можах да го намеря, изведнъж се сетих, че мистър Лъкстън го държеше в един от куфарите си и сигурно е взел несъзнателно компаса със себе си, когато ме напусна в Сува. Така че се оказах сам сред морето без компас.

В тоя момент се намирах на около шестотин мили югозападно от Сува и на около хиляда и двеста от Сидней, откъснат от света, без компас, по който да управлявам, всичко — просмукано с вода, а лодката — дрейфуваща в буря. Известно време бях просто като гръмнат и не знаех какво да правя и какво ще стане с мен. Първата мисъл, която ми дойде, беше да почакам тук да мине някой кораб. После се сетих, че съм далеч от пътищата на корабите и мога да си кисна тук с месеци и да не видя нито един.

Сутринта вятърът поотслабна. На обед слънцето грееше ярко. Взех квадранта си и като се качих на покрива на каютата, обгърнах с една ръка мачтата, за да не падна зад борда, и се опитах да измеря пладнената географска ширина. Докато стоях така и гледах как слънцето се издига бавно към зенита на север от мен, си рекох: «Аха, там е север.» Когато се обърнах на север, вятърът беше на около десет румба от дясната ми страна, а вълните идваха от същата посока, от което, разбира се, можеше да се заключи, че посоката на вятъра и вълните е изток-югоизток. Последното наблюдение почти ме убеди, че мога да се движа сравнително добре, като при ясно време се водя по слънцето, луната или звездите, а в лошо време се оправям криво-ляво по разреза на вълните.

Малко след пладне вятърът стана доста умерен, а вълните загубиха пенестите си гребени. Прибрах плаващата котва и с помощта на фокстаксела насочих «Тиликум» по югозападния му курс, държейки го в разреза на вълните, чиято посока беше изток-югоизток. Управлявайки лодката така, че вълните от изток-югоизток да я бият два румба в левия траверс, аз поддържах курса югозапад.

Ориентирите, по които се водех, бяха слънцето, луната, звездите и океанските вълни, ала скоро установих, че океанските вълни са най-добрият пътеводител за лодката. Но се принуждавах да си служа и с небесните тела, за да определям посоката на вълните. Единственото затруднение при определянето на курса беше, като станех от сън и времето се окажеше мрачно и облачно. Но още по-лошо беше, когато вълните идваха от противоположни посоки; тогава бях безпомощен и се принуждавах да дрейфувам, докато времето се изяснеше.

В течение на два дена след злополуката духаше все от изток-югоизток и тъй като не можех да спя, продължавах денонощно да държа лодката в движение, до третия ден, когато вятърът утихна и попаднах в пълно безветрие.

От времето на злополуката до безветрието имаше два и половина дена, през което време аз не мигнах и хапвах съвсем по мъничко, и то студено ядене; мога да кажа, че почти не ми бяха останали сили. Ето защо се запретнах да си сготвя топла храна и след като се наядох доста добре, легнах да поспя. Легнах съвсем за кратко на малката си койка, като се въртях насам-натам и мислех за събитията от последните няколко дни. На края обаче задрямах и сънувах какви ли не неща. Присъни ми се, че изчезналият ми другар надничa през вратата в каютата, от което се уплаших и се събудих. Като погледнах часовника, за моя изненада видях, че съм спал само десетина минути. Няколко пъти се опитах пак да заспя, но напразно. Обаче полежах няколко часа; после ми се стори, че от вратата на каютата подухва бриз, и наистина, когато излязох на палубата, от юг духаше умерен бриз. Бедата беше там, че когато легнех на койката си, не можех да заспя, а когато управлявах, особено при слаб вятър, не можех да стоя буден. Все пак вдигнах ветрилата и правех всичко възможно да поддържам курса на «Тиликум» към Сидней.

На другия ден вятърът и времето се задържаха почти без промяна. Едва следобед, когато бях кажи-речи заспал, силен южен шквал връхлетя «Тиликум», който бе разпънал всички ветрила, и го повали настрана. Аз също се преметнах; само благодарение на някаква щастлива случайност не паднах зад борда, защото лодката беше на ляв галс, с ветрила, обърнати бейдевинд. Седях до левия борд и дремех, когато тя легна на лявата си страна. Блъснах се в планшира от подветрената страна и благодарение на това се задържах, но едва не си разбих главата. За мой късмет фокмачтата се счупи и лодката моментално се изправи.

От падането си навехнах врата и полежах известно време в кокпита, докато осъзная какво е станало. Когато дойдох на себе си, аз се огледах и видях, че фокът, част от фокмачтата, фокстакселът и целият бягащ такелаж на фокмачтата висят зад борда. Гротът и бизанът още си бяха на мястото и благодарение на тях и с помощта на фокгардела, увиснал зад борда, лодката се държеше добре срещу вятъра. След като махнах грота и прибрах бизана, «Тиликум» се уравновеси така добре, като че стоеше на плаващата си котва.

През следващите няколко часа, докато размишлявах върху плачевното си състояние и какво ще стане понататък с «Тиликум» и с мен, оставих го да дрейфува в това положение. След малко стигнах до извода, че докато има живот, има и надежда, а където има воля, има и изход; а тъй като притежавах и едното, и другото, запретнах се за работа, като прибрах всичкия бягащ такелаж на фокмачтата и ветрилата, висещи зад борда, вързах ги на палубата и тъй като два дена духа силно, оставих лодката да дрейфува с плаваща котва и щормово ветрило. През цялото това време, разбира се, не можех да сторя нищо за поправяне на повредите, но като държах нощем на палубата котвен фенер, спях, доколкото беше възможно.

През втората нощ вятърът постепенно замря, а на разсъмване времето беше тихо и ясно. След отслабване на вълнението се залових да снадя фокмачтата и да сложа всичко на място, тъй че следобед бях готов за нов бриз. Не стана нужда да чакам дълго, тъй като още същата вечер се появи умерен бриз. Оттогава до 14 октомври имах лек вятър и хубаво време, ала когато се намирах на около сто и петдесет мили североизточно от Сидней, излезе силен бриз откъм кърмата. Аз продължавах да се движа по вятъра, докогато смятах, че това е безопасно, но щом вятърът се превърна в ураган и започна силно вълнение, легнах в дрейф по обичайния начин. Поставих фенер на палубата, а след това си легнах (с всичките дрехи). От време на време ставах да погледна свети ли още фенерът на палубата.

Около полунощ станах да видя наред ли е осветлението, но за моя изненада то бе угаснало, а на всичко отгоре пред носа ми се появиха зелена, червена и бяла светлина. Разбира се, веднага се сетих, че това са светлини на параход и че той иде право към мен. Нямаше време за губене. Трябваше да известя на наблюдателя на парахода, че съм пред него и че след пет минути ще ме блъсне. Знаех, че нямам време да оправям осветлението, затова изух единия си чорап, напоих го с газ и го запалих. Олекна ми на сърцето, като видях, че зелената светлина изчезна от погледа ми. Бяха забелязали моя сигнал и след по-малко от пет минути край мен мина един голям параход.

Бурята вилня три дни и три нощи, след което вятърът отслабна, но тъй като не виждах нито слънце, нито луна, нито звезди и загубих всякаква ориентировка, държах лодката на плаваща котва до обед, когато установих местоположението си — стотина мили югоизточно от Сидней. В това време вятърът бе замрял, а морето се бе съвсем успокоило. Два часа по-късно небето беше кристално ясно, с изключение на един много гъст облак, който се задаваше от югозапад. Следях го, докато ставаше все по-голям и по-голям. След малко, когато се издигна на около четиридесет и пет градуса над хоризонта, той заприлича на огромна арка, опираща се в океана, единият ѝ край — на югозапад, а другият — на югоизток, и по всичко личеше, че идѐ нова силна буря. Ето защо вързах всичките си ветрила и се приготвих за урагана; но облакът престана да се издига и докато го наблюдавах, забелязах нещо като дълго острие, което се образуваше под центъра на свода, а до него лека-полека от океана се проточи и се приближи друго подобно острие, а когато двете остриета се съединиха, образуваха огромен воден смерч. Веднага се втурнах в каютата да взема пушката си, което не ми отне повече от половин минута, а докато изляза пак на палубата, смерчовете бяха станали вече два. После, за много късо време, се образуваха един след друг шест, най-близкият от които беше на не повече от една миля от мен; но те се спряха там и поради пълната тишина можех да чувам как водата се издига към облака, което приличаше на шум от далечен водопад. Скоро след това един от смерчовете се разпадна, после — друг, след това се издигаше трети, и така в течение на около три часа те ту се вдигаха, ту падаха един след друг. Облакът все повече и повече се разширяваше — до шест часа, когато и последният смерч се разпадна.

Трябва да отбележа тук, че няколко пъти преплавах Южния Тихи океан и в много случаи виждах водни смерчове, но никога преди и след това не съм наблюдавал смерчове от такова естество. Всички други водни смерчове, които съм виждал, се движеха повече или по-малко под наклон, докато въпросните бяха напълно отвесни.

В течение на един следобед, от около три до шест часа, трябва да съм наблюдавал от лодката си най-малко тридесет смерча и най-близкият до мен, доколкото можех да преценя, беше на около една миля. Стрелях няколко пъти по посока на смерчовете и един от тях се разпадна скоро след изстрела ми, но дали вследствие на сътресението от стрелбата или от естествени причини, не мога да кажа. Корабни капитани, които са срещали водни смерчове, са ми разправяли, че те непременно се разпадат от гърмеж на пушка, ако се стреля от двеста ярда. Аз обаче бях много доволен, че си стоях на мястото, защото ако се бяха приближили до корабчето ми и не успеех да ги разбия с пушката си, «Тиликум» и аз може би и до ден днешен щяхме да се носим из небето.

В шест часа облачната маса, която бе образувала огромната арка и изглежда бе всмукала от океана хиляди и хиляди тонове вода, се разпадна и за няколко минути покри небето с тъмни дъждоносни облаци. Времето обаче оставаше тихо, но дочух лека гръмотевица; после блесна светкавица, последвана от силен гръм, и ме връхлетя страшна буря. Нямаше вятър, ала от време на време много силен шквал, примесен с дъжд. Светкавиците очевидно блясваха много близо до лодката ми, защото правеха тъмната и облачна нощ ярка като ден. Знаех, че съм абсолютно неспособен да предотвратя падането на гръм върху лодката ми, затова слязох в каютата и легнах на койката си да чакам по-нататъшните събития.

Гръмотевиците изглежда трещяха много близо до «Тиликум» и се страхувах да не би следващата светкавица да удари кануто и да прекрати съществуването и на двама ни. Обаче нищо не се случи нито на мен, нито на лодката ми, а по-късно гръмотевиците отслабнаха, докато найпосле в полунощ спряха съвсем. Станах, отворих вратата на каютата и се озърнах. В момента не се виждаше никъде никакво облаче и небето беше осеяно със звезди. При това от югоизток духаше лек бриз и тъй като имах всички звезди, които ми трябваха, за да се ориентирам, веднага вдигнах ветрилата на «Тиликум» и взех курс към Сидней.

Лекият югоизточен бриз продължи цяла нощ, но на сутринта се засили. На обед имах толкова много вятър, колкото можеха да издържат всичките ми ветрила, и това положение продължи до мръкване, когато бризът постепенно стана умерен, и в девет часа си казах: «Ако изчисленията ми са правилни, скоро ще видя светлините на Сидней.»

От тоя момент нататък непрекъснато следях за светлини и след петнайсет минути ги съгледах.

Глава XI

СИДНЕЙ

Към полунощ вятърът значително отслабна, а един час след това попаднах в безветрие. Свалих всички ветрила, легнах на малката си койка и спах до зори, когато ме събуди някакво изсвирване. Скочих и видях до борда си един голям влекач. Капитанът на влекача ми каза, че бил чел в сиднейските вестници, че «Тиликум» е отплавал от Сува, но поради лошото време по крайбрежието го смятали за загинал. След това капитанът ме попита срещал ли съм по пътя си други кораби и когато отговорих «не», поясни, че отивал да търси такива. Изказа предположение, че по всяка вероятност към десет часа ще се появи източен бриз, а после продължи към открито море.

В тоя момент се намирах на петнайсетина мили от фара. Както бе предвидил капитанът, задуха бриз от изток и в два часа следобед минах през входа на Сидейския залив, един от най-красивите в света. Тогава се насочих към града. Скоро до борда ми застана лекарската лодка и съобщих за гибелта на моя помощник. Лекарят изяви желание да се качи при мен и да прегледа бордовия ми дневник. Но тъй като по това време имаше силен вятър, докторът не смееше да се прехвърли на «Тиликум». Обаче след като го уверих, че съм дошъл дотук чак от Виктория и че няма никаква опасност, докато сме в сиднейското пристанище, той дойде на борда и като огледа наоколо, рече:

— Капитане, това е най-малкото дълбоководно корабче, което е влизало досега в сиднейското пристанище. Преди няколко години капитан Слокъм се отби тук със «Спрей», с който обикаляше света. Тогава смятах, че лодката му е твърде малка, за да предприема такова пътуване, но вашата лодчица би могла да се побере в нейната каюта.

Тогава му показах бордовия си дневник и го убедих, че смъртта на помощника ми е била чисто и просто злополука, каквато би могла да се случи и с най-големия и най-добър кораб по море.

Скоро след като се разделихме с доктора, влязох в някакво малко заливче отляво, което водеше за Сидней, привързах «Тиликум» за една яхта и слязох на брега да потърся мистър Лъкстън. В Сува се бяхме разбрали с мистър Лъкстън, че той ще остави адреса си в сиднейската поща, и когато запитах там, се оказа, че е отседнал в един хотел в Менли, който е на около седем мили от Сидней, от другата страна на залива. На всеки тридесет минути има ферибот от Сидней за Менли, тъй че се качих на първия, който случих, и още същия следобед се срещнах с мистър Лъкстън.

Когато се сбогувахме с мистър Лъкстън в Сува, аз му бях казал, че разстоянието до Сидней е приблизително хиляда и осемстотин мили и че той може да ме очаква около осемнайсет дни след отплаването ми от Сува; но тъй като имах десет дни закъснение, мистър Лъкстън ме сметнал за загинал.

При срещата с бившия ми помощник той ме изгледа с учудване и възкликна:

— Ти ли си наистина, Джон? Жив ли си още? Как си успял да стигнеш благополучно дотук в такова лошо време? В един момент си помислих, че дори големият параход, с който дойдох дотук, ще потъне, а тукашните хора те бяха отписали вече.

Когато разправих на мистър Лъкстън как съм загубил човека, който бе заел неговото място в Сува, за да му даде възможност да вземе парахода за Сидней, той ме погледа известно време, а после едва не припадна. След като се съвзе криво-ляво, каза:

— Ех, Джон, да знаех, че ще се случи такова нещо, никога нямаше да те напущам. По-скоро бих рискувал живота си, отколкото друг да умре вместо мен. Но, Джон — продължи той, — след това нещастие трябва да прекратим авантюрата си тук, да продадем лодката и да се приберем във Виктория.

В известен смисъл не упреквах мистър Лъкстън за това негово предложение и ако нещастието се бе случило един ден или дори няколко дни преди пристигането ми в Сидней, положително щях да приема предложението му.

Фактически след злополуката аз бях толкова разстроен, че ако бе минал някой кораб, щях с радост да се разделя с лодката си в открито море и да се кача на него, но тъй като тогава бях сам и успях да докарам «Тиликум» благополучно до земя, въпреки лошото време, доверието ми в него толкова се бе засилило, че реших да продължа и завърша пътешествието, което бях започнал. Заявих на мистър Лъкстън, че нещастия се случват и с най-добрите кораби по море и тъй като «Тиликум»» бе доказал мореходните си качества при всякакви атмосферни условия, не можех да приема такова предложение и го помолих да изпълни споразумението си с мен.

Мистър Лъкстън е добър другар във всяко отношение, а и много старателен моряк на борда на лодката и съм сигурен, че ако не бе ме напуснал в Сува и бе стигнал с мен до Сидней, нямаше да се случи нещастие. Ето защо настоях да продължи пътуването до Европа, но въпреки всичките ми увещания той отказа, тъй че аз станах единственият собственик на «Тиликум» и на цялата му екипировка. Бедите ми обаче не свършиха дотук, защото се нуждаех от провизии и нов помощник, а за да се сдобия с тях, ми бяха необходими повече пари от тия, които имах в момента. След като обмислих въпроса, реших да уредя изложба с лодката си и с антиките, които бях събрал от индианските села по западния бряг на остров Ванкувър и по островите в Южните морета.

Безспорно имах късмет, защото кметът на Менли ми разреши да изложа експонатите си в градския парк, близо до пристана, където хиляди и хиляди туристи пристигат всеки ден със сиднейските фериботи. За двайсет и четири часа докарах лодката си през Сиднейския залив в Менли, превозих я до парка, оградих я с брезентова палатка, наредих сбирката си от антики до лодката и зачаках посетители. Сиднейските вестници ми бяха направили цялата необходима реклама, затова смятах, че всичко ще тръгне по мед и масло.

На другата сутрин в девет часа отворих вратата и закачих съобщението, че тук е изложен «Тиликум» и може да се види срещу вход от шест пенса. За да придам привлекателност на експозицията си, накачих по цялата външна страна на платнището стотици снимки на туземци, които бяхме правили по островите в Южните морета, и украсих мястото със знамена. След това трябваше да вляза в ролята на менажер, ала скоро се убедих, че това е най-трудната работа, която бях вършил дотогава по време на пътуването си, и още в началото почти се отказах.

Първата сутрин нямаше особена клиентела. Единственият ми посетител се оказа жена на не зная колко години. Тя беше от ниските, дебели дами и след като плати шестте пенса, се качи на борда и седна в кокпита. Постоя там известно време и аз се престраших да я заговоря:

= Е, мадам, как ви се струва лодчицата ми?

— Какво? — рече тя.

— Лодчицата ми — повторих аз.

— Не виждам нищо особено във вашата лодчица — отговори тя, — но кога ще тръгва?

— Закъде да тръгва? — запитах аз.

— И аз не зная — тросна се тя. — Вие би трябвало да знаете; платих ви шест пенса за разходка с лодка и искам да потегляме.

— Мадам — обясних аз, — грешите; тази лодка не е тук за разходки, а е изложена като куриоз.

За голямо мое учудване добрата стара лейди избухна като пръчка динамит:

— Лодка, изложена като куриоз! Сигурно ме смятате за луда. Аз виждам всеки ден в сиднейското пристанище стотици лодки, без да плащам нищо, и много се лъжете, ако си мислите, че съм дошла тук да ви платя шест пенса само за да видя вашата вехтория!

Дамата държа думата доста време, наричайки ме с какви ли не мили епитети. Аз стоях и слушах спокойно, защото ми се струваше, че каквото и да кажа, само ще влоша още повече положението. Когато се умори да говори, с радост ѝ върнах шестте пенса, които тя прие, а после си тръгна разярена като дърта кокошка. Тази особа наистина ме накара да се убедя, че не ме бива за менажер и че най-добре е да продам всичко и да си тръгна с мистър Лъкстън. Обаче същия следобед в три часа до кея се приближи параходът от Сидней, претъпкан с народ, и около пет минути след това на изложението ми нямаше просто къде да се обърнеш. Някои от посетителите ми заявиха, че прочели с голям интерес в ежедневниците всичко за моите приключения.

Вечерта, когато преброих приходите си от тоя ден, се убедих напълно, че всичко ще тръгне по мед и масло, което по-късно излезе вярно. Преди да потегля от Сидней, реших да не отивам с лодката си направо за Европа, а да посетя също някои от най-големите градове на Австралия, Нова Зеландия, Африка, Южна Америка и едва след това да продължа за Европа, като по пътя се отбия на няколко острова. Мога да кажа, Сидней толкова ми хареса, че останах там до средата на януари.

Тъй като бях твърдо решил да продължа пътешествието си, дадох обявление за помощник, убеден, че трудно ще намеря такъв, но за голяма моя изненада получих една дузина молби от всевъзможни хора, кандидатира се дори една жена. Тя ми драсна много мило писъмце, за да ми каже, че идвала да види лодката и мен и че би дала почти всичко на тоя свят, само и само да пътува до Европа с «Тиликум». Отговорих на писмото ѝ в смисъл, че пътуване до Европа с кану ще бъде много трудно за мъж, а камо ли за жена. Няколко дена след това получих нова молба, в която тя заявяваше, че от няколко години плавала с яхти из Сиднейския залив, че познавала добре лодките и плаването с тях и от все сърце молеше да я взема за помощничка. Аз обаче бях непреклонен и наех един млад мъж от типа на мистър Лъкстън.

Докато бях зает с подготовката за отплаването, получих писмо от секретаря на сиднейското пристанищно управление, който ме канеше да се явя в кабинета му, което сторих на следващия ден. Когато влязох и се представих, добрият джентълмен ми връчи сметка за пет лири стерлинги — лоцманска такса за влизане и излизане от пристанището — и три шилинга и няколко пенса налог. Заявих на този джентълмен, че съм си намерил пътя за сиднейското пристанище сам, без лоцман и че вярвам да успея да изляза също без чужда помощ.

— Таксата за лоцман е задължителна — каза той — и трябва да я платите, преди да отплавате от това пристанище.

Обещах на секретаря да дойда на другия ден да уредя сметката. На сутринта се явих в управлението и заявих на секретаря:

— Мисля, че ви дължа две лири стерлинги и десет шилинга лоцманска такса и три шилинга и няколко пенса за пристанищни такси. — С тези думи сложих парите на бюрото му.

Секретарят ме изгледа и допълни:

— Още две лири и десет шилинга за излизането.

— Ще ви платя тази сума, преди да напусна пристанището — уверих го аз.

След като разменихме няколко думи, получих разписка за парите, които му дадох; уверих го повторно, че ще платя остатъка от лоцманската такса, преди да отплавам от сиднейското пристанище, сбогувах се и излязох от кабинета му. След няколко дена хванах влака за Нюкасъл, вземайки и лодката си като багаж, и по време на престоя си там извадих разрешително от главната дирекция в смисъл, че мога да влизам и излизам от всяко австралийско пристанище по всяко време, без да плащам никаква такса.

Скоро се убедих, че ще губя, ако разкарвам лодката си да я излагам из страната. Преди всичко вестниците няма да пишат нищо за моето пристигане и именно затова изложбата ми в Нюкасъл се провали напълно. Разбира се, в събота вечерта, когато градът гъмжи от миньори, мнозина се отбиха просто да видят какво има за виждане, а когато разправих, че съм прекосил Тихия океан с «Тиликум», те ми отвърнаха, че, както им се чини, съм прекосил Тихия океан по същия начин, както съм дошъл и от Сидней. Тогава реших никога вече да не прекарвам лодката си по суша до място, което мога да стигна по вода.

След това се приготвих да отплавам за Мелбърн. Малко преди отпътуването си от Нюкасъл се срещнах с бившия си помощник мистър Лъкстън, който ми каза, че най-добрата гадателка в Австралия го помолила да ме уведоми, че не бива в никой случай да тръгвам с «Тиликум» за Мелбърн, иначе ще ми се случи нещо много сериозно; но тъй като бях решил да видя Мелбърн, град, който, както ме осведомиха, бил най-хубавият южно от екватора, заявих на мистър Лъкстън, че ако няма нищо по-сериозно от предупреждението на една гадателка да не тръгвам за Мелбърн, непременно ще тръгна. Щом «Тиликум» бе готов за море, потеглих от Нюкасъл за Царицата на Юга.

Глава XII

БЕЗПОГРЕШНА ГАДАТЕЛКА

Вдигнах ветрила рано сутринта на 10 февруари 1902 г. и при силен южен бриз поех през Нюкасълския залив към фара на нос Ноби. След като заобиколих носа, курсът ми беше юг, но понеже вятърът духаше от същата посока, държах се на около седемдесет и пет мили от брега и използвах австралийското течение, което много ми помагаше.

Бързото движение на «Тиликум» вредеше на стомаха на новия ми помощник и скоро той наведе глава през перилата. Посъветвах го да се напие добре със солена вода, така скоро ще се оправи, но кой знае защо не можеше да понася и солената вода и непрекъснато беше болен, затова нямах особена полза от него. Вятърът се задържаше по цели дни южен, само от време на време преминаваше малко на изток или запад, от което се възползвах, за да лавирам, тъй че благодарение на това и на южното течение лека-полека стигнах нос Хау, най-югоизточната точка на Австралия, където трябваше да променя курса на югозапад, към Басовия проток. Ала за нещастие не само че вятърът задуха от югозапад, но и се изви силна буря, която трая близо два дена, през което време се принудихме да дрейфуваме с плаваща котва и се отклонихме доста от курса си.

Тази буря едва не умори помощника ми. От дълъг опит по море съм се убедил, че по правило, ако човек се разболее от морска болест и изпие една-две чаши солена вода, скоро се оправя, ала новият ми помощник не беше в състояние да поеме нито глътка, а тъй като знаех, че морската вода е единственото средство, което може да му помогне, го отписах като безнадежден случай. Трябва да кажа, че почти през цялото си пътуване всяка сутрин изпивах по малко морска вода. Тя е почти единственото лекарство, с което си служех, с няколко изключения, които ще обясня по-нататък, и почти винаги бях в отлично здравословно състояние.

След югозападния ураган за щастие хванах попътен бриз, който издуваше всичките ми ветрила, и скоро се озовах западно от Басовия проток, след което вятърът пак задуха от югозапад и бързо се засили, а времето се заоблачи, тъй че можех да очаквам нова буря. Бяха минали четиринайсет дни, откакто бях потеглил от Нюкасъл; през всичкото това време помощникът ми боледуваше и се страхувах, че ако ни връхлети ураган от югозапад, може и да умре.

В тоя момент се намирах малко на югоизток от нос Липтрап, а според една карта на брега, с която разполагах, при входа на залива Липтрап, на двайсетина мили в северна посока, имаше доста голяма лагуна, в която можеха да влизат малки плавателни съдове. Тъй като имах силен югозападен вятър, държейки се на разстояние от брега, се насочих към лагуната. Вятърът бързо се засилваше и след около три часа виждах вече входа, а от време на време, когато лодката ми се издигнеше на гребена на някоя вълна, и спокойната повърхност на лагуната; същевременно, обаче забелязах големи вълни както пред входа, така и покрай брега, додето стигаше погледът. Веднага разбрах, че съм попаднал в много опасно положение и не може да става дума да вкарвам лодката във вълните пред мен; а тъй като мястото, където се намирах, образуваше нещо като подковообразно заливче, при силен вятър и големи вълни, които се устремяваха право в него по посока на сушата, веднага се обърнах, доколкото е възможно, срещу вятъра и се помъчих да се върна отново в открито море. Непрекъснато менях галса; но вятърът се засилваше, вълнението — също, затова се принудих да намаля ветрилата. Въпреки това, вместо да вървя към морето, все повече и повече се приближавах към буруните и по този начин разбрах, че не мога да се измъкна. Затова се приготвих да прекарам «Тиликум» през силния прибой.

Попитах помощника си дали е добър плувец. Той отговори утвърдително, но при състоянието, в което се намираше тогава, нямаше да издържи дълго сред тия вълни. Разполагах с два малки спасителни пояса, тъй че единия сложих на помощника си, като го предупредих, ако някоя вълна преобърне лодката, да внимава да не попадне отдолу, а да се отдалечи колкото може по-бързо от лодката и после да заплува полека към брега, тъй като спасителният пояс ще държи главата му над водата и вълните ще минават над него. Тогава си сложих другия пояс, обърнах «Тиликум» по посока на вятъра и вълнението и с малки ветрила го подкарах право към прибоя. Същевременно спуснах плаващата котва зад кърмата, като вързах едно въже за отвора, а друго за върха ѝ, и докато се носех към прибоя, я влачех за въжето, вързано за върха. Поради лекотата си плаващата котва се плъзгаше по водната повърхност, без да намалява скоростта на лодката. След минута-две се озовахме в средата на прибоя. Като видях, че първата вълна настига лодката и беше вече на малко разстояние от кърмата, отпуснах обтяжките. Въжето, вързано от единия край за отвора на плаващата котва, а от другия — за кърмата на лодката, се опъна, котвата тутакси се напълни с вода и подействува като спирачка на лодката. Вълните ни връхлитаха, но понеже лодката бе закована на място, тя вдигаше благополучно кърмата си над тях и поемаше само малко пръски. Когато кърмата се озовеше на гребена на вълната, кормилото оставаше извън водата и по този начин беше безполезно; но плаващата котва вършеше неговата работа. Тя не само не позволяваше на лодката да се движи напред и същевременно я предпазваше от всмукване, като даваше възможност на кърмата да се вдигне, когато се намираше на гребена на вълната, но и не позволяваше на лодката да се обърне напреки на вятъра, когато кормилото не действуваше. Щом вълната се провреше под средата на лодката и кърмата се потопеше пак във водата, кормилото отново влизаше в действие. Тъй като по този начин «Тиликум» беше извън опасност, бързо дръпвах обтяжката, която обръщаше плаващата котва с върха към лодката. Така заплавахме отново. При всяка вълна повтарях същата маневра и по този начин минахме прибоя при минимум неприятности, опръскани само леко с вода.

По дългия бряг постепенно се образуваше плитчина, но преди «Тиликум» да се допре до дъното, навлязохме в спокойни води. Бяхме почти в средата на протока, през който се влизаше в лагуната, когато заседнахме в плиткото и поради ниското ниво на водата се принудихме да стоим там, докато настъпи пак приливът. За известно време водата ни остави на сухо и след като потичахме по пясъчния плаж, помощникът ми за пръв път от две седмици яде както трябва.

Едва привършихме вечерята си, настъпи прилив и водата се покачи много бързо. Ала вятърът духаше силно и около лодката се образува вълнение. С покачването на водното равнище морето се развълнува още повече и преди лодката да се измъкне от плитчината, имахме малки, но бързо носещи се, пенести вълни, от които «Тиликум» почна да се клати и да се завърта около кила си. Така пясъкът се вдигна от дъното, а от удара на вълните и клатенето лодката постепенно взе да завива настрана, по посока на вятъра и морето. След малко пясъкът започна да се трупа от подветрената страна и с покачването на водата вълните ставаха все по-големи и по-големи. Обаче. тъй като лодката стоеше с борда си към тях, вдигната върху пясъчна коса, която растеше на височина по-бързо от вълните поради плаващия пясък, носен от течението, ние бяхме абсолютно безпомощни.

Положението ни беше крайно трудно. Вълните се приближаваха бавно и удряха лодката в десния борд, повдигайки я върху пясъчния нанос, като същевременно ни заливаха. Единственото, което можехме да направим, беше да се държим, за да не бъдем пометени зад борда. Докато бяхме в това ужасно положение и размишлявах дали няма да бъде по-добре да изоставя «Тиликум», изведнъж си спомних предсказанието на сиднейската гадателка.

В този критичен момент забелязах четирима души, които тичаха по брега към нас; но те успяха да стигнат само на около двеста ярда от нас. Когато застанаха там, не можехме да чуваме гласовете им, ала виждахме, че размахват шапките си, сякаш ни канеха да напуснем обреченото си корабче и да слезем на брега.

Аз казах на помощника си:

— Преди водата да е станала много дълбока, върви на брега и спаси живота си. Аз ще остана на лодката, докато се разпадне.

— Аз ще я напусна, когато я напуснеш и ти — обърна се да ми отговори моят помощник.

Тогава, като последно средство, вдигнах фокстаксела, после — фока, а когато издърпах фокшкота, лодката почти легна настрана. Точно в тоя момент една голяма вълна я удари с такава сила, че помислих: ей сега ще я разбие на парчета. Но, противно на очакванията ми, лодката ни се издигна на вълната и тъй като ветрилата хванаха достатъчно вятър, за да я прехвърлят над пясъчната коса, «Тиликум» отново се озова, здрав и читав, в спокойна вода, извън всякаква опасност!

Насочвайки лодката към пясъчния плаж, където четиримата, които известно време наблюдаваха борбата ни, чакаха да ни посрещнат, аз скочих на брега и се представих. Тогава разбрах, че пролуката, през която минахме в лагуната и където срещнахме всичките си неприятности, не е истинският вход, а просто отвор в тясната, ниска ивица земя, която обграждаше лагуната откъм морето. Големи вълни при силен югозападен вятър бяха пробили този отвор. Истинският вход се намираше няколко мили пò на изток.

Поздравиха ни, че сме имали късмет да стигнем благополучно сушата през лъжливия вход. Когато им разказахме каква е целта на пътешествието ни, те отвърнаха, че чели за него в мелбърнските вестници, но никога не предполагали, че ще се отбием на това отдалечено място. Обаче ни посрещнаха дружелюбно и ни поканиха в дома си, който, както обясниха, се намирал на около четири мили оттук. Освен това той беше най-близката къща в тази местност, тъй че с радост приехме поканата.

След като се преоблякохме и се уверихме, че «Тиликум» е в пълна безопасност, тръгнахме с нашите нови приятели по брега към гората, където за едно дърво бяха вързани четири оседлани коня. Помощникът ми и аз ги яхнахме и придружени от двама от домакините си, яздихме около две мили през гората. След като изминахме почти същото разстояние през едно пасище, най-после стигнахме спретнатия чифлик, принадлежащ на двамата джентълмени, които ни водеха. Те бяха братя Пинкъртън.

Много скоро след пристигането ни бе сложена богата трапеза. След двуседмично постене моят помощник, който бе принуден да се раздели и с последното си ядене, когато лодката подскачаше и се люлееше над пясъчната коса, се възползва в пълна мяра от лакомствата пред себе си и на края обяви, че се чувствува добре както някога.

След гощавката чифликчиите ни забавляваха с песни и музика. Като слушахме «Живот върху океанските вълни», «Кога Ирландия ще стане независима» и «Скок-скок, пляс-пляс», не ще и дума, чувствувахме се добре дошли между приятели, а когато в девет часа подхвърлих, че е време да се връщаме на лодката, тези добри хора почти насила ни накараха да останем да пренощуваме и дори ни поканиха да останем още една-две седмици. Предложиха ни да ползваме къщата и трапезата им, докогато пожелаем. Поблагодарихме за гостоприемството, но им обяснихме, че трябва да се върнем да се погрижим за лодката си. Обещахме обаче на другия ден пак да дойдем.

Когато им пожелахме «лека нощ» и отворихме вратата, за наша изненада видяхме три коня, оседлани и готови да ни закарат до брега. Аз яхнах единия, помощникът ми — втория, а един от чифликчиите се качи на третия. Понеже съм лош ездач, помолих придружвача ни да не бърза и в ясната, звездна нощ поехме полека през ливадите. След около половин час стигнахме гората. Небето се бе покрило с облаци, затова под дърветата беше много тъмно. Обаче продължавахме напред. Точно в тоя момент си мислех, че няма да е зле да поупражнявам езда, тъй че на края да стана добър жокей и да си намеря в Мелбърн работа като ездач на някой от бързите коне, участвуващи в състезанията за купата. Вероятно в резултат от тези размишления съм станал непредпазлив, защото кой знае как конят ми се бе отклонил от кравешката пътека между дърветата, по която се движехме, и когато изведнъж дойдох на себе си, пак се зашеметих временно, паднах тежко от коня си и едва не си счупих главата. Някакъв дебел клон ме бе ударил в гърдите. Лежах няколко минути на земята, наистина без да загубя съзнание, ала отново ми дойде на ум за гадателката.

След като уверих приятеля си, че не съм пострадал, аз заявих, че предпочитам да измина останалия път пеша. Тогава помощникът ми се закле, че макар да не го бива твърде за моряк, от друга страна, може да «преплува» всякаква гора в северната част на Австралия, тъй че домакинът ни се върна в чифлика си с трите коня. А ние начело с помощника ми продължихме по кравята пътека, която щеше да ни отведе до брега. Вървейки през гората, бъбрехме и поради тъмнината напредвахме бавно.

Мина доста време и най-после загубих посоката. Тогава изказах мнение, че сигурно се намираме близо до лодката, и изразих надежда, че не сме сбъркали пътя. Моят помощник ме увери, че държим верния път към лодката и че скоро ще се «закотвим» там. Ето защо продължихме, но когато погледнах часовника си и видях, че е изтекъл повече от час, откакто се бяхме разделили с конете, вече напълно се убедих, че или сме задминали мястото, или сме се отклонили от правия път. От време на време през някоя пролука в гъстия листак над главите ни виждах звездите, които постепенно изчезваха зад плътна облачна маса и като че приближаваше дъжд.

— Да дадем заден ход и да спуснем лота. Искам да разбера къде се намираме — казах аз, като драснах клечка кибрит, за да огледам пътеката. — Това не ми прилича на кравя пътека. Във всеки случай не е същата, по която минахме следобед; оная беше гола, утъпкана от добитък. Това място изглежда по-скоро на ливада, пасана доскоро.

— Вярно — съгласи се помощникът ми, — прав си, но ти върви след мен и не след много пак ще бъдем на кравята пътека.

В това време звездите бяха съвсем изчезнали и заваля дъжд. Продължихме криво-ляво; помощникът ми караше с пълна скорост напред и поради тъмнината го загубих от очи. Но тъй като той непрекъснато разправяше за някогашните си скитания из австралийските пущинаци, налучквах го, като се водех по гласа му. Изведнъж моят лоцман нададе пронизителен вик за помощ. Завтекох се и когато драснах кибрит, видях го проснат в — както се изрази той — бодлив храст. В усилията си да го измъкна от тоя противен гъсталак, в който се бе уплел, аз също здравата се изпободох. След като го спасих от незавидното му положение, поехме отново обратния път «към къщи», но повече на четири крака, за да налучкаме кравята пътека, която все не можехме да намерим.

Дъждът се засилваше бързо и скоро заваля върху нас като из ведро, а тъй като в гората беше толкова тъмно, че да бръкнеха в очите ни, нямаше да видим, ние се принудихме да се откажем от по-нататъшно лутане, да спрем там, където бяхме в момента, и да чакаме да се съмне. Беше около единайсет часът, когато «легнахме в дрейф» под поройния дъжд, който ни облива почти пет часа. Не можехме нито да седнем, нито да полегнем, тъй като по земята се стичаха потоци вода, а и не беше за препоръчване да ходим, да не би да се натъкнем пак на дърво или на бодлив храст, затова трябваше да стоим прави като статуи. През това време аз почти не пророних дума: мисълта ми беше заета с гадателката на Лъкстън, в чиито способности лека-полека започнах да се убеждавам.

Почувствувахме се наистина щастливи, когато на разсъмване дъждът спря. За наш късмет бяхме близо до лагуната и можехме да видим през дърветата блещукащата вода. След няколкоминутен вървеж стигнахме плажа, където «Тиликум» лежеше спокойно на сухия пясък: през нощта приливът го бе изтласкал по-нависоко.

След десетина минути се озовахме на борда и като се преоблякохме, накладохме голям огън от изхвърлени на брега дървени отломки, за да изсушим мокрите си дрехи и да си приготвим закуска. Беше хубава утрин, ясна и топла, и скоро забравихме неприятните си преживелици от предишната нощ. В девет часа братя Пинкертън ни пратиха два оседлани коня, с които се върнахме в чифлика. По време на престоя ни тези прекрасни хора се отнасяха така добре с нас, че почти съжалявах, когато най-после отпътувахме за Мелбърн, след като цяла седмица се бяхме радвали на гостоприемството им.

В определения за заминаването ни ден, в един часа следобед, настъпи приливът. Опитахме се да го изпреварим, за да минем прибоя, когато нивото на водата е най-високо; но поради прощалния обед, с който ни удостоиха нашите домакини, потеглихме едва два часа по-късно и тъй като прибоят биеше силно пред новия вход, реших да го отмина и да напусна лагуната през истинския изход, откъдето, както ни бяха казали Пинкертънови, няма да ни бъде трудно да стигнем открито море. От лагуната духаше лек бриз, който ни осигуряваше страничен вятър за плаване в източна посока. Но когато застанахме пред новия вход, от който имах толкова «скъпи» спомени, приливът нахлуваше през него с такава сила, че повлече «Тиликум» към коварната пролука със скорост около шест мили в час. Изправени лице с лице срещу опасните буруни, които се носеха към нас, и знаейки, че след пет минути ще бъдем сред тях, ако не успеем да спрем, аз спуснах котвата и свалих ветрилата. Лодката се завъртя, но котвата не успя да се задържи за дъното. Тъй че, докато лодката продължаваше да се отклонява, измъкнах котвата на борда, обърнах по посока на вятъра и с помощта на лекия източен бриз се устремих право към ревящите талази. Знаех, че между вятъра и прилива лодката ще има достатъчна инерция да устои на яростта на бурните и да не се преобърне.

И ето че така и стана! След минута бяхме сред прибоя.

Първите няколко вълни бяха малки и само преметнаха няколко пръски над главите ни, ала малко над нас се извиси една голяма и за миг заля «Тиликум» и неговия екипаж. Когато вълната се отдръпна, успях само да проверя дали лодката е в изправност и едва предупредих за приближаването на друга вълна, тя се стовари върху нас с цялата си мощ. Но както преди, устояхме на изпитанието и се отървахме благополучно. След това посрещнахме още няколко по-малки вълни, които обаче не бяха опасни, а когато течението и лекият северен бриз подеха лодката, скоро се измъкнахме извън обсега на буруните и навлязохме в открито море.

При преминаването на прибоя лодката не претърпя никаква повреда; но двамата направихме още една хубава баня и морската болест отново хвана помощника ми, този път в още по-злокачествена форма от преди. До четири часа прощалният обед, който бе ял с такъв апетит, отиде зад борда и продължаваше да повръща, провесил глава през перилата.

Надвечер вятърът се позасили и към осем часа минахме нос Липтрап, откъдето се насочихме към входа на залива Порт Филип, който стигнахме към десет часа на другата вечер, но поради боботещия шум, очевидно предизвикван от силното течение, промъкващо се през тесния вход и образуващо по този начин опасен бързей, се държахме на известно разстояние, докато шумът престана. Тогава минахме през входа и при умерен южен бриз се насочихме към Мелбърн, който отстоеше на около тридесет и седем мили, така че в пет часа следобед на другия ден хвърлихме котва край Сент Килда.

На следващия ден «Тиликум» бе измъкнат от водата, а след още няколко дни превозен на колела до Колънс стрийт и изложен там до Деня на труда. Тогава бе преместен в парка и настанен в Мелбърнската изложбена палата за празника, а след това изваден оттам, за да бъде пренесен със същия фургон, който го бе докарал дотук.

Аз бях сключил договор с една транспортна фирма да мести «Тиликум», където пожелая. След като го извадиха от изложбената палата и го приготвиха за настаняване във фургона, същите крикове, които по-рано го бяха свалили, сега трябваше да го вдигнат отново. Криковете разполагаха с два двойни скрипеца, съединени с триинчово въже. Горният скрипец бе закачен за върха на криковете, а долният — за строп, увит около лодката. Тогава теглещата част на съоръжението бе съединена с лебедка, самата тя вързана за долния край на криковете. Тъй като направлявах работата сам, казах на четиримата обслужващи да дърпат полека. Скоро «Тиликум» увисна във въздуха достатъчно високо, за да бутнем фургона под него. Но точно когато извиках: «Спри», лодката се сгромоляса на земята! Тъй като стоях точно до нея, тя едва не се строполи върху мен.

И ето, тя лежеше в краката ми, разбита на парчета, след като бе благополучно превъзмогнала какви ли не страшни бури и ме бе пренесла на хиляди мили през океана. Издържала бе на всички премятания около входа на лагуната близо до нос Липтрап и огромните буруни на това злополучно място.И сега, в яркото утро, лежеше тук като претърпяла корабокрушение; претърпяла корабокрушение на суша, и то в една от най-прекрасните местности на Австралия, заобиколена от всички произведения на една изтънчена цивилизация, да не говорим за хубавите цветя и сладкогласните птици!

Дотогава «Тиликум» от кила до върха на мачтите беше солидно корабче, без нито един белег или пукнатинка по корпуса му. Когато го прегледах след сгромолясването, открих пукнатини на пет различни места: едната започваше от върха на кърмата, минаваше през средата ѝ и по дъното стигаше почти до носа, и по две с почти същата дължина на двата борда от кърмата до носа. Освен това имаше няколко напречни пукнатини. Някои от тях бяха широки един-два инча; фактически цялата лодка беше на парчета. От това нещастие си направих извода, че трябваше да послушам мистър Лъкстън и неговата гадателка, когато ме съветваха да не включвам в маршрута си Царицата на Юга.

Злополуката се дължеше на счупването на куката, която придържаше горния скрипец. Куката се пукна като стъкло и падна в кокпита, откъдето я взех и прибрах в джоба си. След като наново огледах внимателно малкото си корабче, заключих, че може би ще успея да го поправя и да продължа пътуването си.

Глава XIII

СЪДЕБЕН ПРОЦЕС

Договорът, който имах с директора на транспортната фирма, беше само устен. Обаче аз уведомих този джентълмен за тежестта на лодката си и му казах също, че тя държи световен рекорд като единственото истинско кану и най-малък плавателен съд, прекосил Тихия океан. Посочих, че «Тиликум» представлява моят дом и моят живот и тъй като го смятах извънредно ценен за мен, помолих да се внимава много и да се използват добри механизми, за да се избегнат евентуални злополуки; тогава директорът ме увери, че ще употребят първокачествени уреди и че нищо няма да се случи с лодката ми, и аз възприех обещанието му като гаранция.

Директорът не присъствуваше при злополучното сгромолясване, но аз веднага го повиках, като не позволих никому да пипне лодката до неговото пристигане. Тогава го попитах ще бъде ли тъй добър да поправи «Тиликум» по мои указания и добавих:

— Независимо дали ще стане годен за плаване или не, ще смятаме, че сме квит.

— Капитане — отговори той, — много съжалявам; случката е наистина печална, но мисля, че не мога да направя нищо за вас.

— Мистър Х (въздържам се да посочвам името му по обясними причини) — рекох аз, — извинявайте, че ще ви възразя. Счупването на лодката ми не беше случайност, а резултат на немарливост от ваша страна. Повтарям предложението си. Ако поправите лодката по мои указания, ще смятам, че сме квит, и дума повече няма да обеля.

Мистър Х обеща да прати дърводелец, който дойде на другия ден. Той обеща да поправи лодката за двайсет и две лири и десет шилинга. Тогава мистър Х предложи да плати половината от тази сума при условие, че аз дам другата половина. Но дърводелецът работеше така, че се усъмних в способността му да направи малкото ми корабче отново годно за мореплаване. Ето защо помолих мистър Х да прати друг, по-опитен човек, което той прие.

На следващия ден новият човек дойде да прегледа лодката. Той беше на средна възраст и веднага забелязах, че си разбира от занаята; ето защо пожелах мистър Х да му възложи работата. Обаче дърводелецът поиска за поправянето на лодката тридесет и седем лири стерлинги, затова мистър Х му отказа и се върна на първоначалното си предложение. Тъй като аз не го приех, заведе се дело, което ме задържа в Мелбърн няколко месеца повече, отколкото предвиждаше програмата ми.

Аз бях, разбира се, съвсем чужд в Мелбърн, с изключение на неколцина приятели, с които се запознах през краткия си престой. От друга страна, фирмата, срещу която бях предявил иск, се славеше като най-голямото транспортно предприятие в града и беше много богата. Ето защо, когато се разчу, че аз съдя фирмата за щети и загуби, някои ме посъветваха да не давам ход на делото, тъй като компанията може да излезе по-силна от мен и на края да спечели делото в моя вреда. Други предложиха дори да платят разноските за ремонта на лодката ми. С една дума, когато изпаднах в беда, разбрах, че имам много повече приятели, отколкото предполагах. Обаче отклоних всякаква помощ, защото от личен опит знаех, че английското правосъдие е справедливо и към богати, и към бедни, всеки си получава заслуженото.

Затова послушах съвета на мистър С. Маклафлин, член на яхтклуба в Сент Килда, в чиято къща се бях настанил, и се срещнах с мистър У. Уолкот, мелбърнски адвокат. След като изложих случая, мистър Уолкот ме увери, че претенциите ми са основателни, така че, без да се двоумя повече, да заведа дело за щети и загуби на сума петстотин лири стерлинги. Заявих на мистър Уолкот, че според мен тази сума е много голяма, защото искам само лодката ми да се възстанови в нормално състояние. Но той изтъкна, че ще загубя три месеца време, докато се разгледа делото, и че протакането може да продължи дори повече.

Откакто пристигнах в Мелбърн, голям интерес към пътешествието ми проявяваше мистър Дж. Е. Смит, строителен инспектор, канадец по произход. Той заяви, че много ще се радва да завърша маршрута си, и бе така добър да ми предложи едно празно място близо до дома си, където да приведа лодката си в изправност. Аз приех и понеже исках да бъда близо до «Тиликум», възползвах се също от любезната покана на мистър и мисис Смит да остана у тях като гост, докато делото се реши от съда. Поради гостоприемството на мелбърнци, естествено, никак не ми бе приятно да съдя мелбърнска фирма. Обаче, тъй като моята кауза беше справедлива и новите ми приятели и адвокатът ме съветваха да действувам, направих съответните постъпки и делото бе насрочено за разглеждане в мелбърнския окръжен съд.

Дойде денят и аз се явих в съда с мистър Уолкот и с адвоката си, мистър Макартър. Преди мен имаше три дела за неизпълнени обещания и те се решиха за около два часа. Ето защо помислих, че за още час-два и моето ще се реши, но жестоко се излъгах, защото делото ми се проточи цели осем дни! И тъй като продължи толкова много, може би ще бъде интересно за читателя да узнае най-важните пунктове, по които аз спечелих, а мистър Х загуби.

Защитникът на подсъдимите ме подложи на кръстосан разпит, който трая почти цял един ден. Но той послужи само да докаже, че практически единственият важен фактор е била куката, която се е счупила и по този начин е станала причина за цялото нещастие. Адвокатът ме запита какво мисля за куката, на което отговорих, че е била негодна. Това изглежда разгорещи разпитващия ме, който вероятно сметна, че вече ме е поставил натясно. Като погледна първо мен, а после съдията, той произнесе рязко:

— Според вас куката е негодна, но какво ще кажете, ако професор Кърноу, който е специалист по железни и стоманени изделия, застане на вашето място и заяви под клетва, че въпросната кука е била направена от найдоброкачествена шведска стомана?

Професор Кърноу, смятан на времето за най-видния специалист по желязо и стомана в Австралия, бе посочен от мистър Х за свидетел. Аз отговорих, че и в такъв случай ще поддържам думите си, а именно, че куката е била негодна. Тогава адвокатът ме изгледа и рече:

— Вие сте много чуден човек.

В този момент съдията се намеси и ме помоли да обясня защо куката е била негодна.

Доводите ми бяха в следния дух.

Преди всичко желязото, от което е била направена куката, навярно е било добро шведско желязо, преди да стане на кука. Но ковачът, който е изработил куката, е допуснал грешка, тъй като всички куки се коват от цяло чисто парче материал. В случая основата и самата кука са били направени поотделно, а после заварени ведно в така наречената шийка на куката. Освен това на счупеното място ясно личи, че от вътрешната страна на шийката, където е станало заваряването, е имало цепнатинка дълбока около една шестнайсета от инча, която е обхващала половината обиколка на куката отвън. А трошливостта на желязото при външната шийка не оставя никакво съмнение, че при заваряването материалът е бил пренагрят. С други думи, чрез пренагряване желязото се е превърнало в нещо подобно на чугун. Защото, когато куката се счупи, вместо първо да се изправи, преди да стигне точката на пречупване, както би станало при нормални обстоятелства, тя се строши като стъкло. Следователно, макар че може да е било употребено доброкачествено шведско желязо, то се е повредило от лошата обработка и получената като краен резултат кука е била ненадеждна и опасна за ползване. И за да потвърдя думите си, показах долната част на куката.

Следващият в свидетелската ложа беше мистър Х, който като мен почти цял ден бе подложен там на кръстосан разпит от моя адвокат. Както посочих по-горе, мистър Х и аз се бяхме споразумели относно пренасянето на лодката само устно; но в показанията си той призна — което, разбира се, бе чиста истина — това, което бях казал, когато приемах предложението му за пренасяне на лодката — а именно, че лодката тежи около три хиляди фунта, че той трябва непременно да използва добри уреди, за да избегне злополуки, и че «Тиликум» е мой дом и средство за препитание. Мисля, че мистър Х не се отнесе съвсем честно към мен, когато отказа да поправи лодката, но безспорно показа, че е джентълмен, когато призна горното пред съдията и съдебните заседатели.

Следващият, който трябваше да даде показания — също от името на мистър Х, — беше дърводелецът, наел се да поправи лодката за тридесет и седем лири стерлинги. Тук трябва да вметна, че трите крика, използвани за вдигането на лодката върху фургона, принадлежаха лично на мен — бях ги купил нарочно за тази цел в Мелбърн. Както вече споменах, самата работа се вършеше под мой надзор. Дърводелецът даде следните показания: за да се вдигне каквато и да било тежест, трябва да се използват не три крика, както в случая, а два, поддържани с помощта на обтяжка, вързана за върха. Три крика, твърдеше свидетелят, подхождат за вдигане на няколко чувала картофи или въглища, ала не могат да вдигнат голяма тежест, защото ще се клатят от голямото напрягане. Този свидетел твърдеше, че бил корабостроител. Съдията, който изглеждаше много учуден от думите му, поиска допълнителни разяснения. Що се отнася до мен, тъй като предварително знаех какви показания ще се направят в моя вреда, аз бях готов да отбия атаката. Имах три четириъгълни пръта, дебели четвърт инч и дълги два фута, и за да докажа чрез нагледна демонстрация, че свидетелят не е прав, с позволението на съдията закрепих два от прътите върху една дъска като два крика, с обтяжка, вързана за върха, точно както ги бе описал свидетелят. После окачих на върха на двата крика малка пружинена теглилка и задърпах полека. Когато криковете се напрегнаха до счупване, пружинената теглилка показа шест фунта. Тогава нагласих третата подпора, като махнах обтяжката и без да променям ъгъла на първите две подпори. Сега, когато криковете се напрегнаха до счупване, везните показаха четиринайсет фунта. Тогава мистър Макартър заяви на корабостроителя, че това му е достатъчно.

Следващият свидетел на мистър Х беше професор Кърноу, който подобно на останалите главни свидетели почти цял ден бе подложен на пряк кръстосан разпит. Обаче показанията му се сведоха по същество до това, че изпробвал долната кука на съоръжението, която не се счупи, и установил максимално напрежение от приблизително четири тона. Той заяви, че куката била направена от доброкачествено желязо. Освен това професорът призна, че счупената кука действително е имала пукнатина.

Когато се събраха всички показания, помолих мистър Макартър да запита професор Кърноу би ли си послужил с подобна кука, ако се наложи да вдигне тежък и ценен товар, на което той отговори отрицателно. С този си отговор професор Кърноу безспорно потвърди думите ми, че използваната в случая кука е била дефектна. Разпитани бяха и няколко други свидетели, чиито показания се оказаха от второстепенно значение.

После се обобщиха резултатите от съдебното следствие, съдебните заседатели се оттеглиха и когато след около половин час се върнаха, прочетоха присъда в моя полза — двеста лири стерлинги плюс разходите. Мистър Х възнамеряваше да обжалва, но за да избегнем по-нататъшно губене на време, разбрахме се помежду си. Така въпросът се уреди.

Глава XIV

ПОПРАВЯНЕ НА ЕДНА РАЗВАЛИНА. — ПЪТУВАНЕ ПО СУША. — С ПИЯН ЕКИПАЖ НА ПЪТ ЗА АДЕЛЕЙД

В това време «Тиликум» лежеше на празното място с изпочупени кости и като го погледнеш, никога не би помислил, че може да послужи за нещо друго освен за разпалки. Обаче аз не губех надежда, че ще мога да го оправя и да завърша пътуването си с него до Лондон, и тъй като лично разбирах малко от дърводелство и умеех да си служа донякъде с инструменти, се залових да го закърпя и направя отново годен за плаване.

Най-напред сложих останките на подпори. Завинтих тук-там и навред наоколо, докато лодката придоби първоначалната си форма. После я увих с въжета и ги затегнах с помощта на испанска лебедка. По този начин постепенно затворих пукнатините и поставих всички части на полагаемите им се места. След това опънах от единия до другия край тънки стоманени ребра, които затегнах с винтове от външната страна и с гайка отвътре. Когато всички стоманени ребра бяха на местата си, махнах въжетата и сложих отдолу нов кил. Тогава запуших всички цепнатини и пролуки и на края монтирах приборите на съответните им места. След като положих два пласта боя отвътре и отвън, «Тиликум» придоби почти такъв добър вид, както при отпътуването ми от Виктория. Единствената разлика се състоеше в това, че като се изключат най-горните части, при отплаването не личеше нито пукнатина, нито шев, защото през целия път до Мелбърн не бе получил дори драскотина. Сега вече имах закърпено кану. Обаче реших да го изпробвам пак и ако издържеше изпита, щях да продължа пътуването си.

По време на престоя си в Мелбърн се запознах с хора от Баларат, важен миньорски град с население от около четиридесет хиляди души, разположен на разстояние приблизително сто мили от Мелбърн. Те ме помолиха да закарам лодката си до техния град. Тъй като желаех да поразгледам вътрешността на Австралия, заминах за Баларат с влак през Джилонг. При пристигането си бях много изненадан, защото не предполагах, че във вътрешността се намира такъв прекрасен град. Главната му улица може да съперничи на всяка улица, която съм видял в други части на света. Това си има причина: Баларат е не само голям миньорски център, но и средище на богат земеделски район. Той дължи славата си и на обстоятелството, че е единственото място в Австралия, където се е водила битка между европейци. Ако се не лъжа, това станало около 1849 година, когато миньорите се сблъскали с полицията. Точно до Баларат има чудесен парк, в средата на който се намира красиво езеро, около една миля в диаметър. Като гледах езерото, заобиколено от великолепни дървета и всевъзможни цветя и покрито с увеселителни лодки и яхти, с яркото слънце, озарило всичко наоколо, си спомних за остров Пенрин и неговата лагуна. По тази сияеща водна повърхност, оживена от целия блясък на уредената през тоя ден регата, аз се плъзгах с «Тиликум» сред гъмжило от яхти и увеселителни лодки. Моята лодка носеше гордо новия си платнен костюм, подарен ѝ от баларатските яхтсмени. И хората ме уверяваха, че тя била първият дълбоководен съд, плавал по тяхното езеро.

Следващият ми маршрут беше до Джилонг, където «Тиликум» отново бе спуснат по море. Аз се нуждаех от нов помощник и няколко млади баларатци предложиха услугите си. След като избрах един от тях, аз го заведох при кмета да подпише договор за маршрута до Лондон. Кметът на Баларат, който заемаше тази длъжност от много години, беше около шейсет и пет годишен човек, когото местните хора смятаха за баща. Със сълзи на очи той ми разказа, че един от синовете му тръгнал по море и изчезнал; затова предупреди младия човек да бъде предпазлив. Но след като уверих стария джентълмен, че след сполетялата ме злополука винаги съм се старал да имаме под ръка спасително въже, той изглежда се поуспокои. След ден-два закарах «Тиликум» в Джилонг и го спуснах на вода.

Когато всичко беше готово, задуха силен бриз, който предизвика къси вълни. Така имах отлична възможност за изпитание и потеглих, придружен от няколко джилонгски яхти. Напрягах лодката до максимум с всичките ѝ ветрила и понякога носът ѝ се гмурваше във водата. Обаче изпитанието излезе успешно, защото не открих нито следа от протичане. Единствената беда, която ни се случи, беше стомашното разстройство на новия ми помощник, но го утеших донякъде с уверението, че за ден-два ще се оправи. На смрачаване се закотвихме отново до джилонгския кей и след като уведомих помощника си, че отплаваме на другия ден призори, слязох на брега да се сбогувам с някои приятели. Когато на сутринта се върнах на лодката, помощникът ми бе изчезнал и не съм го виждал оттогава.

Веднага телеграфирах на Моряшкия дом в Мелбърн за нов помощник и на следващата сутрин, докато стоях на кея и чаках пристигането на спътника си, забелязах някакъв човек, който вървеше към мен с торбичка дрехи през рамо. По всичко личеше, че е много пиян, защото от време на време торбичката го караше да губи равновесие и заедно с притежателя си се строполяваше тежко на земята. Обаче всеки път той успяваше да се вдигне отново на крака и лека-полека се приближи до мен. Тогава захвърли торбичката си и заяви, че току-що пристигал от Мелбърн и трябвало да постъпи на някакъв кораб. Същевременно сочеше една барка, закотвена на около триста ярда от нас. Показа ми писмо, което според думите му било адресирано до капитана на кораба, който го наемал. Погледнах го, видях на лицевата му страна написано моето име и веднага разбрах, че тоя ще бъде помощникът ми. Тогава той запита дали онова, дето е закотвено до кея, е моят кораб. Отговорих утвърдително и добавих, че това е корабът, на който ще постъпи. Той беше като всеки пиян — склонен да се препира и да бръщолеви глупости, тъй че след като поспорихме, на края го качих на борда и скоро заспа в каютата. Вдигнах всички ветрила и без да губя повече време, отпътувах за Аделейд.

Наближаваше четири часът, когато «Тиликум» при лек източен бриз се плъзгаше по залива Порт Филип към океана. Но при залез вятърът отслабна, тъй че спуснах котва за пренощуване. Новият ми помощник все още спеше здравата и това му състояние продължи до разсъмване на другата сутрин. Когато станах и му извиках, той направи учудена физиономия. Изгледа ме вторачено, после надникна от каютата и запита:

— Къде съм?

— Ти си на борда на «Тиликум» и на път за Шанхай — отговорих аз.

— Господи помилуй, отвлечен и на път за Шанхай — промълви новодошлият.

Когато му обясних положението и работата, за която се е наел, той се поуспокои. Само че, както каза, се чувствувал много зле и би дал всичко на тоя свят за една глътка. Но тъй като бутилката му беше празна, а и аз нямах на борда си никакви алкохолни напитки, отговорих му, че най-добре може да се оправи, като се напие хубаво с вода. Тогава изтеглихме котвата си и поехме отново към открито море. Към обед минахме през входа на залива Порт Филип и се насочихме покрай брега към пристанището Аделейд, на разстояние около петстотин мили. Когато новият ми помощник изтрезня, той се оказа първокласен моряк.

Вятърът беше през всичкото време променлив и умерен и нищо особено не се случи през пътуването. На шестия ден близо до остров Кенгуру попаднахме в безветрие и се закотвихме да пренощуваме там. На другата сутрин от югозапад задуха лек бриз и с негова помощ стигнахме пристанището Аделейд. Там «Тиликум» бе отново измъкнат на брега и превозен до град Аделейд, столица на Южна Австралия, където останах до 28 декември. След това преместих лодката в Гленъл, летен курорт на осем мили от Аделейд.

Помощникът ми беше много пристрастен към алкохолните напитки, затова се принудих да наема друг човек. Когато го намерих, на 4 януари 1903 г. отплавах от Гленъл за Хобърт, Тасмания, на около осемстотин мили, които изминах за тринайсет дни при променливи ветрове и хубаво време. Предната вечер бях удостоен с банкет, уреден от гленълските яхтсмени, които при отпътуването ми изпроводиха «Тиликум» донякъде с яхтите си.

Когато пристигнахме в Хобърт, новият ми помощник от Аделейд ме увери, че пътуването му било много приятно и че с удоволствие би ме придружил с «Тиликум» чак до Лондон. Той се казваше Ед. О. Донър, но беше по-известен с прякора «Татуирания от Австралия», тъй като цялото му тяло бе татуирано. Много забавен човек, който умееше да прекарва времето си весело.

Глава XV

ТЪЖЕН СПОМЕН В ХОУБЪРТ. — УВЛЕЧЕНИЕТО И ПОСЛЕДИЦИТЕ ОТ НЕГО. — АЛБАТРОСЪТ

Хоубърт е столицата на Тасмания и има население близо четиридесет и пет хиляди души. Градът е разположен живописно в полите на Маунт Уелингтън и на река Дъруент, на около дванайсет мили от нейното устие. Поради превъзходния си климат Хоубърт се посещава през лятото от много летовници от австралийския континент. Река Дъруент и каналът Д'Антъркасто представляват едни от най-красивите места за ветроходство в света и много яхтсмени се възползват до максимум от това.

По време на престоя ми в Хоубърт, както и на други места, получих доста покани за следобедни чайове, вечери и т. н. Един следобед, отзовавайки се на поканата на млада брачна двойка, ми показаха няколко снимки. Една от тях представляваше умен на вид младеж и ми се стори, че някога съм виждал лицето му. Домакинята, която ми бе подала снимката и стоеше до мен, прошепна:

— Познавате ли тази снимка?

А когато я погледнах в лицето, забелязах сълзи в очите й.

— Познавам я — отговорих. — Това е снимка на един младеж, който изчезна край «Тиликум» вечерта на 27 октомври 1901 година!

— Да — каза тя, — този младеж беше моят брат.

И младата дама, и съпругът й сигурно забелязаха, че внезапното напомняне за тази печална случка развълнува и мен. Те ме увериха обаче, че не възнамеряват ни най-малко да ме обвиняват; знаели, че е нещо най-обикновено да загиват хора дори от много по-големи кораби.

След двуседмичен престой в Хоубърт отплавахме за южния край на Нова Зеландия. Някои хоубъртци ме предупредиха, че е по-добре да не поемам този курс, тъй като времето по всяка вероятност ще се окаже пряко силите на «Тиликум». Но аз бях вече напълно убеден, че лодката е здрава както преди, и се чувствувах удобно с нея както в силна буря, така и в затишие. Решението ми беше неотменимо; тъй че на 27 януари вдигнахме ветрила и взехме курс към Инвъркаргил, най-южния град в Нова Зеландия. Разстоянието по права линия е около деветстотин мили.

Потеглихме при лек западен бриз и ясно небе. Надвечер вятърът се засили и скоро навлязохме в открития Тихи океан. През първите два дена западните ветрове се задържаха силни и «Тиликум» развиваше максимална скорост. На третия обаче вятърът постепенно премина в североизточен, а след това — в източен. Тъй като имах основания да се надявам, че скоро той ще стане западен, защото обикновено такива ветрове духат в тази част на света, аз държах лодката на ляв галс, мислейки, че по този начин ще се движим най-бързо. Но същевременно все повече и повече се отклонявахме към юг и стигнахме почти до петдесети паралел, а вятърът продължаваше да духа от изток. Тогава поставих лодката на десен галс и се насочих на север.

Имахме непрекъснато силен бриз, достатъчен, за да тласка «Тиликум» плавно при вдигнати всички ветрила. Само от време на време, нощем, намалявах ветрилата. След като изминахме няколко мили в северна посока, източният вятър отслабна, стана западен и пак се засили. Направлявах «Тиликум» по посока на вятъра и при вдигнати всички ветрила държах курс към южния край на Нова Зеландия. Когато в тази част на света източният вятър се смени с югозападен, той много често се превръща в буря; така стана и в случая.

Вятърът продължаваше да духа, а със засилването му лодката увеличи скоростта си. Прибирах ветрило след ветрило, докато остана само гротът. Казах на помощника си да сложи единия капак на вратата на каютата, тъй като възнамерявам да «поплавам» тоя следобед. Не обичам да пресилвам малка лодка, когато се движа бейдевинд при силен бриз и насрещно вълнение по време на дълго пътуване като нашето, защото подскачането, киловото клатене и силните пръски, които обливат лодката при такива обстоятелства, никак не са приятни. Но безспорно удоволствие е да плаваш с ветроходна лодка бакщаг или фордевинд, когато има широк морски простор и попътно вълнение. Държейки се с вятъра и вълните, аз можех да си седя с часове в кокпита, с румпела в ръка, и да следя движението. При силен вятър си служех предимно само с грота. Такова плаване е удоволствие, а тоя следобед то ми се стори толкова увлекателно, че седнал така, без да разменям нито дума с помощника си, разговарях с лодката в следния дух:

— Отлично. Върви, върви, добри ми стар «Тиликум». Бързай към Нова Зеландия, там ще прекараме чудесно!

Беше около четири часът следобед; вятърът се засилваше, вълнението — също и вече си мислех да легна на дрейф, ала изведнъж чух отзад шум на приближаваща вълна. «Охо — рекох си, — ето я.» А в това време вълната ни настигна. Тя се оказа пакостлива и в случая лодката не свари да вдигне кърмата си навреме, тъй че талазът ни заля. За секунда и кораб, и екипаж изчезнаха под водата. Но тъй като на вратата имаше капак, много малко вода проникна в каютата. Обаче колкото и малко да беше, сигурно е влязла като изстрел, защото помощникът ми каза впоследствие, че тъкмо седял в предната част на каютата, водата, плисвайки през горната част на ниския капак, го ударила в лицето. Хронометърът ми, окачен на същото място, близо до палубата, изчезнал оттам — по-късно намерих няколко частици от него на дъното на лодката. Но освен часовника и някои дребни неща, които се измокриха, нямаше никакви други щети.

Тази вълна беше много по-голяма от оная, която отнесе злочестия ми помощник и компаса зад борда, и само благодарение на спасителното въже, с което се бях вързал, не отидох и аз с нея. Успях да задържа лодката да не се обърне напреки на вятъра, когато я удари вълната, но, разбира се, след това предупреждение легнах в дрейф с плаваща котва и поддържащо ветрило.

Поради южното си местоположение — намирахме се почти на петдесетия паралел — времето беше доста студено и тъй като и двамата се бяхме поизмокрили от гореописаното преживяване, запалихме нашата клатушкаща се печица (която приличаше на плаващата котва — никога не пропущаше да изпълни дълга си при каквото и да е време), за да сварим чаша кафе, което на края излезе «кафе и половина». Печката можеше да се използва също за отопляване и изсушаване на каютата и скоро приведохме всичко в изрядно състояние.

Бурята се оказа от истинските «носхорновски», придружена от големи разбиващи се вълни. Очевидно «Тиликум» много й се радваше, вдигайки тялото си над огромните талази почти с лекотата на албатрос, чиито събратя гъмжаха на цели рояци около нас. Тези големи птици изглежда проявяваха жив интерес към лодката, вероятно поради конструкцията, размерите и окраската на корабчето. Няма съмнение, че откакто албатросите населяват Южните морета, те никога не са виждали плавателен съд с такива малки размери и странна форма. Те се рееха с часове над мачтите, като от време на време описваха кръг около лодката и оглеждаха с любопитство носовото украшение, което много приличаше на тяхното

Някои от тези птици кацаха близо до нашата лодка и посрещаха връхлитащите огромни вълни, с бели пенести и ревящи гребени, по същия начин, както «Тиликум». Но вместо да се издигат с всяка вълна, както беше принудено да прави нашето корабче, при приближаването й албатросът разперваше белите си крила и като литваше грациозно на такава височина, че вълната да мине под него, кацаше отново. Тази кротка морска птица ни придружаваше из целия път от Тасмания до Нова Зеландия и съжалявахме, когато загубихме нейната компания.

Бурята продължи със същата сила две денонощия, след което вятърът стана умерен, а когато големите талази загубиха разпенените си гребени, прибрахме плаващата котва на борда и обърнахме лодката по посока на вятъра. Хронометърът ни беше развален, но нямаше съмнение, че в този момент се намирахме някъде южно от новозеландския бряг. Ето защо реших да плаваме на север, докато стигнем географската ширина на южния край на Нова Зеландия, след което да вземем курс към остров Солендър.

Глава XVI

ПРИСТИГАНЕ В НОВА ЗЕЛАНДИЯ. — СТРИДИ И КАКВО СВЪРШИХА ТЕ. — ГРАДЪТ НА «МАКОВЦИТЕ»

Западният вятър скоро се превърна в равномерен бриз и сутринта на 8 февруари съзряхме Солендър. Макар че през деня вятърът значително отслабна, надвечер се озовахме точно до брега. Солендър е малко островче, около една миля дълго, половин миля широко и до хиляда и сто фута високо. Бешѐ вече много късно да продължаваме тая нощ към Инвъркаргил поради опасната навигация по Нова река, на чийто бряг е разположен градът. Ето защо поехме около Солендър да търсим амбра, но не намерихме нищо подобно. Не забелязахме никакви признаци островът да е населен и дадохме няколко изстрела по птиците, които летяха около нас на големи ята. По мръкнало тръгнахме към Нова река и в три часа сутринта, когато бяхме на около пет мили от устието ѝ, легнахме на дрейф и зачакахме да се съмне. След изгрев поехме срещу течението на реката и пристигнахме в Инвъркаргил към обед с лодка и екипаж в отлично състояние.

Инвъркаргил е спретнато градче с население от около петнайсет хиляди души. Жителите му ме увериха, че никога не ги е посещавало такова малко корабче като «Тиликум», и посрещнаха много сърдечно мен и помощника ми.

След ден-два моят помощник дойде да ми каже:

— Капитане, снощи влязох в една кръчма и поръчах чаша бира, за която платих три пенса; а с нея ми дадоха безплатно и шест едри, чудни, пресни, сочни стриди с половин черупка! Тая Нова Зеландия наистина е велика страна.

В Инвъркаргил останахме няколко дни, след което свърнахме към Блъф Харбър, на около осем мили разстояние, който служи за пристанище на Инвъркаргил, тъй като Нова река е много плитка за съдове с по-голямо газене. От южната страна на пристанището е разположено градчето Кембел и, мисля, няма да излъжа, ако кажа, че двайсет и четири часа след пристигането ни всички там ни познаваха, а ние на свой ред познавахме всички в Кемпбел. Поради радушния прием останахме няколко дни повече, отколкото се полагаше, а когато си тръгвахме, екипажът на «Тиликум» получи като подарък няколко торби с «едри, чудни, пресни, сочни стриди», с цяла черупка и, излишно е да казвам, тъкмо по вкуса на моя помощник.

Напуснахме Блъф Харбър при умерен западен бриз и поехме покрай брега към Дънидин, на около сто и двайсет мили разстояние. Удоволствие е в чуден, ясен ден, при умерен брегови бриз, да плаваш край прекрасния морски бряг на Нова Зеландия, а още по-приятно беше, че се гощавахме със стриди при всяко ядене и извън яденето. Помощникът ми заяви, че може да излапа по една-две дузини наведнъж.

Обаче хубавият бриз не трая дълго; на другия ден към обед от запад се зададоха дъждовни облаци, придружени с бързо засилващ се вятър. Това беше достатъчно доказателство, че от запад приближава буря. Тъй като тогава се намирахме много близо до брега, за да можем да избегнем бурята, а и не се виждаше пристанище, където да се подслоним, аз промених нашия курс към югоизток, за да изляза в по-открито море. След като успяхме да се отдалечим на петнайсетина мили от сушата, ние се принудихме да приберем и последното ветрило и да легнем в дрейф по обичайния начин. Тая нощ духа много силно и трябва да бяхме в бързей, защото «Тиликум» подскачаше и се люшкаше много повече, отколкото при предишни бури. Моят помощник се оплака, че стридите, които бе ял за вечеря, напирали отчаяно да се върнат в океана. Аз го посъветвах, когато яде стриди по море, винаги да отхапва главите им, като мен, и тогава ще бъде сигурен, че са умрели.

— Да им отхапвам главите ли? — рече той. — Как да не ги отхапвах, отхапвах дори и краката им, ала. . .

Разговорът ни завърши с нещо, което не приличаше съвсем на пъшкане.

Бурята трая два дни и се оказа един от най-жестоките удари, които съм изпитвал с «Тиликум». От клатенето и стридите моят помощник в същност така страдаше от морска болест, че направо ме предупреди, че когато стъпи отново на бряг, няма вече да припари нито до «Тиликум», нито до стриди.

Два дена след това пристигнахме в Порт Чалмърз, на около осем мили от Дънидин, където останахме два дена. После откарахме лодката до Дънидин. Той представлява «шотландския град» на Нова Зеландия и средище на всички «Маковци», като Макдоналд, Макфърсън, Макензи и много други. И установихме, че всички Маковци са добре, както и Пайпър Грей, макар и да не беше Мак. Последният бе собственик на хотела, в който отседнах, и още същата вечер, когато пристигнахме, той и неколцина от Маковците решиха, че не бива да ходя из Дънидин като обикновен Вос. Следователно името ми трябваше да се смени и веднага ме кръстиха Маквос. Доколкото си спомням, Пайпър Грей беше тоя, който поръси главата ми с вода.

В Дънидин останах двайсет и два дни. През това време, по искане на градските власти, «Тиликум» бе преместен с фургон в парка, за да участвува в празник на цветята. Там дънидинските дами го украсиха от кила до върха на трите мачти!

Когато на 25 март бях принуден да се разделя с Маковци и Пайпър Грей, с което отново се прекръстих в обикновен Вос, чувствувах, като че напущам родната си къща. Единственото ми утешение беше старата поговорка: «И най-добрите приятели трябва да се разделят.» С мистър Дж. Макдоналд на борда, който настояваше да извърши морско пътешествие с «Тиликум» и изяви готовност да стигне с мен чак до Литълтън, малко след пладне вдигнах ветрила. Из цялото пристанище се вееха знамена и хиляди хора се бяха струпали на кея, размахваха кърпи и шапки и ни пожелаваха приятен път. Един голям речен параход, претъпкан с народ, ни взе на буксир и придружени от друг пътнически параход и цяла флотилия дънидински яхти, поехме през залива към океана, отстоящ на около единайсет мили. Вятърът беше слаб, затова яхтите скоро изостанаха, ала двата парахода с претъпкани от пътници палуби ни съпроводиха през целия път. Когато стигнахме устието на реката, приятен югоизточен бриз ни накара да вдигнем всички ветрила, така че влекачът ни пусна и хората на борда му ни изпратиха с трикратно мощно «ура», на което отговорихме с трикратно спущане на знамето ни на бизанмачтата. Тогава параходите тръгнаха обратно по реката към Дънидин, а «Тиликум» пое на север.

Досега Нова Зеландия ми бе оказвала великолепен прием, повече, отколкото заслужавах. Но тъй като съм от ония, които не се насищат лесно на хубавото, реших да се наслаждавам на тази красива страна колкото е възможно по-дълго, затова се отбивах в почти всяко пристанище по крайбрежието.

На другата сутрин след отпътуването ни от Дънидин съзряхме Оамару, малко градче, разположено близо до брега. Когато се приближихме, видяхме изкуствен вълнолом, зад който до пристана стоеше закотвен един голям кораб. Настаних «Тиликум» до тоя кораб и тъй като и мястото, и хората ни се виждаха привлекателни, останахме няколко дена. После продължихме пак на север и се отбихме в Тимару, град, който донякъде приличаше на Оамару. След кратък престой отплавахме за Литълтън. Разстоянието между тези два пункта е само около сто и двайсет мили. Но понеже попаднахме на североизточен вятър, принудихме се да лежим в дрейф с плаваща котва почти тридесет и шест часа, така че пътят до Литълтън ни отне три дни. Когато пристигнахме там, «Тиликум» бе откаран с влак до Крайстчърч, на около осем мили разстояние.

Глава XVII

КРАЙСТЧЪРЧ. — ПРАКТИЧЕСКА ДЕМОНСТРАЦИЯ

В Крайсчърч мнозина дойдоха да разгледат лодката ми. Първият въпрос, разбира се, винаги беше: «Как успявате да се справите с малкото си корабче при силни бури?»

Веднъж един джентълмен ми зададе същия въпрос и когато му обясних как стоят работите, каза:

— Чудно е наистина, че сте могли да изминете целия тоя път от Британска Колумбия с това малко корабче, превъзмогвайки благополучно всички бури. Само преди няколко дни двама мои приятели влезли в Съмно с моторница, много по-голяма от вашата лодка. Когато прекосявали плитчината, моторницата се преобърнала и единият от двамата, много близък мой приятел, който съвсем отскоро се бе върнал от войната в Южна Африка, за нещастие се удавил, макар че беше много добър плувец. Другият бил измъкнат от спасителната лодка на Съмно.

Тогава разказах за премеждието си близо до Мелбърн, където бях принуден да прекарвам «Тиликум» половин миля през огромни буруни, и обясних как съм прекосил прибоя с плаваща котва зад кърмата. След това джентълменът ме запита искам ли да повторя същата маневра в плитчината на Съмно.

— Сигурен съм — каза той, — че жителите на Крайстчърч ще оценят една практическа демонстрация, тъй като сме имали много злополуки край косата на Съмно.

Винаги съм съгласен и готов да приложа на практика това, което препоръчвам. Ето защо приех да направя демонстрация преди отпътуването си от Крайстчърч.

— С каква лодка ще желаете да си послужите? — запита джентълменът.

— Каквато и да е, например от осемнайсет до двайсет фута дълга — отговорих аз, — която да може да се управлява от трима.

— Ще ви намеря такава лодка. Кой ден избирате?

— Който и да е — казах и веднага определихме деня.

Да прекосиш плитчина с буруни са нужни трима души, от които двамата трябва да бъдат на греблата, а третият да се занимава с плаващата котва. Мистър Макдоналд, който беше дошъл с мен от Дънидин, вече бе напуснал лодката, за да се върне в своя град. Обаче още се намираше в Крайстчърч и тъй като ми бе казал на раздяла, че би ме придружил по всяко време и с всякакъв плавателен съд, уведомих го за намерението си и той с готовност се съгласи. Вторият човек беше мистър Х. Бъкридж, който, току-що завърнал се от експедицията на капитан Скот до Южния полюс със спасителния кораб «Морнинг», зае мястото на мистър Макдоналд на борда на «Тиликум».

Тръгнахме от Крайстчърч на 28 април в девет часа сутринта с трамвай за Съмно, който е на около девет мили. Щом пристигнахме там, слязохме на плажа да огледаме лодката, която щеше да ни послужи за демонстрацията. Тя се оказа обикновена осемнайсетфутова рибарска лодка със заострена кърма. Времето беше чудесно, а бурунитe, които се носеха към брега и над плитчината, бяха такива, че непременно щяха да направят демонстрацията интересна както за зрителите, така и за самите нас.

Демонстрацията при плитчината трябваше да се състои в два и половина следобед, но за да бъдат хората ми във форма, в единайсет часа ги изведох на тренировка. Лодката стоеше в едно тихо заливче недалеч от Съмно. Помощниците ми взеха греблата, а аз седнах на кърмата, държейки в готовност за моментална употреба същата плаваща котва, с която бях превел «Тиликум» през няколко бури. Тогава излязохме на открито място, където се разбиваха дълги, големи буруни. След като завихме, загребахме към брега, където буруните преминаваха през плитчина и с разпенени гребени заливаха плажа. Малко преди лодката да навлезе в прибоя, хвърлих плаващата котва зад кърмата и вместо да я обърна обратно, както бях направил близо до Мелбърн, я държах нормално, докато се напълни съвсем, и така бавно и спокойно преминахме буруните.

Точно преди лодката да докосне дъното, прибрах плаващата котва на борда и обърнахме лодката към океана. Това обаче не беше толкова лесно, тъй като трябваше много да внимаваме да посрещаме всяка приближаваща вълна с носа си. А ако лодката има много голяма скорост, когато срещне вълна, последната положително ще се разбие над нея и по всяка вероятност ще я прати на дъното. От друга страна, ако в такъв случай лодката няма достатъчна скорост, може да се преобърне. Ето защо за такъв подвиг са нужни подготвени хора. И двамата ми помощници бяха силни, сръчни и умееха да си служат с гребла. Аз следях приближаващите се талази и им казвах как да гребат, така че успяхме да прекараме лодката обратно през прибоя, макар и напълнена до половина с вода.

Когато се върнахме на старта, преоблякохме се и поехме обратно към Съмно, където за наша изненада заварихме града вече гъмжащ от хора, които бяха надошли от Крайстчърч, и въпреки това непрекъснато пристигаха препълнени трамваи.

В определеното време заехме пак местата си в нашата малка лодка и този път я насочихме към плитчината. Приближавайки прибоя, видяхме брега отрупан с народ, а точно когато навлязохме в буруните, някакъв оркестър, скрит в навалицата на брега, засвири «Живот върху океанските вълни». Докато минавахме над ревящите и разпенени буруни само на стотина ярда от брега, повече от седем хиляди души — цифра, която ми дадоха по-късно — размахваха шапки, каскети, чадъри и кърпи и ревяха с все гърло: «Браво! Браво!»

След като прекосихме по този начин буруните над плитчината, навлязохме в спокойни води, където чакаше спасителната лодка на Съмно с екипаж от опитни гребци, всеки препасан със спасителен пояс, готов да ни се притече на помощ в случай на нужда.

Демонстрацията ни не свърши само с едно прекосяване на плитчината. Ние искахме да направим още един тур, за да възнаградим зрителите с нещо за парите, които бяха дали за трамвайни билети от Крайстчърч. Както посочих по-горе, преминаването на прибой по посока на морето е много по-трудно, отколкото към брега, а и в този случай загребахме доста вода. Въпреки всичко, след като стигнахме открито море и изхвърлихме водата, насочихме лодката си отново към буруните. Когато бяхме на половин път и на най-опасното място, приблизително на сто и петдесет ярда от зрителите, спряхме лодката и легнахме на дрейф с плаващата котва и с допълнителната помощ на греблата я държахме с нос срещу буруните. При минаването на вълните под лодката тя подскачаше нагоре-надолу. Повдигаше се ту с носа си, ту с кърмата си, но беше извън всякаква опасност.

Ние, в лодката, изпитвахме голямо удоволствие от тази игра, макар че при прекосяването на плитчината по посока на морето се бяхме измокрили до кости. Смятахме, че наблюдавана от страна на зрителите, цялата тази работа изглежда донякъде еднообразна. Ето защо, за да предизвикаме известен интерес и оживление, мистър Бъкридж, който беше първокласен плувец и гмуркач, незабелязано върза около кръста си въже, чийто край държах аз, и симулира падане зад борда. В същия миг, когато изчезна във вълните, от устата на всички на брега се изтръгна вик: «Човек в морето!», оркестърът прекъсна свиренето, а екипажът на спасителната лодка загреба с всички сили към нас. Бъкридж се кри, докато лодката стигна на петдесетина фута от нас, и тогава, като издърпах въжето, го намерих на края му жив и здрав. Хората на брега заръкопляскаха и завикаха «ура», спасителната лодка се върна на мястото си, а оркестърът пак засвири «Живот върху океанските вълни». Гребейки към брега, навлязохме с лодката си в спокойни води, а след това прекосихме още веднъж плитчината в едната и другата посока, с което завършихме успешно демонстрацията си. Обаче най-хубавата част, що се отнася до самите демонстранти, беше на другия ден, когато директорът на трамвайната компания ми връчи чек за почти петдесет лири стерлинги.

Глава XVIII

КЪДЕ Е ФАРЪТ? — ПЪРВАТА МИ СКАЗКА. — ЗАБАВНА СЛУЧКА. — СРЕЩА С МАОРИТЕ

Скоро след завършването на демонстрацията «Тиликум» бе натоварен отново на влака и откаран в Литълтън. Когато го спуснахме пак на вода, двамата с мистър Бъкридж се качихме на него и отплавахме за Уелингтън, столицата на Нова Зеландия, намираща се на почти двеста мили. При умерен западен бриз бързо изминахме четирите мили по Литълтънския залив и «Тиликум» отново заби нос в Тихия океан. Вятърът постепенно задуха от югоизток и при силен бриз лодката се понесе към Уелингтън. Когато се озовахме почти пред Куковия проток, вятърът стана североизточен и ни подгони към нос Кемпбел, чийто бял въртящ се фар забелязахме малко след смрачаване. Почти в същото време вятърът пак задуха в предишната посока и взехме курс право към Пенкароуския фар, който се намира при източния вход на пристанището Никълсън.

Към полунощ югозападният вятър много се засили. Пенкароуският фар се извисява на около четиристотин фута над водата и се вижда от тридесет мили разстояние; следователно според моите изчисления трябваше да го забележим към полунощ. Затова почнах да го търся с поглед, защото едно от основните ми правила е да бъда нащрек, когато според изчисленията предстои да видя земя или фар и корабът държи курс натам, и никога да не напущам палубата, докато не се убедя. Но ако времето е мъгливо и има някаква опасност, върша това, което е дълг на всеки внимателен мореплавател в непозната обстановка, а именно обръщам лодката с кърмата към брега и чакам, докато се проясни.

В случая, с изключение на няколко облака, надвиснали тук-там, времето беше напълно ясно. Бях уверен, че скоро ще забележим фара, но тъй като още не го виждахме, отидох в носовата част на лодката, където ветрилата не пречат на погледа. Помощникът ми управляваше и «Тиликум» се носеше със скорост седем мили на час при попътен вятър и вълнение от дясната страна на кърмата. Стоях на мястото си от един до пет часа, когато мислех, че сме на пет мили от фара; но все още не можех да го различа. В сутрешните часове беше много тъмно и реших, че е най-добре да легнем на дрейф и да чакаме да се съмне, ала изведнъж точно пред нас и високо в небето блесна фарът.

Изглежда, че въпросният фар е разположен много нависоко, затова не се вижда в облачно време, тъй като тогава се струпват тъмни облаци и го закриват. Що се отнася до фаровете, които се различават от повече от двайсет и пет мили, мога да кажа, че никога не съм отбелязвал подобен случай. Тъй като нощта беше тъмна, а и двамата не познавахме местността, легнахме на дрейф с малки ветрила. Когато се съмна, обърнахме лодката по посока на вятъра и при силен южен бриз влязохме в пристанището на Уелингтън, закотвяйки се близо до кея на Куийн стрийт.

Уелингтън е столица на доминиона Нова Зеландия, а жителите му много приличат на сънародниците си по други места, които бях посетил: всички разполагаха с предостатъчно средства за живеене, изглеждаха щастливи и доволни, и тъй като още ламтях за милионите, които не бях успял да намеря на остров Кокос, свалих «Тиликум» на брега и го изложих в една голяма зала.

За пръв път в живота си се качих на подиум да говоря пред публика — работа, толкова далечна от попрището ми. Никога няма да забравя момента, когато стъпих на подиума и видях близо шестстотин души, които ме гледаха и следяха всяко мое движение. За щастие подиумът беше със здрава конструкция, иначе, мисля, щях да потъна в него. Няколко дена преди сказката един опитен оратор, който ме учеше на лекторско изкуство, ме предупреди за сценичния страх.

— Когато се качиш на сцената — каза той — и видиш публиката пред себе си, може да се уплашиш и да не бъдеш в състояние да говориш, както често става с начеващи. Ако ти се случи това, представи си просто, че всички глави, които виждаш пред себе си, са градина със зелки, и бързо ще се оборавиш!

Работата е там, че смятах за недостойно да дам такава воля на въображението си, още повече че познавах и обичах толкова много новозеландци, но както ме увери учителят ми, без това не можело. Тъй че говорих почти цял час, след което моят помощник, мистър Бъкридж, взе думата и изнесе много интересна сказка за преживелиците си с експедицията на капитан Скот до Южния полюс. Между другото разказа колко весело си прекарвали през тъмните и студени зимни месеци, когато корабът им «Дискъвъри» замръзнал в леда, и как задигали с другарите си отлично шотландско уиски от офицерската каюта и го криели в снега, където то замръзвало, и вместо да пият уискито по обичайния начин, го ядели като сладолед!

Когато мистър Бъкридж почти завършваше разказа си, гласът му изведнъж секна, очите му се облещиха и ми се стори много уплашен. Отначало помислих, че е получил внезапно сърдечен паралич; но той успя да довърши сказката си с шепот, който, сигурен съм, никой не можеше да чуе, после направи лек поклон, като че искаше да каже: «Толкова от мен за тази вечер, добри хора!» — при което получи оглушителни овации от публиката. После хората наставаха от местата си и наобиколиха «Тиликум», а аз тъкмо се канех да запитам помощника си да не би да му е станало зле, на подиума се качи висок, красив млад джентълмен и като стисна ръката на Бъкридж, каза с усмивка:

— Затова, значи, не можех да разбера какво става с моето уиски!

Той беше лейтенант Ърнест Шекълтън от «Дискъвъри», чието лице мистър Бъкридж разпознал случайно между публиката тутакси след разказа си за «заледеното уиски», което консумирал с такава наслада сред замразените равнини на Юга!

Лейтенант Шекълтън сега има почетната титла «сър» и като съдя от срещата ни в Уелингтън и по-късно в Шотландия, а и от четеното и чутото впоследствие за него, най-лошото, което бих му пожелал, е да стане адмирал в английския флот, преди да стигне четиридесетте!

Блестящите отзиви в сутрешните вестници на другия ден ни насърчиха да говорим още няколко пъти при препълнени салони. По молба на един бял маорски вожд от Палмърстън Норд, красив град във вътрешността, качихме лодката на влака и придружени от вожда, прекосихме острова до това място. В околностите на Палмърстън живеят много маорски фермери, които дойдоха със стотици в града да ни направят визита. Те бяха много доволни, че виждат кану, което е прекосило океана, за да стигне до тяхната страна, и този факт явно засили вярата им, че едно време техните предци са се преселили с големи канута в Нова Зеландия от някоя далечна област на Тихия океан. Един маор, който говореше свободно английски, ми каза, че досега не вярвал на тази легенда, понеже смятал, че е невъзможно да се прекоси океанът с такава крехка лодчица.

— А сега, като виждам със собствените си очи, че сте изминали хиляди мили с това индианско кану и сте пристигнали благополучно до нашите брегове, вече не се съмнявам, че и моите прадеди може да са извършили същото!

Глава XIX

УАНГАНУИ. — ДАМИ НА БОРДА. — МОКЪР СЛЕДОБЕД

След като прекарахме няколко дни в Палмърстън Норд, пак се качихме на влака и като направихме кратки престои във Фийлдинг и други провинциални градове, продължихме към Уанганyи, който е доста голямо пристанище, разположено на около четири мили от устието на река Уанганyи, една от най-красивите в света. Напреко на устието на реката има пясъчна коса, над която понякога вълните се разбиват с голяма сила, и тъй като някои уанганyйци бяха чели за подвига ни при Съмно, помолиха ни да възпроизведем този подвиг. Ето защо започнаха приготовления за демонстрация, този път със самия «Тиликум», и то с вдигнати ветрила.

По време на престоя ни в Уанганyи бяхме настанени на квартира в един хотел, собственост на млада двойка, която като почти всички новозеландци обичаше спорта.

Те ме помолиха да бъда тъй добър да ги поразходя с «Тиликум» и аз отговорих, че в определения за демонстрацията ден с удоволствие ще ги взема с нас и ще ги закарам чак до речното устие.

— О, благодаря ви — възкликна дамата, — ще бъде много приятно!

Ще се опитам да опиша на читателите си колко приятна излезе тази разходка.

Когато дойде определеният ден, собственикът не можеше да остави заведението си поради много работа· Затова мястото му зае една приятелка на семейството, която с радост се съгласи да придружава съпругата, тъй че в приятната компания на двете дами се спуснахме по течението на Уангануи. Когато стигнахме устието на реката, вятърът утихна, вследствие на което изгледите да изпълним успешно демонстрацията се влошиха. Около два часа към нас заприиждаха големи и буйни вълни, които почти отнесоха косата. От Уангануи с влак бе надошъл много народ да гледа как «Тиликум» ще мине косата. Но тъй като нямаше ни най-лек бриз, лодката не можеше да плава с ветрила, ето защо настанилите се по брега изглеждаха разочаровани.

— Трябва да се направи нещо, за да се предизвика малко интерес — казах аз на помощника си, — но как?

За щастие точно в тоя момент от Уангануи пристигна един катер, дълъг около тридесет фута, с цяла дузина пътници на борда, и тъй като косата оставаше цяла, капитанът му предложи услугите си да ни прекара на буксир през нея. Когато всичко беше готово за тръгване, посъветвах двете ни спътнички да слязат на брега.

— Не, моля ви се, капитане — умоляваше нашата хазяйка, — не ни гонете тъкмо сега, когато започва истинската забава!

— Мили дами — помъчих се да ги убедя аз, — няма да бъде чак толкова забавно, ако някоя от ония големи вълни рече да се стовари върху нас, когато излизаме от устието.

— Това няма да има ни най-малко значение за нас — увери ме другата.

— Ами ако се намокрите със солена вода? — запитах аз.

— О, ще ни бъде страшно интересно! — увериха ме и двете.

Чувствувайки се сигурен, че нищо сериозно няма да се случи, аз не възразих повече и казах на капитана на катера да тръгва. След няколко минути бяхме сред големите, дълги вълни.

Носейки се над косата със скорост шест мили в час, и двете лодки се вдигаха спокойно върху прииждащите талази, докато стигнахме средата на плитчината, където една изключително голяма вълна се вмъкна между катера и лодката. Веднага разбрах какво ще стане, но то се случи толкова бързо, че вълната ни връхлетя, преди да успеем да приютим дамите в каютата. А преди вълната да ни настигне, и четиримата седяхме в кокпита, тъй че когато «Тиликум» се заби в нея, нашата хазяйка се вкопчи за някакви въжета и кнехти, а другарката ѝ, която се славеше като една от красавиците на Уангануи, се хвърли на врата на моя помощник и се вкопчи здраво за него. Дори когато всичко премина, той не можеше да я накара да го пусне! Защо нашата очарователна пътничка прегърна помощника ми през врата и го притискаше така, вместо мен, не можех да проумея; още повече, че в момента, когато вълната се стовари върху нас, безспорно аз бях по-близо до нея. Все пак успяхме да минем над плитчината без по-нататъшни премеждия. Това беше единствената вълна, която се сгромоляса върху нас на излизане от устието, но все пак достатъчна, за да се измокрим здравата.

На връщане ни се случи нещо подобно, но този път успяхме да приютим двете дами в каютата, като затворихме вратата подире им. Когато бяхме почти в средата на плитчината, една голяма вълна като предишната се провря под кърмата на «Тиликум». Загребахме малко вода, но вълната ни повлече със страшна бързина, вследствие на което след няколко минути се озовахме почти до самия катер. Подир малко вълната мина под нас и обхвана катера. Тъй като бяхме спуснали сто и петдесет футово буксирно въже, до лодката ни се образува примка, която естествено ни спря, а катерът продължи напред, понесен от вълната със страхотна скорост. Когато буксирното въже се опъна, то се скъса, поради което катерът се обърна напреки на вятъра. Мигновено вълната се преметна през планшира му откъм наветрената страна и в резултат от това катерът едва не отиде на дъното с всички на борда. Водата, която го заля, спря мотора му, но за щастие не се явиха вече такива вълни и след като изгребаха водата, катерът влезе благополучно в реката. «Тиликум» с двете пътнички, които сега бяха в плачевно състояние, го последва.

Бурунитe при Уангануи тогава съвсем не бяха толкова високи и опасни, колкото тия, с които си имахме работа, когато прекосихме шест пъти плитчината на Съмно с открита осемнайсетфутова лодка; в случая злополуката лесно можеше да се избегне, ако катерът бе преминал бавно над плитчината, както бях посъветвал капитана. Но той го подкара напред с пълна скорост, поради което се случи нещастието, както би станало в девет от десет случая, ако не се внимава, и то може би с още по-катастрофални последици. Впоследствие казах на капитана, че не мореплавателското му изкуство, а ръката на провидението е спасила кораба му и живота на хората на борда.

Глава XX

БУРЯ В КУКОВИЯ ПРОТОК И ЕДНА НЕПРИЯТНА НОЩ. — НЮ ПЛИМЪТ

Три дена след това тръгнахме от Уангануи за Ню Плимът, който се намира на източния бряг, на стотина мили разстояние. Куковият проток наистина прилича на своя велик съименник; и с него като с капитан Кук шега не бива. Когато там духа, духа здравата и поради плитчините и теченията се образува много силно вълнение. Потегляйки от Уангануи при умерен източен бриз и замъглено небе, ние се насочихме към югозапад. Това беше благоприятно за нас, защото ни осигуряваше широк простор за посрещане на евентуална буря.

Когато се намирахме на не повече от двайсетина мили от сушата, вятърът задуха от югозапад и почна бързо да се засилва. Обаче, за да се отдалечим още повече от подветрения бряг, ние поддържахме курса си, докато вятърът и вълнението не ни принудиха да приберем ветрилата и да легнем на дрейф с помощта на плаваща котва. Рисковано е да бъдеш само на двайсет мили от подветрен бряг при силен вятър, а почти не бяхме успели да се отдалечим повече. Тъй че,за да намалим отклоняването на нашата лодка към брега, стъкмихме втора плаваща котва. За тази цел използвахме дъските от койката си, малко стар брезент и въжета, както и една от обикновените ни котви. Установихме, че с двете плаващи котви отклонението на нашата лодка не надвишава три четвърти миля, ето защо се чувствувахме уверени, че бурята ще трябва да бушува доста време, докато блъсне «Тиликум» в скалите. Като сложихме освен това поддържащо ветрило над кърмата и фенер на палубата, и двамата седнахме в каютата, където, пушейки с наслада, заприказвахме за премеждията си при Уангануйската коса няколко дни преди това.

В това време бурята вилнееше и се оказа най-силната, която преживях през цялото си пътуване с «Тиликум». Тя беше придружена с големи, островърхи вълни и малкото ни корабче трябваше да напряга всички сили и с мъка да се вдига върху гребените на някои от тях. То подскачаше и се олюляваше, обилни пръски се премятаха над него, но въпреки това бавно си проправяше път над вълните. Това беше първата буря, която помощникът ми преживяваше с «Тиликум», и се оплакваше от непрекъснатото подскачане и клатене, мърморейки, че му прилошава.

Не минаха много часове и почнахме вече да мечтаем за промяна на времето, но вятърът не се укротяваше, а и на всичко отгоре по-късно бе придружен от силни дъждоносни шквалове. Нощта беше толкова тъмна, че да бръкнеха в очите ни, нямаше да видим. Тъй като все повече и повече се отклонявахме към сушата, започнах да се безпокоя; защото знаех, че ако бурята продължи цял ден, преди да се мръкне, ще станем на парчета. Но добрият капитан никога не мисли за опасността, докато не е изправен непосредствено пред нея. Аз съблюдавах този принцип и се въздържах да изказвам пред моя помощник мислите си за времето и подветрения бряг, а чаках търпеливо промяната, която на края дойде като изневиделица. Беше още призори, когато вятърът бързо стана югоизточен и скоро вълните загубиха опасните си пенести гребени, тъй че насочих «Тиликум» на запад. В седем часа времето се изясни; в този момент се намирахме приблизително на десет мили от сушата и на четиридесет мили от нос Егмънт.

Като напомняне за снощната буря от югозапад още прииждаха големи вълни; иначе вятърът и времето бяха точно такива, каквито можеха да се желаят, и помагаха на стомаха на помощника ми да възстанови своето равновесие. Рано следобед минахме край нос Егмънт и се насочихме към Ню Плимът, който тогава беше на повече от двайсет и пет мили от нас. Обаче през нощта вятърът отслабна, тъй че можахме да стигнем пристанището едва на другата сутрин.

Ню Плимът е симпатично градче с около пет хиляди жители и поради плодородните земи в околностите му маорите го наричат «Таранаки», тоест «Градината на Нова Зеландия». Връх Егмънт, който се издига на около осем хиляди и шестотин фута височина над морското равнище, се вижда ясно при хубаво време, тъй като се намира само на петнайсетина мили от Ню Плимът по права линия. Той представлява много красива част от пейзажа с правилния си конус, увенчан с бяла снежна шапка. Голям недостатък на града е липсата на пристанище. «Градината на Нова Зеландия» е гъсто населена от маори. Когато научиха, че идваме от далечен път с кану, те, подобно на сънародниците си от Палмързтън, изглежда си спомниха за славното минало и ни удостоиха с посрещане по маорски обичай. Стичаха се на цели тълпи от съседните райони към града да разглеждат нашето малко корабче, изпълниха ни песен на родния си език, след което един вожд произнесе дълга, предълга реч. После туземците огледаха «Тиликум» отвън и отвътре и като се убедиха, че е истинско кану, преди да си тръгнат, ни поздравиха с трикратно «ура».

Глава XXI

НЕЛСЪН. — «ТИЛИКУМ» КАТО ПОЩЕНСКИ КОРАБ. — ПЕЛОРУС ДЖЕК

Когато напуснахме Ню Плимът, завихме пак край нос Егмънт и пресякохме Куковия проток на път за Нелсън, отстоящ на около сто и двайсет мили. Сега Куковият проток се държеше прилично и при умерен северозападен бриз го преминахме за по-малко от две денонощия. Нелсън също е красив град, разположен при входа на залива Блайнд, и обграден от високи хълмове и планински вериги. Той притежава хубаво пристанище, а климатът му е прекрасен.

Докато се намираше в Южния Тихи океан, «Тиликум» на няколко пъти пренася поща от остров на остров, но населението по крайбрежието на Нова Зеландия започна да го използва като редовен пощенски кораб, просто за куриоз, както ще разберете по-нататък. На нашата лодка се поверяваха не само пощенски пратки, адресирани до новозеландски пристанища, но и много писма, предназначени за Европа. Нелсън не правеше изключение и оттам взехме доста голяма поща, предимно за Европа. «Тиликум» беше почти готов за море, когато една добре облечена дама в напреднала възраст донесе доста обемиста тенекиена кутия и ме помоли да я занеса до Кокосовите острови, или острови Килинг, в Индийския океан, понеже била научила, че пътят ни води натам.

— Мадам — възразих аз, — моля да ме извините, но кутията ще заеме доста място в нашата малка лодчица.

Тогава тя взе да ме моли и увещава, доверявайки ми, че имала син, който живеел на островите и работел в английската телеграфна станция, а в кутията имало фруктов кейк — подарък за рождения му ден. Помощникът ми случайно стоеше наблизо и като чу «фруктов кейк» — по-късно той даде убедително доказателство, че обича еднакво и фруктови кейкове, и жени, — прошепна на ухото ми: «Вземи го, капитане, вземи го; непременно го вземи»; и тъй като в същото време добрата дама молеше толкова настойчиво в името на своя обичан син, на края приех и обещах да направя всичко възможно, за да предам колета. Съгласието ми едва не я разплака и за да се отблагодари, малко преди отплаването ни прати на борда друг кейк — да се почерпи екипажът на «Тиликум». Бъкридж каза, че вторият кейк е за транспортни разноски и застраховка на първия, но при това забеляза саркастично, че ако фруктовите кейкове са такава рядкост в Индийския океан, каквито са на Южния полюс, може да се случи нещо на пратката, преди да стигне Кокосовите острови!

— Виж какво, Бък — аз бях свикнал за удобство да съкращавам името му, — разпечатването на товар е забранено на борда на «Тиликум».

След като напуснахме Нелсън, през Френч Пас се отправихме за Нейпиър, който е разположен от източната страна на северния остров, на разстояние около триста мили. Френч Пас се нарича тесният проток, отделящ малкото островче Дюрвил от главния остров, който тук, на тридесетина мили от Нелсън, образува малък полуостров.

Френч Пас е забележителен със страшно големите приливни вълни, които нахлуват през него със скорост около девет мили в час. Освен това си е спечелил слава като убежище на Пелорус Джек, най-чудната риба в света. Това странно създание е известно като придружител на всички кораби, минаващи през протока. Движи се покрай борда им от пет до десет минути, а после изчезва отново в дълбините.

Тъй като бяхме слушали много за странностите на Пелорус Джек, ние се закотвихме от западната страна на протока да чакаме времето между прилива и отлива, както постъпват почти всички кораби, възнамеряващи да минат през него. Беше красива утрин, когато потеглихме с прилива и при лек западен бриз заплавахме през тесния проток. Следяхме зорко да видим Джек, но той не се появи. Пообиколихме мястото, което обича да посещава, но не бяхме удостоени с визита. Излишно е да казвам, че екипажът на «Тиликум» се почувствува жестоко обиден от това неуважение.

От източната страна на протока забелязахме хубава къщурка и тъй като наблизо имаше удобно място за приставане, приближихме лодката до песъчливия бряг и аз скочих на сушата. На път към къщата ме посрещна един джентълмен, който се представи като мистър Браун, собственик на жилището и на околната местност. Мистър Браун каза, че се запознал с мен преди няколко дена в Нелсън, но тъй като ме представяха на толкова много хора в пристанищата, където се отбивахме, не можах да го позная веднага по физиономия. Тъй че сега подновихме познанството си. Разказах на мистър Браун какво съм чувал за Пелорус Джек, а също и за напразните ни усилия да го открием, които бяха продължили два часа. Добавих освен това, че според личното ми мнение новозеландците ги бива да пускат опашати лъжи.

— Наистина звучи като ловджийски виц — отговори мистър Браун — и все пак е вярно. Джек навестява всеки кораб, който мине през протока, и го придружава донякъде, с изключение на някакъв параход, от който му стреляли. Оттогава не са го забелязвали от тоя параход. А и не би удостоил с внимание малки корабчета като вашето.

— Невъзпитан, надут тип — казах аз. — Почти всички мъже, жени и деца, включително и негово превъзходителство Р. Седън, министър-председателят на Нова Зеландия, дойдоха да видят лодката ми, а тоя Пелорус Джек категорично отказва да ѝ обърне каквото и да било внимание!

— Този въпрос би трябвало да уредите направо с Джек — отвърна мистър Браун, — но ако искате да го видите, почакайте до утре, когато мине параход, и той сигурно ще се приближи до борда му.

Разбира се, веднага реших да се възползвам от тази възможност.

В десет часа на следващата сутрин в протока влезе параход, държащ курс към изток, и мистър Браун ни взе с моторницата си. Скоро след като се качихме на борда на минаващия параход и той излезе от теснините, край него се появи някаква голяма риба с белезникав цвят. «Ето го!» — завикаха всички пътници. Те се струпаха на палубата и протегнаха шии над перилата да видят рядката риба.

Пелорус Джек се показа най-напред на петнайсетина фута от десния борд и заплава с пълна скорост пред носа на парахода, където се задържа няколко минути. След това се гмурна под кораба и изскочи пак от лявата страна, почти до мостика. Любопитно беше да се гледа как пътниците, млади и стари, тичаха по палубата към различните места, където Джек изпълняваше фокусите си. Джек продължи маневрите си около петнайсет минути, а после внезапно изчезна от очите на всички.

Името на това знаменито чудо произхожда от красивия залив Пелорус, който представлява северния край на Централна Нова Зеландия. Този голям и живописен залив се разклонява на много ръкави и заливчета, които обхващат общо около двеста и петдесет мили от бреговата линия; водите му са дълбоки и достатъчно широки, за да могат да приютят големи кораби. Казват, че имало общо тридесет заобиколени от суша удобни места за закотвяне! Френч Пас е най-западната част на залива, където Пелорус Джек се е настанил, според туземните предания, много години преди идването на белите хора.

Зоолозите причисляват Пелорус Джек към делфините, така че в действителност той не е риба, а бозайник, което се потвърждава също от високоразвития му инстинкт и интелект. Той е дълъг около петнайсет фута, цветът му е почти бял с лек примес на сиво и жълто, а като допълнителна украса има кафяви ивици. Джек е с голяма глава и широк гръб, докато тялото му изтънява към опашката. Той притежава косовидна гръбна перка и широка хоризонтална опашка, която много прилича на китова. Това животно е изумително подвижно и може да играе около параход, движещ се със скорост от четиринайсет-петнайсет мили в час, и да го изпреварва с явна лекота, като че стои на едно място! Това чудно създание представлява голяма атракция и несъмнено е икономически полезно за Нова Зеландия, привличайки всяка година тълпи от летовници и чуждестранни туристи. По този начин Джек е станал голям източник на доходи и едно от чудесата на света. Няма равен на него по навици и окраска и животът му е поставен под закрилата на новозеландското правителство.

Тъй като Пелорус Джек е единственият известен образец от тоя вид, населението на Нова Зеландия го почита много. То се отнася към него с почти същото уважение, както към човек, и ако някой злослови по негов адрес, ще си навлече големи неприятности. Преди около една година, когато се разхождах по главната улица на Йокохама, случайно срещнах един минувач с тъжно лице и по амулета на часовника му веднага познах, че е новозеландец. Тук трябва да спомена,че в Нова Зеландия се среща един зелен камък, от който се правят най-различни полирани украшения. Обикновено той се монтира в злато и се носи от много жители на тази страна. Заговорих джентълмена и разбрах, че не съм се излъгал. Интересът, който проявявам към Нова Зеландия, се дължи главно на бляскавия прием, който ми бе оказан по време на моя престой в тази страна, макар че нямам причина да се оплаквам от посрещането ми и на други места. Този път, като запитах как е положението в родината му, узнах, че новозеландците са съкрушени и че когато потеглил от Уелингтън, знамената били вдигнати наполовина в знак на траур.

— Но какво има? — запитах аз. — Да не би да е умрял губернаторът?

— Нищо подобно — отговори непознатият; — губернаторът може винаги да бъде заместен, но не и Пелорус Джек; престана вече да ни посещава и го смятаме за мъртъв!

Впоследствие чух, че голямата риба била изчезнала за известно време, но за щастие пак се появила. Вероятно Джек е решил, че след толкова години непрекъсната служба има право на отпуск, който може да бъде само полезен за здравето му, и читателите ще се съгласят с мен, че никой не бива да упреква верния стар лоцман!

Глава XXII

ИСТОРИЧЕСКИ СПОМЕНИ. — ОКЛЪНД. — АМБИЦИИТЕ НА МИСТЪР БЪКРИДЖ. — НАЕМАНЕ НА НОВ ПОМОЩНИК

Времето беше чудесно, когато през втората половина на юни при умерен западен бриз отплавахме от Френч Пас и взехме курс през Куковия проток към южния край на северния остров. През зимните месеци — май, юни и юли — из Куковия проток вилнеят силни югоизточни ветрове, но ние бяхме облагодетелствувани в това отношение, тъй като западният бриз ни съпътствуваше постоянно, докато заобиколихме нос Пализър, най-южната точка на северния остров. Тогава вятърът задуха от юг и тъй като времето продължаваше да бъде чудесно, напредвахме бързо, движейки се все покрай брега към следващото междинно пристанище.

Обаче, щом стигнахме нос Киднепърс, попаднахме в безветрие и дрейфувахме около едно денонощие близо до две бели скали, които много приличаха на купи сено. Носът е наречен така от капитан Кук при неговото първо изследователско пътешествие, когато с голямо кану надошли много туземци и се опитали да отвлекат един малък юнга от кораба му.* Неколцина от туземците загубили живота си при този инцидент.

На следващия ден вятърът задуха от изток и с негова помощ влязохме в малкото пристанище Нейпиър. Тук останахме десет дни и след като получихме значителна партида писма за Европа, отплавахме за Окланд.

---

* «Киднепърс» на английски значи «похитители». *Б. пр.*

Беше късна вечер, когато потеглихме от пристанището на Нейпиър и тъкмо се отдалечихме от брега, силен югоизточен бриз, придружен от къси вълни, стана причина «Тиликум» да се гмурка във водата чак до фокмачтата. Малко преди да напуснем Нейпиър, неколцина от домакините ни устроиха твърде богата гощавка в наша чест и като ме подканяха: «Сръбнете още една», «Само едничка още», «Сигурен съм, че можете да издържите на още една малка бутилчица, капитане» — много надцениха капацитета на стомаха ми и ме «натовариха» повече, отколкото бях свикнал. Стомахът ми обаче се разбунтува и не миряса, докато не го освободих от излишното бреме. Моят помощник Бък прояви съчувствието си, като каза:

— Така ти се пада. Стар моряк като теб не бива да хваща морска болест от един лек полъх!

През нощта прекосихме залива Хок, широк около четиридесет мили от пристанището Нейпиър до остров Портлънд, който стигнахме призори. Силен източен вятър ни пречеше да се приближим до острова, затова се закотвихме в спокойни води под прикритието на западния бряг на полуостров Махия от другата страна. Там зачакахме по-благоприятен вятър и хубаво време — и между другото стомахът ми пак да стане годен за плаване.

Надвечер вятърът задуха от северозапад и продължихме пътуването си към Оклънд. След като заобиколихме носа, при силен брегови бриз се насочихме на север, движейки се все покрай брега до другата сутрин, когато вятърът задуха от североизток, тоест стана насрещен. Тогава обърнахме лодката на десен галс и когато наближихме брега, близо до залива Повърти попаднахме в безветрие.

Докато дрейфувахме и чакахме вятър, до борда ни се приближи кану с трима туземци и една жена. Единият от мъжете, който владееше добре английски и служеше за преводач, предложи услугите си като лоцман — да ни довлече до залива Повърти срещу десет шилинга, обещавайки да ни заведе на самото място, където капитан Кук хвърлил котва, след като открил Нова Зеландия. Бих приел предложението на маора, но беше против принципа ми да плащам лоцмански и влекачни такси за «Тиликум». Освен това разполагах с малко време и исках да стигна Оклънд, иначе положително щяхме да се отбием тук и да се възползваме от възможността да посетим това историческо място.

Югозападната точка на залива, около която дрейфувахме, се нарича Главата на младия Ник — на името на един юнга, който се числял към екипажа на великия мореплавател и пръв видял земята. В залива Повърти се влива речицата Туранго-нуи и именно това е знаменитото място, където капитан Кук за пръв път стъпил на новозеландска земя. В непосредствена близост до него той срещнал негостоприемни туземци и макар че им дал подаръци и всячески се мъчил да се сприятели с тях, те оставали враждебни и екипажът на «Индевър», неговия кораб, на няколко пъти трябвало да прибягва до оръжие, за да се защити. Тези злополучни обстоятелства и безуспешният му опит да получи провизии го накарали да даде на залива името Повърти.* Сега на бреговете на залива е разположен цветущият град Гисборн, а околностите му изглеждат толкова благодатни, че ако се съди по това, което видях от разстояние, време е да се смени неговото име.

След като дрейфувахме няколко часа близо до Главата на младия Ник, излезе силен югозападен бриз, който ни понесе към Източния нос. Заобиколихме го и поехме през Залива на изобилието, наречен така от капитан Кук през март 1770 г. поради многото хора, които се виждали на опасващия го бряг. Вятърът се задържа попътен и силен, тъй че скоро минахме с десния си борд край Големия бариерен остров и като прекосихме залива Хаураки, на 20 юли 1903 г. пристигнахме в Оклънд.

Оклънд е най-големият град в Нова Зеландия и по време на посещението на «Тиликум» имаше население от около шестдесет и осем хиляди жители. Както и на други места в Австралазия, където се отбих, почти всеки втори срещнат човек се интересуваше от ветроходство. А като се има пред вид прекрасният субтропичен климат и обширните плавателни райони, мисля, че няма място на земята, което да надминава Оклънд по възможности за воден спорт. Плавателният сезон тук започва през септември и свършва през май. Другите три месеца представляват зимата, когато яхтите се измъкват от водата за ремонт и почистване. Тъй като времето на посещението ни съвпадна със зимния сезон, нямах възможност да плавам с яхта. Обаче някои от окландските яхтсмени ми направиха честта да ме разходят с лодка до различни места, където се прибират яхтите, и като съдя по броя на туристическите лодки, които видях през тоя ден, струва ми се, че почти всички мъже, жени и деца в този прекрасен град са се посветили на ветроходството.

---

* Poverty (англ.) — немотия. *Б. пр.*

Бяхме прекарали около две седмици в Оклънд, когато моят помощник Бъкридж неочаквано съобщи:

— Капитане, най-добре е да си търсиш друг помощник, защото аз те напущам.

Това, разбира се, ме изненада и аз запитах:

— Какво ти става? Само преди няколко дни ти ми заяви, че това е най-приятната компания, в която си попадал, а сега, когато мина лошото, бурно време и се каним да поемем към тропиците, искаш да ме напуснеш!

— Не мисли, че съм недоволен от нещо — увери ме той, — сами съм решил да си построя собствена лодка почти с размерите на «Тиликум» и да те настигна в Англия.

За възрастта си Бъкридж беше човек с богат опит. Както посочих по-горе, той бе участвувал във войната в Южна Африка, а след това се присъединил към експедицията на капитан Скот до Южния полюс. Но не познаваше навигацията и имаше много малка практика като моряк. Тъй като добре съзнавах слабите му места в това отношение, посъветвах го сериозно да не предприема такова пътуване.

Да обикаляш света със собствен кораб и да ходиш, където си искаш наистина изглежда много привлекателно, а лично аз мога уверено да кажа, че трите години, прекарани с «Тиликум», въпреки малките му размери, бяха най-приятното време от живота ми. Но за да бъде пътешествието ти успешно, трябва да имаш основни практически познания по навигация и да умееш да управляваш малък плавателен съд при всякакви атмосферни условия. И съвсем не е достатъчно да разбираш кога една лодка е правилно конструирана, съоръжена, натоварена и снабдена с необходимите ветрила и уреди за преодоляване на силни бури. Трябва също да познаваш добре времето, тъй като понякога барометрите са много несигурни. Това е нужно по-специално, когато корабът е близо до земя и няма пристанище, в което да потърсиш подслон от приближаваща буря. Тогава безопасността на кораба и животът ти може да зависят от бързото ти решение да се отдалечиш от сушата, за да разполагаш с достатъчно воден простор, преди бурята да те принуди да легнеш на дрейф. Важно е освен това лодката да разполага с добри водни цистерни, за да имаш достатъчен запас от чиста питейна вода, и с разнообразни припаси, тъй като в морето няма «крайпътни ханчета». Ветроходецът, който се впусне в открито море, трябва да бъде не само опитен моряк, но и добър готвач; защото поради малките размери на лодката му възможностите за движение са ограничени, а за да бъде в добро състояние, храната трябва умно да се подбира и правилно да се сготви. От голямо значение е също да спазваш редовни часове за хранене при всякакво време. Ако разбираш и изпълняваш тези условия, океанското пътешествие според мен би могло да стане най-приятното и най-здраво развлечение, което човек може да си избере. Но безразсъдно е неподготвен или непознаващ опасностите човек да се впуска на своя глава в такова начинание — злочестините му неминуемо ще завършат скоро с катастрофа!

Както вече отбелязах, мистър Бъкридж не можеше да се похвали като опитен моряк; но пренебрегвайки съвета ми, той поръча при един строител на ветроходни съдове в Оклънд лодка от около четири тона, с която възнамеряваше да продължи за Англия. За нещастие по този начин пак останах без помощник. Обаче имах късмет да избера измежду няколкото кандидати един силен, здрав младеж на име У. Ръсел.

Може би е уместно да спомена тук, че властите във всички пристанища, които посещавах, никога не ми се месеха и винаги, когато наемех нов помощник, обикновено сключвахме договор от частен характер. Аз възнамерявах, след като напусна Оклънд, да мина край някои острови в Южните морета и през протока Торес, Арафурско море и Индийския океан да стигна Дърбан в Южна Африка, тоест да пропътувам разстояние от около петнайсет хиляди мили. Имайки пред вид дължината на пътя, аз внимавах особено да подбера сигурен човек и добър другар. Когато мистър Ръсел се яви лично да кандидатствува, аз го подложих на следния разпит:

— Къде сте роден?

— В Ирландия.

— На колко сте години?

— На двайсет и пет.

— Били ли сте някога по море като моряк или в качеството на някакъв друг?

— Само като пътник.

— Какъв сте по професия?

— Учил съм за свещеник.

— Продължавате ли да упражнявате тази професия?

— Не, загубих работата си преди известно време.

— Плавали ли сте с яхта?

— Да.

— Можете ли да управлявате такава?

— Да.

— Умеете ли да разказвате вицове?

Това беше последният въпрос, зададен на кандидата, и тъй като в отговор той ми разказа веднага един чудесен виц, наех мистър Ръсел за пътуването до Южна Африка.

За да заместя счупения си хронометър, купих нов часовник, който впоследствие се оказа добър и ми вършеше отлична работа през останалия маршрут.

В град като Окլънд, с много ветроходци, развлечения и блясък, дните минаваха бързо и докато усетя, че сме вече август, дойде време «Тиликум» да тръгва отново по море. Богинята на щастието още веднъж благоволи да се усмихне на малкото корабче: няколко окландски яхтсмени любезно му подариха комплект от нов такелаж и много други по-дребни принадлежности, които впоследствие се оказаха ценни за дългото ни пътуване.

Глава XXIII

РАЗДЯЛА С НОВА ЗЕЛАНДИЯ. — МОРЕ ОТ КАМЪНИ. — ПО СТАРИЯ МАРШРУТ: ВДИГНАТО НАПОЛОВИНА ЗНАМЕ. — ДИВИ ОСТРОВИ: МИСИОНЕР И ТЪРГОВЕЦ

На 17 август «Тиликум» бе закотвен близо до кея на Куийн стрийт, готов за отплаване. Рано следобед един голям речен пътнически параход, претъпкан с изпращачи, ни взе на буксир и докато се отдалечавахме бавно от кея, хиляди любопитни, насъбрали се около пристанището, ни приветствуваха с «ура» и протягаха шии да видят за последен път корабчето ни. Денят беше чудесен и тих и докато изпращачите ни аплодираха от брега, корабите, закотвени в пристанището, ни салютираха със знамената си, а параходите свиреха със сирените си. Всичко това беше съпроводено от звуците на един духов оркестър, който свиреше на борда на нашия влекач любимата мелодия «Живот върху океанските вълни». Когато излязохме от пристанището, бяхме развили вече пълна скорост и прекрасният, гостоприемен град Окланд бързо изчезна от очите ни. В четири часа параходът изсвири трикратно, което значеше: «Вдигай ветрила и отвържи буксирното въже.» Направихме това незабавно, след което параходът ни обиколи два пъти, като пътниците на палубата крещяха до прегракване «сбогом» и «на добър час», оркестърът загърмя отново, а сирената зарева. Тогава приятелите ни се прибраха по домовете си, а «Тиликум», оставен сам да измине дълъг път по вода, се възползва от лекия южен бриз, за да поеме на север.

Цял следобед вятърът остана доста слаб, а и времето не изглеждаше твърде благоприятно, затова се закотвихме да пренощуваме от подветрената страна на едно островче. На следващата сутрин времето беше ясно и от юг духаше умерен бриз. Потеглихме, държейки курс към Големия бариерен остров. Вятърът се засили и в два часа следобед минахме през протока между Големия и Малкия бариерен остров, след което се насочихме към откритня океан, държейки курс към Новите Хебриди, отстоящи на около хиляда и двеста мили от Окланд.

Помощникът ми беше образован човек с изтънчени обноски. Направи ми впечатление, че когато заминавахме от Оклънд, неколцина от приятелите му на сбогуване го назоваваха Макмилън, а други — просто Мак. На запитването ми той отговори, че бил известен в Нова Зеландия под това име, и тогава се разбрахме за по-кратко и на борда на «Тиликум» да бъде Мак.

Беше около единайсет часът сутринта на 22 август. От известно време земята бе изчезнала от очите ни; сега вятърът духаше от изток и при халфвинд нашата лодка поддържаше северния си курс без помощта на кормилото. Възползвах се от хубавия ден, за да запозная новия си помощник с всички тънкости на борда и с поддържането на реда на палубата. След това казах:

— А сега, Мак, да слезем в каютата да те посветя в тайните на готвенето.

Мак бе плавал много с яхти и скоро усвои не позле от мен управлението на «Тиликум», а когато опря до готвенето, се оказа първокласен готвач. Тъй като наближаваше обед, Мак запита имам ли на борда брашно и свинска мас.

— Колкото щеш — отговорих аз.

— Тогава позволи ми да ти покажа как правим палачинки в Нова Зеландия — предложи той.

Наистина интересно беше да гледам как «отец» Мак меси тестото, а после прави палачинки с такава правилна форма, като че ги произвеждаше сладкарница, и толкова вкусни и крехки, че почти се топяха на езика.

— Браво — рекох, — ти си човек на място.

И не грешах!

Източният вятър продължи, докато стигнахме географската ширина на Северна Нова Зеландия, където той задуха силно от североизток. Тъй като по този начин вятърът стана почти насрещен, ние легнахме на дрейф и зачакахме спокойно приближаващата буря. Бурята беше много силна и утихна едва след тридесет и шест часа, ала «Тиликум» както винаги я превъзмогна. Мак доказа, че е моряк и в хубаво, и в лошо време и че стомахът му е недосегаем от морска болест. Бури вилнеят както на брега, така и в морето, и дори там малко по-яростно, тъй че, естествено, хора, които са прекосявали океана с големи кораби, ще си помислят, че при буря яхтсменът е подложен на страшни изпитания с малката си лодка. Но въпреки голямата разлика в размерите, не е така; човек се чувствува много удобно в малка лодка, когато е на дрейф, както се вижда от възторженото възклицание на новия ми помощник при това негово първо изпитание:

— Тук е като на същински пикник!

В десет часа вечерта на 27 август се намирахме на двайсет и девет градуса и двайсет минути южна ширина и сто седемдесет и три градуса източна дължина; помощникът ми дежуреше на палубата, а аз спях в каютата. Лодката ни се носеше при лек западен бриз в хубава, мечтателна нощ, когато изведнъж чух вика на Мак:

— Капитане, хей, капитане; ела бързо горе; намираме се на бряг!

Макар че бях дълбоко заспал, само за няколко секунди изскочих на палубата. Според наблюденията от предния ден по обед трябва да се намирахме най-малко на триста мили от най-близката земя, а именно Норфолкските острови. Обаче това смайващо известие ме поуплаши и накара да се размърдам поречe от обикновено. Когато се озовах на палубата, заобикалящата ни обстановка наистина създаваше впечатление като че се намираме на суша. Обаче, като се огледахме по-добре, разбрахме, че сме навлезли в цяло поле от плаваща пемза! Вземайки няколко от каменните късове, установихме, че са много леки. По размери те бяха различни — от картоф до човешка глава. Тъй като морето изглеждаше буквално покрито с тях, прибрахме ветрилото си и зачакахме да се съмне.

Когато слънцето се издигна в ясното небе на лъчезарното утро, странна гледка се разкри пред нас. Докъдето стигаха очите, повърхността на океана имаше жълтеникавосив цвят от шуплестото вещество, което почти като корк следваше всяко движение на неспокойното море. От юг духаше умерен бриз, затова вдигнахме ветрила и подкарахме лодката пак по северния ѝ курс. Докато плавахме така, видяхме, че пемзата се е насъбрала на петна; някои места бяха съвсем чисти и приличаха на локви, а на други се образуваше гъста маса, която покриваше изцяло водната повърхност. Отначало в уплахата си решихме, като прекосим някоя от «локвите», да караме направо към «камъните», но скоро се убедихме, че поради плаваемостта на веществото лодката си пробива път през него много лесно, наглед без да губи скорост.

През деня вятърът задуха от изток-югоизток и разбрах, че сме стигнали зоната на попътните пасати. «Тиликум» развиваше пет и половина мили в час и очаквахме скоро да видим края на огромното поле от пемза. Тоя ден изминахме около шейсет мили и привечер каменните петна изглеждаха все така плътни, но понеже лодката не страдаше от това, дори не оставаше драскотина по боята ѝ, продължихме да държим курс към север. Твърдението, че корабчето ни не пострадваше от търкането с твърдия материал и че скоростта му не намаляваше, може да ви се струва преувеличено; но все пак в него няма нищо невярно. Параболичната вълна, образувана от носа, порещ водата, отблъскваше настрана плаващите камъни и разчистваше достатъчно широко пространство, за да може лодката да мине, без бордовете ѝ да влязат в досег с пемзата.

30 август ни завари на двайсет и два градуса и тридесет минути южна ширина и сто седемдесет и два градуса източна дължина и все тъй продължавахме да се промъкваме през пемзовия пласт, който обаче явно изтъняваше. Точно тоя ден прекосихме приблизителното място, където през злополучната вечер на 27 октомври 1901 г. загубих нещастния си помощник. Времето беше чудесно, от югоизток духаше умерен бриз. Мак предложи да минем над водния гроб на мистър Биджънт с вдигнато наполовина знаме. Така и сторихме. Вдигнахме знамето сутринта в осем часа и го смъкнахме при залез. Ето извадка от бордовия дневник:

31 август. — Вятър и време без промяна. Плават пластове от пемза, на места доста дебели.

1 септември. — Вятър и време постоянни. Минахме обширни пластове от пемза. Местоположение на обед — сто мили юг-югоизток от остров Анеитюм.

На 2 септември сутринта, когато спях блажено на койката, на разсъмване ме събуди глас от палубата:

— Земя точно пред нас.

Тъй като от наблюденията ни предния ден знаех коя е тази земя и че сме още далеч от нея, казах на помощника си да ме уведоми, когато «Тиликум» се приближи до сушата, след което се тръшнах и заспах отново. В седем часа, когато излязох на палубата, на около двайсет и пет мили в посока север-северозапад се виждаше ясно Анеитюм, най-южният остров от Новите Хебриди. Щом наближихме острова, вятърът взе да отслабва и чак към три часа следобед стигнахме югоизточния му край. Тъй като времето беше чудесно, а водата — съвсем спокойна, с помощта на лекия източен бриз успяхме да се доближим на около двеста ярда от песъчливия бряг, където видяхме наредени много туземци, които очевидно ни чакаха да слезем. Разстоянието не беше голямо, затова различавахме ясно мъжете, жените и децата, всички с тъмен цвят и оскъдно облекло, а някои дори без каквато и да е дрешка. Тъй като видът на туземците, гледани отблизо, никак не засилваше доверието ни в тях, въздържахме се от опит за приставане и продължихме покрай брега в северна посока. Като забелязаха, че ние, противно на очакванията им, не слизаме, те затичаха по брега, като крещяха, подвикваха и ни правеха знаци да спрем при тях. Виждайки хубави кокосови палми и други плодни дървета, а и подмамвани от подканящите жестове на хората на брега, ние вече сериозно мислехме да пристанем и на края се насочихме към брега.

Една стара поговорка гласи: «Кажи истината, та да засрамиш дявола!» — и така ще сторя в случая. Когато се приближихме на такова разстояние, че виждахме бялото в очите на тия черни екземпляри, ние потръпнахме и решихме, че не е за препоръчване да си опитваме късмета тук! Затова обърнахме пак към морето и след като се отдалечихме достатъчно от сушата, поехме към следващия остров, Тана, разположен на около четиридесет мили северозападно от Анеитюм. На смрачаване от югоизток се появи силен бриз, а в един часа сутринта легнахме на дрейф на три мили от източния бряг на Тана и източно от действуващия вулкан, чието сияние бяхме виждали цяла нощ. Този вулкан се намира на около осем мили западно от Порт Резолюшън, хубаво малко пристанище, наречено така от Кук на името на кораба му при откриването на тези острови.

На зазоряване се приготвихме да влезем в пристанището, където се надявахме да намерим мисионер, но вятърът замря и някакво течение ни отнесе далеч от земята в южна посока. Денят беше много хубав и тих и докато дрейфувахме, се забавлявахме, като уловихме няколко големи акули. Пратихме тези морски тигри на оня свят с куршум в главата. В три часа от югоизток задуха умерен бриз и с негова помощ се устремихме към входа на Порт Резолюшън. Слънцето се готвеше да залезе, когато се приближихме до пристанището и вя-

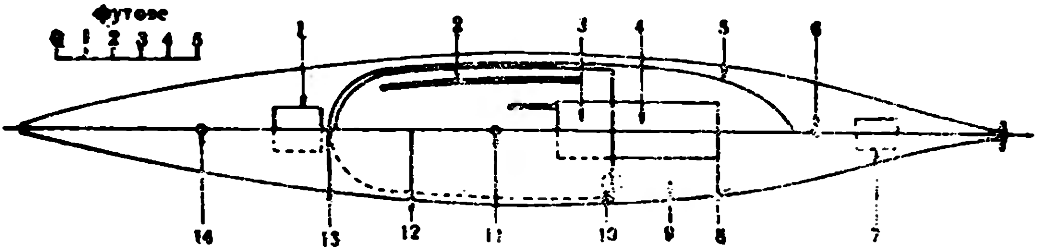
Футове
0 1 2 3 4 5
1
2
3
4
5
6
14
13
12
11
10
9
8
7

„Тиликум“ — план на палубата и вътрешното обзавеждане: 1 — люк; 2 — перило; 3 — люк; 4 — преграда; 5 — комингс; 6 — бизанмачта; 7 — люк; 8 — водонепроницаема преграда; 9 — шкафове; 10 — илюминатор; 11 — гротмачта; 12 — преграда; 13 — водонепроницаема преграда; 14 — фокмачта.

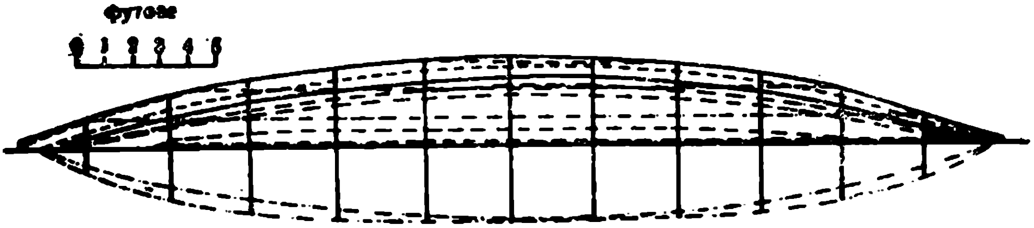
Футове
0 1 2 3 4 5

„Тиликум“ — полупалубен и диагонален план

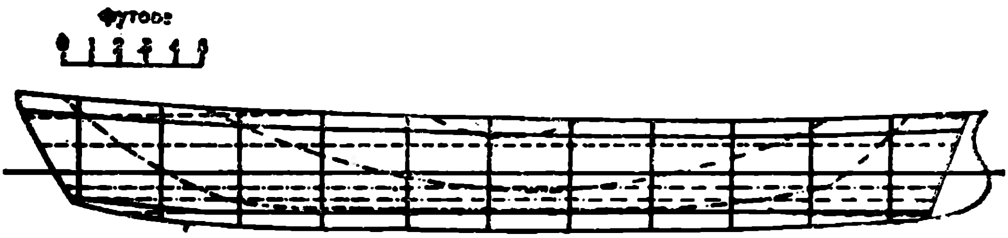
Футове
0 1 2 3 4 5

„Тиликум“ — страничен план

търът значително отслабна. Не можехме да различим нищо освен кокосови палми и други дървета до някаква стара постройка близо до водата с явно туземна конструкция. Затова обърнахме обратно към морето с намерение да пренощуваме по-далеч от брега, а на друга-

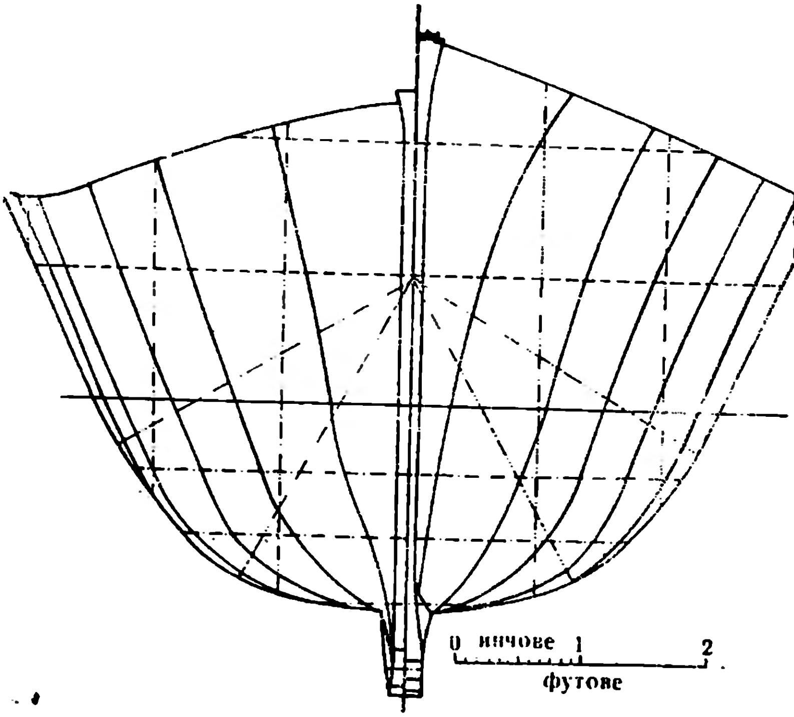

„Тиликум“ — план на корпуса

та сутрин да търсим мисионерската къща. Някои от читателите ми може да си помислят, че сме били много страхливи, като не сме влезли в пристанището да се закотвим там за през нощта. На тях искам да изтъкна, че едно време жителите на Новите Хебриди са се ползвали с много лоша репутация като човекоядци и коварни в отношенията си с белите. Взехме тази предпазна мярка, понеже бяхме само двама на малка лодка и нито на мен, нито на помощника ми се искаше да ни заколят и изядат или изобщо да си имаме неприятности. Тъкмо обърнахме яхтата си и я насочихме към открития океан, забелязахме някаква лодка, която излизаше от залива. Погледнах бързо през бинокъла си и различих осем души, които гребяха право към нас. В това време вятърът бе замрял напълно и ни беше невъзможно да избегнем приближаващата лодка; ето защо веднага приготвихме огнестрелното си оръжие за незабавно действие.

Туземците се примъкваха все по-близо и по-близо до нас и когато бяха на около четиристотин фута, сложихме пушките си на рамо и се прицелихме с вик: «Горе ръцете!» Тогава кърмчията незабавно обърна лодката обратно и гребците спряха да гребат. След това кърмчията се изправи на кърмата и, трябва да призная, се почувствувах малко неудобно, когато извика на доста добър английски:

— Страхувате ли се от нас, капитане?

— Не. съвсем — отговорих аз, — само че искаме да разберем какво целите.

Тогава човекът обясни, че някакъв мисионер ги пратил да ни вкарат на буксир в пристанището.

— Мисионер ли? — казах аз. — Къде е мисионерската къща?

Тогава ми посочи малка пролука между върхарите на няколко високи дървета, достатъчно широка, за да можем да видим камбанарията на мисионерската църква. По това разбрах, че човекът ни е казал истината; тогава свалихме пушките и поканихме непознатите чернокожи да се приближат до нас, което те и сториха. За да се сприятеля с тъмнокожите, подарих всекиму по малко пресован тютюн за дъвчене и тъй като нямаше вятър, туземците ни помъкнаха на буксир към пристанището.

Щом пристигнахме на пристана близо до мисионерската къща, трима европейци с малка лодка тръгнаха да ни посрещнат. Когато се качиха на борда ни, първият от тези джентълмени се представи като мистър Уот, мисионер на Тана, вторият — като мистър Уилсън, търговец, а третият беше млад помощник-мисионер. Спуснахме котва и обяснихме накратко целта на посещението и на пътешествието си. По покана на мистър Уот слязохме с групата на брега, където той и жена му ни нагостиха с много вкусен обед.

При завързалия се разговор попитах мистър Уот за обичаите и нравите на туземците и специално дали все още се занимават с човекоядство. На този въпрос незабавно отговори търговецът, който ме увери, че само преди няколко дни те изяли свой сънародник. А мистър Уот добави, че било много трудно да се прекрати този ужасен обичай. След това мистър Уилсън обясни, че в последния случай младият мисионер отишъл дори на мястото, където ставало пиршеството, за да вразуми туземците. Но вместо да се вслушат в съвета му, те грабнали няколко кости и като ги захвърлили върху мисионера, му дали да разбере, че е по-добре да не се меси.

На запитването ми относно огромните количества пемза, които бяхме срещнали и значителна част от които, както виждахме, бе изхвърлена на брега на Тана, мистър Уот заяви, че я забелязали за пръв път преди три месеца, но не знаел какъв е произходът ѝ.

На другия ден разгледахме селото и околностите му. Главният мисионер живееше в хубава къщурка до спретнатата църквица. Единственият недостатък, който можах да намеря в местоположението ѝ, беше, че дърветата я закриват, поради което почти не може да се вижда от брега. Това трябва да се има винаги пред вид като много важно условие на остров, чиито жители се славят като канибали, на които не може да се вярва. Защото това място би могло не само да служи за почивка на мореплаватели, както в нашия случай, но и признаците, че е населено от европейци, винаги ще показват, че е сигурно убежище за кораби в опасност и за моряци-корабокрушенци. Колкото и да е чудно, изглежда, малко внимание се е обръщало досега на това просто обстоятелство, тъй като констатирах същата «незабележимост» на аванпостовете на европейската цивилизация по други усамотени места на Тихия океан.

Може би е уместно да кажа тук една-две думи за мисионерите и търговците в Тихия океан. И едните, и другите са подложени на неблагоприятна критика както от пътешественици, така и от хора, които са прекарали по-дълго време из тези краища. Доколкото съм имал досег с тях, впечатлението ми е много благоприятно. Това важи също и за туземните мисионери, които далеч надвишават останалите по брой. През цялото време и мисионери, и търговци проявяваха към мен радушие и искрено гостоприемство и макар че не винаги имаше съгласие помежду им, което ми се струва естествено, тъй като различията са вкоренени в професиите им, те непрекъснато се стараеха да угодят на чужденеца, когото — не бива да забравяме — едва ли щяха да видят повторно. Някои от търговците дори стигаха дотам, че ме снабдяваха с провизии и материали, без да получат нищо в замяна.

Близо до мисията се бе струпало едно туземно село, състоящо се от най-нескопосните жилища, които съм виждал при пътуванията си: колибки от груби колове, подпрени под ъгъл на един хоризонтален прът и покрити с влакна от палмови листа или корава трева. Цялото това творение прилича на голяма кучешка колиба, с отвор в единия край. За да влезеш, трябва да пълзиш. Вътре подът е гола земя и липсва всякаква мебел, като се изключат може би няколко рогозки, на които се спи.

Коренните жители на Новите Хебриди спадат към меланезийската раса. Цветът на кожата им е много тъмен, телосложението — здраво. В Тана, около селото, те бяха облечени в басмени дрехи. Но някои мъже, дошли специално за случая от по-далеч и наричани от европейците «бушмени», се явиха съвсем голи. Туземците, общо взето, бяха гостоприемни към нас, новодошлите, и ни подариха плодове. Все пак, с оглед на по-горните ми обяснения, не бих слязъл от малка лодка в която и да било част от тези острови, ако няма наблизо европейска колония.

Тана е изключително плодороден остров и отглежда в изобилие отлични плодове и зеленчуци. Известно време преди нас със случайно отбил се в Тана параход пристигнали двама души от Ероманго, друг остров от групата. Сега те желаеха да се приберат и ме помолиха да ги взема със себе си, тъй като чули, че пътят ми минава оттам. С удоволствие щях да ги откарам обратно до родното им място, ако не беше ме разубедил мистър Уот, който бе прекарал много години на тия острови и познаваше коварството на тяхното население. Именно на Ероманго мистър Уилямс, инициаторът на мисионерските начинания в Южните морета, бил сполетян от съдбата на толкова много смелчаци и убит като неколцина други след него.

Втората си и последна вечер на Тана прекарахме с мистър Уилсън в изящната му къщурка в европейски стил. Благодарение на двамата мисионери и на търговеца краткият ни престой мина извънредно приятно, а туземците от острова бяха толкова интересни хора, че с удоволствие бихме останали повече. Но тъй като пътуването ми през Тихия океан вече далеч надвишаваше времето, предвидено за тази част от маршрута, а и ми предстоеше още много път, тая вечер в девет часа напуснахме гостоприемния си домакин, за да се приготвим за заминаването на другата сутрин.

«Тиликум» беше закотвен на около петдесет ярда от брега, тъй че тръгнахме към него с малка лодка, принадлежаща на мистър Уот. Когато се качихме на борда, за наша изненада заварихме трима бушмени в адамово облекло, седнали в кокпита.

— Какво искате, приятели? — запитах аз, като не забравих същевременно да бръкна в задния си джоб.

— Уиски, тютюн — отговори един от тъмнокожите с явно единствените две думи на английски, които знаеха.

След като обясних, че нямам възможност да им услужа с уиски, подарих всекиму по щипка тютюн, в замяна на което ми дадоха няколко големи портокала. После тримата неканени гости се прехвърлиха в малкото кану, с което бяха дошли, и явно много доволни загребаха обратно към сушата. Помощникът ми каза, че тия приятели никак не му харесват на вид и трябва да ги държим под око. Обаче останахме през нощта на мястото, където бяхме закотвени, и нищо особено не ни се случи.

На 5 септември в десет часа слязохме отново на брега да се сбогуваме с домакините си и много туземци — мъже, жени и деца — ни наобиколиха, за да могат и те да стиснат ръцете на чуждоземните гости. След това се върнахме на «Тиликум» и придружени от тримата европейци с лодката им и няколко канута, пълни с туземци, поехме отново към морето. Скоро стигнахме входа на залива и след последно сбогуване с приятелите, които оставяхме след себе си, при умерен югоизточен бриз взехме курс към вратата на Тихия океан — остров Четвъртък, в протока Торес, на разстояние около две хиляди мили.

Глава XXIV

ГОЛЕМИЯТ БАРИЕРЕН РИФ. — ЛОВ НА БИСЕРНИ МИДИ И ТРЕПАНГ НА ОСТРОВ ЧЕТВЪРТЪК. — СРЕДСТВО, КОЕТО «ЛЕКУВА ИЛИ УМОРЯВА». — НЕОБИКНОВЕНА МОРСКА ФАУНА

На следващата сутрин Новите Хебриди се загубиха от очите ни и вече плавахме през Коралово море към протока при остров Рейн от Големия бариерен риф. Коралово море се смята за най-опасната за корабоплаването част на Тихия океан поради многобройните малки островчета, плитчини, рифове и силни течения, които се срещат начесто там. Обаче като лавирахме внимателно с лодката си и бяхме винаги нащрек, ние го преминахме без премеждия и стигнахме благополучно «Бариерата». Този голям риф, нямащ равен на себе си по размери, е огромна пречка за морския трафик. Той се простира на разстояние около хиляда мили покрай североизточния бряг на австралийския континент и стига чак до Нова Гвинея. При отлив рифът е почти наравно с водната повърхност и тук-там сред силния прибой, който се разбива непрекъснато по цялото протежение на Голямата бариера, се появяват безброй малки черни коралови скали. Те са толкова ниски, че се забелязват едва от около четири мили разстояние от корабна палуба, а поради силното течение, което иде от изток, минаването помежду им е крайно опасно след смрачаване. Протокът при остров Рейн представлява един от няколкото прохода, които могат да се използват от корабите, движещи се в източна или западна посока. Широчината на протока е около пет мили, а остров Рейн, отбелязан с фар, се намира почти в средата.

Скоро след като го преминахме, видяхме близо до едно ниско островче закотвена шхуна. Тъй като вятърът беше слаб, а водата спокойна, приближихме се до нея и по покана на капитана се качихме на борда. Той беше японец от остров Четвъртък, където се числеше шхуната, и се занимаваше с лов на трепанг, ядливата морска краставица, толкова високо ценена като деликатес от китайците. Целият екипаж отсъстваше, зает с тази работа, и тъй като лодките се намираха на неголямо разстояние от шхуната, ясно виждахме как тези хора вършеха това. На всяка лодка имаше по двама туземци гмуркачи, единият от които гребеше, а другият често се гмурваше и вадеше някакви голи охлюви.

Спряхме тук за около два часа да погледаме гмуркачите и да побъбрим с капитана, който лично се занимаваше с разстилането и сушенето на охлювите на слънце. Забелязах, че около кораба се навъртат няколко големи акули, и във връзка с това запитах капитана не е ли опасно хората му да се гмуркат, докато тези хищници сноват наблизо. Той ме увери, че никога не е загубвал човек по вина на акула, макар че от години се занимава с тоя поминък. Тази констатация се потвърждава от собствените ми наблюдения. Околната вода гъмжеше от акули, но както на много други места, където те имат всички възможности да си хапнат човешко месо, така наречената човекоядка никога не се опитва дори да нападне човек. Несъмнено има видове, по-хищни от други, но аз съм стигнал до извода, че обикновената акула не е толкова лоша, колкото я смятат.

След като се сбогувахме с капитана на шхуната, взехме курс към нос Йорк, най-севернита точка на австралийския континент, където Торесовият проток се стеснява до стотина мили. Времето беше отлично, вятърът — умерен, и по пътя си отминахме много островчета, някои твърде ниски и без растителност, докато други бяха покрити с кокосови палми и други дървета. Тук-там имаше закотвени малки шхуни, които ловяха бисерни миди или трепанги. Постоянно менящата се гледка правеше пътуването през Големия бариерен риф много приятно.

На смрачаване се закотвихме близо до едно от островчетата и стояхме там до сутринта, когато тръгнахме отново на път. В десет часа заобиколихме нос Йорк, а в четири часа следобед на същия ден, 22 септември, пристигнахме на остров Четвъртък. Тук бяхме сърдечно посрещнати от негово превъзходителство мистър Дъглъс, местния управител, и населението, между което имаше и много европейци. Вечерта изнесохме беседа за пътешествието си, която илюстрирахме с прожекция на диапозитиви.

При остров Четвъртък е разположена голяма флотилия шхуни за лов на бисерни миди — малки корабчета от подвайсетина тона с екипаж от един гмуркач и четирима моряци. Някои от видните търговци ми казаха, че ловът на бисерни миди е много доходен поминък. Но понякога се търпят тежки загуби, защото времето не е винаги така благоприятно, както това, което ни се случи в ловния район, който обхваща целия риф и Торесовия проток. Преди няколко години тайфун връхлетял флотилията и за броени часове загинали около сто корабчета и четиристотин души.

Докато бяхме в пристанището, получих писмо от Оклънд, от което научих, че Бъкридж потеглил за Европа с лодка на име «Кеора» и един помощник. Първия ден течението ги отнесло към брега, но след като извадили лодката от водата и я поправили, отплавали наново.

На 26 септември отпътувахме от остров Четвъртък. От югоизток духаше хубав бриз, а и времето беше чудесно, тъй че взехме курс през Арафурско море към Кокосовите острови в Индийския океан — местоназначението на новозеландския фруктов кейк, който все още чакаше в нашия трюм да изпълни своята роля. Трябваше да преплаваме приблизително две хиляди и петстотин мили разстояние и тъй като бризът се задържа, минахме входа на залива Карпентария, разстояние около триста мили, при сравнително хубаво време.

На третия ден от пътуването ни, когато се намирахме близо до остров Уесъл, от западната страна на залива, почувствувах внезапно силни спазми в стомаха. На борда имаше добра аптечка и аз прибягнах до различни лекарства, които сметнах за подходящи. Но въпреки всички очистителни, рициново масло и подобни силни средства, не получих облекчение. На борда разполагахме с много рибни консерви, от които често похапвах. Някои от тях трябва да са били развалени и са причинили неразположението ми. Изпитвах ужасни болки и тъй като нищо не ми помагаше, подкарахме към остров Уесъл, който стигнахме след няколко часа. За щастие попаднахме на удобно място за приставане, със спокойна вода и бряг със ситен пясък, гъсти дървета и зелени полянки. Привързахме «Тиликум» и с помощта на Мак успях да сляза на брега. Под едно сенчесто дърво се строполих на тревата. Към страшните стомашни болки сега се бе прибавил много силен главобол и тъй като вече бях толкова отпаднал, че чувствувах края си близък, помолих Мак да донесе от лодката писмени принадлежности, понеже исках да оставя завещание, освобождаващо помощника ми от всякаква отговорност в случай, че умра. Мак бе приклекнал до мен и като го погледнах, видях, че се чувствува не по-добре от мен.

— Мисля, че зная средство, което ще ти помогне — каза той.

— Тогава дай ми го непременно, каквото ще да бъде — отвърнах обнадежден.

— То или ще те излекува, или ще те умори — добави Мак.

— Тогава по-добре ми дай първо нещата за писане— казах малко смутен.

— Не — възрази той, — най-напред ще ти дам лекарството, пък каквото ще да става! — и с тези думи тръгна обратно към лодката.

В това време аз лежах на брега, гърчех се и премислях миналото, настоящето и бъдещето. Ужасните болки разкъсваха тялото ми и аз виках на Мак да бърза с лекарството си, защото ми се струваше, че имаше цял час, откакто бе заминал. Когато се върна, той каза, че му трябвало десет минути да приготви средството, което «лекува или уморява»: чаша гореща вода и супена лъжица горчица. Той ги смеси и ми заповяда да ги изпия незабавно, до последната капка!

Наистина малко горчица с месо е хубаво нещо, а когато дозата е прекомерно голяма — всички знаем какво значи това. Но когато Мак ми каза да изгълтам този буламач, сметнах го за непосилно. Все пак, принуден от обстоятелствата и от настояването на Мак на всяка цена да взема лекарството му, аз вдигнах чашата към устните си и взех да пия гадната смес! Когато в гърлото ми влезе половината от течността, тя незабавно се опита да се върне обратно. Обаче реших да не допусна това и в случая победих. Но не съм в състояние да опиша чувствата, които бушуваха в душата ми. Коленичил до мен, както смътно забелязах, Мак се бе отдал на предишната си професия. Усещах, като че пламтя отвътре и стомахът ми ще експлодира. Тъкмо се канех да обвиня Мак, че ме е уморил, изведнъж се разбушувах. Чувах как отец Мак се моли да бъда избавен от страдания, после горчицата заработи и преди да изтекат десет минути, в стомаха ми почти не остана нищо! Почувствувах чудно облекчение и след кратка почивка дойдох на себе си,

Браво, доктор Мак! Но принудителното повръщане ме бе много изтощило; затова Мак се запретна да ми приготви чиния овесени ядки. Те ми помогнаха да се вдигна отново на крака и скоро започнах да се чувствувам добре както винаги.

Свечеряваше се, а бяхме на брега от два часа. Вятърът беше много тих, времето — хубаво, а и мястото — подходящо за лагеруване, та решихме да пренощуваме. Благоприятното време продължи и на другата сутрин, затова след като закусихме с апетит, всеки грабна по една пушка да половуваме; но навътре местността изглеждаше песъчлива и гола и не личаха никакви следи от селище. Не виждахме нищо достойно за обстрел и понеже денят обещаваше да бъде горещ, не отидохме по-нататък, а се върнахме обратно към малкия си плаващ дом, доволни, че сме се прибрали, макар и без дивеч.

В десет часа «Тиликум» вдигна всичките си ветрила и при лек бриз пое отново на запад. През следващите два дена изминахме сто мили от маршрута си, ала след това три дни имахме безветрие. Тогава изпитахме найголемите горещини през цялото пътуване. Ако не беше брезентът, опнат над кърмата на лодката, вероятно щяхме да се стопим на мазни петна. Но като мокрехме от време на време брезентовия покрив, можахме да изтърпим това мъчително време сравнително леко.

През трите дни на затишие небето беше ясно и с помощта на моя морски телескоп виждах отчетливо на значителна дълбочина водите под нас. Тук открих найголямото разнообразие на морска фауна, което съм наблюдавал през пътешествията си по море. Близо до лодката ни лежаха неподвижно няколко големи, сиви акули, а по-надолу се забелязваха други, които сновяха насам-нататък. Всяко от тези чудовища беше придружено от ято риби-лоцмани. Последните са малки, със синкаво-черни ивици. Около дузина от тях се въртяха бързо около главата на една акула, като от време на време влизаха в устата ѝ, но скоро пак излизаха. Веднъж съзрях двайсетфутова акула, очевидно заспала на пет фута от дъното на лодката. През телескопа си виждах ясно, че очите ѝ са затворени; единствената движеща се част от дългото ѝ тяло беше опашката, която бавно се поклащаше насам-нататък. Лоцманите ѝ обаче, изглежда бяха нащрек; те плуваха около великана, сякаш следяха за опасност. Това беше забавна сцена от живота в солените дълбини и след като я наблюдавахме известно време, аз грабнах едно гребло, за да събудя нашия приятел. Но колкото и бърз да бях, акулата се измъкна от опасността, преди да успея да я стигна.

Освен акулите и техните лоцмани имаше голямо разнообразие от риби с различна големина и окраска. Те бяха или неподвижни, или се движеха лениво, като че дневната горещина действуваше и на тях. Забелязах една жълта морска змия, дълга три-четири фута, която се провираше доста бързо през рибното ято. Много от тези отровни влечуги се извиваха и сновяха във всички посоки надълбоко или плясκаха почти по морската повърхност. Но всичките, независимо накъде отиваха, проявяваха същата забързаност, в противовес на заобикалящите ги перконосни философи. Видът на тези странни създания беше достатъчен, за да предизвика тръпки у човека. С изключение на сирената и тайнствения морски змей, тук като че ли бяха представени всички обитатели на морето.

Духаха слаби, променливи ветрове, които се редуваха със затишия и прекрасно време. Тези условия продължиха близо един месец. Една вечер седях в кокпита, пушех лулата си и чаках бриз, който да ни тласне към Индийския океан. Изведнъж усетих как лодката потрепера като от земетресение.

— Какво е това? — извика Мак от каютата, където лежеше на койката си.

— Земетресение — обадих се аз, ала сам се чудех какво ли може да бъде.

— Тогава трябва да е моретресение — отвърна помощникът ми.

Точно в тоя момент почувствувахме нов трус и се сетих, че някоя голяма риба може да се отрива или блъска в дъното на «Тиликум», от което той потреперва от единия до другия край, затова незабавно грабнах едно гребло, мушнах здраво в ребрата нашия неканен гост, който и да беше той, и го принудих бързо да се оттегли.

Близо до остров Батърс, от южната страна на Арафурско море, има широка плитчина, наречена Сирената. Моряци ми бяха разправяли, че там е убежището на прочутите морски сирени. Други свързват това название с простия факт, че някакъв кораб със същото име потънал в плитчината. Както и да е, решихме да навестим това място и променихме курса си в тая посока.

Когато наближихме жилището на морските хубавици, направихме си пътека на косата и си придадохме приличен вид, като че отивахме на неделна вечерна литургия. Когато стигнахме плитчините, вятърът отслабна, а водата се успокои. Затова отново нагласихме водния си телескоп и затърсихме внимателно дамите. Видяхме много риби, които сновяха наоколо, но дали бяха «кавалери» или не, трудно можеше да се определи. Както и на други места, тези води кипяха от живот, но сирените вероятно бяха на пикник, защото не можахме да открием местонахождението им. Разбира се, и тук се повтаряше старата история: както винаги, нямах късмет с дами!

Глава XXV

ПРЕД КОКОСОВИТЕ ОСТРОВИ. — ГРЕШКА В ИЗЧИСЛЕНИЯТА И НЕЙНИТЕ ПОСЛЕДИЦИ. — ТРОПИЧЕСКИ ДЪЖДОВЕ. — НОВОЗЕЛАНДСКИЯТ ФРУКТОВ КЕЙК ПРИСТИГА, НО НА ПОГРЕШЕН АДРЕС

Така прекарахме един месец в Арафурско море, като дрейфувахме и само от време на време ни помагаха слабите ветрове, които постепенно ни вкараха в Индийския океан. Тогава ни поеха югоизточните пасати и дадоха възможност на «Тиликум» отново да се покаже в отлична форма. Постоянният прохладен бриз дойде като голямо блаженство след горещото време, което имахме в тропическото Арафурско море, и всеки ден изминавахме по сто и тридесет-сто и петдесет мили в западна посока. Сутринта на 8 ноември съзряхме Кокосовите острови (Килинг). Когато се намирахме на четири мили от югоизточния край на архипелага, вятърът замря и отново попаднахме в безветрие.

— Сякаш по поръчка — казах аз. — Сега ще разполагаме с няколко часа за почистване и обличане, а когато следобед вятърът се появи, ще влезем в пристанище, както се полага, и ще предадем пощата си!

Но ветроходите са винаги жертва на несигурността и никой не може да определи с точност времето на пристигането им. Така се случи и сега; аз бях сбъркал в изчисленията. Ако знаехме какво има пред нас, лесно можехме да се приближим до сушата, но не сторихме това, защото очаквахме вятърът да се появи всеки момент. Обаче цял следобед дрейфувахме и за да убием времето, подредихме всичко на борда. На другата сутрин за голямо наше учудване и смайване констатирахме, че силно течение ни е отнесло на разстояние, от което островите почти не се виждаха. Преди обед от изток задуха лек бриз и се опитахме да се приближим отново до Кокосовите острови. Но въпреки всичките ни усилия течението ни тласкаше към запад и на края островите изчезнаха зад хоризонта. Не само че не можех да изпълня обещанието, дадено на старата дама в Нелсън — да предам добросъвестно колета за нейния син, — но имаше и нещо по-лошо — в цистерните ни бяха останали само осем галона питейна вода, а най-близката земя по пътя ни беше Родригес, малък остров на около две хиляди мили на запад-югозапад от Кокосовите острови. Спомняйки си за добрата старица, която бе донесла кейка на борда, аз бях уверен, че при тези обстоятелства тя ще ми прости, но да предприемеш две хиляди мили път през океана само с четири галона вода на човек на борда беше наистина отчайващо!

Въпреки чудесното време, поради слабия източен бриз и течението от запад ни беше абсолютно невъзможно да се върнем на островите. Аз напълно съзнавах, че каквото и да се случи при пътуване по море, какъвто и да е корабът — голям или малък, капитанът отговаря. И злополуки ще стават понякога, ала девет от всеки десет така наречени злополуки се дължат на небрежност или на невежество. Когато потеглихме от остров Четвъртък, цистерните ни бяха пълни с достатъчно вода за седемдесет дни. От четиридесет и три дни вече плавахме и тъй като ни оставаха само осем галона, неволно се обвинявах в небрежност и тази мисъл ми тежеше на душата. «Тиликум» плаваше лошо бейдевинд и да поемем към Родригес при преобладаващия тогава лек бриз и с осем галона вода в цистерната означаваше почти сигурна смърт от жажда. Обаче, ако продължавахме натам, имахме две възможности в наша полза. Първо, да се възползваме от някакъв силен пасат, с чиято помощ да успеем да изминем разстоянието за шестнайсетина дни, а като икономисваме, водният запас ще ни стигне за пътуването. Второ, да срещнем по пътя си дъжд. Ето защо решихме да намалим дневната си дажба на един пинт вода на човек и да поемем към запад.

Един пинт вода дневно е много малко при топло време, но обстоятелствата ни принуждаваха да постъпим така, както бяхме намислили, и да използваме малкото количество, което имахме по такъв начин, че по възможност до максимум да утолява жаждата ни. Преди всичко ядяхме храната си охладена и без да прибавяме сол. Картофите варяхме в солена вода и изяждахме след охлаждането им. Вместо да изгълтваме полагаемия ни се един пинт направо, което не би ни задоволило и следователно би било неикономично, смесвахме половината с малко овесено брашно, а остатъка използвахме за варене на кафе. Оказа се, че и двете напитки утоляват по-добре жаждата, а и пиехме пестеливо. Правехме си също чести бани в солена вода и мокрехме палубата и кокпита. Никой от нас нямаше навика да дъвче тютюн, но понякога, когато дневната ни дажба се изчерпваше и чувствувахме жажда, много ни облекчаваше държането на малък къс тютюн в устата. Надявахме се, че като спазваме тези правила, ще можем да оцелеем от шестнайсет до двайсет дни и при такива условия да закараме лодката си до Родригес.

Минаха първият и вторият ден; на третия времето беше още топло, а вятърът — слаб. Мак каза, че би дал десет лири стерлинги за хубава чаша вода. Аз също бих дал, тъй като при тези обстоятелства водата струваше много повече от парите. И ако «Тиликум» беше натоварен със злато и диаманти, това не би имало нито йота значение за нас: трябваше по възможност да се задоволяваме с дажбата си!

Страданията ни от липса на вода ми напомниха за капитан Е. Рейнълдс, с когото плавах като първи помощник на американския кораб «Прусия», когато бях още съвсем млад. По това време капитан Рейнълдс минаваше седемдесетте и повече от четиридесет години вече командуваше ветроходи. Този стар джентълмен ми разправяше с гордост в очите, че нито веднъж през всички тия дълги години не загубил кораб, нито претърпял сериозна злополука. Когато постъпих на «Прусия», аз бях, както казах, още твърде млад и със слаб опит като първи помощник. И старият моряк ми показваше как иска да върша работата изобщо. Когато тръгвахме на дълъг рейс, специално внимание обръщаше на цистерните за вода. «Гледайте цистерните за вода да са в изправност, добре почистени и пълни догоре с чиста вода. След като потеглим, всеки ден трябва да се дава по определено количество и нито капка повече.» Той беше същият капитан, който ме направи моряк, и макар да бе умрял преди много време, никога не забравях какво ме учеше и му длъжа благодарност, загдето дълги години скитах по моретата като него: без да загубя кораб. Ако бях изпълнил наставленията му по въпроса за водата, нямаше да има причина да страдаме.

На 13 ноември се навършиха четири дни, откакто държахме курс на запад. През това време бяхме изминали двеста мили от маршрута си — наистина много малък напредък. Нямаше признаци нито за дъжд, нито за засилване на слабия вятър, затова постъпихме като австралийците при продължителна суша — молехме се за дъжд. Колкото и чудно да ви се вижда, но истина е, че същата нощ бризът бързо се засили и небето се заоблачи. На сутринта имахме толкова вятър, колкото лодката ни можеше да издържи при вдигнати ветрила, а още повече се обнадеждихме, когато гъсти облаци затъмниха небето от югоизток — сигурно указание за приближаващ дъжд. Мак изказа мнение, че нашите молитви са на път да се изпълнят. На пладне облаците надвиснаха над главите ни, но тъй като все още не заваляваше, обедът ни се състоеше, както преди, от студена несолена храна и студено кафе. Междувременно гъстите облаци се трупаха и след един час запръска. Въпреки благоприятния и силен вятър, който помагаше на «Тиликум» да се носи с пълна скорост, ние свалихме всички ветрила и ги проснахме на палубата, за да събираме скъпоценната течност. Едва свършихме това и дъждът рукна като из ведро. Докато трая, работехме усилено с кофи и до три часа цистерните ни се напълниха догоре!

Вятърът продължаваше да бъде силен и попътен, но при пълни цистерни нямаше защо да бързаме да вдигаме ветрила отново. Най-напред запалихме печката, за да си приготвим хубава напитка. Докато се занимавахме с това, казах на помощника си:

— Слушай, Мак, я се опитай да се провреш през кърмовия люк, точно на края на лодката ще намериш една четвъртита тенекиена кутия; вземи я и я донеси в каютата.

Мак сигурно смътно се сещаше, че в кутията има нещо хубаво, защото без да продума, изчезна и след няколко минути видях как кутията се подаде през люка, а подир нея — и лицето на Мак.

— Какво е това? — попита той, когато влезе в каютата.

— Отвори го и ще видиш — отговорих аз, и той не загуби нито минута време. Пред нас стоеше фруктов кейк, наглед доброкачествен и пресен като в деня, когато е бил направен. Мак го изгледа учудено и помисли, че е дар божи.

— Не съвсем, Мак — уверих го аз; — може би дъждът е дар божи, а този кейк бе пратен на лодката ни от една добра старица от Нелсън, Нова Зеландия, за да го занесем на нейния син, който работи в английската телеграфна станция на Кокосовите острови; следователно не е моя собственост, но при тия обстоятелства как трябва да постъпим според теб?

В това време кафето беше готово и Мак ме помоли да му подам нож, та тогава ще ми каже мнението си за новозенландката и нейния кейк; на края решихме, че е един от най-хубавите кейкове, които сме вкусвали досега, и понеже от толкова дълго време бяхме лишени от такива деликатеси, а и вече имахме вода в изобилие, предполагам, че нито Мак, нито аз самият ще забравим някога колко ни се усладиха кафето и кейкът на борда на нашето малко корабче тоя следобед в дебрите на великия Индийски океан. И тъй като нямаше възможност да предам колета, искрено се надявам, че добрата женица и майка, получавайки обяснителното ни писмо от Дърбан (Южна Африка), ми е простила!

Вятърът продължаваше да беснее, дъждът — да се лее, а ние след като изпихме кафето, запушихме с удоволствие и го ударихме на сладки приказки, доволни от късмета си. После вдигнахме ветрила и при силния пасат — проливният дъжд пречеше на вълните да се разбиват — «Тиликум» полетя отново на запад.

Дъждът беше най-радостното събитие, което можеше да ни се случи, затова ни най-малко не се оплаквахме, когато от този непрекъснат порой започна да ни става твърде неприятно и неудобно. Просто продължавахме напред с неизменно весело настроение. Валя цял следобед, цяла нощ и целия следващ ден, а когато и на третия ден не спря, помислихме, че настъпва нов голям потоп и може да бъдем обречени да плаваме вечно. Вятърът предизвика малка буря и единствено благодарение на проливния дъжд, който не позволяваше на големите вълни да се разбиват, поддържахме курса си. Тези условия траеха цяла седмица, осем дни, през които не виждахме нито слънце, нито луна, нито звезди, и бяхме признателни, когато дъждът спря и времето се проясни. Тогава вятърът замря и отново се озовахме в безветрие при най-хубавото време, което може да си представи човек. За пръв път от започването на дъжда определихме местоположението си и установихме, че сме изминали в тоя потоп малко повече от хиляда и двеста мили.

Глава XXVI

ВЪЛНУВАЩИ РИБОЛОВНИ ПРИКЛЮЧЕНИЯ. — ДЯВОЛЪТ В КОКПИТА! — РАЗКОШНА ЗАКУСКА. — ОСТРОВ РОДРИГЕС. — ПОСЛЕДИЦИТЕ ОТ ЕДИН ЦИКЛОН

По правило затишията се смятат за нежелани гости на ветроходите, но тъй като почти всичко на борда се бе измокрило, зарадвахме се на промяната на времето, която ни даваше възможност да се изсушим. През тоя топъл слънчев ден свалихме всички ветрила, накачихме мокрите си дрехи по палубата и въжетата и «Тиликум» заприлича повече на плаваща китайска пералня, отколкото на ветроходна яхта. След това опънахме навес над кокпита и се отдадохме на безгрижно, приятно пушене.

Докато си почивахме така, изтегнати на пейките в кокпита, забелязахме, че някаква летяща риба се мярна над главите ни. Като станахме, се видяхме заобиколени от цяло ято такива риби, гонени от делфини. Последните проявяваха голяма ловкост в гонитбата, правейки дълги скокове: когато някоя риба се принудеше да се гмурне във водата, понеже крилата ѝ изсъхваха след продължителен полет, те мигновено се озоваваха на това място, за да хванат жертвата си. Летящите риби бяха станали обичайна съставка на всекидневното ни меню, но никога досега в камбуза на «Тиликум» не бяха влизали делфини. Толкова много скачаха около нас, че ни изкусиха да извадим риболовните си принадлежности, за да хванем някой за домашна консумация. Делфините се ловят почти по същия начин, както сьомгата или скумрията. И в единия, и в другия случай, докато лодката плава по водата, зад кърмата ѝ се влачи дълго въже, на края на ксето е закачена кука и бял парцал; делфинът помисля парцала за риба. На големи кораби също съм имал много пъти случай да улавям делфини и скумрии с помощта на въже, приготвено по тоя начин, но вързано за утлегара, докато корабът се движи с голяма скорост. Сега «Тиликум» стоеше неподвижен, само леко се поклащаше вследствие на океанските вълни, тъй че делфините съсредоточаваха вниманието си върху летящите риби и не се интересуваха от риболовните ни принадлежности.

Слънцето току-що бе залязло, над главите ни се спускаше красивата тропическа нощ. Делфините се бяха отказали от гонитбата и плаваха лениво около нашата лодка. От време на време някой от тях се обръщаше настрана, сякаш да си легне да спи. Докато седяхме в кокпита, забелязах наблизо един дебеланко в тази поза и мислейки, че ще мога да се справя с него, го улових за опашката, за да го издърпам на борда. Обаче жестоко се лъжех. Едва го докоснах, той така ме цапардоса с опашката си, че ми напомни за електрически удар. Разбира се, на драго сърце го пуснах и той побягна като стрела. Около осем часа, когато се бях прибрал в каютата, а Мак още се закачаше с един делфин, изведнъж чух силни плясъци, последвани от страшен шум в кокпита. Приятелят ми завика:

— Какво е това? Какво е това? Уловил съм самия дявол!

Изскочих светкавично на палубата и видях, че Мак се е покатерил от страх на покрива на каютата и се старае да стои по-далеч от нещо, което се блъскаше в кокпита, като едва не разбиваше пода в усилията си да избяга. Поради тъмнината не можех да разпозная шумния непознат, но като запалих фенер, бързо се убедих, че е млада акула, дълга около три фута и половина, която размахваше бясно опашката си. Според моряшкия етикет, спазван по цял свят, убихме я, а трупа ѝ хвърлихме в морето.

Тази случка разбуди ловния ни инстинкт. Делфините продължаваха да се въртят около нас и тъй като всички други средства се оказаха безрезултатни, решихме да си послужим с харпун. За тази цел направихме комбинация от кука, нож и метален прът и отец Мак, който се смяташе за спец-харпунджия, псе работата в свои ръце. Когато се приближи следващият делфин, той успя да забие харпуна в тялото му и да го издърпа на борда. Окачихме плячката да пренощува на бизанвантите, а на другата сутрин менюто ни се състоеше от пшенична сметана, пресен пържен делфин, препечени сухари с новозеландско масло и кафе (първо качество). Такава беше закуската ни след петдесет и осем дни плаване по море. Е, сухоземни плъхове, мислите ли, че можете да ни биете в това отношение?

Тоя ден ядохме делфин за закуска, обед и вечеря и пак ни остана доста голямо парче и за другата сутрин. През деня от югоизток задуха лек бриз, тъй че продължихме пътя си. На сутринта остатъкът от рибата, макар и малко размекнат, на мирис и вид изглеждаше напълно годен за ядене и тъй като лодката ни се движеше с добра скорост, а възможностите да уловим друг делфин бяха малки, сготвихме останалото и го излапахме с голям апетит. Скоро след това обаче почувствувах спазми в стомаха и леко главоболие. Помощникът ми се оплака от подобно неразположение, което бързо се засили и у двама ни. Главата ми пулсираше ужасно и като че щеше да се разцепи. Почти нямаше съмнение, че рибата се е развалила, без да забележим; бяхме се налапали здравата и сега изпитвахме последиците от отравяне. В такъв случай, ако не се вземат бързи мерки, може да настъпи смърт. Помнейки добре каква полезна работа ни свърши горчицата при подобен случай на остров Уесъл, незабавно поставихме лодката на дрейф и запалихме печката. Скоро сместа беше готова и всеки погълна своята дажба, в резултат от което бързо преминаха всякакви болки. Обаче, тъй като се чувствувахме още отпаднали, цяла сутрин останахме на дрейф, а на обед хапнахме съвсем леко — пшенична сметана и по чаша чай. От това ни стана по-добре и след един час можехме да продължим пътуването си. Вечерта се наядохме както трябва и се оправихме напълно.

В този момент се намирахме на четиристотин мили от Родригес. Югоизточният вятър продължаваше да духа силно и сутринта на 28 ноември забелязахме острова. Следобед, когато се приближихме до югоизточния му край, видяхме много рибарски лодки, движещи се към сушата, и тръгнахме след тях. Скоро навлязохме между кораловите рифове, опасващи Родригес от тази страна, и се закотвихме сред рибарските лодки, които бяха пристигнали тук малко преди нас.

Когато спуснахме котва, неколцина негри-рибари се качиха при нас. Те говореха френски и Мак, който знаеше добре този език, бързо изпроси от тъмнокожите няколко хубави живи риби, които сготвихме за вечеря. След като се навечеряхме, рибарите, на брой общо четиридесетина души, ни поканиха на брега. Те имаха лагер, състоящ се от няколко грубо построени колиби до брега, където спяха, когато времето не позволяваше да се приберат по домовете си, които се намираха на известно разстояние оттук, в селото, на северния край на острова. На другата сутрин отплавахме за там, а щом пристигнахме, се привързахме за един малък пристан. Скоро след това управителят на Родригес дойде на борда да научи подробности за пътуването ни. По негова покана го придружих до жилището му (Мак остана на борда), където прекарах един приятен ден с него и със семейството му. Следобед, докато седяхме на просторната веранда и разговаряхме на различни теми, някакъв джентълмен се приближи до мен и каза:

— Вие ли сте капитан Вос от «Тиликум»?

Отговорих утвърдително, след което непознатият се представи като началник на английската телеграфна станция, връчвайки ми същевременно телеграма, която гласеше:

«КАЖЕТЕ НА КАПИТАН ВОС ДА ПРАТИ ТОЗИ КЕЙК.»

— Какво значи това, сър? — запитах аз.

Началникът обясни, че бил на «Тиликум», където помощникът ми между другото му разправил историята с новозеландския фруктов кейк и непредвидения му, макар и славен край. Като научил това, той веднага телеграфирал на своя колега на Кокосовите острови, в резултат от което възмутеният получател пратил горното категорично искане. Джентълменът явно едва сдържаше усмивката си, когато добави, че освен туй имал нареждане да вземе незабавни мерки за получаване обратно на кейка.

— Е, какво ще правите сега? — попита той.

Разбира се, невъзможно беше да възстановя кейк, изконсумиран до трошица преди две седмици. Тъй че обясних накратко защо не сме стигнали Кокосовите острови въпреки всички наши усилия и какви премеждия сме имали в Индийския океан — като не забравих в заключение да похваля високото качество на въпросния предмет — и на края помолих началника да предаде съжаленията и извиненията ми на получателя. И двамата джентълмени се посмяха от сърце и всички се разбрахме, че въпросът е уреден.

Малко преди пристигането ни циклон споходил острова, оставяйки подире си значителни опустошения. Моят домакин каза, че този циклон бил най-страшният, който се помнел на Родригес. Близо до жилището на управителя имало издигнат флагщок от твърдо дърво, с диаметър девет инча и височина тридесет фута от земята до салинга, за който бил закрепен с четири здрави кабела. Но силата на урагана го пречупила по средата като стъклена пръчка. Когато запитах за скоростта на вятъра, началникът на телеграфната станция ме осведоми, че не я е измервал, понеже ветромерът му заедно с постройката близо до станцията, където бил монтиран, бил отнесен и пръснат на такова пространство, че впоследствие не можал да намери останките. Железните стълбове, който крепели покрива на верандата на телеграфната станция, се счупили и много къщи били изравнени със земята; из целия остров били причинени големи щети.

— Ако циклонът ви бе настигнал във вашето малко корабче — добави управителят, — нямаше да бъдете живи да разкажете за премеждието си!

— Не съм убеден в това — възразих аз. — Мисля, че опасностите, на които сме изложени в открито море, нямаше да бъдат по-големи от вашите тук, на острова, с тоя счупен флагщок, отломки от железни стълбове, къщи, дървета и други тежки предмети, хвърчащи около вас.

През втория и последен ден преди отпътуването ни тръгнах на изследователски поход. Родригес е висок и не много плодороден остров, широк почти дванайсет мили от изток към запад и шест от север към юг. Населението му възлиза общо на около три хиляди души и се състои главно от африкански негри, примесени със заселници от френски произход и известен брой техни потомци-мелези. Главните стоки за износ са едрият рогат добитък, фасулът, солената риба и козите. Помощникът ми и аз бяхме удостоени с вечеря в телеграфната станция, а на другата сутрин бе отслужена литургия в католическата църква — от уважение към моя помощник — за успешно пътуване. След това отплавахме за Дърбан.

Глава XXVII

НОВА ГРЕШКА В ИЗЧИСЛЕНИЯТА И БЕДНА КОЛЕДНА ВЕЧЕРЯ. — ПЕЧАЛНА НОВИНА, ПОЛУЧЕНА В ДЪРБАН. — НЕОЧАКВАНО ОТМЪЩЕНИЕ И СРЕЩА СЪС СТАР ПРИЯТЕЛ. — «ТИЛИКУМ» КАТО АЛПИНИСТ

Тръгнахме добре при силен югоизточен бриз и след петдесет и два часа приближихме южния край на остров Мавриций. Плавахме доста близо до брега, за да можем да видим ясно някои от големите плантации, с които Мавриций се слави. Нивите със захарна тръстика с красив зелен цвят стигаха почти до брега, тъй като са засадени на наклонен терен, който постепенно се издига на значителна височина. Тук-там бяха пръснати спретнати чифлици, заобиколени от дървета и градини, а нарядко се срещаше и по някоя вятърна мелница; това придаваше цветущ вид на пейзажа. На северозападния бряг има великолепно пристанище; населението наброява приблизително четиристотин хиляди. Много ми се искаше да се отбия тук, но тъй като нямахме време, продължихме курса си към Дърбан.

Югоизточният пасат ни съпътстваше, докато стигнахме на петдесет мили разстояние южно от Мадагаскар, където той много отслабна и постепенно стана югозападен. През следващите два дни дрейфувахме и от време на време попадахме в пълно безветрие пред големия френски остров. Има поговорка, че затишието предшествува буря, но този път задуха умерен североизточен бриз, с помощта на който при чудесно време се приближихме до южноафриканския бряг. Оставаха само няколко дни до Коледа и тъй като вятърът беше силен и попътен, а разстоянието до Дърбан — не повече от сто и петдесет мили, искахме да прекараме наближаващия празник непременно на твърда земя.

На 22 декември съзряхме брега на Натал, а на обед оставаха още седемдесет и пет мили до Дърбан. Североизточният вятър придаваше на «Тиликум» почти максимална скорост, тъй че се приготвихме за влизане в пристанището. Един час по-късно вятърът се засили до такава степен, че се принудихме да свием част от ветрилата си. Небето беше ясно, а земята като че растеше пропорционално на нашите надежди.

— Говежда пържола, сливов пудинг и една малка, а може би голяма бутилка вино ще бъдат коледната ми вечеря — каза Мак ликуващо.

Точно в тоя момент забелязах едно тъмно облаче, което се надигаше от югозапад, и побързах да го посъветвам да не бърза да слага тигана на огъня, докато още рибата е в морето. Облачето бързо нарасна и придоби застрашителен вид. Растежът му почти не оставяше съмнение, че след него иде силен вятър, а тъй като от противоположната посока също духаше силен вятър, двата неминуемо щяха да се сблъскат, тъй че се надявахме и се молехме североизточният да надвие в двубоя. На около две мили пред нас различавахме ясно пръските и пяната, летящи във въздуха. Това беше сигурен признак, че двата вятъра са се срещнали и сега се борят за надмощие. За наше огорчение забелязахме, че югозападният надделява и се превръща в силна буря, и като предпазна мярка свалихме всички ветрила.

След няколко минути попаднахме между двете въздушни течения. Тъй като силата им беше почти еднаква, образуваха се силни вихрушки, но постепенно североизточният вятър отстъпи пред своя противник. Получилите се вихри накараха «Тиликум» да се завърти три пъти бързо едно след друго, след което ни обгърна югоза падният вятър и силни пръски измокриха лодката от край до край. Бурята продължи близо два дни, а през това време лодката ни дрейфуваше спокойно с плаваща котва и поддържащо ветрило. Това даде възможност на моя помощник да крои различни планове за коледната си вечеря. 25 декември се оказа хубав, спокоен ден. Местоположението ни на обед беше малко над сто мили от Дърбан и се бяхме отдалечили от земята дотам, че вече не я виждахме.

Непредвиденият дълъг маршрут през Индийския океан бе опустошил провизиите ни, някои от които бяха на привършване. Брашно, ориз, сухари, масло и други подобни продукти имахме предостатъчно, но, от друга страна, бе останало съвсем малко месо и вместо говежда пържола, сливов пудинг и бутилка шампанско, както очакваше Мак, трябваше да си поделим последния половин фунт солено говеждо, допълнено с прочутите новозеландски палачинки на Мак плюс чаша цейлонски чай «Липтън».

През следващите два дни имахме слаби променливи ветрове и чудесно време. На 28-и попаднахме в безветрие на около три мили от пристанището Дърбан. Оттам потегли голям влекач и щом се приближи до нас, забави ход. Когато беше на такова разстояние, че да може да се чува, капитанът на мостика ни пожела «добро утро» и попита откъде сме.

— От Виктория, Британска Колумбия — отговорих.

— Я гледай каква смелост! — възкликна той.

— Абсолютно необходима, за да преуспее човек на тоя свят — уверих го аз.

— За Дърбан ли отивате? — беше следващият му въпрос.

— Да — отвърнах. — Каква е таксата ви за вкарване на дълбоководни съдове в пристанище?

— Шест пенса на тон — бе отговорът.

— Подайте ми буксирното си въже тогава — рекох, — при такива условия приемам.

— Какъв е тонажът ви? — запита той.

— Около три тона — отвърнах аз.

— Няма да стигне дори да се почерпи човек едно голямо уиски със сода — пресметна капитанът на влекача и с това разговорът ни завърши. Тогава влекачът пое към морето да търси по-изгодна работа. Обаче не стана нужда да чакаме дълго, защото дойде един малък катер и ни довлече до пристанището.

Дърбан, или Порт Натал, както го наричат понякога, гъмжеше от кораби от всички националности, тъй като по това време корабоплаването беше много оживено. Трудно можеше да се намери достатъчно място на пристана за привързване дори на «Тиликум». След като оглеждахме дълго време, успяхме да го вмъкнем между два големи кораба и да го вържем. Поради малките размери на нашата лодка митничарите не бяха забелязали влизането ѝ в пристанището; а когато доложих в митницата за пристигането ни, освободиха «Тиликум» от всякакви такси, полагащи се за дълбоководни съдове.

По време на пътешествието си аз бях любезно приет за почетен член на много яхтклубове. Взех около една дузина такива членски карти и се представих на някои от най-видните дърбански яхтсмени. Те веднага поеха работата в ръцете си и имаха добрината да задоволяват всичките ни нужди. Поставиха на мое разположение просторен гимнастически салон за излагане на «Тиликум». Същия ден следобед лодката бе вдигната от водата и пренесена там.

Скоро след пристигането ни в Дърбан получих много печална вест от Оклънд. Моят бивш помощник, мистър Бъкридж, загинал при нов опит да преплава с йола си «Кеора» до Англия. Спътникът му след много премеждия и трудна борба успял да се добере до новозеландски бряг. Така предвиждането ми се сбъдна. Бъкридж се бе нагърбил с непосилна задача. Той беше сърдечен и весел човек. Дано злополучната му съдба послужи за поука на всички — да проверяват основно способностите си, преди да предприемат подобно смело начинание в открито море!

Тъй като за пръв път посещавах Южна Африка, смятах, че никой там не ме познава, в което обаче се излъгах. Всякога, когато се налагаше да изваждам лодката от водата, имах навика да се възползвам от услугите на някой добър човек, който да ръководи работата. Причината беше, че зяпачите, винаги многобройни, ми задаваха всевъзможни въпроси, които ми пречеха да съсредоточа достатъчно вниманието си върху пренасянето. Но аз всеки път се смесвах инкогнито със зрителите, за да държа под око лодката. И в този случай, както и на други места, ми правеше огромно удоволствие да слушам споровете и догадките във връзка с моята особа.

— Къде е капитанът на това мъниче? — питаше някой. — Дошъл е с него чак от Британска Колумбия; бих искал да го видя.

— Глупости — отвърна някакъв скептик. — Дошъл от Британска Колумбия с тази орехова черупка! Не може да бъде! Този човек, казвам ви, е мошеник!

— Да — потвърди друг, — нали знаете къде е Британска Колумбия; щом разправя така, значи е лъжец!

Подобни забележки естествено ме забавляваха. Ала изведнъж вниманието ми бе привлечено от един джентълмен наблизо, който увещаваше тълпата, че тези подмятания са несправедливи.

— Господа — каза той, — чух тук различни изказвания за тази лодка и за човека, който е дошъл с нея. Позволете ми да ви заявя, че дълги години съм живял във Виктория, Британска Колумбия, и лично съм бил там, откъдето тази лодка е тръгнала на околосветско пътешествие, нещо повече — капитанът ми е личен приятел, макар и още да не съм го виждал тъдява. Можете да бъдете уверени, че е извършил пътуването си с тая лодка, която е в същност индианско кану. Всеки, който има очи, може да се убеди в това!

Говорещият очевидно беше раздразнен от тези изказвания в много по-голяма степен от мен. Когато се приближих, го познах и казах:

— Благодаря ви, мистър Ървин Рей, че се застъпихте за един беден сирак.

Мистър Рей и аз бяхме няколко години близки приятели във Виктория и действително беше изненада за двама ни да се срещнем отново при такива обстоятелства.

Останах в Дърбан две седмици, през което време различни клубове и видни личности уредиха блестящи приеми в моя чест. За нещастие отец Мак се зарази от златната и диамантена треска и ме заряза, за да стане милионер. Моят стар приятел от Виктория, мистър Рей, работеше в южноафриканските железници в Претория. Той беше дошъл в Дърбан само да прекара коледните и новогодишните празници и сега настояваше да гостувам у дома му. Съгласих се, понеже ми се искаше да видя това-онова от вътрешността. Така «Тилйкум», натоварен на влак, пропътува през Питърмарицбърг и високите Драконови планини до Йоханесбург и Претория, където се закотви за известно време.

В Питърмарицбърг, столицата на Натал, престоях няколко дни, а оттам продължих за Йоханесбург. Войната бе свършила сравнително отскоро и много места покрай железопътната линия в Натал и Трансваал все още носеха белези от опустошенията, които тя бе оставила по пътя си. Първото впечатление получих при Коленсо, близо до река Тугела, където имаше заградени гробища, украсени с хубави цветя. Между многото гробове, където английски офицери и войници бяха намерили вечен покой, имаше един надгробен камък, издигнат в памет на млад офицер, син на фелдмаршал лорд Робъртс, чиято храброст ще бъде помнена от много бъдни поколения. Малко по-нататък влакът прекоси река Тугела и спря за няколко минути в Коленсо. След това минахме през Лейдисмит, а после през границата — в Трансваал. Тук-там се виждаха и други гробища, а също разрушени чифлици и караулни помещения, както и телени огради с накачени по тях всевъзможни консервни кутии, които са служели да предупреждават за приближаването на неприятеля.

Когато пристигнахме в Йоханесбург, изложихме «Тиликум» в местността Скитниците. Лодката ми беше първият дълбоководен съд, идвал дотогава в тоя град, затова привлече голяма навалица. Един посетител ми каза, че известно време на млади години следвал зова на морето, но после напуснал и сега бил собственик на златна мина. Той ме поздрави за установяването на световен рекорд.

— Моля да ме извините, сър — казах аз, — но моят рекорд още не е постигнат, а това ще стане чак когато прекося Атлантическия океан.

— Да — съгласи се посетителят, — но аз имам пред вид друг рекорд. Ние сме тук на около шест хиляди фута над морското равнище и съм почти уверен, че никой друг дълбоководен съд не е стигал до такава височина.

Глава XXVIII

ЙОХАНЕСБУРГ. — «МАК, ЛОВЕЦЪТ НА ГЛИГАНИ», НОВА ИЗНЕНАДА. — УСПЕХ В ЖИВОТА И КАК Е ПОСТИГНАТ ТОЙ

В Йоханесбург ме чакаше голям сюрприз. Веднъж, тъкмо бях завършил краткото си обяснение пред многобройна аудитория, един от слушателите се обърна към мен с въпроса:

— А какво стана с големия глиган на остров Кокос?

Той ме завари неподготвен, но колко приятна беше изненадата ми, когато, взирайки се в говорещия, познах лицето на моя някогашен спътник Мак, който, както ще си спомни читателят, ми беше съдружник в иманярската експедиция със «Сора». Само от един поглед се убедих, че Мак е успял в живота.

— Ела довечера да вечеряме заедно — каза той и, разбира се, аз приех поканата.

Когато пристигнах в жилището на Мак, то се оказа много красива къща. Самият той седеше на фотьойл и пушеше голяма пура. Жена му, прелестна дама, също беше тук, а на пода играеха две сладки дечица. След като разменихме няколко думи от по-общ характер, аз подхвърлих на Мак:

— Изглежда, стари приятелю, че си извадил късмета.

— Да — бе отговорът му, — вярно, защото в тази страна има повече злато и диаманти, отколкото на остров Кокос, и ако останеш тук, ще ти помогна и ти да извадиш късмета.

— Благодаря за любезността, Мак — рекох, — само че Йоханесбург е на шестотин мили от солена вода и ако се заловя със сухоземна професия, тя може да се окаже вредна за здравето ми и дори да ме умори преждевременно!

Тогава по моя молба Мак ми описа накратко преживелиците си, откак се бяхме разделили при Каляо, и разправи как стигнал до Южна Африка без пари. Ще изложа тук някои подробности, които научих тая вечер. Така правя отклонение, но вярвам, че читателите ще ме извинят, защото разказът е твърде интересен, показвайки какво може да постигне човек единствено със силата на волята, щом си е наумил нещо.

През 1898 г., когато стигнахме до Перу със «Сора», получихме първата вест, че в Южна Африка е започнала война. Тогава Мак заяви категорично:

— Южна Африка е тъкмо за мен, там ще блесна аз.

— А как ще се добереш до Южна Африка без долар в джоба? — запита го Джек.

— Където има воля, намира се и начин — бе лаконичният отговор.

Поради плачевното си финансово положение Мак не можеше да отиде като пътник в страната на своите мечти. Затова се насочил отново на север със «Сора» и стигнал благополучно Сан Диего в Калифорния. Оттук започва разказът му и за удобство ще го предам със собствените му думи.

— Когато пристигнах в Сан Диего — каза Мак, — имах пари, колкото да си купя железопътен билет до не повече от двеста мили от Сан Франциско, а за да измина останалото разстояние,бях принуден да вися под вагоните, да вървя по траверсите и да правя какво ли не още. Веднъж увиснах с опасност за живота си на една напречна греда под товарен вагон, докато влакът хвърчеше със скорост около четиридесет мили в час. Силите ме напущаха и всяка минута си мислех, че ей сега ръцете ми ще се изплъзнат и колелата ще ме насекат. Обаче успях да се задържа, докато влакът спря между две гари, тогава мина спирач да провери осите и ме откри. Той веднага уведоми огняря, като му подвикна, че някакъв скитник се вози гратис. Смятайки, че няма да мога да изляза на глава с двамата, побързах да се измъкна. Скоро влакът потегли отново и четири часа трябваше да вървя по траверсите. На края стигнах някакво малко градче, гладен и капнал от умора. Попитах един добродушен на вид полицай може ли да ме напъти към място, където бих получил храна и подслон за през нощта. Джентълменът в облекло на Чичо Сам ме изгледа строго и каза:

«Махай се, махай се, тук не търпим скитници.»

«Но» — замолих се аз. . .

«Никакво «но» — прекъсна ме пазителят на закона, — махай се, ти казвам, докато не съм те тикнал в затвора и не съм те закарал за две седмици на каторжна работа.»

Уплаши ме двуседмичната каторжна работа, иначе, ако беше само за една нощ, с радост щях да се възползвам от възможността да получа подслон дори в затвора.

Да вървя по траверсите уморен и гладен никак не е розова перспектива, но тоя едър полицай ме накара отново да тръгна на път. Придвижвах се бавно и скоро след като напуснах града, забелязах два покрити товарни вагона, спрени в страничен коловоз. Вратата на единия от тях стоеше отворена, тъй че се промъкнах вътре, легнах и скоро заспах дълбоко. Когато се събудих, вратата беше вече затворена, очевидно вагонът бе прикачен за някой влак и се движеше с голяма бързина. Чудех се дали се връщам обратно, или по тоя начин се приближавам до целта си. Най-после влакът спря. Надничайки през една цепнатинка на вратата, видях, че е денем, а една табела точно отсреща с думата «Ресторант» ми напомни — ако изобщо беше нужно напомняне, — че трябва на всяка цена да хапна нещо. Привлякох вниманието на един човек, който случайно минаваше оттам, и вратата незабавно се отвори. «Какво правите тук? Всички вас, скитници проклети, трябва да ви натикат в затвора да чукате камъни» — беше утринният поздрав на джентълмена. Бягайки от този симпатичен непознат, който се закани да «ми даде да разбера», ако ме завари повторно във вагона, аз запраших право към ресторанта.

Когато влязох, казах на жената зад тезгяха: «Добро утро, мадам.» Обръщайки се, тя веднага разбра какъв съм и рече: «Ако искате нещо за ядене, вървете в задния двор и поцепете един час дърва за горене, тогава ще ви дам хубава закуска.» Приех тази работа и след едночасов усилен труд добрата жена удържа на думата си и ме нагости царски. Почувствувах се ободрен и когато се приготвих да си тръгна, поблагодарих ѝ за добрината и запитах за името на града и разстоянието до Сан Франциско. «Това е Бъркли — отговори тя — и ще ви струва петнайсет цента да стигнете до Сан Франциско.» «Мадам — рекох, — ще ви цепя дърва още един или два часа, ако ми услужите с петнайсет цента.» За моя изненада тя ми подаде парите, каза, че е много доволна от работата ми, и добави: «За един час вие свършихте повече, отколкото други скитници биха свършили за един ден» — и не знаех дали да се почувствувам поласкан или обиден.

Същата сутрин пристигнах в Сан Франциско и се настаних на квартира в моряшкия пансион, чийто собственик ме насочи към корабоплавателната агенция, с която имаше делови връзки. В единайсет часа подписах договор за постъпване като моряк на един голям ветроход, който пътуваше за Ливърпул, с двайсет и пет долара месечна заплата.

Тук прекъснах приятеля си с думите:

— Прощавай, Мак, но как можеш да постъпиш като моряк, като не те бива.

— Имаш право — бе отговорът му, — така и си взех белята.

След това продължи разказа си:

— Собственикът на пансиона се погрижи и за някои други, които щяха да плават с мен на същия кораб. Той ни обеща по пет долара аванс и същевременно строго поръча всекиму да се яви в осем часа на другата сутрин, за да се качи на борда. Всички бяхме налице в определения час и придружени от съдържателя на пансиона и неговия «разсилен» (закоравял престъпник), се качихме на кораба.

Когато стигнахме палубата, запитах домакина си за аванса. «В оняързоп е» — отговори той, като ми посочи някакъв пакет с внушителни размери. «Занеси го в кубрика — добави разсилният му — и се приготви за работа.» Не бяхме стояли и десет минути в кубрика, когато първият помощник се показа на вратата и кресна: «Всички навън. Вдигаме котва!»

Междувременно обаче успях да се убедя, че съдържанието наързопа, пратен от почитаемия съдържател на пансиона, не струва пет долара; ала този джентълмен бе напуснал кораба, а ние имахме заповед да вдигаме котва. Когато свършихме тая работа, взеха ни на буксир и щом се озовахме извън Златната врата, влекачът изсвири двукратно. Тогава първият помощник изрева като лъв: «Отвържи всички ветрила! Качвай се бързо и опъвай! Хей ти, младокът там — посочи мен, — мърдай по-живо, отвържи гротбомбрамсела и трюмсела!»

— И се качи на мачтите? — прекъснах повторно Мак.

— Да се кача ли? Че как? Нямах намерение да си счупя врата!

След това продължи:

— Исках да дам обяснение, започвайки така: «Моля да ме извините, мистър. . .» — но помощникът се нахвърли яростно върху ми: «За нищо не мога да те извиня, качвай се, ти казвам, и да няма повече възражения, че дяволите ще те вземат!» Същевременно запристъпя заплашително към мен, но аз се устремих като стрела към такелажа и тъкмо навреме се изплъзнах от ръцете му. Успях да се покатеря до гротреята и дори цялото злато и всички диаманти на Трансваал не биха ме накарали да се кача по-нагоре. Първият помощник, висок, кокалест ирландец, в това време беше зает да гони останалите по палубата и по такелажа.

Увиснах на няколко въжета между живота и смъртта. Не минаха дори пет минути и високият помощник ме забеляза пак. От гръмогласния му рев едва не се пуснах. «Слизай, слизай, ти. . .» — крещеше той побеснял. Ако някой е бил между чука и наковалнята, това бях аз! Не ми оставаше нищо друго, освен да застана лице срещу лице с тоя звяр, затуй слязох. Едва докоснах палубата и получих такъв ритник, че буквално подскочих във въздуха. После той ми каза да помагам в опъването на въжетата и че по-късно ще си поговорим.

На пладне плавахме вече с вдигнати всички ветрила и с изключение на кърмчията матросите до един се събраха в кубрика да обядват и да одумват кораба и офицерите. Някакъв стар моряк, служил дълги години като прост матрос, каза, че ако не бил пиян, нямало никога да стъпи на този проклет пакетбот от Нова Скотия. «Да — забеляза друг, хвърляйки крадешком поглед към мен, — помощниците са истински плаващи дяволи и който не разбира добре от работата си, ще му припари под задника!» «Точно така — подкрепи го трети, — човек, който не умее дори да се качи да отвърже въже, няма право да постъпва на кораб като моряк!»

В осем часа ни заповядаха да се строим на палубата, за да могат помощниците да подберат вахтените си. За мое нещастие ме включиха във вахтата на първия помощник. Като свърши тази церемония, той се обърна към нас със следните думи: «А сега, момчета, изпълнявайте, както ви се заповяда, защото в противен случай ще ви накарам насила. Вахтата на левия борд ще дежури на палубата от двайсет часа до полунощ, вахтата на десния борд ще слезе долу. Ти, млади приятелю — посочи мене, — ела тук, искам да си поговорим.» С подкосени крака и разтуптяно сърце пристъпих към мястото, където стоеше помощникът, в очакване на нови неприятности. Беше ясна лунна нощ и когато се приближих до този великан, който имаше по-голяма власт на кораба отколкото крал в страната си, той сложи десница на лявото ми рамо, изгледа ме право в лицето и произнесе сериозно: «Как си посмял да се качиш на този кораб като моряк?»

Тогава му разказах за злочестините си и като свърших, помощникът каза с по-дружелюбен тон: «Е, щом си тук, няма как, ще те търпим. Но запомни: трябва да бъдеш винаги бърз и послушен!»

Изпълнявах точно напътствията на първия помощник и нямах особени неприятности по време на пътуването. Четири месеца по-късно в Ливърпул ме освободиха с петнайсет лири стерлинги в джоба. Купих си някоя и друга дреха и след няколко дни постъпих като стюард на един параход, който заминаваше за Кейптаун. Когато пристигнахме там, издаде се заповед никой от екипажа да не слиза на брега. Обаче аз успях да избягам. Облечен с най-хубавия си костюм, напуснах кораба в компанията на няколко пътници и стигнах вратата на кея. Тук показах на пазача визитната си картичка, на която пишеше «репортер», и лесно минах. Така достигнах целта си и макар да бях още беден, влязох в Кейптаун с походката на милионер. Скоро си намерих работа и постепенно се издигнах. И както виждаш със собствените си очи — завърши Мак, — сега съм в добро материално положение и живея щастливо.

— Не ще и дума, Мак — съгласих се аз, — способният човек на края винаги преуспява; но я ми кажи: глиганът, който ти уби на остров Кокос, действително ли беше толкова голям, колкото твърдеше?

— О, да — изчурулика хубавата му жена, — колко славно сте прекарали на остров Кокос! Бих дала всичко на света, ако можех да бъда там с вас. Ами козелът, с който моят съпруг се борил на някакъв си друг остров? Той разправя, че рогата на това животно били колкото извити крака на маса, а брадата му — по-дълга от брадата на Чичо Сам!

— Така е — потвърдих аз, — лично видях всичко това.

Глава XXIX

КАКВО СЕ СЛУЧИ С «ТИЛИКУМ» В ЗАОБИКОЛЕНА ОТ СУША ПРЕТОРИЯ. — НАЕМАНЕ НА НОВ ПОМОЩНИК. — БУРИТЕ ОКОЛО НОС ДОБРА НАДЕЖДА. — ОТПЪТУВАНЕ ОТ КЕЙПТАУН

Няколко дена след това натоварих «Тиликум »на влака и потеглих за Претория. Когато пристигнах там, научих, че моят стар приятел мистър Рей ми уредил квартира и изложба на лодката. На другата сутрин отидох на гарата да проверя дали тя е пристигнала. Беше много рано и гишето не бе още отворено. Запитах един млад човек, явно от железопътния персонал, видял ли е да докарват с влак някаква лодка.

— Да — бе отговорът, — пристигна снощи и след като я свалихме от вагона, дойде един кон и я ритна по главата.

— Чия глава ритнал конят? — попитах разтревожен.

— Главата на лодката, за която става дума. Нали знаете, онова украшение там отпред.

Тогава отидохме на мястото, където лежеше лодката, и наистина носовото украшение на «Тиликум» се оказа счупено и парчетата сложени на палубата. Младият човек огледа внимателно строшените части и каза:

— Виж какво, капитане, главата на тая пущина беше същинско плашило. Човек, който е обърнал някоя и друга чаша повече, като я види, ще баялдиса. Нищо чудно, че конят се уплаши. Но съм сигурен, че ако се оплачеш в управлението, ще ѝ сложат глава като за пред хората, и то даром.

Носовото украшение представляваше оригинална индианска дърворезба, тъй че не можеше да се замени в Претория. Обаче железопътната компания ми постави на разположение дърводелец с нареждане да направи на лодката ми всичко, каквото пожелая. Така първоначалното носово украшение бе заменено с друго, което имаше малко по-цивилизован вид. А от ремонт почти не стана нужда; въпреки това трябва да призная коректността на железопътните служители в Претория.

Срещнах няколко стари приятели от Виктория, Британска Колумбия, дошли тук през войната и останали.

По тази причина се задържах в Претория значително повече, отколкото позволяваше програмата ми. Там имах удоволствието също да стисна ръката на генерал Бота, който ми заяви, че по-скоро би прекарал още една южноафриканска война, отколкото да се опита да прекоси Атлантическия океан с «Тиликум».

Мистър Рей ме представи на един млад човек на около двайсет и две години на име Е. Харисън, който работеше в същата кантора с него. Той ме помоли да взема младия му приятел като помощник до Англия. Мистър Харисън беше родом от Гипсланд, Австралия. Той бе напуснал Мелбърн преди около една година като пътник на параход, плаващ за Южна Африка.

Разбрах, че има много малък опит; обаче общото ми впечатление беше добро и приех услугите му като помощник. Тъй като в момента не можеше да напусне службата си, уговорихме да се срещнем в Кейптаун.

Дойде определеният за заминаването ми ден. «Тиликум» бе вдигнат на влака и аз, придружен от мистър Рей, който си бе издействувал десетдневен отпуск, потеглих за Ист Лъндън. Там си осигурих временен помощник за маршрута до Кейптаун и отплавах за Порт Елизабет, на около сто и тридесет мили разстояние, където пристигнах след двайсет и три часа път.

Порт Елизабет няма пристанище в истинския смисъл на думата, а рейд, образуван от широк залив, отворен към югоизток. Там бях очевидец на гледка, каквато никога не съм виждал нито преди, нито след това. Повече от две дузини големи ветроходи с хоризонтални реи лежаха заседнали на един пясъчен плаж близо до града! Осведомиха ме, че всички тези обречени кораби стояли закотвени в рейда — едни товарели, други разтоварвали, трети били готови да излязат в открито море и само чакали нареждане от собственика си. Изведнъж от югоизток се появила силна буря, която вдигнала големи вълни; тогава всички тези нещастни кораби скъсали котвите си и полетели към брега, за да намерят гибелта си там. Когато корабите се отделили от котвите си, те се сблъскали един с друг; части от мачтите и реите им били отнесени, някои почти изцяло се разпаднали. Други останали наглед в сравнително добро състояние; но всички до един напуснали завинаги сините води на океана, обречени да се разбият в брега или бавно да изгният.

Мистър Рей ме придружи с влака до Порт Елизабет и когато отплавах оттам, аз се сбогувах с този верен приятел, който вече имаше в джоба си железопътен билет за връщане у дома си в Претория. Той ме помоли още веднъж да се грижа добре за младия Харисън и добави:

— Мисля, че е болен от туберкулоза в лека форма, но пътуването с «Тиликум» ще му бъде полезно.

— Туберкулоза — повторих аз. — В такъв случай не мога да го взема.

Мистър Рей обаче се застъпваше толкова енергично за своето протеже, че на края се съгласих да го приема за маршрута до Лондон, като казах:

— Добре. «Тиликум» е избавял досегашните ми помощници от какви ли не беди, а понякога и дори мен е оправял. Тъй че не е изключено да отърве и него от леката форма на туберкулоза, както се изразяваш ти.

Приятелят ми остана много доволен от това и след прощално ръкуване се разделихме.

Разстоянието до Кейптаун е приблизително четиристотин и петдесет мили. Времето се държеше прилично, когато при силен североизточен бриз потеглихме от залива Алгоа и взехме курс към нос Добра надежда. Вятърът запази силата си, докато се озовахме южно от залива Мосел, след което отначало отслабна, но скоро стана западен и задуха силно. За пръв път заобикалях носа, но знаех славата му, затова не исках да попадам на една от прословутите му западни бури, придружена със силно вълнение, тъй че подкарах към залива Мосел. Вятърът бързо се засилваше, но като плавахме с малко ветрило и с подветрения релинг непрекъснато под водата, успяхме да избегнем бурята и да се закотвим в залива Мосел, който е отлично защитен от западните ветрове. На сутринта времето се бе оправило и при източен вятър продължихме пътя си. Държахме този курс, докато наближихме Дейнджър Пойнт, на около четиридесет и пет мили от носа. Тогава вятърът пак стана западен и задуха силно. Тъй като знаех подходящо място за подслоняване, отдалечих лодката от сушата и след като се озовахме в достатъчно широк морски простор, легнахме на дрейф, докато премине бурята.

След залез, когато бяхме долу в каютата, попитах помощника си, който бе плавал дълги години из океана и минавал носа повече пъти, отколкото пръсти имаше на ръцете и краката си, виждал ли е някога Летящия холандец, който според поверието обичал да броди из тия води.

— Да — отговори той, — нееднъж, след лошокачествено уиски, но ако пиеш само доброкачествено, никога няма да го видиш!

През нощта вятърът се превърна в необикновено свирепа буря и поради силното противоположно течение се образуваха много високи, стръмни вълни. В полунощ бурята и вълнението стигнаха връхната си точка. От време на време някой талаз се разбиваше под носа на нашето малко корабче и го разтърсваше от край до край. Сегиз-тогиз аз излизах на палубата да видя дали котвената ни светлина гори и всичко ли е наред. Веднъж, поглеждайки през люка, забелязах, че лодката ни явно с голям труд си пробива път над ревящите талази.

— Е, «Тиликум» — рекох аз, — как ти се чинят бурите около нос Добра надежда?

И през виещия вятър и плясъка на вълните ми се счу отговор:

— Бъди спокоен; не се страхувам от тях; те не струват и наполовина колкото задното копито на един известен кон в Претория.

«Тиликум» преодоля бурята край нос Добра надежда почти като всички предишни бури. След няколко дни пристигнахме в Кейптаун, където първият човек, когото срещнах при слизането си там, беше мистър Харисън, който малко преди това бе пристигнал от Претория, за да доложи, че е готов да ме последва. Една голяма циркова сграда, подведомствена на градските власти, бе поставена на мое разположение, за да изложа «Тиликум». Тук го държах три седмици, през което време почти цялото население на Кейптаун дойде да разгледа, както се изразяваха някои, «корабчето от остров Ванкувър». Малко преди отпътуването ни «Тиликум», пребоядисан наново, се спусна пак на вода, за да се приготви да прекоси Атлантическия океан до Пернамбуко, Бразилия.

На 14 април, напълно запасен с провизии, вода и значително количество поща за Европа, той се закотви до един малък пристан пред доковете. Отпътуването ни бе определено за три часа следобед. Още преди това кейовете започнаха да се изпълват с народ, дошъл да гледа отплаването ни. Около нас сновяха влекачи и други параходчета, като от време на време някой от тях се приближаваше до борда ни и пътниците ни подаваха различни подаръци. Всички тези пакети се трупаха един върху друг в каютата, тъй като в тоя момент бяхме много заети да се ръкуваме и сбогуваме.

Времето беше тихо и хубаво. Точно в определения час едно от параходчетата ни взе на буксир и придружени от почти цяла дузина други, натоварени с пътници, поехме към морето. Беше истинско удоволствие да ни влачат така — параходчетата кръстосваха около нас, а пътниците размахваха шапки и кърпи.

Точно когато излязохме от залива Тейбъл, от юг задуха лек бриз и ние опънахме ветрила. Параходчетата изсвириха за последен път и от аплодиращите тълпи на палубите им пак се вдигнаха във въздуха кърпи, шапки и каскети. После всички завиха обратно към пристанището, а ние потеглихме на север.

Глава XXX

КУЛИНАРНИ ПОДАРЪЦИ И ЗАЩО ПОМОЩНИКЪТ МИ НЕ ГИ ХАРЕСВАШЕ. — СВЕТА ЕЛЕНА. — ПЕРНАМБУКО. — ДОГОВОРЪТ МИ ИЗПЪЛНЕН. — СМЯНА НА ЗНАМЕТО

Тогава започнах да разглеждам подаръците. В първия пакет имаше нещо, което ми приличаше на печена пуйка.

— Ще хапнеш ли пуйка, Хари? — подвикнах през люка.

— Не, благодаря — бе отговорът.

Вторият пакет беше досущ като първия, тъй че като сложих двата настрана, отворих третия. В него имаше някаква друга вкусна птица, вероятно гъска.

— Ще хапнеш ли малко печена гъска, Хари?

— Не ща.

— А пилешко?

— Пилешко не обичам — отвърна той.

— В такъв случай ето нещо, което непременно ще ти хареса.

— Какво е то?

— Прилича ми на печен щраус.

— Не бих ял такова нещо — бе равнодушният отговор.

— Ти май не си гладен. Ето тук някакви бутилки. Може би ще предпочетеш да сръбнеш?

Имаше бира, превъзходно отлежало уиски, «Хенеси» три звезди и различни вина. На етикетите на една бутилка пишеше: «Двайсетгодишно».

— Хари — рекох, — това старо вино трябва да се консумира веднага, иначе ще се развали в ръцете ни.

Веднага се запретнах да го отворя и едва скъсах телчетата, тапата изхвръкна като гюлле. Помислих, че е пробила каютната палуба.

Опитвайки виното, установих, че въпреки старостта си е първо качество. Подадох чаша на помощника си, който седеше с една ръка на румпела, а с друга — на стомаха си и клатеше глава. «Тиликум» бе започнал да усеща вълнението на Атлантическия океан — а също и моят помощник. Посъветвах го да пие солена вода, за да се оправи бързо, та да ми помогне да опитаме някои от подаръците.

Бяхме близо до остров Робън, на около десет мили северозападно от Кейптаун. Вятърът много отслабна. Затова спуснахме котва от източната страна на острова, в спокойна вода, недалеч от песъчливия бряг. В това време моят помощник бе надвил пристъпа на морска болест и двамата си хапнахме хубаво от провизиите. На другата сутрин, след питателна закуска, продължихме пътуването си. Духаше умерен южен вятър и скоро оставихме малкия остров и африканския бряг зад хоризонта. Обаче щом навлязохме в океанското вълнение, приятелят ми се разболя повторно.

Времето продължаваше да бъде чудесно и при постоянен умерен бриз от юг ден след ден плаването ни минаваше много приятно. Но морската болест не оставяше моя клет помощник; дори лекуването със солена вода не му донесе облекчение. В това отношение той приличаше донякъде на лоцмана от австралийските пущинаци, който ме бе придружавал от Нюкасъл до Мелбърн; всеки ден страдаше от морска болест, ядеше много малко и имаше силна склонност да го изхвърля. Изобщо и в единия, и в другия случай ми беше необяснимо как успяваха да оживеят. Тъй като болестта измъчваше много мистър

Харисън, взех курс към Света Елена. Когато навлязохме в зоната на югоизточния пасат, времето се задържа все тъй хубаво и седемнайсет дни след отплаването ни от Кейптаун спуснахме котва в залива Сент Джеймс на северозападния бряг на Света Елена, най-известния от всички усамотени острови на света.

Едва стъпил на брега, помощникът ми се почувствува добре и яде с голям апетит, което след продължителното му неразположение беше истинско чудо. Останахме два дена на острова, като посетихме жилището на Наполеон Бонапарт, където той умрял на 5 май 1821 г. Макар че никой не живееше в сградата, всичко се поддържаше в добър ред. Боядисаната в бяло външност на къщата и добре гледаната цветна градина около нея придаваха изящество на цялата обстановка; но вътре единственото за отбелязване нещо беше мраморен бюст на великия воин. На неголямо разстояние оттук, между ниски зелени хълмове и в съседство със сладководно изворче, което блика от склона, е запазен гробът на Наполеон, макар че останките му са пренесени в Париж. В една малка постройка наблизо има книга, в която са се подписали посетители от цял свят. И аз прибавих към тях своя подпис.

Прекарахме много приятна нощ в компанията на няколко джентълмени от телеграфната станция и други местни жители. На другия ден потеглихме, вземайки курс право към Пернамбуко. Умереният пасат и великолепното време продължаваха, но едва корабчето ни започна да навлиза в океанските вълни и помощникът ми се разболя отново. Обаче той не беше от тия, които се поддават на чувства, а редовно дежуреше на кормилото. Пасатът ни тласкаше със скорост около сто мили на денонощие, благодарение на което можахме да изминем разстоянието от Света Елена до Пернамбуко за осемнайсет дни. Малко преди смрачаване на 20 май съзряхме за пръв път южноамериканския бряг.

В четири часа на другата сутрин се закотвихме в рейда на Пернамбуко, с което се навършваха три години с точност до час, откакто тръгнах от Виктория, Британска Колумбия. Така «Тиликум» успя да прекоси три океана и договорът, който имах с мистър Лъкстън, беше изпълнен.

Много време бе изтекло от първото ми идване в това пристанище. То стана през 1877 г. при моето първо пътуване по море с тристатонен ветроход, който отиваше от Хамбург за Гуаякил, Еквадор. Капитанът се разболя посред морето и се отбихме в Пернамбуко да му осигурим медицинска помощ. По това време рейдът беше пълен с ветроходни кораби от всички националности. Но специално тази сутрин вместо красивите ветроходи, които оживяваха пейзажа, единственото украшение беше един димящ стар параход. Мина ми през ум, че ако мога да стана всемогъщ поне за малко, най-напред бих очистил морето от тия димящи вехтории и бих ги заместил с прекрасни, бързи ветроходни кораби с хоризонтални реи — наслада за очите на всеки моряк.

В седем часа дойде митническият катер и след като дадох необходимите сведения, капитанът му бе тъй любезен да ни довлече на буксир до пристанището. Пътем минахме край фара на Пернамбуко, построен на северния край на най-забележителния естествен вълнолом, който може да се намери някъде. На влизане от дясната му страна се простира прекрасен каменен кей с алея от сенчести дървета по цялото му протежение, а зад нея има редица търговски кантори. Лявата страна на пристанището, която образува четириъгълник с нееднакви прилежащи страни, широк стотина ярда, върви успоредно на каменния кей срещу вълнолома. Той е съставен от тъмен корал и поради правилната му форма трудно бихте повярвали, че е творение на природата. По дължината на целия вълнолом бяха привързани кораби от далечни страни. И докато големите вълни неуморно бъхтеха и подяждаха външната страна на тази чудна постройка, вътрешността, като не се смятат редките пръски, беше напълно спокойна. Аз привързах «Тиликум» до един пристан за лодки и уведомих за пристигането ни английския консул мистър Уилямс. Този джентълмен прояви голям интерес към пътешествието ми и дойде на пристанището да разгледа моята лодка.

— Добре изпипана — рече той, когато стъпи на борда. — Да прекосиш три големи океана с тази лодчица наистина представлява световен рекорд!

На другия ден в консулския си кабинет мистър Уилямс ми каза:

— Вчера, когато бях на вашето корабче, забелязах, че развявате канадско знаме. Трябва да ви заявя, че това е противозаконно. Ето защо съм длъжен да ви помоля да го замените с английско.

Три години бях плавал с «Тиликум» под канадско знаме, затова заповедта на консула не ми хареса. Обаче нарежданията на представителя на правителството, давани на корабните капитани в чужди страни, трябва да се изпълняват, тъй че от тоя ден нататък издигнах английското знаме.

В Пернамбуко останахме две седмици, през които мистър Уилямс ни забавляваше чудесно и задоволяваше всячески нашите нужди. Той ни осигури също безплатни железопътни карти, благодарение на които имахме възможност да видим това-онова от плодородната равнина, толкова богата на гори. В тази част на Бразилия се отглеждат тропически плодове, захарна тръстика, кокосови орехи и много други полезни култури. Тук-там сред дървета и градини се гушеха малки вилички и голи негърчета играеха на слънце. Чрез застъпничеството на консула получихме освен това няколко покани за обеди, а вечерта преди заминаването ни в английската телеграфна станция в наша чест бе даден банкет, на който присъствуваха много хора.

При все че мистър Харисън по целия път през Южния Атлантик бе боледувал, той настоя да завърши пътуването до Лондон. В три часа следобед на 4 юни един катер ни взе на буксир и придружени от параход, натоварен с пътници, между които беше и английският консул, поехме към морето. На пет мили от вълнолома вдигнахме ветрила и се отвързахме от влекача. Тогава се сбогувахме с нашите домакини и като салютирахме трикратно с новото си английско знаме, взехме курс към крайната си цел — Лондон. Поради североизточния пасат се принуждавахме често да променяме курса. В резултат от това разстоянието възлезе общо на около шест хиляди мили.

Глава XXXI

НА ПЪТ ЗА ЛОНДОН. — АТЛАНТИЧЕСКИ ПОЯС НА БЕЗВЕТРИЕ. — КАКВО НАПРАВИ «ТИЛИКУМ» ЗА ПОМОЩНИКА МИ. — КОГАТО КОРАБИ СЕ СРЕЩНАТ В ОТКРИТО МОРЕ. — НЕДОСТИГ НА ПРОВИЗИИ. — ЛОДКАТА И ЕКИПАЖЪТ ПОД КАРАНТИНА

Капитанът на един норвежки кораб положи на «Тиликум» нов слой боя и с вдигнати всички ветрила и силен пасат той се понесе гордо както преди. Нищо чудно, че по това време малкото корабче бе станало нещо повече от бездушно дърво, построено и обречено да изгние, а после без трудност да бъде заменено от друго. Не, то имаше по-голяма стойност за мен, тъй като в много случаи се бе показало като сигурен приятел, както личеше от името му. Никога не съм чувствувал това така силно, както в деня, когато, поемайки последната част от маршрута си, аз го погалих по борда и рекох:

— «Тиликум», след всички сполуки и несполуки, които преживя при изследването на трите океана, ти си все тъй жизнерадостен, все едно че си бил на пикник. Ти се пребори със силни бури; блъскаха те вълни; в Мелбърн бяха изпочупени всички кости на тялото ти, а веднъж дори откъснаха и главата ти. И все пак си с мен, здрав и читав като винаги, и усърдно си проправяш път през солените вълни към крайната си цел. Наистина още много път ти предстои — шест хиляди мили през океана; но ако си помагаме взаимно, както досега, непременно ще го изминем! А когато пристигнем в Лондон, ще имаме тогава удоволствието да се смеем на всички ония песимисти и скептици, които при потеглянето ни от Виктория, Британска Колумбия, ни предричаха, че може да тръгнем по море, но никога вече няма да се върнем на суша!

Не бяхме стигнали много далеч, когато нещастният ми помощник отново провеси глава над перилата. Обаче както преди той добросъвестно изпълняваше дълга си. Пасатът се задържа силен и на 4 юни «Тиликум» пресече екватора и мина в северното полукълбо. Моят помощник прекосяваше екватора за пръв път, но тъй като беше още болен, Нептун се съжали и не го закачи.

Няколко дни по-късно пасатът отслабна и в едно хубаво ясно утро попаднахме в безветрие. Бяхме навлезли в екваториалния атлантически пояс на безветрие. Това беше в същност първата сутрин, първият случай от заминаването ни от Кейптаун, когато моят помощник показа признаци на апетит.

— Това е вече друго — рекох аз, — какво ще искаш да хапнеш? Шунка с яйца?

— Защо не — отговори той.

Приготвих голяма чиния с любимото ядене за закуска и истинско удоволствие ми доставяше да гледам как Хари се нахвърли върху него. Дотогава той ми беше много тих и скучен спътник, но от тоя ден нататък като че стана друг човек и заяви, че ако имал изобщо оная смъртоносна болест, за която мистър Рей ми бе споменал, «Тиликум» я е прогонил от организма му.

Северноамериканският пояс на затишие се оказа по-малко неприятен от своя тихоокеански двойник три години преди това. След два дена променливо време, с кратки периоди на безветрие, примесени с повеи от различни посоки и проливни дъждове, ние попаднахме под влиянието на североизточните пасати. Аз нагласих ветрилата за бейдевинд и в течение на следващите три седмици изминахме разстояние от две хиляди мили, без да става нужда да управляваме с кормило.

Когато загубихме пасата, ние взехме курс към север, за да стигнем зоната на североатлантическите западни ветрове. В това отношение успяхме, развивайки голяма скорост, докато се озовахме на около хиляда мили западно от Азорските острови, където отново попаднахме в безветрие. Тъй като бяхме изминали доста голямо разстояние, един-два дена безветрие нямаха особено значение за нас, но за мое съжаление бедата не се ограничи с това. Ден след ден дрейфувахме около едно и също място; дори когато от време на време, тласкани от леки, променливи пориви на вятъра, преплавахме няколко мили по нашия курс, ние неизменно лягахме отново на дрейф, така че, след като изтекоха две седмици по тоя начин, изминатото общо разстояние беше само двайсет мили!

Всеки, който се съвзема след продължително боледуване от морска болест, обикновено ще се постарае да навакса за кратко време пропуснатото по отношение на яденето, а може би дори и нещо повече. Поне такова впечатление имах от помощника си. Той беше в състояние да яде почти всеки час. Руменината, която, както сам казваше, бе загубил в Претория, се възвърна на бузите му и той с всеки изминат ден пълнееше. От друга страна, запасът ми от провизии бързо се стопяваше и тъй като пътуването ни се протакаше, започнах да се страхувам да не би докато стигнем Англия, моят помощник да изяде и ушите ми. Тези обстоятелства ме принудиха да променя нашия курс към Азорските острови.

След почти петнайсетдневно дрейфуване при тихо време, на 24 юли на разсъмване, на около седем мили в североизточна посока забелязахме ветрило. Привършихме набързо закуската си и веднага загребахме към непознатия кораб с надежда да получим от него достатъчно провизии, за да изкараме до Англия. «Тиликум» беше малък, но се убедихме, че гребането с него по море е трудна работа и чак към обед настигнахме кораба. Незабавно ни спуснаха трап и аз се качих на борда.

Корабът се оказа английският барк «Порт Соначън», който бе напуснал западния бряг на Коста Рика преди сто четиридесет и два дни с товар от багрилно дърво и сега пътуваше за Дюнкерк. Като сравних бордовите дневници, установих, че сме прекосили екватора в един и същи ден, ала «Порт Соначън» беше в безветрие от три седмици и като нас изпитваше недостиг от провизии. Капитанът ми заяви, че брашното и соленото говеждо били единствените хранителни продукти, останали на борда, но от тях, добави той, имали достатъчно, докато стигнат крайната си цел. Безветрието продължи още два дена, през които останахме на борда на барка и прекарахме весело с капитана и неговите офицери.

Когато вятърът се засили, ние се разделихме: «Порт Соначън» отплава на север, а ние — на изток и скоро престанахме да се виждаме. Имахме умерени и понякога силни западни ветрове, а сутринта на 3 август, когато приближихме южния край на остров Сан Мигел, бяхме принудени да намалим ветрилата. Докато карахме само с грота, силният вятър, който духаше, разцепи ветрилото от горе до долу! Това беше първото и единствено ветрило, което се скъса през цялото пътуване. В пет и половина часа влязохме в пристанището Понта Делгада и се закотвихме близо до кея между туристическите яхти. След няколко минути до борда ни се приближи катер с доктор, който чрез преводач ми поиска медицинско удостоверение от последното пристанище, в което се бяхме отбили.

Консулът на Пернамбуко бе ме уверил, че нямам нужда от медицинско удостоверение, тъй че отплавах без такова. Когато уведомих за това нашите събеседници, досмеша ме, като видях как екипажът на катера, който се бе уловил за лодката, за да я държи до своя борд, изведнъж я пусна, сякаш «Тиликум» беше горещ въглен. Тогава ни заповядаха да отидем незабавно в карантинната станция. Това никак не беше по вкуса ни. Ето защо попитах преводача не може ли да се нареди така, че да получим провизии, от които имаме голяма нужда. После няма да ги безпокоим повече, а ще продължим пътуването си. Тогава ни уведомиха, че първо ще ни закарат на буксир до карантинната станция и чак тогава ще се постараят да задоволят нуждите ни. След около половин час се полюлявахме на котвата си точно пред пристанището, оставени сами на себе си.

Тогава и двамата слязохме в склада да проверим останалите си припаси. Установихме, че въпреки дългото пътуване от Пернамбуко имахме още предостатъчно брашно, ориз, сланина, масло, сухари и някои други неща. Тъкмо бяхме решили поради това да вдигнем котва и да продължим пътя си, отвън се чу някакъв глас.

— Някой иде — рекох аз и като надникнах от каютата, видях, че на петнайсетина фута от нас е спряла лодка с няколко души в нея. Тогава един от пътниците ни подаде кошница, привързана за края на дълъг прът. В кошницата имаше говежди пържоли, овнешки котлети, яйца, зеленчуци и пресен хляб с масло. След като ни предадоха всичко това, без да искат да го заплатим, загребаха с лодката обратно към брега.

Приготвихме закуската си, а каква закуска беше тя! Просто да ти е приятно да я гледаш. Ала в тоя момент до борда ни се приближи друга лодка и се повтори същото. Този път в кошницата имаше няколко бутилки вино, една от които беше с етикет: «Готов коктейл».

Е, ако някой мисли, че след шейсетдневно пътуване през океана с «Тиликум» не знаехме какво да сторим с този готов коктейл, жестоко се лъже; след като поляхме с него гореспоменатата закуска, ние решихме да останем малко по-дълго при португалците, за да видим какво още ще направят за нас.

В девет часа преводачът дойде и запита желаем ли да дезинфекцират лодката ни и нашите особи.

— Разбира се — отговорих аз.

След това той си отиде, но в десет часа се върна със съобщението, че били телеграма до столицата Лисабон да поискат разрешение да слезем на брега, без да бъдем дезинфекцирани.

Два часа по-късно преводачът дойде пак с радостната новина, че ще ни приготвят и пратят обед. Това обещание бе изпълнено, както се полага.

Глава XXXII

АЗОРСКИТЕ ОСТРОВИ. — ЦАРСКО ПОСРЕЩАНЕ. — ДВЕ ЕКСКУРЗИИ. — МУЛЕ, СМУТИТЕЛ НА СПОКОЙСТВИЕТО. — ОТПЪТУВАНЕ ОТ ГОСТОПРИЕМНИТЕ БРЕГОВЕ

Следобед имахме много посетители, но всички те се държаха на разстояние до около пет часа, когато до лодката ни се приближи един катер. Нашият приятел преводачът пак беше налице; един добре облечен джентълмен, който го придружаваше, се прехвърли на нашата лодка. Тогава преводачът представи спътника си като кмет на Понта Делгада и председател на яхтклуба. След като дадох на джентълмените известни подробности за нашето пътешествие и същевременно им показах някои от картите си като почетен член на различни яхтклубове, катерът ни помъкна отново на буксир към пристанището. Когато слязохме на брега, качиха ни на катера и придружени от кмета и преводача, влязохме в града, където ни настаниха в хотел.

Вечерта прекарахме в компанията на много дами и господа и тъй като преводачът беше единственият, който говореше английски, той запозна накратко публиката с нашето пътешествие. Когато свърши, присъствуващите джентълмени ни прегърнаха, но аз за сетен път заключих, че съм човек без късмет, тъй като прекрасните португалски дами със снежнобяла премяна и тъмни коси, закичени с цветя, само се ръкуваха с нас и нищо повече.

На другата сутрин кметът, придружен от преводача, дойде с каретата си в хотела, за да ме откара обратно до пристанището. Предишната вечер бях попитал преводача има ли възможност да измъкнат лодката ми за генерално почистване и евентуален ремонт, а той ме увери, че ще се погрижи за това. Ето защо, когато слязох от каретата, за голяма моя изненада видях малкото си корабче проснато на брега, където работници го почистваха отвън и отвътре, лъскаха рангоута и кърпеха скъсания грот.

Следобед ни разведоха из града и предградията. Понта Делгада е столица на Азорските острови и има население от около двайсет хиляди души. Той е прекрасен град, а климатът му е отличен. Разположен е почти на същата географска ширина както Вашингтон. Тук растат тропически плодове от най-добро качество, по-специално ананас, който се отглежда в големи оранжерии и поради това зрее през цялата година. Един търговец на плодове ми каза, че някои от ананасите в Англия около Коледа ще достигнат цена около една лира-стерлинг на парче.

Една прекрасна неделна утрин, точно пет дена след пристигането ни, когато двамата с мистър Харисън гледахме от прозореца, ни привлече музиката на някакъв духов оркестър, който марширувавше към нашия хотел и спря пред входа.

— Навярно свирят в чест на някоя знатна личност, отседнала в хотела — казах на помощника си.

В този момент видяхме, че кметът и преводачът слизат от каретата, която бе следвала оркестъра. Подир няколко минути двамата влязоха в стаята ни и ни уведомиха, че са дошли да ни вземат на разходка. Приехме любезната покана и начело с духовия оркестър и много хора подир нас поехме по главната улица към пристанището. Без мое знание «Тиликум» беше отново спуснат на вода; почистен и излъскан целият, пребоядисан и с развяващи се и на трите мачти знамена, той представляваше много красива гледка. Близо до него стояха два пътнически парахода, украсени със знамена; знамена се развяваха и от всички яхти и други кораби.

— Какво има днес? — полюбопитствувах аз. — Да не би да очаквате португалския крал?

— Не — бе отговорът, — а е уредена голяма екскурзия във ваша чест!

Тогава кметът, преводачът, помощникът ми и аз се качихме на «Тиликум» и след няколко минути един от екскурзионните параходи ни взе на буксир. Докато оркестърът свиреше на другия параход, излязохме от пристанището и поехме покрай брега в източна посока, следвани от цяла флотилия яхти с разперени ветрила. След един час се закотвихме при Алагоа, малко градче, чието население ни устрои бляскаво посрещане. Големи ракети бяха изстреляни във въздуха, макар че беше пладне и слънцето светеше ярко. Докато се движехме по една дълга, тясна улица, водеща към градския площад, ни обсипваха с цели кошници красиви цветя. Когато стигнахме площада, бе произнесена реч, от която публиката доби представа за нашето пътешествие. С една дума, всичко, свързано с екскурзията и посрещането ни, мина успешно и в пълен ред. Единственото разочарование се състоеше в това, че прегръдките, които последваха официалната реч, получихме пак изключително от мъжете.

След два дена бе предприета друга екскурзия. Придружени от осем джентълмени, в шест часа сутринта ние напуснахме града с две карети. Пътят, по който се движехме, отначало минаваше покрай брега, разкривайки прекрасни гледки към океана отляво, докато отдясно се простираше плодородна обработена земя, раздробена на малки парцели. Тук-там се виждаха чифлици, отчасти скрити между плодни дървета и цветни градини. След час и половина пътуване свърнахме надясно и стръмният наклон ни принуди да сменим удобната карета с муле. Както вече посочих, не съм добър ездач, а мулетата смятам дори за още по-лоши от конете, тъй че, естествено, не се чувствувах особено склонен да се възползвам от това превозно средство. Обаче след като ме увериха, че животното е много кротко, аз го яхнах и последвах останалите по продълговатия, полегат склон. Бяхме яздили почти час и половина, когато близо до пътя се появи един кръгъл вир, около двеста фута в диаметър, подхранван от малък поток, който се спускаше от планината. Тук-там от басейна се подаваха големи камъни и на някои от тях бе натрупано пране. Двайсетина жени със запретнати долни фусти газеха във водата, която им стигаше над коленете. Пръснати тук-там из вира, те перяха дрехи. Нашите мулета очевидно бяха ожаднели, защото запрашиха право към водата и за пет минути ни доведоха до жените. Добичето, което яздех, явно по-старо и поради това по-опитно от другите, изпревари всички и въпреки усилията ми да го задържа, заобиколи по края на вира и приближи мястото, където се вливаше планинският поток. Тогава нагази във водата да се напие както трябва от бистрата течност. При това, естествено, то разрови доста тиня и чакъл и когато мръсната вода стигна перачките, те се разсърдиха и някои от по-яките се приближиха заплашително до мен. Като видях, че става напечено, аз се опитах всячески да убедя животното да се отдръпне. Но както всеки знае, мулето е упорито добиче и винаги ще си бъде такова, и никаква земна сила не е в състояние да промени нрава му. Аз дърпах с всички сили юздата, ритах го в ребрата, крещях му, ала въпреки всичко. мулето оставаше непоклатимо като камъните и спокойно продължаваше да си пие. За късо време се видях обграден от перачките и като съдех по изражението и ръкомаханията им с мокри дрехи в ръце, разбрах, че не си поплюват.

Една от тези бойки жени заудря мулето ми по главата, докато друга го пляскаше с мокра дреха от другия край. Две-три, носещи подобно оръжие, се прицелиха в мен, но преди първият удар да се стовари върху ми, спътниците ми дойдоха на помощ. В това време своенравното четириного изглежда утоли жаждата си, тихомълком се отдръпна от протестиращите амазонки и даде възможност на домакините ми да завършат битката. Опитните мъже знаят, че когато избухне спор с представителки на противния пол, трябва да им се предостави последната дума; истина е също, че ако не им се предостави, те въпреки всичко сами ще си я вземат. Настоящият малък конфликт завърши по същия начин: някои от спътниците ми станаха вир вода от пердах с мокри дрехи, а езиците на възмутените жени не преставаха да плещят бързо, докато изкачихме близкото хълмче и ги изгубихме от очите си.

След около един час всички стигнахме планинското било. Когато се спешихме, завързаха очите на мен и на мистър Харисън, а после всеки от нас бе поведен от двама джентълмени. Като повървяхме малко, спряхме и махнаха превръзките от очите ни. Тогава пред мен се разкри най-чудната панорама, която съм виждал. Намирахме се на хребета на висока и стръмна планина; още една стъпка и щяхме да паднем в езеро на около хиляда стъпки под нас. Изглежда бяхме на ръба на стар кратер, чието дъно образуваше езерото. То имаше около три мили дължина и средно половин миля ширина. Една особеност: водата беше с два различни цвята — калносива в единия край, а в другия красиво тъмносиня, прилична на океанската. Границата между двата цвята минаваше право през езерото, на около една миля от западния му край. Планински върхове и по-малки чукари, обрасли с растителност, обкръжаваха езерото от всички страни, а долу, отляво, полускрито в зеления листак и почти наравно с водата, близо до брега се гушеше малко селце, до което бяха привързани няколко лодки.

Сан Мигел е прекрасно място и поради чудесния си климат, пищна тропическа растителност и отлично пристанище един ден непременно ще стане голям курорт, още повече, че до него може да се стигне от Ламанша за няколко дни. Искреното гостоприемство и радушното внимание на жителите към нас стигаше до крайност. И мистър Харисън, и аз можехме да влезем в който и да е магазин или хотел и да получим всичко, каквото пожелаем, без да плащаме нищо за това. Когато поисках сметката за почистване и боядисване на лодката и за пресните припаси, с които бяхме снабдени, любезно ми отговориха, че всичко, включително и сметката за хотела, е уредено! Фактически през целия ни престой не позволиха нито на мистър Харисън, нито на мен да похарчим нито цент.

Но дойде ден да се сбогуваме с милите жители на Сан Мигел. На 13 август в два часа, ескортирани от цяла флотилия яхти, ние отплавахме от пристанището. Около един час по-късно яхтите ни салютираха със знамената си, на което отговорихме от нашата бизанмачта. След това те се върнаха в пристанището, а ние продължихме към Лондон, отстоящ на почти хиляда и осемстотин мили разстояние. Духаше силен южен вятър. В течение на следващите пет дни изминахме седемстотин мили от пътя си и стигнахме на около триста мили западно от нос Ортегал на испанския бряг. Тогава вятърът стана югозападен и тридесет и шест часа бушува силна буря.

Глава XXXIII

«КОЛОНИАЛНА ИМПЕРИЯ». — ПРИСТИГАНЕ В АНГЛИЯ И СЪРДЕЧНО ПОСРЕЩАНЕ!

След бурята задуха силен западен вятър, който продължи до 23 август, а после стана умерен. В девет часа сутринта забелязахме ветрило откъм десния ни борд. Корабът се движеше към юг, затова променихме курса си, за да пресрещнем непознатия. В единайсет и половина бяхме на разстояние, от което можеха да ни чуват. Корабът беше големият четиримачтов английски барк «Колониална империя», която, гледана от кокпита на «Тиликум», приличаше на огромен плаващ остров. Целият екипаж проточи шии над перилата да следи приближаването ни.

— Добро утро — подвикнах аз на група моряци, застанали до края на кърмата; — каква е географската ви дължина?

— Елате на борда и ще ви кажа — отговори някакъв човек от шканците.

След това чухме заповед: «Обърни гротреята», последвана от гръмка команда: «Гротбрасите надясно.» Големите реи и ветрила се завъртяха, корабът спря, а аз приближих «Тиликум» до борда му и го привързах за него. «Колониална империя» идеше от Антверпен със смесен товар за Сан Франциско. Капитан Симсън се оказа гостоприемен човек. Той ни покани на обед и направи всичко възможно да ни задържи на борда до мръкване. Но тъй като се движеше на юг и вятърът се засили, което щеше да ни отклони от нашия курс, се принудихме да се разделим. На следващия ден имахме отново силен западен вятър, при който «Тиликум» доказа, че може да се бори с атлантическите талази така добре, както и с ураганите около нос Добра надежда и по други места. Когато бурята утихна, задухаха източни ветрове, които ни отклониха от нашия курс. На 29 август в три часа следобед лавирахме на една миля от Сцилийския фар. На другия ден вятърът стана западен; в полунощ минахме фара на нос Лизард, а на следващата сутрин стигнахме на хвърлей камък от Едистонския фар.

Западният бриз се задържа силен. «Тиликум» плаваше през Ламанша, минавайки фар след фар, докато най-после на 2 септември в четири часа при много лек бриз приближихме маргейтския кей, където хиляди хора се бяха насъбрали да гледат пристигането ни. Когато бяхме на такова разстояние, че да можем да разговаряме, нечий глас от кея подвикна:

— Откъде сте?

— От Виктория, Британска Колумбия — отговорих аз.

— От колко време сте на път? — запита същият.

— Три години, три месеца и дванайсет дни!

Последваха бурни овации. Когато влязохме в пристанището, привързахме «Тиликум» за един рибарски кораб на име «Слънчев лъч». Тогава стъпих на кея и тутакси застисках усилено ръцете на посрещачите. Докато ставаше това, изведнъж усетих, че ме вдигат от земята. Няколко джентълмени ме бяха подхванали отзад и ме носеха над главите на аплодиращите тълпи, на края ме спуснаха в един файтон. Скоро пристигнахме в някакъв хотел, където успешното ни завръщане от дълго пътешествие бе отпразнувано с шампанско.

Английският консул в Пернамбуко ми бе дал препоръчително писмо до сър Алфред Хармсуърт, собственик на «Дейли мейл». В девет часа на другата сутрин влязох в редакцията на този вестник и когато подадох писмото, дежурният ме изгледа учудено.

— Откъде идвате? — запита той.

— Вчера пристигнах тук — отговорих аз.

— Не срещнахте ли край Дувър нашия представител? Наели сме параход, който от два дни кръстосва там да ви търси.

За нещастие бяхме минали Дувър нощем, затова представителят на «Дейли мейл» бе пропуснал малкия «Тиликум». «Тиликум» бе дошъл тук на напълно заслужена почивка. По време на флотското и морско изложение в 1905 г. той бе поставен в западната градина на Ърлс Корт.

Докато се намирах в Англия, скоро след пристигането си отново се срещнах с лейтенант Шекълтън, който тогава заемаше длъжността секретар на Шотландското кралско дружество. Благодарение на неговото застъпничество можах да изнеса сказки за пътешествието си с «Тиликум» пред големи аудитории в Единбург и Глазгоу и на различни места в Англия, а по-късно имах честта да бъда избран за член на Кралското географско дружество в Лондон.

«МОРСКА ЦАРИЦА»

Глава I

Един прекрасен слънчев ден през октомври 1911 г. седях спокойно в каютата на тюленоловната шхуна «Чичишима Мару», закотвена в пристанището Йокохама след пътуването ѝ до сибирските брегове. Обмислях току-що прокарания закон, забраняващ лова на тюлени, и какво да предприема по-нататък, когато на борда се качиха двама младежи и след като се представиха, казаха:

— Вие ли сте същият оня капитан Вос, който извършил околосветско пътешествие с «Тиликум»?

— Да — отговорих, — аз съм.

От тоя момент нататък имах много посетители на шхуната, всички повече или по-малко заинтересувани от дотогавашния ми опит. Ловът на тюлени обаче беше забранен за петнайсет години, затова на 1 ноември напуснах кораба и си наех квартира на брега.

През 1911 година Съединените щати, Канада, Япония и Русия сключиха договор, забраняващ лова на тюлени за петнайсетгодишен срок. Отделена бе парична сума за обезщетяване на всички ловци на тюлени, тъй че когато дойдох от Виктория, Британска Колумбия, за да поема командуването на японски тюленоловен кораб и да отплавам от Йокохама за три години, японското правителство трябваше да ми плати полагаемото се обезщетение. Но то много бавеше изплащането.

През юни 1912 г., докато чаках тия пари, двамата млади йокохамски яхтсмени, които ме бяха посетили преди, дойдоха пак да ме попитат безопасно ли е да се пътува през океана с малък плавателен съд. Отговорът ми беше точно същият, който бях давал винаги на въпроси от тоя род след плаването си със «Сора»: че малък съд е толкова сигурен в море, колкото и голям. Понякога, когато правех такива изявления, слушателите ми ме поглеждаха накриво, сякаш искаха да кажат: «Е, на други ги разправяй тия.» В такива случаи аз тупвах с крак и отговарях: «Да, и дори много по-сигурен от някои големи» — думи, които бяха безспорно потвърдени от пътешествието на «Морска царица».

Двамата млади хора, които ми говореха за предприемане на дълго пътуване, бяха Ф. Стоун и С. А. Винсънт и по време на тоя разговор тримата се разбрахме да опитаме да обиколим света с йола «Морска царица», която в момента мистър Стоун строеше и беше полузавършена. «Морска царица» се строеше по образец на «Морска птица», с която мистър Т. Ф. Дей, редактор на «Кормило», извърши знаменитото си плаване от Ню Йорк до Рим. Размерите ѝ бяха: максимална дължина — двайсет и пет фута и осем инча; водолиния деветнайсет фута; ширина осем фута и три инча; газене — три фута и шест инча; ветрилна площ — четиристотин квадратни фута.

В началото на юли малкото корабче бе спуснато на вода, а на 26-и натоварихме на борда сто и тридесет галона питейна вода, провизии за три месеца, две пушки, един револвер и боеприпаси, един «кодак», един грамофон и личните ни вещи. С това корабчето беше готово да отплава по море. Тъй като и тримата от екипажа бяхме членове на Йокохамския яхтклуб, членовете на тази организация уредиха в наша чест прощален банкет.

В два часа следобед на 27 юли 1912 г., придружени от всички лодки на клуба, тръгнахме на път. Духаше слаб южен вятър и се движехме бавно, затова един парен катер ни настигна и ни поведе по Токийския залив. Катерът откачи буксирното въже, с което ни влачеше, ала докато се мъчех да го развържа, случайно изтървах зад борда знамето, което, понесено от течението, заплава и изчезна от очите ми. Катерът беше пълен с пътници, дошли да ни изпращат, чухме един от тях да казва: «Английското знаме падна.» Винсънт, все още в цивилно градско облекло, извика: «За нищо на света!» — и се гмурна в морето, а след няколко секунди излезе на повърхността жив и здрав. Когато настигна яхтата, зрителите го поздравиха с гръмко «ура».

След като катерът изсвири трикратно със сирената си, нашите приятели тръгнаха обратно към Йокохама, а ние сведохме трикратно мокрото си знаме на бизанмачтата като прощален салют. После поехме с вдигнати ветрила на юг. Лекият югозападен бриз ни отведе на около три мили от Урага, който е на около четиринайсет мили от Йокохама. Всички яхти се движеха близо до брега, където имаха приятен брегови бриз, и скоро ни настигнаха.

Бяхме се разбрали да се закотвим тая нощ в пристанището на Урага. Поради слабия вятър беше вече доста късно, когато хвърлихме котва. Всички слязохме на брега и за голяма наша изненада яхтсмените уредиха в чест на екипажа на «Морска царица» танц на гейши, който продължи до ранните утринни часове. Нощта мина много приятно.

На другата сутрин в осем часа всички яхти вдигнаха ветрила и след като за последен път се сбогуваха с нас, потеглиха за Йокохама, докато ние бяхме принудени да останем на котва, за да опаковаме наново припасите си. През последните няколко дни бяхме получили много подаръци от нашите приятели, главно под формата на хранителни продукти, тъй че каютата и кокпитът бяха претъпкани с всевъзможни неща, които трябваше да приберем, преди да излезем в открито море. Опаковането им и различни други дребни работи ни отнеха целия ден и едва в шест часа на 29 юли напуснахме пристанището на Урага.

Малката «Морска царица» отплава от Урага с помощта на лек северен бриз, който се позасили, когато заобиколихме Суносаки, последния нос, след което взехме курс към изток и пред нас се разкри синята гръд на великия Тихи океан. Тогава вятърът постепенно стана източен-североизточен и при слаб бриз и доста силно вълнение откъм изток «Морска царица» пое бавно към югоизток. Разбира се, това не отговаряше на желанията ни, тъй като възнамерявахме да преплаваме около хиляда мили в източна посока, преди да се отправим на юг към Маршаловите острови. Обаче трябваше да се примирим с тоя вятър, тъй че като обърнахме корабчето си остър бейдевинд, хапнахме хубаво супа, риба, консервирано месо и компот, запушихме и се заловихме за работа, в резултат от която изготвихме следния правилник:

1. Да се поддържат три вахти от по четири ча́са, с изключение на тази от четири до осем часа̀ вечерта,

която се разделя на две двучасови вахти, известни на моряците като «кучешки вахти».

2. Часовете за ядене да бъдат следните: закуска в седем часа, обед в дванайсет и вечеря в пет и половина.

3. На борда на прекрасния кораб «Морска царица» за всичко има място и всичко трябва да си бъде на мястото.

4. Кърмчията отговаря за поддържането на съответния курс на кораба и няма право да заспива, иначе ще бъде наказван с ведро морска вода, плиснато на главата му от оня, който го хване. Той не бива да напуща палубата, когато е дежурен, а да чака да го освободят след изтичането на вахтата му.

Като одобрихме правилника, както се полага, поехме на югоизток остър бейдевинд, разминавайки се от време на време с някоя японска риболовна джонка. Планинските върхове на хоризонта все повече се снишаваха и надвечер почти изчезнаха от очите ни. Призори на другата сутрин «Морска царица» и тричленният ѝ екипаж бяха вече сред безбрежната шир на Тихия океан, където комари, мухи и папатаци са непознати, а усмихнати данъчни бирници не преследват нещастника, побягнал от парични тегоби.

30 юли започна с лек югоизточен бриз, който се задържа цял ден. Видяхме два кита, които, изглежда, се боричкаха, защото изскачаха заедно от водата и вдигаха страшен шум. На другия ден имахме умерен източен бриз на тридесет и пет градуса и четиридесет и пет минути северна ширина и сто четиридесет и два градуса и десет минути източна дължина, при силно североизточно течение. Следобед вятърът стана по-южен, благодарение на което за пръв път от тръгването можахме да поддържаме курса си, но по-късно се засили значително и ни принуди да скъсим грота с един риф. След това в течение на около двайсет и пет часа лодката се движи със средна скорост пет възла.

Тъй като рано сутринта на 1 август вятърът отслабна, отпуснахме пак грота, но това се оказа само затишие пред наближаваща буря, защото след няколко часа се заоблачи и към девет часа задуха силно. Незабавно скъсихме отново грота, но времето продължаваше да се влошава, затова яхтата легна на дрейф само с кливер и бизан, благодарение на което преодоляваше отлично големите вълни. Но бурята показваше признаци, че още повече се засилва, ето защо спуснахме плаваща котва. Само с плаваща котва «Морска царица» се държеше по същия начин, както «Сора» и «Тиликум», тъй като без поддържащо ветрило се обръщаше с борд към вълните, но щом вдигнахме малкия бизан и той се опъна, корабчето обърна нос към вълните и започна да преваля всеки връхлетял талаз така грациозно, че никой в каютата не би помислил, че действително се намира в морето, толкова устойчиво бе движението ни. Много интересно беше за двамата ми млади помощници, които никога не бяха преживявали подобно нещо, да гледат как малкото ни корабче се издига върху гребените на големите вълни, а после плавно потъва отново в браздите помежду им, готово да посрещне следващите. Очаквах за няколко дни да ги хване морска болест, което, разбира се, би било лош късмет за тях, ала би ни икономисало провизии, защото човек, предприел такова пътешествие, трябва да държи сметка за всичко; но това не стана. Те бяха винаги готови да изпълнят задълженията си в часовете за ядене, а понякога и между тия часове. Скоро се убедих, че надеждите ми са напразни, и много сериозно се замислих как да намаля апетита им поне с две трети.

Докато «Морска царица» лежеше на дрейф, вечерята ни се състоеше от по четири пържени яйца на човек, четири големи филии бекон, ябълки, хляб, масло, сирене, чай и компот. Прекарвахме вечерта в пушене, разговор и слушане на грамофона. Цяла нощ дрейфувахме при пълна луна и красиво небе, но силен вятър.

На сутринта вятърът стана умерен и пак поехме с грот, скъсен с един риф. През тоя ден и част от следващия имахме сравнително хубаво време и с помощта на умерения западен бриз изминавахме средно по около четири мили в час. Надвечер вятърът бързо се засили, а към десет часа вече виеше яростно, което ни принуди да легнем на дрейф при отчасти скъсени ветрила. Бурята обаче не трая много дълго и един час след полунощ продължихме както преди фордевинд.

На 5 август вятърът стана североизточен и все повече се засилваше, но тъй като вълнението не изглеждаше опасно, държахме курс на юг с малки ветрила до около два ча̀са следобед, когато природата ни предупреди да легнем на дрейф. Една голяма разбиваща се вълна удари «Морска царица» в левия борд, вследствие на което едва не се обърнахме настрана. В тоя момент Стоун и аз бяхме на палубата и с големи усилия успяхме да се задържим. Винсънт, изхвърлен от койката си, се удари в отсрещната стена на каютата. Значителни щети бяха нанесени долу под формата на счупени съдини и една прекатурена кутия с яйца, която изтърси съдържанието си върху новия шлем на Стоун, та заприлича на тиган, готов за пържене на яйца. Това явно забавляваше екипажа, само не и достопочтения собственик, комуто никак не му беше до смях. Пушки, боеприпаси, камера и снаряжение — всичко получи полагаемата се доза морска вода. Тогава легнахме на дрейф с плаваща котва и поддържащо ветрило. В шлема се бяха счупили почти една дузина яйца. Винсънт ни увери, че ги бивало и не били за изхвърляне, но тъй като Стоун отказваше да ги държи в шлема си, счупените яйца преминаха в тигана и изчезнаха със следобедното ни кафе.

В четири часа влязох в кокпита да видя как върви яхтата ни по развълнуваното море и забелязах, че тя продължава да бъде обърната с нос към вълните и да се плъзга най-грациозно по огромните водни планини, но скоростта на кърмовото ѝ отклонение се е почти удвоила. Нещо става с плаващата котва, помислих си аз. Като погледнах към носа, забелязах, че плавката на котвата е все в същото положение. Тъкмо се канех да отида при носа да проверя дали въжето е още опънато, точно под плавката видях една голяма акула. Веднага ми направи впечатление, че огромният хищник си играе с нашата плаваща котва.

— Донесете една пушка на палубата! — извиках аз.

Животното обикаляше лодката на около двеста ярда разстояние. От време на време то се показваше над някоя вълна и ни гледаше, сякаш искаше да каже: «Аз си свърших работата; вълните ще довършат останалото и вие тримата ще бъдете мои жертви.» Но, мисля, скоро разбра, че екипажът на «Морска царица» и една пушка не са по силите му, и офейка. Един час след това се изви силна буря, придружена с големи разбиващи се талази, и за да покажа на двамата си помощници въздействието на маслото върху тия вълни, направих малки експерименти с различни видове масло, които носехме за тази цел. Първият ни експеримент беше с керосин. Тъй като керосинът е много рядък, нужно е да мине доста време, докато подействува, но ако се използват тежки масла, например рибено масло, достатъчно е да капнете малко, за да се изравни гребенът на голяма разбиваща се вълна. Наистина удивително е да гледаш действието на една малка капка върху такива вълни. Щом маслото докосне водата, то се разлива върху доста голяма площ, а когато вълната стигне това място, сякаш се плъзва по маслото и гребенът ѝ изчезва.

Понеже «Морска царица», подобно на «Тиликум» и «Сора», издържаше на всякакви вълни без помощта на масло, ние го икономисвахме за евентуална бъдеща нужда. Винсънт, след като няколко пъти бе съборен от люлеенето, успя да направи снимки на развълнуваното море. Лодката дрейфуваше с необикновено голяма бързина, но тъй като понасяше спокойно вълнението, оставихме я така за през нощта. Чак на сутринта забелязахме, че яхтата ни тече. До обед бурята отслабна и когато прибрахме плаващата котва, видяхме, че е силно разкъсана. Това несъмнено беше причината за бързото дрейфуване през нощта. Повредата несъмнено се дължеше на акулата. Вятърът стана умерен и понеже духаше от североизток, обърнахме яхтата към югоизток. Течението се засили още повече и тъй като беше против принципите ми да тръгвам на дълъг път с течаща лодка, била тя голяма или малка, предложих да се върнем на японския бряг, за да я поправим. Двамата ми помощници се обявиха решително против предложението ми и бяха готови да изгребват водата денонощно, ако продължавам на изток, на което се съгласих при условие, че положението не се влоши още повече. Обаче от време на време течението се засилваше и се страхувах, че тежестта върху кила е непосилна за лодката и постепенно отслабва сцеплението между шпангоутите на скелета. Предстоеше ни още около две хиляди мили път, докато съзрем най-близкия остров от Маршаловия архипелаг, а бяхме само на около петстотин мили от японския бряг. Ето защо отново предложих да се върнем и след като обясних колко е опасно да продължаваме дълго океанско пътуване с течаща лодка, и двамата ми приятели приеха моето предложение. Тогава решихме да се отправим към островите Бонин.

На 6 август вятърът задуха от югоизток, времето се проясни и за пръв път от три дни видяхме слънце и определихме местоположението си: оказа се, че корабчето ни се намира на тридесет и осем градуса и петдесет и три минути северна ширина и петдесет и един градуса и четиридесет и пет минути източна дължина. Североизточното течение ни бе отнесло на сто и двайсет мили пò на север, отколкото предполагах, и тъй като течението се засилваше, променихме курса си към Аикава, китоловна база близо до Сендаи, която според изчисленията ни отстоеше на около петстотин мили от нас. Никога дотогава в живота си не бях принуждаван да се връщам с течаща лодка, затова преживях дълбоко нещастието ни. На всичко отгоре беше рожденият ми ден: навършвах петдесет и четири години. Но нямаше как. Взехме курс на запад и при силен югоизточен вятър течащата «Морска царица», вдигнала всичките си ветрила, се насочи към сушата. Сутринта на 7 август вятърът се превърна в умерена буря и отново бяхме принудени да скъсим грота.

В три часа на следващото утро, докато лодката се движеше доста уверено, една малка вълна заля кърмата, което сметнах за предупреждение от природата да намалим ветрилата. След това прибрахме бизана и продължихме само със стаксел при силен източен вятър и твърде развълнувано море; лодката се движеше по този начин много спокойно, ала сутринта на 8 август вълните взеха да заливат кокпита, затова легнахме на дрейф със скъсени бизан и щормови стаксел, обърнати към вятъра. При това положение, въпреки силния вятър и вълнението, лодката дрейфуваше много спокойно. В десет часа вятърът стана умерен, а по обед малкото ни корабче, вдигнало всичките си ветрила, хукна отново като подплашено псе към брега на Япония. Следобедът беше хубав.

От деня, в който напуснахме японския бряг, имахме все лошо, дъждовно време, тъй че промяната в настроението на стихиите бе добре дошла. Нощта също беше прекрасна и изпитвахме истинско удоволствие да си лежим безгрижно на койките, без да чуваме воя на вятъра и рева на разбиващите се вълни, а малката «Морска царица» да плава спокойно при лек бриз и гладка вода. След вечерята, поради красотата на нощта, и тримата насядахме в кокпита да поприказваме за патилата си след отплаването от Япония и за злополучното протичане на яхтата. В девет часа Винсънт и аз се прибрахме, оставяйки помощника на вахта до полунощ, след което беше ред на Винсънт до четири часа сутринта.

Слизайки долу, казах:

— Вижте какво, искам да си поспя добре, тъй че моля да не се развикате: «Всички на палубата, свивай ветрилата.»

Едва се допрях до койката и моментално заспах непробудно — до момента, когато чух ония познати думи, които бях произнасял толкова често през последните десет дни: «Скъсявай грота!» — ала този път говореше Стоун преди завършването на вахтата му. За секунда се озовах на палубата. «Морска царица» препускаше като състезателен кон, с подветрен планшир под водата. Скъсихме грота с един риф и прибрахме бизана, след което яхтата продължи вече съвсем спокойно. В полунощ Винсънт пое кормилото, а Стоун и аз се прибрахме. Спах дълбоко, докато чух от стълбата спокойния глас на Винсънт:

— Хей, капитане, вече е четири часът; ред е на твоята вахта.

— Добре — рекох; — как е времето?

— Отлично — бе отговорът.

Тогава излязох на палубата и наистина вятърът бе станал умерен, а небето се бе изяснило. След като спуснах отново всички ветрила, аз поех кормилото, а Винсънт запали печката да свари кафе. След половин час кафето беше готово и тъй като утринта беше много красива, и тримата пихме кафето си в кокпита.

Към девет часа забелязахме на североизток дим и като погледнахме с бинОклите си, видяхме две мачти и върха на комин, които постепенно се издигаха над водата. Явно беше голям параход, който се движеше на югозапад, а след половин час, намирайки се на около миля и половина от нас, той се обърна и се насочи към яхтата ни; когато се приближи, се оказа, че е японският параход «Чикаго Мару», който пътуваше от Сиетъл за Йокохама.

— Какво търсите тук в тая лодка? Да не би вятърът да ви е отнесъл от сушата? Или сте се изгубили? — викна японският капитан. — Елате до борда ни, ще ви вдигна с яхтата и ще можете да стигнете с мен до Йокохама.

Благодарихме на капитана за грижата, която проявяваше към нас, и за любезното му предложение да ни вземе на борда, и след като му обяснихме накратко кои сме и къде отиваме, капитанът ни съобщи местоположението си и се разделихме като най-добри приятели. След по-малко от половин час параходът се загуби от очите ни и отново останахме сами.

Към обед се озовахме сред ято риби, в същност водата просто гъмжеше от тях. Като претупахме набързо обеда, измъкнахме на палубата ловните си принадлежности. Двамата ми помощници бяха на мнение, че аз трябва да поема кормилото, а те да се занимават с риболов; така мислех и аз, защото от опит знаех, че рибата в тая част на океана много трудно се лови. Докато те превиваха врат да ловят риба, аз им заявих, че ще изям сурова всичката риба, хваната през тоя ден. Около четири часà подир обед край нас заподскача стадо делфини и двамата рибари се завтекоха към каютата за пушки. След по-малко от минута те вече стòяха на палубата със заредени пушки и чакаха делфините да се приближат до нашата лодка. Едва се озоваха на разстояние един изстрел, помощниците ми откриха огън и една от големите риби се обърна с корема нагоре.

— Промени курса!

— Обърни фордевинд!

— Завий!

— Бързо, бързо, потъва!

Само за секунда получих кажи-речи една дузина команди и толкова се обърках с тях, че лодката се озова между два вятъра. Във всеки случай не можех да направя нищо, за да я приближа до рибата.

— Вдигни грота! — изкрещя Вини. — Бързо! Ако изпуснем тая риба, ще си имаме семейни разправии.

— Гротът е вдигнат. Какви ги дрънкате там? — извиках аз.

Все пак след всевъзможни крясъци и маневри се приближихме до убитата риба.

— Какво ще правите с нея? — полюбопитствувах аз. — Не можете да качите тая риба на борда, защото тежи около петстотин фунта.

— Дори и хиляда фунта да тежи, пак ще я качим — отвърна Винсънт.

Тогава смъкнахме грота и като вързахме опашката на рибата за гафелгардела на гротмачтата, успяхме постепенно да вдигнем чудовището на бордà.

Когато проснахме рибата напреки на палубата — от тежестта ѝ носът на малкото корабче почти потъна под водата, — Винсънт ме погледна и рече:

— Чувал съм те да казваш, че си човек, който държи на думата си.

— Винаги — отговорих аз.

— Тогава изяж рибата сурова.

— Да изям какво? — запитах възмутено. — Май този път ще трябва да ме освободите от дадената дума мистър Винсънт, защото сигурно си спомняте, че делфинът не е риба, а зоолозите го причисляват към бозайниците.

Така успях да се отървa от бедата, произтичаща от едно прибързано изявление. Обаче тази случка ми послужи като урок и реших занапред да се въздържам от необмислени обещания.

Времето продължаваше да бъде чудесно и в събота, 10 август, в четири и половина часа следобед забелязахме земя. Обаче вятърът замря и попаднахме в безветрие до сутринта, когато излезе лек бриз от югоизток и в единайсет часа̀ хвърлихме котва в уютното малко пристанище Аикава, китоловна база, разположена на японския бряг, на около четири мили западно от остров Кинкасан.

Аикава е малко селище и няма съоръжения за ремонт на кораби; но с помощта на мистър Курогане, директор на китоловна компания, изкарахме «Морска царица» на брега и установихме, че причината за протичането ѝ е в лошото калафатене, иначе корабчето беше в отлично състояние. Калафатихме я наново и след като я сложихме пак на вода, беше непропускаема като запушено шише.

По време на престоя ни в Аикава направихме разходка с едно малко каботажно параходче до остров Кинкасан. Този остров се посещава от поклонници, тъй като е предопределен за религиозни цели. Там има много сърни и елени, които се смятат за свещени. При пристигането ни параходчето се закотви на стотина ярда от западния бряг на острова, където слязохме с голяма мъка поради яростните буруни. След като вървяхме по една пътека, водеща към най-високия връх на острова, стигнахме голям японски храм. Един от свещениците ни покани да разгледаме храма, който, както ми каза, императорът на Япония посещавал веднъж в годината, за да се моли. Когато влязохме в храма, водачът ни въведе в голяма японска стая и ни почерпи с японски чай и пасти. «Колко любезен е тоя стар свещеник» — мислех си аз; ала мнението ми за стария джентълмен се промени, когато той ни каза, че имало обичай чужденците, посещаващи острова, да дават по стотина йени за поддържането на храма.

— Твърде скъп следобед за бедни моряци — забеляза Стоун.

— И аз мисля така — отговорих. — Нямам даже толкова йени в джоба си.

Обаче след като обяснихме положението си, свещеникът се задоволи да платим само за чая и пастите.

Островът е обрасъл с различни видове големи и малки дървета и прекрасни пасища за сърните и елените, които могат да се видят на стада из целия остров и са кротки като овце. От източната страна на острова се намира фар, който пръска неподвижна ярка светлина и се забелязва от деветнайсет мили разстояние.

Глава II

След като свърши ремонтът и всичко беше готово за излизане отново в море, на 22 август в три и половина часа следобед «Морска царица» напусна Аикава и продължи към Маршаловите острови. Когато излязохме от пристанището, взехме курс югоизток-изток. Имахме мрачно време и силно вълнение от североизток. Вятърът беше слаб, придвижвахме се бавно и в полунощ на деветнайсет мили от нас в северозападна посока видяхме Кинкасанския фар. През следващите два дни духаха слаби и променливи ветрове, редуващи се с периоди на затишие. На 25 август от изток излезе обичайният за «Морска царица» насрещен вятър и се образуваха къси вълни. Подобни условия имахме на 26-и и 27-и, като вятърът продължаваше да духа от изток, вълнението да се засилва и да се изливат поройни дъждове, придружени от кратки бури. Лодката държеше неотклонно курс на югоизток.

На 28 август по пладне местоположението ни беше тридесет и два градуса и четиридесет минути северна ширина и сто четиридесет и пет градуса и пет минути източна дължина. Тоя ден настъпи със силен югоизточен бриз, съпроводен с кратки бури и пороен дъжд и много силно вълнение от същата посока. Към обед се изясни и вятърът стана умерен, но вълнението продължаваше да се засилва. Съдейки от състоянието на времето и вълнението от югоизток, аз си рекох: «Не бих се учудил никак, ако настъпи някаква промяна, и то към още по-лошо.» Защото имаше признаци за приближаване на тайфун. Обаче не издадох мислите си до другия ден, 29 август, който дойде с умерен източен бриз и ясно време. Дядо Нептун явно се мъчеше да пооблекчи положението на екипажа на «Морска царица», ала силното вълнение от югоизток продължаваше и към девет часа около слънцето се образува широк, плътен пръстен от различни огнени цветове. Въздухът стана много задушен и появяването на гъста облачна маса със застрашителен вид на хоризонта ме убеди, че опасният гост е наблизо и че ще трябва да докажа на дело твърдението, което тъй често бях повтарял, а именно, че малък съд е толкова сигурен в море при буря, колкото и голям,

Чак тогава казах на двамата си помощници за приближаващия тайфун. Големият пръстен около слънцето и тоя вид на небето се задържаха до към четири часа следобед, след което слънцето изчезна зад облачната маса на хоризонта. Между залез и смрачаване облаците, които покриваха небето, станаха огненочервени. През нощта времето беше топло и приятно и човек, който не познава признаците на тайфун, не би предположил, че след тридесет часа «Морска царица» ще се озове в центъра на един от най-страшните тайфуни, които са вилнели в Северния Тихи океан. Когато мракът скри от очите ни страшните облаци, единственото указание за приближаващия тайфун беше вълнението от югоизток и барометърът, който обаче съвсем не беше обикновено стъкло. В осем часа той показваше 29,80 инча, ала продължаваше непрекъснато да спада и това заедно с нарастването на огромните вълни, които почти започваха да се разбиват, ме убеди, че приближаващият ураган не е далеч.

30 август настъпи със слаб, променлив вятър, който се колебаеше между изток и юг, а небето беше мрачно, облачно. В шест часа вятърът се установи на югоизточен, като все повече се засилваше и от време на време рукваше дъжд. На обед, на сто и четиридесет и пет мили в посока югозапад-полузапад, се показа Порт Лойд от островите Бонин. Един час по-късно, тъй като вятърът и шквалите продължаваха да се засилват, поставихме

лодката на дрейф със скъсен бизан и щормови стаксел, но в два часа се принудихме да спуснем плаваща котва и да вдигнем поддържащо ветрило. Барометърът сочеше 29,45 инча и спадаше непрекъснато.

Следобед и през нощта вятърът продължи да увеличава скоростта си, придружен със силни шквалове, дъжд и разбиващи се вълни, а в два часа сутринта се превърна в страшна буря и тъй като вълните ни биеха свирепо, окачихме до борда две маслени торбички, които сменяхме всеки час. Гордата малка «Морска царица» се издигаше върху връхлитащите талази; от време на време някоя вълна се разбиваше близо до нас и разклащаше малко повече лодката ни. В осем часа духаше така яростно, че си мислех: невъзможно е вятърът и вълнението да се засилват повече. Но като видях, че лодката е обърната с нос към вятъра, с плаваща котва отпред и скъсен бизан над кърмата, въпреки големите вълни лежаща съвсем спокойно, казах на спътниците си, че малкото корабче ще надмогне без особен труд тайфуна; и съм сигурен, че щеше да успее, ако щормовите съоръжения бяха по-здрави.

След пътешествията си със «Сора» и «Тиликум» смятах, че зная всичко за морето и какво е нужно за управляването на малък съд в силна буря. Що се отнася до силните бури, вярвам, че разбирам от управляване на лодка, но нея сутрин бях убеден, че има още какво да науча за тайфуните. В девет вятърът духаше с такава мощ, че беше невъзможно да се стои на палубата, и се принудихме да залегнем в кокпита и да се държим здраво. Ала храброто корабче продължаваше да противостои на бурята и беше просто чудно как съумяваше да преваля гребените на огромните талази. Един час преди това маслените торбички бяха вършили много добра работа, изглаждайки гребените на големите вълни, ала сега от маслото като че ли имаше малка полза, а и нямаше следа от него по водата. Въпреки това двамата ми помощници работеха усилено в каютата да приготвят торбички, докато аз ги гледах отвън и си мислех: ако и да няма полза от маслото, няма и вреда. В това време водата се премяташе над лодката като снежна вихрушка и от нея не можеше да се вижда, но за щастие големи вълни не ни заливаха, тъй че нямаше опасност лодката да се преобърне. От време на време Винсънт и Стоун отваряха малко люка на каютата да се осведомят как се движим. Отговорът ми беше все един и същ: «Добре.»

Малко след девет, когато забелязах, че лодката се наклонява с борда си към водата, бизанът се скъса. «Всички горе!» — изревах аз. Само след секунда двамата ми помощници бяха до мен. И тримата запълзяхме на четири крака по палубата към задната част на корабчето и макар че вълните ни заливаха, успяхме да приберем бизана и да го спасим. Тогава установихме, че плаващата ни котва е изчезнала. Стоун успя да се добере до носа и да издърпа котвеното въже на борда, а Винсънт и аз се запретнахме да стъкмим временна плаваща котва, като съединихме каютната стълба с една от котвите ни. Всичко това трябваше да вършим легнали по корем на палубата. След като вързахме котвеното въже за временната плаваща котва спуснахме я зад борда и тъй като беше невъзможно да вдигнем пак бизана, се принудихме да оставим лодката да дрейфува само с това временно приспособление. Тази котва нямаше голяма спирачна сила, а и беше лишена от помощта на щормовото ветрило, затова не видяхме особена полза от нея. Малко преди единайсет часа загубихме и временната плаваща котва, и тогава лодката се обърна с борд към вълните. Дотук кормилото бе стояло закрепено в средата на лодката, но когато лодката се обърна с борд към вълните, аз го отвързах, за да мога да го въртя и да дам по-добра възможност на лодката да дрейфува при това положение.

Двамата ми помощници слязоха пак в каютата, а аз легнах в кокпита, като с една ръка се крепях, а с другата държах маслените торбички във водата. Ала изведнъж една огромна вълна удари лодката и я повали настрана, в което положение тя се задържа само една-две секунди. Мислех си какво ли ще се случи след това; ще се изправи ли, или ще се преобърне? Не останах дълго в неизвестност, защото в тоя момент усетих леко залюляване, което показваше, че лодката се преобръща с дъното нагоре, и за да не попадна под нея, се пуснах. В следващия миг се озовах във водата, уверен, че песента ни е изпята; в същност бях поел две големи глътки вода и смятах, че бързо ще потъна и е свършено с мен. Когато човек изпадне в такова положение обаче, какви ли не мисли минават през главата му, тъй че след като казах «сбогом» на света и поех водния баласт, се сетих за двамата ми млади спътници, които бяха във вътрешността на лодката и не можеха да се измъкнат, и пожелах само да ги видя още веднъж, за да се сбогуваме. В това време бях престоял вече достатъчно под водата, за да бъда мъртъв; ала не бях. Изскочих отново зад кърмата на лодката и видях «Морска царица» пред себе си, с кил, сочещ небето. Ритнах веднъж и се улових за кърмата, след което реших да се кача на дъното и да направя нещо, за да я изправя.

Чувал съм да казват, че «докато има живот, има и надежда» и «където има воля, има и начин». В тоя момент аз бях още жив и ми бе останало малко воля, но мислех, че ще ми бъде трудно с надеждите и начините. Във всеки случай използвах малкото решителност, която още притежавах, и се покатерих на кърмата на лодката. Точно когато се добрах до дъното, видях да се задава към мен огромна разбиваща се вълна и забих нокти в кила, за да не ме отнесе пак. За секунда вълната удари лодката по дължината на кила, но аз успях да се задържа. Същата вълна наклони лодката и под тежестта на желязото на кила десният ѝ борд бавно, но сигурно се повдигна отново, а когато се изправи, аз се прехвърлих през планшира и щом малкото корабче заплава пак върху дъното си, бях вече в кокпита. Тогава съгледах отворен люк и чух Винсънт, който ревеше с все гърло: «Ти ли си, капитане?» След това двамата ми другари изскочиха от каютата.

Сигурно някои от читателите ми са виждали как два делфина изскачат един след друг от водата сред море. Е, точно така ми се виждаше тази сцена. Макар че се намирахме на малка черупка, обърнала се с борд към най-страшната буря и най-големите вълни, които съм виждал през всичките си години, прекарани по море, и тримата лежахме в кокпита и се държахме здраво, на косъм от смъртта, срещата ни след злополуката беше много радостна и ако тайфунът разбиеше лодката, щяхме да имаме възможност поне да си кажем «сбогом».

В този момент бурята беше в разгара си и силата на вятъра се равняваше на няколко яростни бури, събрани в една. Големи вълни ни заливаха бързо една след друга. Поради вятъра, проливния дъжд и солените пръски бяхме абсолютно неспособни да отворим очи, когато се обърнехме към наветрената страна, а към подветрената можехме да виждаме само на стотина фута. На всеки няколко минути малкото корабче се наклоняваше и потапяше мачтата си във водата. До тоя момент корабчето и такелажът бяха все още в добро състояние, нищо не беше загубено или счупено, но при преобръщането в него бе влязло огромно количество вода. Стояхме обърнати с десния борд към вълните и вятъра и тъй като люкът на каютата ни се намираше от лявата страна, всеки път, когато лодката полегнеше настрана, той изчезваше под водата и вследствие на това в каютата влезе много вода. Невъзможно беше да се отвори вратата на каютата, докато лодката лежеше на десния си борд, тъй че не можехме да гребем водата. Същевременно бях убеден, че ако още двайсет минути тя се задържеше в същото положение, ще се напълни с вода и ще потънем; тъй че единственото, което можехме да направим, беше да поставим лодката на ляв галс, а поради положението, в което се намирахме, това трябваше да стане бързо. Ето защо казах на помощниците си да се държат здраво, тъй че никой да не бъде отнесен зад борда при тази маневра. После обърнах румпела по вятъра, за да дам ход, а за да се подчинява на кормилото, разхлабих гротгика. Едва сторих това, малкото корабче се устреми напред и за няколко секунди минахме на друг галс. Всичко вървеше чудесно до момента, когато лодката се обърна с борд към вълните и тъй като продължаваше да се движи напред, една вълна се разби над нас и счупи гротгика. За пръв път, ако не се смята плаващата котва, се случи беда.

След това трябваше да изгребем част от водата, проникнала в лодката. И Стоун, и Винсънт знаеха какво е да си в каютата, когато лодката е с дъното нагоре, а тъй като и двамата бяха добри плувци, решиха да си опитат късмета на палубата. Аз пък като много лош плувец имах по-добър шанс вътре; тъй че решихме Винсънт и Стоун да се заловят за люка, като го държат отворен, когато това е възможно, а аз да сляза долу да изхвърлям водата. Разбрахме се също, в случай че лодката пак се обърне с дъното нагоре, двамата ми верни, яки спътници да се качат върху подветрената страна на дъното и да помогнат на големите вълни да я изправят отново.

Тогава отвориха вратата на каютата и аз се мушнах вътре. Едва се озовах там, люкът се затвори над главата ми и лодката легна настрана. Бях уверен, че тя отново ще се обърне с дъното нагоре и с всичката вода, която беше вече вътре, мислех си, песента ни е изпята. За моя изненада обаче тя се изправи под ъгъл около четиридесет и пет градуса, в резултат на което, разбира се, люкът се измъкна от водата и помощниците ми на палубата веднага го отвориха леко. Никога няма да забравя гледката, която се изпречи пред очите ми в каютата. Освен че имах добро мнение за способността си да управлявам лодки по море, аз смятах също, че съм научил всичко, което трябва да се знае за нареждането на припасите и товара, тъй че да не могат да се местят при каквото и да било време. Тук жестоко се лъжех и така стигнах до заключението, че тоя тайфун обогати опита ми в много отношения.

Лодката беше почти една трета пълна с вода, в която плуваха парчета от нашия грамофон и много плочи, между които и «Живот върху океанските вълни». Фотопринадлежностите ни, различните хранителни консерви, постелки, одеяла, книги, облекло, сребърни часовници, златни верижки и навигационни уреди се плакнеха в смес от рибено масло, което използвахме срещу бурни вълни, но сега разлято сред всичките тия неща. Миризмата на рибеното масло е може би най-неизтънченият парфюм, който съм в състояние да си представя. От вонята и клатенето на лодката, при което всичко плаваше от единия до другия край на каютата, а аз — сред него, едва не ме хвана морската болест. Но дадох на стомаха си да разбере, че не мога тъкмо сега да му обръщам внимание, а съм принуден да се запретна за работа, за да изгреба поне част от водата. За черпак използвах една петфунтова тенекиена кутия от захар и всеки път, когато помощниците ми отвън успяваха да отворят достатъчно люка, аз изхвърлях по малко вода. Несъмнено изчерпването беше съпроводено с трудности, защото почти всяка минута лодката лягаше на борда си и люкът трябваше да се затваря, докато се изправи отново; тогава люкът моментално се отваряше и аз изпразвах кутията колкото се може по-бързо.

Тази работа се протакаше вече почти цял час и понеже бях направил много слабо впечатление на водата в каютата, помислих, че корабчето трябва да се е пробило, но тъй като беше въпрос на живот или смърт, продължихме усилията си. След малко Винсънт отвори люка дотолкова, колкото да изреве през пролуката: «Стоун падна в морето!» — и после бързо го затвори, за да не позволи на водата да рукне в каютата, защото лодката пак беше полегнала настрана. Следващия път, когато тя се изправи, люкът се отвори и Винсънт извика: «Отново е на борда.» Разбира се, аз бях напълно уверен, че никой от двамата ми помощници няма да се отдели от лодката, докато тя се държи на повърхността.

Работехме усилено от три часа и въпреки че сегиз-тогиз лодката политаше настрана, тя вече не се преобърна, а в това време водата в нея бе значително намаляла. Винсънт отвори пак люка и каза:

— Капитане, мисля, че сме в центъра на тайфуна.

— Не, не още в центъра — отговорих аз, — ала ми се струва, че скоро ще бъдем, и колкото по-бързо стане това, толкова по-добре.

Аз вече знаех, че въпреки огромните размери на разбиващите се вълни те не можеха да причинят никаква вреда на малкото ни корабче; именно страшната сила на вятъра го бе преобърнала и от време на време го поваляше настрана. Знаех също, че в центъра на тайфуна няма да има вятър и ще бъдем спокойни.

Стоун бе пометен за втори път зад борда и мъчителните преживелици започваха вече да действуват на нервите на двамата ми спътници, затова, когато каютата се освободи от водата и нямаше повече какво да се прави на палубата, ги посъветвах да слязат в каютата. Тогава затворихме вратата колкото може по-здраво и зачакахме по-нататъшния развой на събитията.

Тъй като часовниците ни бяха излезли от строя, не знаехме точното време, но мисля, че беше между два и три следобед, когато барометърът отбелязваше 28,25. Тримата преседяхме известно време в очакване всяка секунда лодката да се преобърне повторно и се учудихме, че тя застана на равен кил. Веднага отворих люка и видях, че сме в пълно безветрие и че мачтите и всичкият такелаж са зад борда. Без да губим време, и тримата се заловихме да прибираме на борда счупените мачти, такелажа и платната. Точно в тоя момент се намирахме в центъра на тайфуна.

Чувал съм корабни капитани да казват, че щом кораб се озове в центъра на тайфун, никога вече няма да се измъкне. Съдейки от опита си, съгласен съм напълно, що се отнася до големите плавателни съдове, тъй като при такива огромни вълни и без полъх на вятър те биха станали на парчета. Но «Морска царица» пет пари не даваше за това; когато идваха вълните, тя просто подскачаше нагоре-надолу. Никога не съм имал по-добра възможност да докажа твърдението си — както докато вилнееше тайфунът, така и след като влязохме в центъра му, — че при силна буря, независимо дали плавателните съдове са големи или малки, щом спрат и им се позволи да дрейфуват естествено с вълните и вятъра, вълната няма власт над тях и дори да залее борда на голям кораб, тя е безсилна.

След като прибрахме всичкия си такелаж на борда и го закрепихме здраво на палубата, се запретнахме да почистим каютата; разбира се, всичко беше просмукано със солена вода и рибено масло. Може да разправяте каквото щете за миризмата на развалените яйца; тя обаче е нищо в сравнение с миризмата на рибеното масло. Всичките ни завивки и постелки бяха пропити с нея, тъй че се наложи да ги изнесем на палубата и засега да караме без тях. Само едно нещо на лодката остана сухо: нашият кибрит, който държахме в запечатани бутилки. Печката ни беше подобна на оная, с която си служех на «Тиликум»; и тя като плаващата котва никога не ми изневери. В случая обаче плаващата котва бе изменила на дълга си, а печката, макар и да се бе търкаляла из каютата, беше готова за работа, когато станеше нужда, тъй че много скоро имахме вряща вода и хубаво кафе, което възвърна отново доброто настроение и на трима ни. Така за пръв път през всичките си плавания с малки съдове времето ме принуждаваше да остана без редовно ядене.

Тъй като барометърът оставаше в застой, бяхме сигурни, че наближава втората половина на тайфуна. И не се излъгахме, защото след около половин час навлязохме във втората фаза. Тогава близо четири часа духа много силно от запад, но тъй като мачтите ги нямаше, малкото корабче се чувстваше като на пикник. Скоро след промяната на вятъра барометърът започна да се покачва и към полунощ показваше 28,55. През следващите двайсет и четири часа постепенно се изясни, но понеже имаше още силно вълнение и вятър от запад, не можехме да сторим нищо, за да отстраним повредите.

Втори септември дойде с умерен бриз и силно западно вълнение и тъй като лодката продължаваше доста да се мята, не бяхме в състояние да направим нищо за гротмачтата си, ала успяхме да съединим парче от счупената бизанмачта и спинакергика и след известни усилия да ги сложим на мястото на гротмачтата. Поради крехкостта на временната ни мачта тя можеше да носи само щормовия стаксел. През това денонощие имахме силен югозападен бриз и с помощта на стаксела развивахме по миля и половина на час в посока север-северозапад. Разстоянието от Йокохама беше около триста и петдесет мили.

Трети септември настъпи с умерен югозападен бриз. На разсъмване вятърът много отслабна и тъй като морето беше съвсем спокойно, заловихме се рано-рано да проверим какви повреди имаме и по възможност да ги отстраним. При огледа констатирахме, че гротмачтата е счупена точно над палубата и на около три фута под рифгатовете, гротгикът — на около четири фута от вътрешния му край, а бизанмачтата, подобно на гротмачтата, точно над палубата, на около пет фута под и над рифгатовете. Такелажът и вантпутенсите се намираха в добро състояние,тъй че двете мачти просто се бяха огънали и силата на вятъра ги бе отнесла на парчета от лодката. Рудерпостът бе счупен в най-горната част на перото на руля. Корпусът на лодката се оказа в пълна изправност.

Размерите на гротмачтата бяха следните: дължина от палубата до отвърстията на вантите — двайсет и един фута и девет инча. Диаметър на долното счупено място — пет инча. Диаметър на горното счупено място — четири и половина инча. Дължина на бизанмачтата от палубата до отвърстията на вантите — петнайсет фута. Диаметър на долното счупено място — четири инча; на следващото счупено място — четири инча; при рифгатовете — три инча.

И двете мачти бяха направени от японски чам и в момента на падането им лодката стоеше с борд към вълните и вятъра, под ъгъл около четиридесет и пет градуса спрямо вятъра. Сега исках да зная каква е била скоростта на вятъра при счупването на мачтите!

След като разчистихме палубата от такелаж, въжета, платна и т. н., съединихме двата счупени края на фокмачтата, а после взехме половининчови чамови дъски, които бяха служили дотогава за вътрешна облицовка по борда на лодката. Тия дъски нарязахме на тесни ивици, дълги по три фута, и ги заковахме една до друга около мачтата. След това върху тях сложихме пет найтова на еднакво разстояние. Това се нарича «ловене на мачтата» и ако се изпипа добре, мачтата ще бъде здрава като преди, както в нашия случай. Долното счупване беше близо до палубата, затуй не можеше да се «улови» много добре, без да се разшири мачтовата дупка в палубата, а тъй като не желаехме да правим това, при долното счупено място на мачтата изрязахме стъпалце, което, разбира се, я скъси. Около единайсет часа гротмачтата беше готова за вдигане.

От тайфуна насам на «Морска царица» се говореше само как да монтираме отново гротмачтата и понеже стъкмяването на първата временна мачта ни бе толкова затруднило, двамата ми млади помощници почти се бяха отказали от тая работа като безнадеждна. Когато повторно им подхвърлих, че за мъже като нас, с яки ръце, това е нищо, те отговориха, че пак си търся белята, както при яденето на сурова риба.

Гротмачтата лежеше на палубата с всичкия си такелаж, както си беше вързан, готова за вдигане, затова пристъпихме към работа по следния начин. Свалихме малката временна мачта и използвахме спинакергика за първи винч, а част от гротмачтата — за втори. После си послужихме с найтовите на винчовете, вистрелбраса, бурундука и един скрипец, за да вдигнем мачтата. След като наместихме винчовете, вързахме вистрелбраса за края на бушприта, а бурундука — за края на утлегара. Долните краища на винчовете вързахме здраво за вантпутенсите. По тоя начин винчовете бяха така здраво закрепени, че дори тайфун не можеше да ги издуха зад борда. После вързахме долната макара на скрипеца на около осем фута от долния край на мачтата и когато всичко беше готово за вдигане — а в тоя момент имаше добри изгледи «Морска царица» и екипажът ѝ да се върнат на майката земя, — казах на помощника си:

— Впрочем, мистър Стоун, преди да наместим тая мачта, нека се разберем във връзка с обещанието, което дадохте неотдавна. Ако си спомняте, когато бяхме в центъра на тайфуна и точно след като бурята отвя мачтите, вие казахте нещо в смисъл, че ако се върнем благополучно на сушата, ще устроите на екипажа гощавка с шампанско. Сега бих искал да зная дали това обещание е още в сила.

— Разбира се, ще удържа на думата си — отговори той.

— Мистър Винсънт — рекох, — чухте ли?

— Чух — каза Винсънт — и ще следя да го изпълни.

— Дърпайте фала на мачтата — изкомандувах аз и мачтата се вдигна.

Тъй като винчовете бяха много къси, за да изправят мачтата отвесно, принудихме се да сложим скрипеца в такова положение, че долният край на мачтата да бъде точно над палубата, щом се спусне за наместване. В резултат на това, когато вдигнахме мачтата, върхът ѝ опираше в задния край на палубата, а в долната ѝ част стърчеше над носа. Точно в тоя момент яхтата застана с борд към вълните и се заклати, което безспорно много затрудняваше монтирането на мачтата, затова с помощта на греблата си обърнахме лодката с носа към вълните, а после, дърпайки долния край на мачтата с помощта на въже, го наместихме в дупката почти толкова бързо, колкото мога да напиша това. С голяма радост екипажът на малкото корабче виждаше отново мачта на него. Разбира се, тя беше с около три фута по-къса от първоначалната, а подрязването под рифгатовете ѝ придаваше вид на конски крак в шина. И все пак беше мачта; а ние бяхме много доволни, защото бе достатъчно голяма и здрава, за да ни закара отново на сушата. В аптечката ни имаше още малко алкохол и щяхме да ознаменуваме случая, ако не се налагаше да свършим много друга работа, преди да можем да вдигнем отново ветрила; затова само похапнахме леко.

После скъсихме и нагласихме както преди въжетата, след това «уловихме» гротгика, поправихме грота, който беше силно разкъсан, а също и кливера. За да поправим кормилото, вързахме две въжета за задната част на кормилното перо, като прекарахме всяко от двете страни на корабчето и ги вързахме за румпела. Тъй като бизанмачтата беше на четири парчета и поради това не можеше да се поправи, работата ни свърши в четири и половина и «Морска царица» беше готова да плава отново.

Винсънт, който през деня се занимаваше с готвенето, а когато го повикахме, ни помагаше, обяви напевно:

— Слизайте, моряци, да пиете кафе и половина.

И тъй като времето беше тихо, присъединихме се към готвача в каютата и като посръбвахме от приятното кафе и пушехме, решихме да се върнем в Йокохама, която отстоеше на около триста и двайсет мили от нас.

След половин час от югозапад задуха лек бриз, придружен от слаб ръмящ дъжд, затова вдигнахме скъсения си грот и кливер. С помощта на тези две ветрила и умерен бриз малката «Морска царица» се понесе отново, сякаш нищо не се бе случило. Кормилото също работеше добре както преди. Единствената неприятност, която ни оставаше, беше вечният аромат на риба, лъхащ от завивките, постелките и повечето ни дрехи, които бяха пропити с отвратителното масло, и тъй като нямаше изгледи да премахнем тази миризма, хвърлихме всички тия неща в морето. На борда останаха само две одеяла за завивки на екипажа, но и те смърдяха толкова лошо, че се държахме на разстояние от тях. В усилието си да поправим това, ги връзвахме за въже и ги влачехме по вълните. Вечерта времето беше доста хладно и Стоун легна на голите дъски на койката, като каза, че няма нищо против да спи на дъски, стига да има с какво да се покрие.

— До печката е сложен тиганът — предложи Винсънт; — можеш да го използваш.

Близо двайсет и четири часа влачихме одеялата във водата, ала миризмата си оставаше както преди, тъй че отчаяни се отказахме от тях и отрязахме въжето.

Четвърти септември дойде с умерен югозападен бриз, съпроводен от облачно и дъждовно време. Още сутринта небето се изясни, а на обед чрез наблюдаване на слънцето установих, че се намираме на около двеста и четиридесет мили южно от Йокохама. Тъй като тайфунът бе извадил хронометъра ни от строя и се появи силно течение към североизток, не бяхме уверени в местоположението си, а и вятърът духаше от югозапад, затова продължихме бейдевинд на северозапад, за да стигнем сушата пред нас. През двата следващи дни времето продължи да бъде същото, поради което карахме с малки ветрила при северен курс и се молехме за по-хубаво време.

Сутринта и около обед на следващия ден със силния югозападен вятър се появиха големи вълни и свирепи шквалове, придружени от дъжд. Поставихме лодката на дрейф при грот, скъсен с два рифа, и щормови стаксел срещу вятъра, така че нашето малко корабче подскачаше над големите талази като патица. Следобед вятърът стана умерен и времето се изясни. Около три часа, малко след като бяхме отпуснали рифовете на грота и корабчето ни се носеше при силен западен бриз към сушата, а аз седях в кокпита и управлявах кормилото, изведнъж обърнах лице срещу вятъра и ми се стори, че подушвам земя.

— Земя! — извиках, и двамата ми помощници, които в това време си почиваха на дъсчените койки, се втурнаха, блъскайки се, в кокпита и запитаха развълнувано:

— Къде е?

— Не се вижда още, но я усещам по миризмата — уверих ги аз.

Тъй като и двамата ми приятели не са стояли настрана, когато са се раздавали тези органи, те насочиха носовете си към вятъра. След като душиха няколко минути, Винсънт с дълбоко разочарование в гласа рече:

— Не усещам нищо.

— И аз — подкрепи го Стоун.

— Да — забеляза първият, — ще изям шапката си, ако някой може да подуши земя оттук.

И с тези думи двамата се мушнаха обратно в каютата.

Времето беше съвсем ясно и тъй като не се виждаше земя, аз се поусъмних в обонянието си. След двайсетина минути обаче забелязах, че около лодката се върти водно конче и търси къде да кацне. Щом забележите тия насекоми, това е верен знак, че земята не е далеч; и ако това не беше достатъчно доказателство, по-късно зърнах сухоземна птица, която ме убеди напълно.

Понеже от 4 септември не бяхме виждали слънце, трудно ни беше да определим местоположението си в диаметър сто мили. Според изчисленията ни трябва да се намирахме близо до остров Ошима. Той е много висок и се вижда от петдесет мили разстояние.Обаче, докато времето беше ясно, земя не се забелязваше и това много ме озадачи, тъй като бях сигурен, че видях земя при залез. Все пак продължихме в северозападна посока.

Скоро след залез западният вятър се превърна в силен бриз и времето се заоблачи, поради което нощта беше много тъмна и се принудихме да дрейфуваме до сутринта. Застрашителният вид на времето ни накара да се приготвим за нова буря. В полунощ вятърът се засили и заваля пороен дъжд, но след половин час утихна и се проясни. В един часа цареше пълно безветрие и с изключение на гъстата мъгла по хоризонта небето беше ясно. По време на моята вахта на палубата ми се счу приглушен тътен. Ослушах се пак, но поради плющенето на ветрилата вследствие на бордовото клатене на яхтата при затишието не можех нито да доловя звука, нито да определя посоката му. Незабавно смъкнах всички ветрила и тогава, като залепих ухо до палубата, чух ясно, че тътнещият звук е шум на буруни, и разбрах, че сме на не повече от пет мили от суша.

До края на нощта времето се задържа тихо и хубаво, а в четири Стоун постъпи на вахта. Беше около пет часът, когато се показа слънцето и почти незабавно след това с глас, от който корабчето потрепера почти от носа до кърмата, вахтеният извика: «Земя!» Качвайки се на палубата, забелязах над гъстата мъгла на запад връх на висока планина. Само малко късче земя, но след всичките ни патила то беше отрадна гледка и за да изразим признателността си, тримата направихме поклон и произнесохме:

— Добро утро, майко Земя, много се радваме, че те виждаме.

Затишието продължи до седем часа, когато от юг излезе лек бриз, мъглата около сушата се вдигна и като видяхме очертанията ѝ, определихме, че това е остров Ошима, който е на шейсет мили от Йокохама. Тогава взехме курс към Токийския залив и тъй като слабият вятър скоро се засили, бяхме сигурни, че още същата нощ ще бъдем в Йокохама. Времето се задържа почти същото, както предния ден следобед — хубаво и ясно, и човек би помислил, че в такъв ден високата земя, която виждахме, ще се забелязва на петдесет мили разстояние, но когато бяхме на не повече от двайсет мили далеч, островът се обви в същата мъгла, която имахме предния ден следобед. По времето, когато видяхме водното конче и сухоземната птица, сме били на не повече от петнайсет мили от острова. Плавайки при силен южен бриз, на обед трябваше да бъдем близо до брега на Бошу, но за наша изненада на около шест мили от левия ни борд от мъглата постепенно се показа висока земя, която се оказа Ошима; тая, която бяхме забелязали сутринта, беше остров Мияки. Обаче при това положение, щом като вятърът духаше от юг, по някое време през нощта вероятно щяхме да пристигнем в Йокохама. В три часа, когато остров Ошима се намираше на двайсетина мили от лявата ни страна, а брегът на Бошу се открояваше отдясно, вятърът отслабна и стана североизточен, което никак не беше по желанието на екипажа на «Морска царица». По-късно следобед почна да се заоблачава и вятърът бързо да се засилва, ето защо взехме курс към пристанището Хабу на остров Ошима. Входът към това пристанище е много тесен и тъй като се мръкна, преди да успеем да се приближим до сушата, легнахме на дрейф при вдигнати ветрила, за да прекараме нощта. На другата сутрин на разсъмване при силен североизточен вятър поехме към пристанището Хабу. Щом приближихме сушата, вятърът отслабна и поради силното течение към югозапад свърнахме към остров Тошима, на десетина мили югозападно от Набу. Тоя ден и следващата нощ имахме бурно, дъждовно и мъгливо време. Време, за което четеш, но рядко виждаш. Сега течението беше насрещно, но възползвайки се от силните шквалове, които ни връхлитаха сегиз-тогиз от всички посоки на компаса, към десет часа на другата сутрин, 10 септември, успяхме да се приближим до входа на пристанището Хабу, а след един час се закотвихме на уютно място. Заварихме селото разрушено от тайфуна, който бяхме преживели, и най-старите жители ни казаха, че той бил незапомнен по сила. Освен че бе разрушил селището, той бе изтръгнал дървета с корените и потопил 2300-тонен параход с четиридесетчленен екипаж, докато «Морска царица» бе минала през центъра на тайфуна и върнала благополучно екипажа си на суша.

Що се отнася до здравословното ни състояние, въпреки преживените несгоди Винсънт се чувствуваше в отлична форма. Аз самият по време на тайфуна бях порязал дълбоко левия си крак и тъй като не можах да лекувам раната както трябва, при пристигането ни в Хабу кракът ми беше в много лошо състояние. Скоро след това той се оправи. Стоун беше още по-зле, тъй като при преобръщането на корабчето се бе случил в носовия край на каютата, където стояха нашият грамофон и един тежък сандък с фотографските ни принадлежности, и когато лодката обърна дъното си нагоре, тези две неща при обиколката си повлекли и Стоун. Той разправяше, че когато «Царицата» застанала с дъното нагоре, в каютата станало тъмно като в рог и тъй като грамофонът и сандъкът хвърчели във всички посоки и го връхлитали в тъмното, а той бил безпомощен, острите краища и ъгли надупчили ребрата и други части на тялото му. И неговите рани, подобно на моите, не получиха нужното внимание, тъй че когато пристигнахме в Хабу, вместо да заздравеят, се бяха влошили. Вече бяхме отписали Стоун като безнадежден случай, ето защо беше приятна новина за екипажа, когато един японски доктор в Хабу ни каза, че все още има възможност да го оправи.

След като прекарахме няколко дни в Хабу, отплавахме с временното си ветрило за Йокохама, където пристигнахме живи и здрави. И тъй като Стоун удържа на думата си, ознаменувахме рейса на «Морска царица» с вечеря с шампанско.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В настоящата книга казвам доста неща за плаващите котви, поддържащото ветрило и маслото. Читателите ми сигурно ще се съгласят с мен, че те са полезни, но никой не може да оцени стойността им така, както човек, който се е уповавал на тези приятели във време, когато смъртта го е гледала в лицето. Плаващата котва, поддържащото ветрило и маслената торба, въпреки голямото си значение, са средства, които не се намират на всеки кораб и спасителна лодка и заслужават да бъдат опознати много по-добре, отколкото досега.

Плаванията, които извърших с малки съдове, често биваха критикувани като безразсъдни начинания. Обаче след кратките ми обяснения съмняващите се млъкваха. Те скоро разбираха, че все още има много да се научи за разбиващите се вълни и че най-добрият начин да изучиш безопасността на океанското пътуване са тези самотни плавания, при които човек се сблъсква и се бори с всякакво време и всякакви морски опасности.

Тъй че, питам аз, защо моряк като мен, който обича океана и му е приятно да плава по море, да не посвети времето си на неговото изучаване? Още повече, че дълбоко в душата си аз лично съм напълно убеден, че съм в безопасност в малкото си корабче, над което имам пълна власт, в същност в много по-голяма безопасност отколкото хиляди други, които препускат из морските простори с големи и бързи океански параходи и са принудени да разчитат за живота си на чужда помощ!

Капитан Слокъм, който обиколил света със «Спрей», дванайсеттонен йол, загинал, когато се опитал да извърши второ дълго пътешествие със същата лодка. «Пандора», десеттонен йол, потеглила от Австралия на околосветско плаване, но след като пристигнала в Ню Йорк и тръгнала отново, била сполетяна от същата съдба. И двете тези лодки са били значително по-големи от моята, «Тиликум», а и двата случая често се сочат като неопровержимо доказателство, че малките плавателни съдове не са сигурни по море.

Капитан Слокъм плавал сам и затова нямал възможност да следи корабчето си денонощно. Двамата членове на екипажа на «Пандора» заявиха, че в много случаи не поддържали вахта и подобно на капитан Слокъм оставяли корабчето само на себе си. Такава практика може да се прилага дълго време, но рано или късно ще си отмъсти, защото ако плавателният съд не се управлява и следи както трябва, той е изложен на много опасности. И двете тия малки лодки, извършвайки дълги курсове, преди да изчезнат, безспорно са доказали способността си да плават по море. Злата участ, която ги сполетяла, не се дължи на размерите или на погрешна конструкция, а се корени в съвсем друга причина. Никой не ще узнае точно какво им се е случило. Ето защо би било несправедливо да упрекваме загиналите, които не могат да се защитят; но искам да подчертая, че слабостта човешка е разпространена из цял свят, по суша и по море, на кораби, големи и малки; и там, където има лошо управление, то се дължи на такава слабост, или, както сполучливо се е изразил един английски философ, «разсъдливият човешки ум, когато се сблъска с някаква трудност, върши тъкмо обратното.. . .» Но за мнозина е много по-лесно да винят други или бездушния материал, отколкото себе си.

Зовът на морето е силен. Сините вълни и воят на вятъpa крият вечно обаяние за оня, който прекарва живота си сред тях. И макар това да е съпроводено с много труд и малко облаги, те нямат нито йота значение. Както изтъкнах вече, аз съм в напреднала възраст, но все още се чувствувам уверен и силен, за да се впусна в ново плаване. Мечтая да посетя стари места и да стисна още веднъж ръцете на стари приятели. Ако съдбата бъде благосклонна към мен и това желание се сбъдне, готов съм да завършва живота си като моряк. А на всички ония, за които океанът не е гола пустиня, а извор на живот и благотворна радост, пожелавам от все сърце НА ДОБЪР ЧАС И ПОПЪТЕН ВЯТЪР!

Джон Клаус Вос
СМЕЛИТЕ ПЪТЕШЕСТВИЯ НА КАПИТАН ВОС

Преводач *Борис Миндов*
Рецензент *Юлия Бучкова*
Редактор *Жана Кръстева*
Художник *Стоян Желязков*
Худ. редактор *Владимир Иванов*
Техн. редактор *Добринка Маринкова*
Коректор *Мария Филипова*

Канадска, I издание

Дадена за набор на 29. XI. 1979 г.
Подписана за печат на 22. II. 1980 г.
Излязла от печат на 28. II. 1980 г.
Формат 84Х108/32 Изд.№1333 Цена 1,46 лв.
Печ. коли 15,75 Изд. коли 13,23 УИК 15,20

ЕКП 9536421711; 5557-21-80

08 Книгоиздателство «Георги Бакалов» — Варна
ДП «Стоян Добрев-Странджата» — Варна Пор. № 261

1,46 лв.

библиотека
морета
брегове
и хора

номер 43